

HERRENS ÅR

PRÆDIKENER TIL FØRSTE TEKSTRÆKKE

ERIK ÅGÅRD

Indhold

(Klik på den enkelte søn- eller helligdag)

1.søndag i advent	4
2.søndag i advent	7
3.søndag i advent	10
4.søndag i advent	14
Juleaften.....	17
Juledag	20
Anden juledag, Sankt Stefans Dag.....	23
Julesøndag.....	26
Nytårsdag	29
Helligtrekongers søndag	31
1.søndag efter helligtrekonger.....	35
2.søndag efter helligtrekonger.....	38
3.søndag efter helligtrekonger.....	41
4.søndag efter helligtrekonger.....	44
5.søndag efter helligtrekonger.....	48
Sidste søndag efter helligtrekonger.....	51
Søndag septuagesima.....	55
Søndag sexagesima.....	58
Fastelavns søndag	61
1.søndag i fasten.....	64
2.søndag i fasten.....	67
3.søndag i fasten.....	71
Midfaste søndag	74
Mariæ bebudelses dag.....	77
Palmesøndag.....	81
Skærtorsdag.....	85
Langfredag	88
Påskedag.....	91
Anden påskedag.....	94
1.søndag efter påske	98
2.søndag efter påske	102
3.søndag efter påske	105
Bededag	109
4.søndag efter påske	112
5.søndag efter påske	115
Kristi himmelfarts dag.....	118
6.søndag efter påske	122
Pinsedag.....	125
Anden pinsedag.....	129
Trinitatis søndag.....	132
1.søndag efter trinitatis.....	136
2.søndag efter trinitatis.....	139
3.søndag efter trinitatis.....	143

4.søndag efter trinitatis.....	146
5.søndag efter trinitatis.....	150
6.søndag efter trinitatis.....	153
7.søndag efter trinitatis.....	156
8.søndag efter trinitatis.....	160
9.søndag efter trinitatis.....	163
10.søndag efter trinitatis.....	167
11.søndag efter trinitatis.....	170
12.søndag efter trinitatis.....	174
13.søndag efter trinitatis.....	178
14.søndag efter trinitatis.....	181
15.søndag efter trinitatis.....	185
16.søndag efter trinitatis.....	189
17.søndag efter trinitatis.....	193
18.søndag efter trinitatis.....	197
19.søndag efter trinitatis.....	201
20. søndag efter trinitatis.....	205
21.søndag efter trinitatis.....	209
Alle helgens dag.....	212
22.søndag efter trinitatis.....	215
23.søndag efter trinitatis.....	218
24.søndag efter trinitatis.....	222
25.søndag efter trinitatis.....	225
Sidste søndag efter trinitatis	228
Billedtolkning (forsiden)	232

Til hver prædiken er føjet en henvisning til en salme i Den Danske Salmebog. Til de fleste prædikener er føjet en eller flere henvisninger til litteratur i tilslutning eller som supplement til prædikenen, alle hentet fra Søren Lodberg Hvas og Erik Ågårds tre antologier, udgivet på Religionspædagogisk Forlag:

Livsmønstre, ISBN 87-87911-24-8

Livshistorier, ISBN 87-87911-47-7

Livserfaringer, ISBN 87-87911-88-4

Herrens år

Prædikener over Første tekstrækkes evangelier, marts 2007 (litteraturhenvisninger september 2008)

Af samme forfatter er udgivet bl.a.:

Herrens dag - prædikener over Anden tekstrækkes evangelier, hjemmeside på Internettet, 2008).

Kronede dage - trinitatisprædikener fra Christianskirken i Århus (Aros Forlag 1994).

Gyldne tider - prædikener fra advent til pinse (Aros Forlag 2003).

Ugen som forandrede verden - en lille bog om påsken (Unitas Forlag 2005).

Erik Ågård

Søndre Ringgade 37, 8000 Århus C

Tlf. 86 11 80 60.

E-mail: erikaagaard@mail1.stofanet.dk

Hjemmeside: www.erikaagaard.dk

1.søndag i advent

Ind i din hellige stad

Da de nærmede sig Jerusalem og kom til Betfage ved Oliebjerget, sendte Jesus to disciple af sted og sagde til dem:

»Gå ind i landsbyen heroverfor, og I vil straks finde et æsel, som står bundet med sit føl. Løs dem, og kom med dem. Og hvis nogen spørger jer om noget, skal I svare: Herren har brug for dem, men vil straks sende dem tilbage.«

Det skete, for at det skulle opfyldes, som er talt ved profeten, der siger:

Sig til Zions datter:
Se, din konge kommer til dig,
sagtmodig, ridende på et æsel
og på et trækdyrs føl.

Disciplene gik hen og gjorde, som Jesus havde pålagt dem. De kom med æslet og føllet og lagde deres kapper på dem, og han satte sig derpå. Den store folkeskare bredte deres kapper ud på vejen, andre skar grene af træerne og strøede dem på vejen. Og skarerne, som gik foran ham, og de, der fulgte efter, råbte:

Hosianna, Davids søn!
Velsignet være han, som kommer, i Herrens navn!
Hosianna i det højeste!

Matthæusevangeliet 21, 1-9

+++

Læg mærke til, hvordan Jesus her planlægger og arrangerer sin optræden helt ud i detaljen. Da han ville drage ind i Jerusalem, sendte han først to disciple af sted til en bestemt landsby for at hente et æsel med et føl på et bestemt sted. Og for det tilfælde, at nogen skulle give sig til at råbe op, får de besked om at sige, at Herren har brug for dyrene.

I Markus- og Lukasevangeliet hører vi i øvrigt, at der *var* nogen, der råbte op og sagde: ”Hvad er det, I gør? I løser jo føllet!” Disciplene svarede, som Jesus havde sagt, og så var der ikke mere diskussion.

Ja, det er virkelig den planlæggende, den arrangerende Jesus, vi møder her. Vi får også en forklaring: ”Det skete, for at det skulle opfyldes, som er talt ved profeten”. Jesus lagde det hele til rette, så profeten Zakarias’ ord blev opfyldt.

Hvad havde profeten Zakarias da sagt?

Jo, han havde sagt nogle ord, enhver jøde kendte som sin børnelærdom: nogle ord om Messias, kongen, der skulle komme en dag og vende det onde til det gode - befri folket fra dets fornedrelse. Ham, som Israel derfor så frem til med så umådelig en forventning:

Bryd ud i jubel, Zions datter,
rån af fryd, Jerusalems datter!
Se, din konge kommer til dig,
retfærdig og sejrrig,
sagtmodig, ridende på et æsel,
på en æselhoppes føl. (Zak.9, 9)

Det var *derfor*, Jesus skulle bruge et æsel og dets føl. Når han kom ridende til Jerusalem på *et æsel*, ville jøderne forstå, hvad det var, der foregik. At nu endelig var den *ven-*

tede befrier kommet. De ville genkende ham som den, profeten havde talt om. Og hylde ham som den, profeten havde forudsagt.

Derfor var Jesus så omhyggelig med sin planlægning.

Men inden vi nu helt fortaber os i det med æslet, må vi lige minde om, at det var *en konge*, der sad *på* det. Hvad der ligger i det ord ”konge”, har vi ganske vist lidt svært ved at fatte i vore dage. For nu er en konge jo blevet til en hyggelig og vennesæl mand, der skriver under på alt det, der lægges på hans bord. Vi kender kun til konger uden magt.

Men når Bibelen taler om konger, skifter billedet unægtelig. Så er der tale om en, der hersker over sine undersåtter, både deres legeme og sjæl, uden at de kan mukke. En konge er en, der befaler, og så adlydes der. En konge er en, der har magt over både liv og død.

Det er på *den* måde, Bibelen taler om Jesus Kristus som konge: Han har al magt i himlen og på jorden. Han afgør ret og uret. Hans bud skal adlydes. Han har magt til at dømme og magt til at frikende. Al magt i himmelen og på jorden ligger i hans hånd. For han er *konge*.

Det var sådan en konge, der ville holde sit indtog den dag i Jerusalem: ”Se, din konge kommer til dig, retfærdig og sejrrig”.

Og det er helt nødvendigt, at vi forstår ham som konge i denne bibelske betydning. Altså som den, der hersker over liv og død, og hvis vilje er lov. For ellers forstår vi overhovedet ikke dybden i, at han kom ridende på et æsel.

Han ville altså ikke holde sit kongelige indtog akkompagneret af torden og lynild, men af menneskers frie lovsang. Han ville ikke holde sit indtog, tronende på Himlens kræfter, men siddende på et langsomt og latterligt æsel med strittende ører - og omgivet af jævne mennesker med palmegrene i hænderne.

Profeten Zakarias’ ord var som et sæt tøj, der var skræddersyet til ham. For netop sådan var det jo, han ville komme til verden: ikke for at aftvinge sig respekt, men for at vinde menneskers kærlighed. Ikke for at lade sig tjene, men for selv at tjene. Da Himlens konge kom til verden, var det som en ven, som en broder.

Alt det ligger der i, at det var *et æsel*, Jesus valgte som sit kongelige ridedyr, fredens sagtmodige dyr, som altid har båret menneskers byrder.

Selvfølgelig var det begrænset, hvor meget disciplene og de øvrige jøder forstod af det hele, da Jesus den dag blev båret ind til Jerusalem på æslets vuggende ryg. Men så meget forstod de i hvert fald: at denne konge kom ikke for at imponere eller indgyde frygt. Ham skulle de ikke være bange for. Han var af en anden art end alle de mange andre konger, der i historiens løb havde invaderet Jerusalem.

Vi, som véd, hvad der siden hændte, kan fortsætte og sige: han kom for at lide og tåle. Han kom for at bøje sig så dybt ned i menneskenes liv, at han selv blev revet ned i menneskelivets lidelse og menneskelivets død. Hans sagtmodighed bragte ham derned, hvor han oplevede den dybeste smerte og den sorteste død, for *i* den lidelse og *i* den død at stå usvigeligt som Guds kærlighed ved hvert menneskes side.

Sådan var det, han den dag kom til den hellige stad Jerusalem: Se, *din konge* kommer til dig, sagtmodig og ridende på et æsel - den Almægtige som menneskenes ydmyge tjener.

Og på noget nær samme måde er det, han kommer *til os i dag*. For vi kan sige, som det så ofte i kirkens historie er blevet udtrykt: at vi i vores egne hjerter har en aflægger af den hellige stad med dens tempel og dens borge, med dens net af gader og huse og med muren omkring det hele. Omtrent sådan er et menneskesind faktisk indrettet, som en bevogtet by med mure og porte. Og inden for mure og porte lever sindet sit liv.

Han kommer og vil drage ind i *din* hellige stad: i dit sind, i dit hjerte, i din person, og tage den i besiddelse. Og da gælder det meget bogstaveligt, at ”salig er den stad forvist, hvis konge er den Herre Krist; så vel det hvert et hjerte går, hvor denne konge *indgang* får”.

Han tvinger sig ikke frem. Åbner ikke sindets porte med magt. Men han står for døren og banker og venter sagtmødt på, at der skal blive lukket op for ham *indefra*.

Til hans sagtmødighed hører også, at han ikke kommer for at gøre dit livs regnskab op og afsige dommen. Men han kommer for at *slette* hele dit livs regnskab. Han kommer, for at det liv, du har levet, skal være, som var det aldrig levet. For at de synder, du har begået, skal være, som var de aldrig begået. Han kommer for at lade dit liv få lov til at begynde helt forfra.

Sådan kommer han, også i dag, som den sagtmødige konge - til *din* hellige stad.

Han kommer. Det sker så at sige på æselryg, når hans ord forkyndes. Han kommer ikke med bulder og brag, men med al sagtmødighed, i ord fra en almindelig mennesketunge. Her er det ridedyr, det ”æsel”, som i dag bærer ham ind hos dig, i *din* hellige stad. Og så gælder det om at kunne sige: ”Jeg hjertets dør vil åbne dig, o Jesus, drag dog ind til mig”.

Så sagtmødt er hans indtog *i dag*, og lige så sagtmødt var det, da han første gang drog ind hos dig. Det var i den hellige dåb. I menneskers øjne en lille, uanselig begivenhed. Den fik ikke nogen plads i verdenshistorien. Tre håndfulde vand: ”Jeg døber dig i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn”. Og så står der alligevel ligesom skrevet hen over døbefonten: ”Gør døren høj, gør porten vid, den ærens konge kommer hid”. Her drog den sagtmødige konge første gang ind i din hellige stad - så at sige på et æsel.

Og nu om nogle minutter vil hans menighed istemme de samme ord som Jerusalems borgere dengang: ”Velsignet være han, som kommer, i Herrens navn. Hosianna i det højeste”. For nu holdes der nadver, og det vil kort sagt sige, at Den Ærens Konge kommer hid. Kommer på sine uanselige ”ridedyr”, nadverens brød og vin. For at drage ind i dit sind, i dit hjerte, i din person. Og så gælder det igen om at kunne sige: ”Jeg hjertets dør vil åbne dig, o Jesus, drag dog ind til mig!”

Han er her, og han vil drage ind. *hos dig*.

Med det evangelium begynder det nye kirkeår, og med det evangelium tager vi hul på *adventstiden*.

Den gøres tit til bare en juleforberedelse, hvor vi i løbet af fire uger gasser en enorm julestemning op. Men det er faktisk misbrug af adventstiden. Den stikker dybere end alle juleforberedelser og al julestemning. Adventstiden drejer sig om stille fordybelse i billedet af den sagtmødige konge på æslet.

Og der er dyb mening i, at Jerusalems borgere dengang tog deres klæder og bredte dem ud på Jesu vej. De gav afkald, tog pynten af deres egen person og ofrede ham det hele.

Måtte vi på samme måde i adventstiden lære at tage pynten af vores egen person - og stå for ham som dem, vi er: - fattige og hjælpeløse. Som mennesker, der kun har det ene at se frem til: at han vil drage ind hos os ved sit ord og sine sakramenter.

Da er det blevet advent for os. Og ellers bliver det aldrig advent.

Den danske Salmebog nr. 85

Litteratur:

Om Gud, som blev menneske: *Eventyret om kongen og blomsterpigebarnet* (Livserfaringer, småfortællinger).

2.søndag i advent

Udgangen er en overgang

Jesus sagde: ”Og der skal ske tegn i sol og måne og stjerner, og på jorden skal folkene gribes af angst, rådvilde over havets og brændingens brusen. Mennesker skal gå til af skræk og af frygt for det, der kommer over verden, for himlens kræfter skal rystes.

Og da skal de se Menneskesønnen komme i en sky med magt og megen herlighed.

Men når disse ting begynder at ske, så ret jer op og løft jeres hoved, for jeres forløsning nærmer sig.”

Og han fortalte dem en lignelse: ”Se på figentræet og alle de andre træer. Så snart I ser dem springe ud, ved I af jer selv, at sommeren allerede er nær. Sådan skal I også vide, når I ser det ske, at Guds rige er nær. Sandelig siger jeg jer: Denne slægt skal ikke forgå, før alt dette sker. Himmels og jords skal forgå, men mine ord skal aldrig forgå. Tag jer i agt, så jeres hjerte ikke sløves af svir og drukkenskab og dagliglivets bekymringer, så den dag pludselig kommer over jer som en snare; for den skal komme over alle dem, der bor ud over hele jorden.

Våg altid, og bed om, at I må få styrken til at undslippe alt det, som skal ske, og til at stå foran Menneskesønnen.”

Lukasevangeliet 21, 25-36

+++

Det var unægtelig udgangstegn. Her tales om tegn i sol og måne og stjerner, om rådvild angst over havets og brændingens brusen, om det, der kommer over verden, fordi himlens kræfter skal rystes.

Men i virkeligheden er det os jo ikke fremmed. Det er tanker, mennesker altid har tænkt, og da ikke mindst i vores tid, hvor verden og vi går fra krise til krise. Ikke så snart ser den ene ud til at være overvundet, før den næste melder sig.

Ikke sandt: vi fik afblæst den kolde krig mellem supermagterne, og vi fik muren revet ned, for blot kort tid efter at stå ansigt til ansigt med nye problemer og nye trusler. Vi oplevede en Golf-krig, og vi oplevede de tidligere kommunistiske staters dybe fattigdom og barske borgerkrige. Og vi oplever nu store, fattige befolkningsgrupper på andre kontinenter, som ikke kan eller vil være blotte tilskuere til den vestlige verdens velstand, men søger ind over vores grænser - et problem, der kan ende i enorme bølger af flygtninge, der gør den nuværende til en ubetydelig lille krusning på overfladen. *Hvornår kommer den store flygtningestrøm, og hvordan?*

På det seneste har vi oplevet en fundamentalistisk islam, der rasler med våbnene og truer med olien og ikke agter at finde sig i noget fra den omgivende verden.

Så må vi i øvrigt ikke overse den systematiske forgiftning, vi laver på denne klode. Vi plejer at kalde det forurening - som om det bare drejede sig om at smide madpapir på offentlige pladser. Nej, det er betydeligt værre. Det er en gennemført forgiftning af luft og vand og jord. Der er snart ikke det sted i verden, hvor luften er ren at indånde. Og hvad stiller vi op den dag, da vi ikke længere kan trække vejret?

Nej, vel? Vi behøver ikke engang at vente på den enorme meteor, der efter sigende er på vej mod jorden og vil ramme den om måske 30 år, for det kan være, der ikke er en levende sjæl tilbage til at opleve *det sidste store brag*.

Verdens udgang er altså ikke nogen fremmed tanke for os. Vi kan tale om den helt sagligt og uden at bryde sammen. Da Jesus stod på tempelpladsen for knap 2000 år

siden og talte om vores verdens undergang, sagde han altså ikke noget, vi i dag er for kloge til at høre. Tanken er ikke ny.

Det nye hos Jesus (og hos ham er der jo altid noget nyt at hente) er noget andet. Næmlig hans ord om, at *denne undergang er en overgang*. At Gud ikke slipper os, når enden er nær. Undergangen er en overgang - til Guds rige.

Sådan er det i øvrigt altid i den kristne tro: at hvis Gud skal komme til, er der noget andet, der først må forgå. Næmlig storheden - eller rettere: storagtigheden. Hvis Gud skal nå ind til mig, må han først lade min storagtighed forgå - min ærekære "vil-selv-og-kan-selv-praksis". Først når denne storagtighed forgår, kan Gud få noget ud af mig. For hans magt udøves i magtes-løshed, som skrevet står (2.Kor. 12, 9).

Og på samme måde med verden. Den gamle, genstridige, storagtige "vil-selv-og-kan-selv-verden" må forgå, før Guds rige kan bryde igennem.

På den måde er verdens undergang en overgang. Når vores verden forgår, da kommer Han, Jesus Kristus:

"Og da skal de se Menneskesønnen komme i en sky med magt og megen herlighed. Men når disse ting begynder at ske, så ret jer op og løft jeres hoved, for jeres forløsning nærmer sig.«

Det er således de kristnes privilegium: at vide, at den undergang, som må komme på et eller andet tidspunkt, at den er en overgang til *vores forløsning ved Jesu Kristi komme*.

Herren kommer! "I en sky", siges det med et billede. Selvfølgelig kun et billede. Som betyder, at han kommer synligt for alle og med magt. Ikke længere som et barn i en krybbe og som en henrettet mand på et kors. Heller ikke længere u-synligt som i dag i sit talte ord og sine skænkede sakramenter. Men altså synligt og med magt. Som Herren og Herskeren, der kommer og fejer alle sine og vore fjender bort. Både synden og døden og djævelen. Alt ondt på denne jord. "Byde skal han fjenden trods som sit folks *befrier*".

Det er de kristnes privilegium at kunne se den kommende, store verdenskatastrofe i øjnene og vide, at den er en overgang - til den forløsning, vi har bedt om så længe, og til den forløser, vi har set frem til så længe.

Så gælder det derfor om at holde det privilegium fast. Til vores skam må det siges, at forventningen til Jesu Kristi komme vistnok ikke ligefrem er det, der præger vores folkekirkelige liv allermest. Det overlader vi gladelig til frikirker og sekter. Vi beder ganske vist hver eneste dag: "Komme dit rige", men gør det vistnok kun med det halve af vores hjerne. Med den anden halvdel tænker vi, at han kommer såmænd nok aldrig. Og i øvrigt har vi travlt med så meget andet.

Også i dag er der derfor brug for at høre Jesu ord:

"Tag jer i agt, så jeres hjerte ikke sløves af svir og drukkenskab og dagliglivets bekymringer, så den dag pludselig kommer over jer som en snare".

Det gælder om for enhver pris at holde forventningen levende, så vi står parat til at tage imod Menneskesønnen, når han kommer. For som det hedder på Bibelens sidste blad: "Ja, jeg kommer snart!"

Den port i Jerusalems bymur, som Jesus Palmesøndag red ind igennem, var uden tvivl den østlige port, "Den skønne Port", som i dag i ombygget skikkelse kaldes "Den gyldne Port", en pragtfuld dobbeltport.

Men porten er muret til - af muslimerne. Det skete allerede i 810. Da de kristne korsfarere kom til Jerusalem og erobrede byen fra muslimerne, genåbnede de porten. Men da korsfarerne i næste omgang blev fordrevet, murede muslimerne porten til.

Hvorfor? Jeg har hørt *to* meget forskellige forklaringer på, at muslimerne lukkede den port, Jesus red ind igennem Palmesøndag.

Nogle siger: det skete for at *spærre vejen* for Jesus Kristus den dag, han atter kommer. Andre siger: nej porten er tværtimod tilmuret, for at ingen andre skal benytte den, førend Jesus Kristus kommer. Den er reserveret for ham.

Muslimske teologer er jo ikke tabt bag en vogn. De ved godt, at intet murværk kan spærre for Jesus Kristus den dag, da han kommer. Jeg hælder derfor til den sidste af de to forklaringer. Altså at ”Den gyldne Port” er reserveret. Den er forbeholdt Jesus Kristus den dag, da han kommer i en sky med magt og megen herlighed. *Da* skal *Den Ærens Konge* drage ind ad ”Den gyldne Port”. Og derfor er den tilmurede port en daglig påmindelse for al verden. Den står der som en formaning: Herren kommer, husk det, glem det aldrig!

Sådan kan muslimerne minde os kristne om noget, der er en umistelig del af kristen tro, men som vi har alt for let ved at glemme. At Herren kommer, ja at han kommer *snart*.

Men der er også en anden hjælp for alle os glemsomme. Den Herre, som skal komme på Den Store Dag, er nemlig den samme Herre, som i dag kommer og er hos os, når bare to eller tre er forsamlede om hans navn. Den Herre, som skal komme synligt og med magt, er den samme Herre, som i dag kommer til os i vores kirke u-synligt og uden magt. I sit ord, når det forkyndes, og i sine sakramenter, dåben og nadveren, når de forvaltes. Han kommer altså til os allerede i dag.

Her kan vi derfor komme og møde ham. Komme og blive døbt, komme og høre hans ord, komme og modtage den hellige nadver. Og når vi gør det, da er det os en stadig hjælp til også at kunne møde ham, når *Dagen*, Herrens dag, kommer.

Her holdes vores forventning levende. Som vi skal synge om et øjeblik:

Og hvor der brydes helligt brød,
dér skal forkyndes Herrens død
blandt unge folk og gamle,
indtil du synlig kommer frem
i skyen, os at hente hjem
og i dit rige samle.

Den danske Salmebog nr. 278

Litteratur:

Om menneskehedens drømme: Martin Luther King: *Jeg har en drøm* (Livshistorier).

Om den kristne drøm: *Ingen panikstemning* (Livserfaringer, småfortællinger).

3.søndag i advent

Godt nyt til fattige

Da Johannes i fængslet hørte om Kristi gerninger, sendte han bud med sine disciple og spurgte ham: »Er du den, som kommer, eller skal vi vente en anden?«

Jesus svarede dem: »Gå hen og fortæl Johannes, hvad I hører og ser: Blinde ser, og lamme går, spedalske bliver rene, og døve hører, og døde står op, og evangeliet forkyndes for fattige. Og salig er den, der ikke forarges på mig.«

Da de var gået, begyndte Jesus at tale til folkeskarerne om Johannes: »Hvad gik I ud i ørkenen for at se? Et siv, der svajer for vinden? Nej, hvad gik I ud for at se? Et menneske i fornemme klæder? Se, de, der bærer fornemme klæder, findes i kongeslottene. Nej, hvad gik I ud for at se? En profet? Ja, jeg siger jer, også mere end en profet. Det er om ham, der står skrevet:

Se, jeg sender min engel foran dig,
han skal bane din vej for dig.

Matthæusevangeliet 11, 2-10

+++

Johannes var fremstået som profet i ørkenområdet ved Jordanfloden, ikke så langt fra Jerusalem. Og havde ikke givet den for lidt. Han havde forkyndt, at Guds dom var nær. Snart skulle retfærdige skilles fra uretfærdige. Øksen lå allerede ved træernes rod. Nu manglede kun Han, som skulle komme og svinge den. Kasteskovlen var parat. Nu kom snart Han, der skulle bruge den og skille hvede fra avner. *Nu* skulle Gud tvinge sin vilje igennem. ”Jeg døber jer med vand til omvendelse, men han, som kommer efter mig, skal døbe jer i Helligånd og *ild*”.

Folk var strømmet til fra nær og fjern for at høre Johannes, og han havde døbt dem i vand til omvendelse.

Men nu var der så bare sket noget. Johannes kaldte en spade for en spade, også over for selveste kongen, Herodes Antipas. Han havde kritiseret hans ægteskabelige forhold, og den slags er der ingen konger, der finder sig i. Herodes havde ladet Johannes sætte i fængsel.

Dér sad han nu, den store domsprofet, i sit mørke, mens Han, som han skulle bane vejen for, gik rundt derude i lyset. Og lavede - ja hvad lavede han egentlig? Vistnok ingen verdens ting! Der skete i hvert fald ikke noget - ingen afgørelse, ingen dom, ingen straf over de onde, ingen sejr for Guds rige.

Johannes sad i sit mørke hul og blev desperat. Han, den største blandt kvindefødte, som Jesus havde kaldt ham, oplevede, hvad *forargelse* er for noget.

Forargelse er den dybe frustration over, at jeg ikke kan *se* Guds magt. At det, jeg ser med mine øjne, tyder på det stik modsatte. Forargelse er skuffelsen over forskellen mellem det, jeg hører, og det, jeg ser.

På Det nye Testaments grundprog, græsk, hedder forargelse *skandalon*. Ordet er egentlig navnet på den lille eller store stillepind i en dyrefælde, som holder fælden i spænd, og som dyret puffer til, så pinden vælter, og fælden klapper sammen. Forargelse er på samme måde den lille eller store ting, der får fælden til at klappe sammen omkring et menneske. Forargelse er skuffelsen over, at Jesus Kristus er helt anderledes, end han skulle være. Ikke stærk, men svag. Ikke almægtig, men afmægtig. Det er

et skandalon, en skandale. Pinden vælter, og fælden smækker.

Sådan gik det for den store Johannes. Og hvem af os kender ikke den samme forargelse? Vi kan roligt sige, at når mennesker i vore dage mister troen, begynder det næsten altid med *forargelse*: dyb skuffelse over, at Guds magt ikke er til at få øje på.

Tænk bare på det spørgsmål, der bestandig stilles: hvordan kan der være en kærlig og almægtig Gud, når der sker så meget ondt i verden? Der er noget her, vi ikke kan få til at rime. Her sker det let, at pinden vælter, og fælden smækker.

Det var i hvert fald Johannes Døbers situation: Jesus svarede overhovedet ikke til hans forventninger, og så sendte han bud og spurgte: »Er du den, som kommer (altså Messias), eller skal vi vente en anden?«

Hvad svarede Jesus så?

Han svarede ikke bare ja. Det havde nok været det nemmeste, men ikke det sandeste. Det er nemlig et spørgsmål, som ingen kan besvare på andres vegne; men her må hvert menneske selv svare. Er Jesus Kristus min Frelser? Man kan ikke slå op i nogen bog eller gå noget sted hen og hente svaret. Om Jesus Kristus er min Frelser, er der i hele verden kun én, der kan afgøre: jeg selv.

Det fremgår også af Jesu svar til Johannes. Jesus svarer hverken ja eller nej på Johannes' spørgsmål; men han peger på *sine gerninger*:

»Gå hen og fortæl Johannes, hvad I hører og ser: Blinde ser, og lamme går, spedalske bliver rene, og døve hører, og døde står op, og evangeliet forkyndes for fattige. Og salig er den, der ikke forarges på mig.«

Det var Jesu svar til Johannes Døber: Kære Johannes, her er, hvad jeg går og foretager mig. Her er, hvad mennesker hører og ser i mit følge: at blinde ser, og lamme går, spedalske bliver rene, og døve hører, og døde står op, og evangeliet forkyndes for fattige. Her er de gerninger, jeg skal bedømmes på. Døm så selv!

Jesu ord til Johannes var vel at mærke et bibelcitater. Et citat fra Esajas kapitel 35, hvor profeten forkynder, hvad Herren vil lade ske, når Messias kommer og Guds rige er nær. Det var et *kendt* citat. Enhver jøde kunne ordene udenad. De var en del af børnelærdommen om, hvad der skulle ske i Guds time. Hele citatet fra profeten Esajas lyder sådan:

»Sig til de urolige hjerter:
Vær stærke, frygt ikke!
Nu kommer jeres Gud med hævn,
Guds gengæld,
han kommer og frelser jer.
Da skal blindes øjne åbnes
og døves ører lukkes op;
da springer den halte som hjorten,
den stummes tunge bryder ud i jubel!«. (Es.35, 4-6a)

Det var *de* ord fra profeten Esajas, Jesus henviste til i sit svar til Johannes. Men Jesus citerede vel at mærke *ikke det hele*. Det var ikke et nøjagtigt citat. Jesus *sprang faktisk over* noget, og på den anden side *tilføjede han også noget*.

I kunne alle sammen høre, hvad det var, Jesus *sprang over*. Det var Esajas' ord om *hævn*: »Nu kommer jeres Gud med hævn, Guds gengæld!«. Altså ordene om, hvad Gud ville gøre mod alle syndere til sidst. Ordene om velfortjent straf, Guds hævn, den gengældelse, de skulle møde i Guds time.

De ord sprang Jesus over, og helt bevidst. Det ved vi, fordi det ikke er den eneste gang, Jesus har sprunget den slags over. Det skete også i hans allerførste prædiken,

den, han holdt i sin hjemby Nazaret. Han var på sabbatten gået i byens synagoge og blev bedt om at læse en bibeltekst og prædike over den. Da tog han Esajas' bog og slog op på kapitel 61 og læste nogle næsten tilsvarende ord om godt budskab for fanger, om syn til blinde, om frihed for undertrykte, om et nådeår fra Herren og om "en hævn dag fra vor Gud". Nej, den *sidste* sætning sprang Jesus over - de ord om en hævn dag for vor Gud kunne profeten Esajas beholde for sig selv. De passede i hvert fald ikke på *Jesus*. Han *sprang den slags ord over*. Først i Nazarets synagoge og senere i budskabet til Johannes Døber i fængslet.

Og modsat *tilføjede* Jesus her i sit svar til Johannes *tre ekstra Messias-keendetegn*, som ikke fandtes hos Esajas: "spedalske bliver rene, og døde står op, og evangeliet forkyndes for fattige". De kommer *oveni*, som de allersidste i rækken af Messias-kendetegn. Jesus tager altså *fra* i den ene ende og lægger til gengæld *til* i den anden. Han *fræner* al tale om Guds hævn og gengæld, men *udvider* til gengæld rækken af Guds velgøringer mod alle urolige hjerter: "Spedalske bliver rene, døde står op, og evangeliet forkyndes for fattige".

Der opstår derved en tydelig *stigning* i tegnenes vigtighed, og som det allersidste, største og vigtigste af de sidste tiders tegn peger Jesus på, at "*evangeliet forkyndes for fattige*".

Når Jesus her og andre steder taler om "de fattige", tænker han ikke bare på dem, hvis lommer er tomme, men i det hele taget på dem, hvis tilværelse er tom. "Salige er de fattige i ånden, for Himmeriget er deres", sagde han engang. En tidligere oversættelse skrev: "Salige er de magtesløse, deres er Guds Rige".

Det er fint ramt. For når Jesus taler om fattige, er det netop *de magtesløse*, han mener. Magtesløse, det vil sige mennesker, som ikke har magt over tingene, men kan sige med salmens ord: "Vor egen magt ej hjælpe kan, let kan os fjenden fælde".

Det er sådanne fattige, sådanne *magtesløse*, Jesus forkynder evangelium, godt budskab, for. Nemlig om ham selv. De fattige får godt budskab om den Jesus Kristus, der selv blev en fattig, da han var rig, for at stå last og brast med alle fattige: dele deres livs problemer, deres sorg og smerte, angst og ensomhed. Stå ved alle fattiges side, og stå fast ved deres side, ikke vige fra deres side, i medgang eller modgang, i liv eller død. Ja selv i døden er han den fattiges trofaste ledsager - frem til den store opstandelsesdag. Han er redningskransen til alle druknende, til Johannes Døber og til dig og mig.

Det er evangeliet til fattige: budskabet om Jesu Kristi usvigelige broderskab. Så er spørgsmålet bare, om Johannes og du og jeg er fattige nok til at kunne *børe - og bruge* det evangelium, eller har helt andre interesser. Her må enhver selv svare.

Ja, hvordan gik det Johannes? "Er du den, som kommer, eller skal vi vente en anden?", havde han spurgt.

Han havde ventet en Messias, der skulle komme og rydde op og sætte orden i tingene og alting på rette plads, med straf til de ugudelige og belønning til de fromme. Og så kunne den faktiske Jesus vel *ikke* være den, Johannes ventede.

Men nu sad han så i sit mørke og sin ensomhed, og i den situation - midt i livets realiteter - er der tit mangt og meget, der begynder at se anderledes ud - også vores forventninger. *Hvad* var det, Johannes forventede *nu*? Eller rettere: *hvem*? Evangeliet i dag er ét stort spørgsmålstegn.

Sagt på en anden måde: kom Johannes helskindet igennem, eller klappede fælden? Mistede han troen? Eller hvad?

Helt ærligt: vi ved det ikke. Men én ting véd vi: at Jesus ikke ét øjeblik forkastede sin betrængte ven i det mørke hul. Han sendte kærligt bud til ham og talte kærligt om ham. Sendte godt budskab til den fattige. Forkastede ham ikke.

For Jesus Kristus, de hjælpeløses hjælper, står ved sine fattige disciples side, står fast ved deres side, viger ikke fra deres side.

Den danske Salmebog nr. 86

Litteratur:

Om skuffede forventninger: *Hvem har lavet Vorherre?* (Livshistorier, småfortællinger).

4.søndag i advent

Jeg er ikke

Dette er Johannes' vidnesbyrd, da jøderne fra Jerusalem sendte præster og levitter ud til ham for at spørge ham: »Hvem er du?»

Da bekendte han og benægtede ikke, han bekendte: »Jeg er ikke Kristus.« »Hvad er du da?» spurgte de ham, »er du Elias?» »Det er jeg ikke,« svarede han. »Er du Profeten?» »Nej,« svarede han. Så sagde de til ham: »Hvem er du da? Vi skal have svar med til dem, der har sendt os; hvad siger du om dig selv?»

Han svarede: »Jeg er *en, der råber i ørkenen: Jævn Herrens vej!* som profeten Esajas har sagt.«

De var udsendt af farisæerne, og de spurgte ham: »Hvorfor døber du så, når du hverken er Kristus eller Elias eller Profeten?» Johannes svarede dem: »Jeg døber med vand; midt iblandt jer står en, som I ikke kender, han, som kommer efter mig, og hans skorem er jeg ikke værdig til at løse.«

Dette skete i Betania på den anden side af Jordan, hvor Johannes døbte.

Johannesevangeliet 1, 19-28

+++

Når en konge skulle rejse gennem sit riges vanskeligst tilgængelige egne, sendte man tit en forløber, en herold, i forvejen for at udråbe fyrstens komme. Så beboerne fik en frist til at udbedre den vej, han skulle komme ad, og så blev der travlhed i alle de mange små landsbyer på ruten. Alle stod på hovedet for at modtage Majestæten.

Forud for Jesus var der på samme måde sendt en forløber med budskabet: »Jævn Herrens vej!«. Johannes blev sendt i forvejen, for at alle skulle være opmærksomme på - - ja for resten opmærksomme på *hvem*.

Præsterne og levitterne kom anstigende og spurgte Johannes: Hvem er *du*? De er med andre ord blevet opmærksomme på - *Johannes*. »Sig os, hvem du er. Vi har lagt mærke til *dig*».

Og mon ikke Johannes har mærket fristelsen arbejde i sig - fristelsen til at tale om sig selv. For der er jo intet så spændende for et menneske som at tale om sig selv. og sige: *jeg er ...* både det ene og det andet, og sådan har *jeg* gjort, og sådan har *jeg* tænkt, og så stor betydning har *jeg*. Se *mig* - er jeg ikke utrolig?

Kort og godt fristelsen til at sige: *jeg er*, jeg er *noget*. Læg mærke til *mig*.

Det er den mest almindelige fristelse i verden, og det siger derfor noget om Johannes' storhed, at han ikke faldt for den. Han ville hverken narre andre eller sig selv. Han vidste, at han var bare en udråber, *manden med trompeten*, om jeg så må sige.

Evangelisten siger højtideligt: »Dette er Johannes' vidnesbyrd», da han blev spurgt: Hvem er du? Det er hans *vidnesbyrd*, hans *bekendelse*. Den lød: *jeg-er-ikke!* Og stærkere vidnesbyrd, en mere markant bekendelse, kan et menneske dog vist ikke afgive om sig selv: I kommer, fordi I har fået den ide, at jeg *er* noget. Men I tager fejl. Jeg-er-ikke! Jeg er *ikke* Kristus, frelseren. Jeg er *ikke* profeten Elias, der er vendt tilbage, og jeg er *ikke* Moses, der er stået op af graven. Vent jer ikke noget fra mig, for da vil I komme til at vente forgæves. Jeg-er-ikke!

Det var alt, hvad de kunne få Johannes til at sige om sig selv. Men et eller andet *svar* må præsterne og levitterne have til dem, der har sendt dem. Og hårdt presset må Johannes så til at sige, ikke bare negativt: hvad han *ikke* er, men et eller andet positivt:

hvad han *så* er. Og da kommer det: Jeg er - en røst. Jeg er en, der råber i ørkenen: Jævn Herrens vej!

Højere kunne Johannes ikke svinge sig, i at tale om sig selv: Jeg er en røst, en stemme, ikke andet.

Så fuldstændig kan et menneske træde til side - så ganske pege væk fra sig selv og hen på en anden. ”Dette skete i Betania på den anden side af Jordan, hvor Johannes døbte”, siger evangelisten.

Er det da kun sket denne ene gang og på det ene sted? Er det ikke sket til andre tider og på andre steder? Jo da, for Jesus Kristus har stadig sine forløbere. Hvad er hans menighed andet end hans forløbere i dag? Mennesker, der er sat til utrætteligt at trutte i trompeten for Den Ærens Konge, der kommer hid - så verden dog ikke må lade ham komme uden at lægge mærke til ham.

Og vi er givetvis alt for forsigtige med at bruge trompeten, som forløbere skal. Men én ting véd vi i hvert fald: at skulle nogen finde på at lægge mærke til forløberen i stedet for frelseren - skulle nogen komme til at lægge mærke til *os* og komme til at stille *os* det samme spørgsmål, som man dengang stillede Johannes: hvem er du? - skulle vi altså på samme måde blive afkrævet *vores* vidnesbyrd, *vores* bekendelse, da vil der ikke være tvivl i vores sind om, hvad vi skal svare.

Vi kan jo ikke - vi kan ikke få vores tunge til at forme ordene: Jeg er. Som om Jesu menighed, som om vi, var noget! Skal der bare være den mindste alvor og sandhed i *os*, må vi tage samme stilling, som Johannes Døber tog.

Dét véd vi i hvert fald - meget véd vi ikke, og meget kan vi ikke finde ud af - men *den* ene ting véd vi, *den* ene ting kan vi finde ud af: at det ville være forrykt at lægge mærke til *os* og tillægge *os* nogen betydning i Jesu Kristi sammenhæng.

Det er elementær logik. For når vi overhovedet er at finde i Jesu Kristi nærhed, så er det jo netop af den ene grund, at vi blevet truffet personligt af sandheden i Johannes' vidnesbyrd: jeg-er-ikke. Den gav genklang. Vi fandt, at den passer, denne bekendelse: jeg-er-ikke.

Jeg er ikke den, jeg skulle være, for mit liv er levet helt anderledes, end det skulle. Vil nogen sige, at jeg er en rigtig elendig forløber, som Jesus Kristus absolut ikke kan være tjent med, så må jeg svare, at det er fuldstændig rigtigt. Vent jer ikke noget hos mig, hverken af tro eller håb eller kærlighed.

Tal ikke om min *tro*, for jeg ved, at den ikke er værd at nævne; den er usikker og flagrende og må bestandig kæmpe med tvivl og tomhed. Og tal ikke om mit *håb*, håbet ved Jesu Kristi opstandelse fra de døde, for det håb er bare en lillebitte flamme, der er i fare ved det mindste vindpust. Og *kærligheden*, tal især ikke om min kærlighed. Den er næsten et fremmedord for mig. Hvor er den at finde? Jeg har ikke rigtig set noget til den, og jeg skulle ellers være den nærmeste til at finde den, *hvis* den var der.

Nej, jeg er ikke den, jeg skulle være. Hverken tro eller håb eller kærlighed kan jeg fremvise. Jeg er - skal jeg være helt ærlig, må jeg sige, at jeg er *ikke*. Og det er da også netop derfor, jeg har fundet vej til Jesus Kristus. Fordi *jeg*, som *ikke er*, vil holde mig til *ham*, som *ene er*. Som sagt af Luther i en prædiken: ”Herre, her kommer en fattig pjalt, en gammel forreven og skiden klud. Lad det for verden være bisam, fløjls og gyldenstykke. Men for dig, Herre, lad mig være en gammel klud, så *jeg* kan viske sin Søns sko, og *han* skænke mig sin retfærdighed. Han, hvis navn er Jesus”.

Sådan må Jesu Kristi menighed bekende. Det er vores *vidnesbyrd* over for enhver, der kommer og spørger: hvem er du? Jeg er en, der råber i ørkenen, en stemme, der taler - om Ham, som kommer. Han hvis skorem jeg ikke er værdig til at løse.

I året 1565 udkæmpedes et dansk-svensk søslag i Den mecklenburgske Bugt, og den danske admiral Herluf Trolle blev hårdt såret. Der blev sendt bud efter skibspræsten, den kendte teolog Niels Hemmingsen, og han kom og talte med Herluf Trolle.

Niels Hemmingsen fortæller bagefter: Da jeg kom til ham under hans sygdom og talte med ham om hans saligheds sag og ville trøste ham, da fandt jeg større trøst hos ham, end jeg selv kunne give. Herluf Trolle nævnede selv nogle steder af den hellige skrift, som var ham kærest. Men derefter brød han af og sagde: ”Dog, hvorfor leder vi efter mange skriftord? Det dyrebare navn, Jesus, er en fuldkommen evangelisk prædiken. Guds Søn hedder Jesus, altså Frelser, fordi han frier sit folk fra dets synder. Hans folk er dem, som tror på ham”.

Herluf Trolle fortsatte: ”Denne prædiken, som hedder Jesus, vil jeg bevare i mit hjerte og ikke videre besvære mig. Han er mig nok, hos ham vil jeg blive, og ham vil jeg befale liv og sjæl”.

Niels Hemmingsen tilføjer: ”Og han bad mig hemmelig, at når det led mod enden, jeg da ville holde mig til denne lille prædiken og ikke give ham mere for”.

Sådan kan et menneske, ja endda to, og i smuk gensidighed, vise ganske bort fra sig selv og bare være en røst, der taler om Ham, hvis skorem de ikke var værdige til at løse.

Og med sådanne ord klingende i ørene går vi nu mod julen. De sidste ord, adventstiden har at sige os, vil prøve at hindre vores jul i at blive et vidnesbyrd om *os*, om *vores* tro, om *vores* inderlighed, om *vores* gavmildhed. Hindre at julen bliver til vidnesbyrdet: *jeg er*. Prøve at få os til at forme et helt andet vidnesbyrd: *Jesus Kristus er*. Jeg er *ikke*, men det er *Han*.

Den danske Salmebog nr. 91

Litteratur:

Om den Gud, som altid er større: Leo Tolstoj: *At skue Gud* (Livshistorier).

Juleaften

Guds faderhånd

Og det skete i de dage, at der udgik en befaling fra kejser Augustus om at holde folketælling i hele verden. Det var den første folketælling, mens Kvirinius var statholder i Syrien. Og alle drog hen for at lade sig indskrive, hver til sin by.

Også Josef drog op fra byen Nazaret i Galilæa til Judæa, til Davids by, som hedder Betlehem, fordi han var af Davids hus og slægt, for at lade sig indskrive sammen med Maria, sin forlovede, som ventede et barn. Og mens de var dér, kom tiden, da hun skulle føde; og hun fødte sin søn, den førstefødte, og svøbte ham og lagde ham i en krybbe, for der var ikke plads til dem i herberget.

I den samme egn var der hyrder, som lå ude på marken og holdt nattevagt over deres hjord. Da stod Herrens engel for dem, og Herrens herlighed strålede om dem, og de blev grebet af stor frygt. Men englen sagde til dem: »Frygt ikke! Se, jeg forkynnder jer en stor glæde, som skal være for hele folket: I dag er der født jer en frelser i Davids by; han er Kristus, Herren. Og dette er tegnet, I får: I skal finde et barn, som er svøbt og ligger i en krybbe.« Og med ét var der sammen med englen en himmelsk hærskare, som lovpriste Gud og sang:

Ære være Gud i det højeste og på jorden!
Fred til mennesker med Guds velbehag!

Lukasevangeliet 2, 1-14

+++

I 1930'erne var den norske biskop Ejvind Berggrav på visitats (bispebesøg) i et sogn i Nordnorge, blandt lapperne. Der var gudstjeneste i kirken, og biskoppen havde den vanlige samtale med sognets børn. Men deres svar forekom ham lige lovlig forudsigelige og færdigfabrikerede. Han tænkte: der må gøres noget - nu gør jeg noget, de ikke venter, og lad os så se, hvordan de reagerer.

Biskoppen gik hen til en pige og spurgte:

- Laila, elsker Gud dig?
- Ja, svarede hun.
- Jamen hvordan kan du vide det?
- Jo, svarede hun.

Nu blev Ejvind Berggrav ivrig: – Jamen hør nu, Laila, sagde han, du ved, at jeg er biskop. Nu siger biskoppen til dig: Laila, Gud bryder sig ikke om dig!

Der blev helt stille i kirken. Den tolvårige så ned i gulvet, og biskoppen tænkte: Hvordan skal det her ende?

Da så Laila på ham med sine mørke øjne, og med ild og myndighed i sig sagde hun:

- Jeg véd det alligevel!

Mon ikke den her lille historie siger det, som vi alle sammen mere eller mindre klart tænker, hver gang det bliver jul: Jeg véd, at Gud elsker mig. Jeg véd det, for julen er Guds kærlighedserklæring til dig og mig og hvert eneste menneske.

Resten af året kan man jævnligt høre mennesker sige, at alt det dér med Jesus interesserer dem ikke så meget. Hvad skal man med Jesus, når man har Gud? Er det ikke nok bare at vide, at ”alt står i Guds faderhånd”, som der står i salmen.. Hvad behøver man mere? Det er rigeligt, både til at leve og til at dø. ”Alt står i Guds faderhånd”.

Præsterne, de står hele tiden og snakker om ham Jesus. Men det var Gud, det hele skulle dreje sig om.

Sådan lyder det jævnlige resten af året. Men i julen véd vi bedre. Da indser vi, at uden Jesus havde vi aldrig lært Gud at kende *som* vores far. Hvem er det, der har lært os at sige: ”Vor Fader, du som er i Himlene”? *Hvem* er det, der har fortalt os lignelsen om den fortabte søn og hans far? Hvem er det altså, vi *har* det fra, at ”alt står i Guds faderhånd”? Vi har det *fra Jesus*.

Hvor han kunne vide det fra? Fordi han, som Det Nye Testamente siger, er *Guds Søn*. Vil nogen vide, hvad *sind* Gud har over for os mennesker, skal han altså bare se på Jesus. For Han er Guds Søn, det vil sige Guds væsens *udtrykte billede*.

Jesus kom til verden for at frelse alle fortabte - deraf véd vi, at *Gud* har det *sind* at ville frelse alle fortabte. *Jesus* gik omkring og elskede alle mennesker - deraf véd vi, at *Gud* har det *sind* at elske alle mennesker. *Jesus* bragte liv og glæde til alle mislykkede - deraf véd vi, at *Gud* har det *sind* at bringe liv og glæde til alle os fallittenspillere. Som *Jesus* var over for syndere og livets småfolk, *sådan er Gud*. For Jesus er Guds Søn, dvs. hans væsens, hans *sinds*, *udtrykte billede*.

Ja, vi kan endda udvide alt det her og sige, at Jesus kort og godt har præget Guds billede dybt i os. Når vi i dag véd så sikkert, at Gud er vores *far*, er det *Jesus*, der har præget det billede dybt i os, så det ikke kan slettes ud. Uden Jesus havde det været et helt andet billede af Gud, der havde siddet dybt i os: billedet af en fjern, en uopnåelig, en streng, en gengældende, en straffende Gud.

Kort sagt: det blev jul, og fra det øjeblik kom et andet billede af Gud til verden. Så nyt, så anderledes, at en ny tidsregning tog sin begyndelse. Tiden og historien blev kløvet i to: en tid *for* Kristus og en tid *efter* ham. Når vi i dag nævner årstallet, er det udtrykkeligt *efter* Kristi fødsel, *efter* den første jul, *efter* det nye billede af Gud som vores *far*.

Sig da ikke, at det er lige meget med Jesus. Vi har alt, hvad vi har, fra ham. *Om* så alle mulige kommer anstigende og slynger mig i synet, at Gud elsker mig ikke, så vil jeg svare: Jeg véd det alligevel. Fordi det blev jul. Fordi *Jesus Kristus* blev født, og Han er Guds kærlighedserklæring til dig og mig og hvert eneste menneske.

Jo, det passer virkelig, at ”alt står i Guds faderhånd”. Vi kan for den sags skyld sætte *navn* på den faderhånd. Guds faderhånd hedder Jesus Kristus.

Den rørte helbredende ved blinde og døve og spedalske og vanføre og lamme. Løftede sig endog livgivende over enkelte døde. Den lagde sig tilgivende på skyldige og oprejsende på faldne. Og til sidst samlede den hånd al menneskers skyld og elendighed på ét sted. Han lod sig *såre* for vore overtrædelser på korset langfredag. Det sidste, vi mindes fra langfredagen, er to hænder, rakt favnende ud mod al verden. To gennemborede hænder, udrakt mod enhver, som vil lade alt stå i Guds faderhånd. De udrakte, gennemborede hænder *er* selve Guds faderhænder.

Og så kan vi endda supplere det langfredagsbillede med billedet fra hans himmelfart. Hvor han løftede sine hænder og velsignede disciplene. Og *mens* han velsignede dem, skiltes han fra dem, står der.

Hans løftede, velsignende hænder var de samme som hans udrakte, gennemborede hænder. De *var* selve Guds faderhænder.

Og de hænder sad altså på det barn, som Gud julenat i Betlehem kaldte *sin Søn*. Derfor bliver vi aldrig færdige med at nævne navnet Jesus. Jesu dyrebare navn lyder i dette øjeblik over hele jorden, lovsynges i dette øjeblik over hele jorden, ja højloves i dette øjeblik over hele jorden - glemmes aldrig nogensinde på jorden.

Han er Guds kærlighedserklæring til dig og mig og hvert eneste menneske.

Alt står i Guds faderhånd,
hvad han vil, det gør hans Ånd;
af Guds nåde, til Guds ære
evig glade vi skal være
i vor Herres Jesu navn.

Den danske Salmebog nr. 375

Litteratur:

Om at dele julen med hinanden: Robert Farelli: *To gamle venner* (Livshistorier).

Juledag

Gud med os

Og det skete i de dage, at der udgik en befaling fra kejser Augustus om at holde folketælling i hele verden. Det var den første folketælling, mens Kvirinius var statholder i Syrien. Og alle drog hen for at lade sig indskrive, hver til sin by.

Også Josef drog op fra byen Nazaret i Galilæa til Judæa, til Davids by, som hedder Betlehem, fordi han var af Davids hus og slægt, for at lade sig indskrive sammen med Maria, sin forlovede, som ventede et barn. Og mens de var dér, kom tiden, da hun skulle føde; og hun fødte sin søn, den førstefødte, og svøbte ham og lagde ham i en krybbe, for der var ikke plads til dem i herberget.

I den samme egn var der hyrder, som lå ude på marken og holdt nattevagt over deres hjord. Da stod Herrens engel for dem, og Herrens herlighed strålede om dem, og de blev grebet af stor frygt. Men englen sagde til dem: »Frygt ikke! Se, jeg forkynder jer en stor glæde, som skal være for hele folket: I dag er der født jer en frelser i Davids by; han er Kristus, Herren. Og dette er tegnet, I får: I skal finde et barn, som er svøbt og ligger i en krybbe.«

Og med ét var der sammen med englen en himmelsk hærs-kare, som lovpriste Gud og sang:

Ære være Gud i det højeste og på jorden!
Fred til mennesker med Guds velbehag!

Lukasevangeliet 2, 1-14

+++

Hvis vi direkte og uden omsvøb skal sige, hvad der er den kristne juls indhold, kan det vist ikke gøres bedre end med de ord, der siges i Det nye Testamente om dengang, da jomfru Maria fik at vide, at hun var med barn, Der står sådan:

Alt dette skete, for at det skulle opfyldes, som Herren har talt ved profeten, der siger: ”Se jomfruen skal blive med barn og føde en søn, og de skal give ham navnet *Immanuel*” - det betyder: Gud med os.

Ja, her er vi inde ved julens inderste, ved selve sagen: *Immanuel*, det betyder *Gud med os*.

Ganske vist blev netop de ord skammelig misbrugt under Anden Verdenskrig, da der på de tyske soldaters bæltespænder var skrevet: ”Gott mit uns”. Det var misbrug, var det, for ordene blev her brugt til at skille menneske fra menneske, folk fra folk. Ordene blev brugt til at sige, at ét folk var *Gud med*, og alle dets modstandere var han *imod*.

Misbruget bestod i, at ordene ”Gud med os” ikke fik lov til at lyde i deres fulde, uindskrænkede betydning: *Gud med os*, nemlig slet og ret med os mennesker, med hvert eneste menneske, der lever. Gud er virkelig ikke *med* nogle og *mod* andre. Men ordene lyder kort og klart: *Gud med os*.

Ordene rummer ikke engang den mindste indskrænkning i retning af, hvad vi skal præstere, *inden* Gud vil være med os. Altså noget med at være religiøs nok, alvorlig nok, ordentlig nok, pæn nok, moralsk nok. Alle sådanme betingelser glimrer ved deres fravær, og det lyder med ubekymret selvfølge: *Gud med os*.

Gud med os - det betyder nemlig helt bogstaveligt, at han er *med* os. At han følger med os. Er i hælene på os og foran os. Er ved vores højre side og ved vores venstre

side. Er med husmoderen i hendes køkken og med arbejderen på hans arbejdsplads, med kontormanden ved hans bord og med landmanden i stald og på mark, med den syge i hans sygeseng og med pensionisten i hans stue. Han er med os i vores lyse øjeblikke og i vores sorteste timer. Han er med os i livet, og han er ved vores side, når vi skal dø. Ja, han følger med os ned i den dybe grav. *Gud med os*, de ord skal forstås, *som de lyder*.

Vil nogen nu indvende, at det lyder alt for godt til at være sandt, kan vi svare: Vi véd dog, det passer. For de ord "Gud med os" har vi ikke selv opfundet. Og da de lød, blev de heller ikke sagt som en lille sidebemærkning, der slap ud ved en fejltagelse. Men det er et personnavn, et af de tilnavne, som Jesus Kristus fik: Immanuel. Det er hebraisk og betyder netop "Gud med os".

Det er altså i ham, de ord "Gud med os" *opfyldes*. Det er ved hans fødsel, ved hans liv, ved hans kærlighed, ved hans lidelse og død og opstandelse, at det hedder: "Se, jeg er *med* jer alle dage" - Gud med os.

Vi kan altså sige, at det er selve juleevangeliet, der ligger gemt i det ene ord: Immanuel, Gud-med-os. Her er det, der består, når alle de mange fine, dyre, farvestrålende og forvirrende lag er skrællet af. Da, helt inde fra julens inderste, lyder det: Gud med os.

I en lille engelsk bog, "Ny Testamentes kristendom" af J.B. Philips, er der et eventyr om en lille engel, der bliver vist rundt i universernes pragt og herlighed af en ældre, erfaren engel.

Sandt at sige var den lille engel ved at blive træt og kedede sig også en smule. Han havde set mælkevejenes vrimle og flammende sole, uendelige afstande i det dødsenskolde rum mellem stjernerne, og han syntes, der var en farlig masse af det alt sammen.

Til sidst pegede den ældre engel på en temmelig ubetydelig klode, der drejede meget langsomt om sin akse. Den forekom den lille engel lige så kedelig som en snavset tennisbold. Hans sind var jo så opfyldt af storheden og pragten i alt, hvad han havde set.

- Jeg vil bede dig lægge særlig mærke til den der, sagde den ældre engel og pegede med sin finger.

- Nå, jeg synes, den er meget lille og temmelig snavset, sagde den lille engel. Hvad særligt er der ved den?

Den ældre engel svarede højtideligt: - Det er den planet, der har haft besøg!

- Besøg, sagde den lille. Du mener ikke besøg af ---?

- Jo jeg gør. Den kugle, som du synes er så lille og ubetydelig og måske ikke særlig ren, har haft besøg af vor unge herlighedsfyrste. Og ved de ord bøjede han ærbødigt hovedet.

- Men hvordan? Mener du virkelig, at den unge herlighedsfyrste i egen person gik nede på denne lille femterangs kugle? Hvorfor skulle han dog det? Vil du fortælle mig, at han bøjede sig så dybt, at han blev en af de dér krybende, kravlende skabninger?

- Ja, jeg gør, sagde den ældre engel. Og jeg tror ikke, Han ville synes om, at du kaldte dem krybende, kravlende skabninger - og så med den tone.

Som sagt bare et lille eventyr; det skal ikke tages for andet. Men her bliver alligevel sagt noget, vi har brug for at høre. Noget om, at ordene "Gud med os" er intet mindre end en sensation i universet. Eventyret slutter med, at den ældre engel siger til den lille engel: Nu er jeg sikker på, at du kan se, hvorfor denne lille kugle er så vigtig. *Han* har besøgt den. Han har sin *plan* med den.

Det er julens evangelium i en nøddeskal: Gud med os - alle dage indtil verdens ende.

Så gælder det bare om at *tage imod* ham, som er med os alle dage. Betlehem, Jesu fødested, er nemlig ikke bare en by i Palæstina. Betlehem er også vores eget hjerte. Da Jesus skulle fødes i byen Betlehem, var der som bekendt ikke plads til ham, dér hvor mennesker holdt til. Og hvordan er det da i dag i det Betlehem, som er *dit hjerte*? Er dér plads? Eller er *det* monstro lige så fuldt optaget ligesom herberget dengang?

Skal det altså igen siges, at der ikke er plads til Ham i herberget? Det spørgsmål stilles os alle i denne jul. For hvad hjælper det, at det hedder "Gud med os"? Hvad hjælper det, at Gud er med os hvert eneste øjeblik: i glæde og sorg, i liv og i død, i højhed og fald? Hvad hjælper det, hvis et menneske er så optaget af de mange andre ting og gøremål, at han slet ikke ænser det?

Men for at hjælpe os til at tage imod ham med tak, har ordet Betlehem i øvrigt også en helt tredje betydning. Ikke bare den lille by i Palæstina, og ikke bare dit og mit hjerte. Men også *den kristne kirke*. "Kirke, du er vort Betlehem", synger vi i en julesalme. Hvis jeg synes, der er for langt til byen Betlehem, og hvis jeg tilmed føler, at vejen til mit hjerte er meget vanskeligt tilgængelig, så er det godt, at Gud i sin godhed har givet os sin kirke. "Kirke, du er vort Betlehem".

Det er nemlig *den inderste mening* med at sætte det ene ben foran det andet og gå i kirke. Her møder vi selve julens hovedperson, Jesus Kristus. Vi, som af gode grunde ikke kan modtage ham i det geografiske Betlehem og som har stort besvær med at tage imod ham i vores hjertes Betlehem, vi får her lov at tage imod ham i hans ord, i hans dåb og i hans nadver.

Vi skal i næste salme synge. "Her kommer, Jesus, dine små, til dig *i Betlehem at gå*; oplys enhver i sjæl og sind at finde vejen til dig ind".

Hvad for et Betlehem? Er det mon byen, eller er det dit og mit hjerte, eller er det kirken, der er tale om? Det er dem alle tre.

I byen Betlehem mødtes han af en himmelsk hærskares lovsang. Her i kirken mødes han nu af den jordiske menigheds salmer. Og så skulle han også gerne modtage dit og mit hjertes personlige tilbedelse.

Den danske Salmebog nr. 115

Litteratur:

Om "Gud med os": Knud Rasmussen: *Gamle Kuanjas jule-budskab* (Livsmønstre)

Anden juledag, Sankt Stefans Dag

Farvel julestemning

Jesus sagde: Derfor, se, jeg sender profeter og vise og skriftkloge til jer; nogle af dem vil I slå ihjel og korsfæste, andre vil I piske i jeres synagoger og forfølge fra by til by. For over jer må alt det retfærdige blod komme, der er udgydt på jorden, lige fra den retfærdige Abels blod til blodet af Zakarias, Barakias' søn, som I dræbte mellem templet og alteret. Sandelig siger jeg jer: Det skal alt sammen komme over denne slægt.

Jerusalem, Jerusalem! du, som slår profeterne ihjel og stener dem, der er sendt til dig. Hvor ofte ville jeg ikke samle dine børn, som en høne samler sine kyllinger under vingerne, men I ville ikke.

Se, jeres hus bliver overladt til jer selv, øde og tomt. For jeg siger jer: Fra nu af skal I ikke se mig, før I siger: Velsignet være han, som kommer, i Herrens navn!«

Matthæusevangeliet 23, 34-39

+++.

Nu sidder der nok nogle og tænker, at det var dog et besynderligt juleevangelium. For det er dog trods alt jul stadigvæk, og her kommer vi lige fra juletræ og julemad og julegaver og julehygge, og går i kirke, og hvad hører vi så? Ikke andet end nød og elendighed.

Først hørte vi om Stefan, som jøderne stenede til døde for hans tros skyld. Det var i den første læsning. Og nu har vi så hørt den anden læsning, der fortsætter og taler om at blive pisket og forfulgt fra by til by, korsfæstet og dræbt.

Farvel, julestemning. Sikke nogle juletoner!

Ja, det er det faktisk - juletoner altså. Måske ikke lige præcis de juletoner, vi er mest vant til. Måske ikke de juletoner, vi bedst kan lide. Men alligevel juletoner.

Vi skal nok lige minde hinanden om, at juleevangeliet i går ikke var lutter lys og glæde. Der var f.eks. faktisk ikke plads til Guds Søn i herberget, og han blev, som salmen siger, ”i krybben lagt, i klude svøbt”.

Vi kan da også minde om, at *det andet* juleevangelium, det fra Johannesevangeliet, taler om, at Jesus Kristus ”kom til sit eget, og hans egne tog ikke imod ham”. Nej, det er virkelig ikke lutter lyse og festlige toner, der lyder fra julebegivenheden. Der er også nogle ret så mørke og u-festlige imellem. Der ikke bare taler om *fred på jord*, men samtidig om u-fred.

Derfor må det siges lige ud, at hvis evangeliet til i dag, med dets tale om at følge Jesus Kristus, uanset hvad det koster, hvis det evangelium ikke rigtig passer ind i vores festlige jul, så er der noget rivende galt med vores julefejring. Så har vi nemlig holdt jul med et juleevangelium, der ikke er ret forstået.

Så kan vi ellers have holdt så hyggelig og dansk en jul, det være kan; men en rigtig kristen blev det dog ikke, - hvis ikke vi, som julens hyrder, fik sagt til os selv og hinanden: ”*Lad os dog gå til Betlehem*”, - lad os gå. Hvordan vejen end er, og hvad vi end eventuelt kommer til at opleve på vejen. Lad os dog gå den vej. Følg efter ham - så må det i øvrigt koste, hvad det vil.

Det er det, Anden juledag lige vil minde os om i forbifarten: at julens fred godt kan komme til at koste os en masse ufred. For ”det koster mer, end man fra først betænker, at være *tro* i det, som Gud os skænker”.

Sådan forstået hænger første og anden juledags evangelier ganske udmærket sammen. Selv om det er en tilfældighed, at de to evangelier lyder med en dags mellemrum.

Dagen i dag, som vi kalder Anden juledag, er nemlig først og fremmest Sankt Stefans Dag, en ældgammel kristen martyrdag til minde om kirkens første martyr. Det første, mennesker gjorde ved den kristne menighed, var et drab, og det blev mindet den 26. december, formentlig fordi det fandt sted den dato.

På den tid var der endnu ikke noget, der hed julefejrning. Den kom først til i begyndelsen af 300-tallet og blev som bekendt lagt på den 25. december. På den måde blev juledag nabo i kalenderen til Sankt Stefans Dag - og gjorde den efterhånden til julens andendag.

Begge de bibelske læsninger blev vel at mærke stående. Juledags fred på jorden og Sankt Stefans Dags u-fred fik på den måde lov at stå side om side. Og står nu og minder os om, at det er to sider af samme sag: Den, der vil bevare julens fred, skal vide, at det koster *mere eller mindre u-fred*.

Da den hellige Stefan oplevede situationen, kostede det ham livet, fordi han ikke ville slippe troen på Jesus Kristus. Det har vi andre helt anderledes let ved. Om ikke ret mange dage bliver det hele jo stuvet sammen og lagt ned. Ikke bare juletræ og -pynt og -gaver, men tit også selve juletroen.

Der er et par juledage, da man godt i al offentlighed kan tillade sig at synge sin hyldest til den høje gæst, som steg til lave hytter ned - godt kan give sig selv lov til at lytte med vidt åbne øren til julens gode budskab - godt tør risikere at lade andre mennesker se, at man endda *mener* noget med det, både når man lytter, og når man beder, og når man synger lovsange.

Der er et par dage, da vi uden problemer, ja med glæde, siger som hyrderne: "lad os gå til Betlehem!" Altså et par dage, da vi er *martyrer*. Ordet martyr betyder nemlig bare et vidne. Der er et par dage, da det er gratis at træde frit frem som vidne og sige: "Her er det, jeg tror på. Her er Han, som jeg tror på: Jesus Kristus, min Herre." - Men når så de par dage er gået, og støvsugeren har taget de sidste grannåle, hvad så?

Ja, så er det altså pludselig blevet meget sværere, og så er det, martyren skal stå sin prøve: om jeg i den situation *slipper* julens evangelium eller *holder fast* ved det, hvad det end koster.

Hvad en martyr, et vidne, kommer til at betale i vores retssamfund, er jo ikke noget, der tilnærmelsesvis kan sammenlignes med Stefans skæbne. Politiet sørger for, at ingen i dette land bliver fysisk forulempet eller slået ihjel. Og selv uden politiet gik det nok endda. Så ret meget kommer det derfor nok ikke til at koste. Hvad en martyr, et vidne, får af omkostninger i dag, er i reglen noget andet. Nemlig bare at skulle give afkald på alle tiders mest behagelige livsform: *at flyde med strømmen*. Den skønne, uproblematiske tilværelse, hvor man bare lader, som om man slet ikke kender *ham Jesus*.

Hvad ville vi monstro sige til, hvis to elskende blev stive og kølige og lod, som om de overhovedet ikke kendte hinanden, så snart der var andre mennesker til stede? Vi ville vist sige: hov, her er der noget galt - gad dog vist, om de overhovedet kan lide hinanden? Det ser ud, som om de ikke *vil være hinanden bekendt*.

På samme måde, når det drejer sig om vores kristne tro: enhver kan da se, at der er noget helt galt med et kristent menneske, der bliver stiv og kølig og lader, som om han ikke er det, bare fordi der er andre mennesker til stede, der måske og måske ikke har en anden opfattelse.

Altså bare tuder med de ulve, han er iblandt. Siger, som apostlen Peter skærtorsdag nat i ypperstepræstens gård sagde om Jesus: "Jeg kender ikke det menneske!" Altså flyder med strømmen, fordi det er det mest bekvemme, det mest problemfrie.

Her er *det*, som Jesu Kristi martyrer, hans vidner, må ofre for at bevare julens fred. De må ofre den problemfrie, bekvemme livsform: at flyde med strømmen.

Den gamle grundtvigske præst Morten Pontoppidan fortæller i en prædiken en lille erindring:

I en jysk garnisonsby var det for mange år siden blevet indført, at soldaterne skulle holde øvelse søndag formiddag. Byens præst, som også var soldaternes præst, klagede over det, men fik til svar, at det i virkeligheden var til soldaternes eget bedste. For ellers ville de bare begynde så meget før at svire og drikke. Og i kirke gik de jo alligevel ikke.

Så spurgte præsten, om ikke de, der dog muligvis ville i kirke, kunne få lov at gå fra øvelsen ved kirketid. Jo, svarede obersten, men så skal de jo træde frem, og det får man dem ikke til; de vil ikke være ”hellige” i kammeraternes øjne.

Ja, lad det nu blive prøvet, sagde præsten. Og det blev prøvet. den følgende søndag blev der på øvelsespladsen spurgt, hvem der var hellig og ville i kirke. Én mand trådte frem, og kammeraterne grinede. Men det tog han sig ikke nær. Han var hjemmefra vant til at gå i kirke hver søndag. Det var, hvad der sømmede sig for et kristent menneske, mente han. Og det ville han være bekendt over for hvem som helst.

Da *han* havde brudt isen, viste det sig, at der næste søndag var flere, der trådte frem, og søndagen efter endnu flere. Og der var ikke længere nogen, der lo.

Den historie har jeg fra min far, fortæller Morten Pontoppidan. For han var den omtalte præst.

Det var altså et eksempel på én, der *ikke* havde den bekvemme livsform: at flyde med strømmen. *Ikke* hyklede sig anderledes for at tækkes andre.

Det er slet og ret det, evangeliet i dag forlanger af os: at vi står ved, hvad vi er. Står ved julens evangelium, også når julen er omme, og det er blevet knap så stuerent at tro på Vor Herre.

Ja, det er vel i grunden vores kirkes store problem, dette her: at de kristne er krøbet i skjul. Man hører i hvert fald betænkeligt lidt til dem. De sidder og putter sig i hver sin lejlighed eller hver sit hus, i stedet for at hejse flaget.

I frilandsmuseet i Bunge på Gotland står der et stærkt vidnesbyrd fra Gotlands middelalder. Nemlig et såkaldt *gårdkors*: et højt, slankt trækors midt på en af de rekonstruerede gårdes gårdsplads.

Sådanne gårdkors går tilbage til Gotlands kristning i vikingetiden. Det var skik, at når beboerne på en gotlandsk gård blev kristne, lod de rejse sådan et gårdkors på deres gårdsplads. Det hævdede sig højt over landsbyens lave tage. Ingen var i tvivl om, at her havde Jesus Kristus til huse.

Det må have været en enorm oplevelse dengang at se de kors skyde op fra gårdene. Og det har jo nok også kostet beboerne både det ene og det andet fra deres hedske naboers side. Men kors skød alligevel op ved siden af kors. Det ene tog det andet med sig.

På en eller anden måde må også vi lade korsets tegn rage op over vore lave hustage, koste hvad det vil. Men hvad det end skal koste, så véd vi, at det i hvert fald aldrig er for dyrt. Julens evangelium - at os er en Frelser født - vil i alle tilfælde være *dyrere*.

Så blev det alligevel til sidst et jule-evangelium, som enhver kan forstå.

Nemlig at Han, som fødtes julenat, er dyrebarere end alt andet. En gave så stor, til dig og mig, at vi aldrig i evighed kunne finde på at bytte den, end ikke for al verdens ære, magt og guld.

For da mister vi Ham. Og mister vi Ham, da har vi mistet *alt*.

Den danske Salmebog nr. 122

Litteratur:

Om at bekende sin tro: *Hennes' trosbekendelse* (Livserfaringer, småfortællinger).

Julesøndag

Afgørelsens højtid

I Jerusalem var der en mand ved navn Simeon; han var retfærdig og from og ventede Israels trøst. Helligånden var over ham, og den havde åbenbaret for ham, at han ikke skulle se døden, før han havde set Herrens salvede.

Tilskyndet af Ånden kom han til templet, og da forældrene kom ind med barnet Jesus for at gøre med ham, som det var sædvane efter loven, tog han barnet i sine arme og lovpriste Gud:

Herre, nu lader du din tjener gå bort med fred efter dit ord.
 For mine øjne har set din frelse,
 som du har beredt for alle folk:
 Et lys til åbenbaring for hedninger
 og en herlighed for dit folk Israel.

Hans far og mor undrede sig over det, der blev sagt om ham. Og Simeon velsignede dem og sagde til Maria, hans mor: »Se, dette barn er bestemt til fald og oprejsning for mange i Israel og til at være et tegn, som modsiges - ja, også din egen sjæl skal et sværd gennemtrænge - for at mange hjerters tanker kan komme for en dag.«

Der var også en profetinde ved navn Anna, en datter af Fanuel, af Ashers stamme. Hun var højt oppe i årene; som ung jomfru var hun blevet gift og havde levet syv år med sin mand, og hun var nu en enke på fireogfirs. Hun forlod aldrig templet, men tjente Gud nat og dag med faste og bøn. Hun trådte frem i samme stund, priste Gud og talte om barnet til alle, der ventede Jerusalems forløsning.

Da de havde udført alt i overensstemmelse med Herrens lov, vendte de tilbage til Galilæa, til deres egen by Nazaret. Og drengen voksede op, blev stærk og fyldt med visdom, og Guds nåde var over ham.

Lukasevangeliet 2, 25-40

+++

Man kan godt, lidt forenklet, sige, at vi igennem juletiden går fra den ene til den anden af julens vidner og spørger: *hvorfor* blev Gud menneske? Hvorfor?

Juleaften og juledag gik vi til engleskaren på Betlehems mark for at høre deres vidneudsagn. Og fra dem lød det, at Gud blev menneske for at bringe ”fred til mennesker med Guds velbehag”.

Anden juledag gik vi til kirkens første martyr, den hellige Stefan. Hans vidneudsagn lød, at Gud blev menneske for åbent at blive troet og bekendt af mennesker.

Nytårsdag får vi at vide, at Gud blev menneske for at få det meget sigende navn Jesus, der betyder ”Gud frelser”.

Hellig Tre Kongers Dag får vi at vide, at Gud blev menneske, for at hvert knæ på jorden skal bøje sig for ham.

Og så i dag, lige i midten af juletiden, får to gamle mennesker, Simeon og Anna, lejlighed til at indskyde, at Gud blev menneske for at stille hvert menneske over for den store afgørelse: for ham eller imod ham: ”Se, dette barn er bestemt til fald og oprejsning for mange”, hedder det med en hebraisk vending. Sagt på moderne dansk: Han er knald eller fald for os alle sammen.

Sådan har hver af julens helligdagsevangelier sit svar på spørgsmålet, hvorfor blev

Gud menneske. Og når vi samler svarene sammen til ét, fornemmer vi tydeligt, hvad det dog var, der skete julenat i Betlehem. Nemlig menneskeheds store vendepunkt, intet mindre. Der delte historien i et *før* og et *efter*. Imellem dette *før* og dette *efter* står Guds Søns skikkelse og rager op over alt, hvad vi kender. *Han* blev vores skæbne. Vi lever efter Kristi fødsel. Det kan vi ikke løbe fra, selv om nogle eventuelt gerne ville.

Historien i dag er ellers såre beskedent. Josef og Maria kommer op til Jerusalems tempel for at frembære den nyfødte for Herrens åsyn og som en taknemmelighedshandling erlægge offer efter barnefødslen: et par duer, det var normen for fattigfolk. Og da de kommer ind på den myldrende fyldte tempelplads med barnet på armen, er der to gamle mennesker, Simeon og Anna, der går dem i møde.

Kom ikke og spørg, *hvordan* de midt i menneskemylderet kunne se noget særligt ved de to mennesker, Josef og Maria, og det barn, de kom bærende med. De havde i hvert fald ingen glorie om hovedet. Det er noget, malerkunsten senere har forsynet den hellige familie med. Nej, det må nok være et spørgsmål om profetisk evne. Vi hørte jo også, at Helligånden var over Simeon, og at Anna blev kaldt profetinde. Profeter og profetinder har jo den særlige evne at kunne se, hvad ingen andre kan se. De ser, hvor alle vi andre er stærebline.

Her kom så Simeon og Anna målbevidst hen og tog den nyfødte i deres arme. Anna lovpriste Gud og talte om barnet til de omkringstående, der ventede Jerusalems forløsning. Og Simeon tog de store ord frem og sagde: "Dette barn er bestemt til fald og oprejsning for mange i Israel".

Kan I se, hvor det er, den her beretning vil hen? De to mennesker, Simeon og Anna, står som repræsentanter for *tiden før Kristus*. Gamle er de - gamle og udlevede. *Deres* tid er forbi. Men de har altså ved en speciel gunst fået lov til lige at se et glimt af *den nye*. Ja fået lov at se *Ham*, der med sin person gør skel mellem før og efter. Nu kommer de da, de to gamle, og yder Guds nyfødte Søn deres ærbødige tilbedelse.

Samtidig udtrykker de på hver sin måde, hvad den nyfødte skulle komme til at betyde. Fra Simeon lød det som nævnt: "Se, dette barn er bestemt til fald og oprejsning for mange" - i Israel, tilføjer han. For Israels folk skulle det nu hedde enten-eller. Et ja til Jesus var et ja til Gud. Og omvendt: et nej til Jesus var et nej til Gud.

Sådan blev han det store enten-eller for Israels folk. Hvad *deres* svar blev, det kender vi nemlig. Der var nogle få, der tog imod ham - sagde ham deres hjertes *ja*. Småfolk, jævne mennesker, fiskere, landmænd, småhåndværkere, en del kvinder og samfundets udstødte: toldere og syndere.

For *dem* blev han helt bogstaveligt til *oprejsning*. "Denne folkeskare, som ikke kender loven, er forbandet", lød det hånlige fra ypperstepræsterne og farisæerne. *Forbandede*, det vil sige *uden Gud*. Men netop de forbandede, de der var uden Gud, tog imod Jesus. Og alle dem, der tog imod ham, gav han ret til at blive Guds børn. For dem blev han altså bogstaveligt til *oprejsning*. Et ja til Jesus blev et ja til Gud. Og er ja *fra* Gud, kan vi tilføje. De, som ingen Gud havde, fik ved Jesus oprejsning og blev Guds børn.

Men for de fleste af Israels folk blev svaret et ganske andet: nemlig et *nej* til Jesus, og dermed et dybt og frygteligt fald, bort fra Gud. "I kender hverken mig eller min fader. Kendte I mig, kendte I også min fader", sagde Jesus. For et nej til ham er et nej til Gud.

Allerstærkest lød det nej *langfredag*. Netop her er der en detalje, som let overses, men er værd at lægge mærke til. Pilatus spurgte folkets ledere, hvad han skulle stille op med Jesus. Og de svarede: "korsfæst ham!". Og da Pilatus derefter spurgte afværgende: "Skal jeg korsfæste jeres konge?", svarede ypperstepræsterne: "Vi har ingen anden konge end *Gud*".

Nej, sådan svarede de netop ikke. De svarede: "Vi har ikke anden konge end *kejse-*

ren”.

Her gik Simeons profetiske ord på frygtelig måde i opfyldelse: Guds Søn blev virkelig til *fald* for Israels flertal. Da Jesus Kristus ikke skulle være det folks konge, da havde de ingen anden konge end - - - *kejseren*.

”Se, dette barn er bestemt til fald og oprejsning for mange *i Israel*”. Og lad os bare tilføje: *i Danmark*.

Til *oprejsning* ja. For her er Jesu Kristi navn nævnet velsignende og oprejsende over mennesker, som ellers ikke havde haft en chance for at kalde Gud deres Gud. I *anden* religion spørges der jo udtrykkeligt efter menneskers værdighed og egnethed, udviklethed, indsigt og moral osv. De, der ikke har så fine ting og sager, må pænt stå uden for døren. ”Denne folkeskare, som ikke kender loven”. Men netop sådanne mennesker får af Jesus at vide, at Guds rige er deres. Ja, helt ned til vrælende spædbørn, lige kommet ud af moders liv. Guds rige er deres. De, som intet har, - ved Jesus Kristus ejer de *alt*.

Sådan er Han sat til *oprejsning*. Men vi må tilføje: *og til fald*.

Hvad sker der nemlig modsat, når en døbt dansker siger *nej* til Jesus Kristus? Er det så, fordi han har fundet Gud på en anden og bedre og sandere måde - altså er blevet f.eks. muslim eller buddhist? Det er der selvfølgelig nogle, der gør. Men når en dansk kristen falder fra Jesus Kristus, har han *normalt* slet ingenting tilbage. Han er bare blevet *ateist*, som det hedder, dvs. en gudløs. En, der står helt ene tilbage. En, der i hvert fald ikke har anden konge end kejseren.

Og nu kan enhver jo så lægge, hvad han vil, i ordet *kejseren*. Men i alle tilfælde er det *en* eller *noget*, der *ikke* er Gud. En *verdslig* autoritet, som har erstattet den guddommelige: den offentlige mening, de vedtagne anskuelser, den statsligt anerkendte hæsbæsende fortravlethed, den gængse materialisme osv. - enhver kan selv fortsætte listen over ”kejsere” i dag. Og da er man virkelig blevet hundrede gange fattigere end den mest primitive hedning, der tilbeder solen og månen. For det er dog religion, mens *kejseren* er en usselig, tynd erstatningsvare.

Sådan er et nej til Jesus Kristus i praksis det samme som et nej til Gud. Ja, man må rigtignok sige, at det barn er bestemt *til fald og oprejsning* for os alle sammen.

Det betyder så, at *julen*, midt i dens ærkedanske, lune hygge, er *afgørelsens højtid* for os. Det juleevangelium, vi igen i år har fået lov til at høre, er aldeles ikke hverken sødt eller rørende eller højtideligt eller stemningsfuldt. Men det er Guds afgørende ord: Sig Guds Søn dit *ja*, eller sig ham dit *nej*; men tænk dig om, før du svarer. For dit ja til ham bliver et ja til Gud, og dit nej til ham bliver et nej til Gud.

Men i dag, julesøndag, får vi dog et forbillede at se på, to endda, nemlig Simeon og Anna. De kom og tog julens barn i favn. Og det samme skal vi gøre i dag.

Guds-folket på jord! tager barnet i favn
som den første jull!

Med fred kom vor frelser i Faderens navn:
vor Jesus, vor helt og vor Herre!

Den danske Salmebog nr. 123

Litteratur:

Om julens barn: H.C. Andersen: *Verdens dejligste rose* (Livserfaringer).

Nytårsdag

Jesu navn

Da otte dage var gået, og han skulle omskæres, fik han navnet Jesus, som han var blevet kaldt af englen, før han blev undfanget i moders liv.

Lukasevangeliet 2, 21

+++

Da Gud blev menneske, var det i et folk, der lagde en hel masse mening i et menneskes *navn*. Sådan har det også været indtil for nylig på vore breddegrader. Det er bare de seneste generationer, der nu nøjes med at finde navne pæne eller grimme, moderne eller umoderne.

Jøderne vidste, at det er rystende ligegyldigt, om et navn var pænt eller grimt, for det alt afgørende var, hvad navnet *betyder*. Fordi navnets betydning er *mandens program*, eller *manden selv*. Som navnet, sådan er manden. Endda så bogstaveligt, at hvis der skete noget helt afgørende nyt i et menneskes liv, måtte der et nyt navn til. Som Jakob i Det gamle Testamente, der fik navneforandring til Israel. Eller Simon i Det nye Testamente, der blev til Peter, eller Saulus, der blev til Paulus. For manden må følge sit navn. Manden må *svare til* sit navn.

Og derfor er det ikke bare vildt gætteri at sige, at himmel og jord, hele universet, holdt vejret i spænding, da barnet fra Betlehem skulle have *navn* - han, i hvem Gud var blevet menneske.

Indtil da var Guds navn i virkeligheden en gåde og en hemmelighed. Ordet "Gud" er jo ikke hans navn, men et navneord, der kan bøjes: én gud, guden, flere guder, alle guderne. Og det samme gælder ordet "Herren" - det er heller ikke hans navn, men et navneord: én herre, herren, flere herrer, alle herrerne.

"Hvad er *dit navn*?", sådan spurgte Moses foran den brændende tornebusk. "Hvad er dit navn?". Og Gud gav et svar, som i dets ophøjethed aldrig er blevet helt forstået af noget menneske. Moses fik at vide, at Guds navn er JHVH. Sådan staves det i Det gamle Testamente, men hvordan det udtales, er der ingen, der med sikkerhed kan sige. Engang udtalte man det: Jehova, men det er bevisligt en slem sproglig fadæse. Og hvordan navnet *så* skal udtales, er uvist. For slet ikke at tale om, hvad ordet *betyder*. Måske betyder det "Jeg er". Og selv om så er, hvem bliver så klogere af *det*? Hvis Gud hedder "Jeg er", så står vi med et vigtigt og ubesvaret spørgsmål. For *hvad* er det så, Gud *er*? Det allervigtigste ord mangler. Nemlig det, der røber, *hvad* Gud *er*.

Jo, himmel og jord holdt vejret i spænding, da barnet fra Betlehem, Gudmennesket, skulle have navn ved sin omskærelse otte dage efter fødslen. For *nu* skulle det endelig åbenbares, *hvad* Gud *er*.

Og han fik navnet Jesus. Eller rettere: det er den græske form. Det navn, han fik, var det hebraiske "Josúa", som betyder "Herren er frelse". Og himmel og jord kunne igen trække vejret frit. Spændingen blev udløst, og blandt alle de mange forskellige muligheder blev det den allerbedste, der blev valgt. Ikke: Jeg er *den ukendte*, *den skjulte*. Ikke: Jeg er *gengælderen*. Ikke: Jeg er *hævneren*. Ikke engang: Jeg er *den neutrale* eller: Jeg er *den ligeglade*. Men derimod det glædelige navn: *Jeg er frelse*.

Hans navn blev Josúa, Jesus. Spørgsmålstegnet, den store uvished, var endelig fjernet og borte. Hvad Moses ikke fik at vide, hvad han gik i graven uden at ane, blev kundgjort for alverden ved Jesu omskærelse. Og for at ingen skulle få den tanke, at der var snydt, siger evangelisten Lukas, at "han fik navnet Jesus, som han var blevet

kaldt af englen, *før han blev undfanget i moders liv*". Så må det i hvert fald stå fast. Guds navn står fast. Gud hedder Jesus: Herren er frelse.

Det er kirkens nytårsgave, dens bestandige nytårsgave, til sine døpte: Du som står på det nye års tærskel, med hele den uvished, som du føler ved det, uvisheden ved det gamle år: hvad du skal stille op med din skyld i det forløbne år. Og uvisheden ved det nye år: hvad det vil bringe. Du, som står i uvishedens grænseskel mellem det gamle og det nye, du skal vide, og huske, at Guds navn er Jesus: *Herren er frelse*. Og i ham sker ingen revolution ved årsskiftet. For, som skrevet står: Jesus Kristus er den samme i går og i dag og til evig tid.. Han skifter ikke navn. Herren var frelse *i* det gamle år og frelse *for* det gamle år. Og det vil han uforandret være i det nye. Også i det nye år vil du kunne folde dine hænder og sige: "Vor Fader, du som er i Himlene..."

Mon ikke det er et godt nytårsevangelium?

Digteren Johannes Jørgensen fortæller et sted om sin forfærdelige oplevelse, da han engang var døden nær. Pludselig var det, som han stod for Guds dom, og han følte sig fortvivlet, rå, plump, egoistisk, indbildsk. "Jeg blev kaldt frem", fortæller han, "mit *navn* blev nævnet... og jeg kunne ikke slippe fra det. Jeg havde at svare til hver stavelse, hver tøddel, dette navn stod inde for. Jeg følte, at jeg hadede dette navn - følte det som en vanære, som et brændemærke, at bære det. Men jeg kunne ikke slippe fra det... jeg var *jeg!* Og det var forfærdeligt at være *jeg*."

Sådan fortæller Johannes Jørgensen. Ja, hvad gør et menneske i den situation, hvor jeg ser alt det, mit eget navn er befængt med, hvor jeg skal svare til hver stavelse, hver tøddel, det navn repræsenterer, hvor jeg drives helt derud, hvor jeg hader det navn? Hvad gør jeg så?

Hvad jeg da gør? Det skal jeg sige jer: da vil jeg huske navnet Jesus, det navn, som betyder: "Herren er frelse".

I dit frelsesnavn hernede
er et fristed underfuldt
fra al synd og fra Guds vrede,
fra al sjælens tørst og sult,
fra al verdens sorg og nød,
fra forkrænkelser og død,
i dit frelsesnavn er freden,
troen, håbet, kærligheden.

Sådan vil jeg, der godt kan finde på at hade mit eget navn, når jeg ser tilbage på det liv, jeg har levet, sådan vil jeg skjule mig under hans navn, hans frelsesnavn.

Og når jeg står bekymret og rådvild og ser den uvisse fremtid ligge foran mig, hvad gør jeg så?

Det skal jeg sige jer: da vil jeg minde mig selv om, at "han fik navnet Jesus, som han var blevet kaldt af englen, før han blev undfanget i moders liv". At Gud hedder Jesus: Herren er frelse. Og derfor har jeg lov til at se min fremtid i øjnene og sige: Vor Fader, du som er i Himlene.

Sådan giver Jesus-navnet frelse for både i går og i morgen.

Den danske Salmebog nr. 58

Litteratur:

Om Jesus: *Navnet Jesus* (Livshistorier, småfortællinger).

Eivind Berggrav: *Børnene i Hålogaland*, afsnit 3 (Livserfaringer).

Helligtrekongers søndag

Født under en stjerne

Da Jesus var født i Betlehem i Judæa i kong Herodes' dage, se, da kom der nogle vise mænd fra Østerland til Jerusalem og spurgte: »Hvor er jødernes nyfødte konge? For vi har set hans stjerne gå op og er kommet for at tilbede ham.«

Da kong Herodes hørte det, blev han forfærdet, og hele Jerusalem med ham. Og han sammenkaldte alle ypperstepræsterne og folkets skriftkloge og spurgte dem, hvor Kristus skulle fødes. De svarede ham: »I Betlehem i Judæa. For således er der skrevet ved profeten:

Du, Betlehem i Judas land,
du er på ingen måde den mindste blandt Judas fyrster.
Fra dig skal der udgå en hersker,
som skal vogte mit folk, Israel.«

Så tilkaldte Herodes i al hemmelighed de vise mænd og forhørte dem indgående om, hvornår stjernen havde vist sig. Og han sendte dem til Betlehem og sagde: »Gå hen og spørg jer nøje for om barnet; og når I har fundet det, så giv mig besked, for at også jeg kan komme og tilbede det.«

Da de havde hørt på kongen, tog de af sted, og se, stjernen, som de havde set gå op, gik foran dem, indtil den stod stille over det sted, hvor barnet var. Da de så stjernen, var deres glæde meget stor. Og de gik ind i huset og så barnet hos dets mor Maria, og de faldt ned og tilbad det, og de åbnede for deres gemmer og frembar gaver til det, guld, røgelse og myrra.

Men i drømme fik de en åbenbaring om ikke at tage tilbage til Herodes, og de vendte hjem til deres land ad en anden vej.

Matthæusevangeliet 2, 1-12

+++

Ethvert ugeblad med respekt for sig selv eller i hvert fald for sit oplagstal har et ”Ugens horoskop”, hvor vi med spænding kan læse om den skæbne, der venter os i den kommende uge. Det siges, at mange mennesker køber ugebladene af samme grund.

Og hvis nogen synes, at de astrologiske prognoser er lidt for almene, kan man i stedet selv opsøge en astrolog og bede hende (det er vist i reglen damer) stille ens eget helt personlige horoskop. Man skal bare medbringe fødested og nøjagtigt fødselstidspunkt.

Eller man kan skrive til et firma med postboksadresse og få det hele kørt igennem en computer. Jeg har selv prøvet det. Jeg fik blandt andet at vide, at jeg har et stærkt talent for forretning og spekulation. Det vidste jeg faktisk ikke. Den eneste gang, jeg har spekuleret i aktier, røg kurserne dybt i bund.

Astrologi er troen på (nogle vil sige videnskaben om), at stjernerne, og især planeterne (herunder regnes solen og månen), indvirker på alt, hvad der sker på jorden. Mere præcist udtrykt: at verden er én stor sammenhæng. Menneskers lilleverden hænger sammen med universets storverden. Hvad der sker i storverdenen, får følger for lilleverdenen. Forandringer i himmellegemernes indbyrdes forhold medfører tilsvarende forandringer i menneskeverdenen.

Derfor er det f.eks. så vigtigt at vide, hvilken planet der hvert øjeblik har ”herredømmet” - hvordan planeternes stilling f.eks. er ved et menneskes fødsel. For den *bestemmer* et menneskes karakter og livsløb. Sådan siger *nogle* astrologer. Andre nøjes med at sige, at planetstillingen *udfordrer* et menneskes karakter og livsløb.

Det er altså planeternes stilling i fødselsøjeblikket, der *bestemmer* eller *udfordrer* vores liv og skæbne.

Kan en kristen tro på den slags? Jeg selv gør det ikke; men der er faktisk kristne, der gør. Det er endda ikke noget nyt. Martin Luthers kampfælle Philipp Melancton troede på horoskoper. Og en dansk, kristen konge, Frederik II, lod den berømte astronom Tycho Brahe stille horoskop for prinsen, den senere Christian IV. Man siger endda, at horoskopet kom til at passe udmærket.

Men selv om der altså er kristne, der tror på den slags, må man dog sige rent ud: at de to ting, astrologi og kristen tro, *ikke* kan forenes. Af én eneste, meget fornuftig grund: nemlig at astrologiens forudsætning er, at *himmellegerne* bestemmer eller udfordrer vores skæbne. Mens den kristne tro siger, at *Gud* bestemmer eller udfordrer vores skæbne. Og det ganske uanset hvilken stjerne vi er født under. Uanset om vi er fisk eller vægt eller vædder. Uanset om vi er født kl. 14.07 eller 23.30. For det er altså ikke himmellegerne, der har al magt i himlen og på jorden. Men det er *Gud*.

Af *den* enkle og fornuftige grund kan astrologi og kristen tro ikke forenes. Der må vælges.

Det siger i øvrigt sig selv, når vi opdager, at *al* astrologi stammer fra hedenske religioner: f.eks. indisk, babylonisk, assyriske, ægyptisk og kinesisk. Altså fra religioner, som ikke aner, at vi for Jesu Kristi skyld har åbne døre hos Gud, vor Fader, og når som helst må komme og banke på hans dør og bede: Herre, frels mig!

Alt det her om astrologi må vi lige have til indledning på en Helligtrekongers søndag. For evangeliet fortæller, at ”da kom der nogle vise mænd fra Østerland til Jerusalem og spurgte: ”Hvor er jødernes nyfødte konge? For vi har set hans stjerne gå op og er kommet for at tilbede ham”.

Det er astrologi, så det klodser. Vi må spørge: hvad var det for et himmelfænomen, de dér (formentlig babyloniske) astrologer havde oplevet?

Mange teologer vil indvende, at sådan kan man slet ikke spørge. For det er bare en legende, dvs. en opbyggelig beretning, og derfor kan man ikke spørge efter det, der kaldes ”historiciteten”.

Det kan da også godt være, at det bare er en legende - hvad véd jeg? Men hvordan kan man være så sikker? Jeg har i hvert fald en mistanke om, at det er nærsynede tyske skrivebordsteologer, der ikke aner en lyd om hverken astronomi eller astrologi. Og hvis ikke man har det, skulle man hellere tie stille i den her sag, der *oser* langt væk af astrologi.

Jeg er da heller ikke selv fagmand på området, Men lad mig alligevel nævne, hvad enhver kan læse sig til. Nemlig at den persiske kong Tiridates i året 66 på astrologisk foranledning opsøgte den romerske kejser Nero i Neapel for at hylde ham som Vestens konge.

Vi kan da også nævne, at den britiske astronom Hughes fra Sheffield University har en afhandling om Betlehemsstjernen, hvor han fremfører, hvad andre før ham også har sagt. Nemlig at Jesus formentlig er født 7 år tidligere end normalt antaget. Altså i året 7 før vores tidsregning.

Og netop i det år førte de to planeter *Saturn* og *Jupiter* sig sådan frem på himlen, at de hele tre gange i løbet af 6 måneder stod så tæt sammen, at de så ud som ét eneste, strålende lys på himlen.

Det kaldes en *konjunktion*, når to planeter på den måde tilsyneladende smelter sammen. Og her er der endda tale om en tredobbelt konjunktion.

Man véd oven i købet, at det ikke kom som nogen overraskelse. Konjunktionen var faktisk forudberegnet og forudsagt i datidens Babylonien. Det fremgår af lertav-

ler, der er fundet i byen *Sepharvaim*. De babyloniske astrologer *ventede* den konjunktion.

Men hvad kommer det så jødernes konge ved?

Jo, *Saturn* gjaldt nemlig for at være jødefolkets beskyttende planet, og *Jupiter* symboliserede noget kongeligt og lykkeligt. Når Saturn og Jupiter mødtes, måtte det derfor tolkes som et varsel om en lykkelig begivenhed i det jødiske kongehus. Oven i købet optrådte konjunktionen i stjernebilledet *Fiskene*, der havde astrologisk tilknytning netop til det jødiske folk. Så nu var der altså slet ingen tvivl mulig.

Hughes beretter videre, at planeternes første sammenfald skete 29.maj. Det kan have været det signal, som fik de vise mænd til at begive sig ud på den næsten 1000 km. lange rejse. Det næste sammenfald skete 29.september, da de nærmede sig målet. Det kan have bekræftet dem i deres forehavende. Og endelig indtraf det tredje sammenfald den 4.december. Det kan så have været det fænomen, vi plejer at kalde Betlehemsstjernen.

Det er i al korthed den britiske astronoms overvejelser. De, der uden videre kalder beretningen om de vise mænd for en legende, skal derfor måske tænke sig om en ekstra gang. Og spørge sig selv, om de måske bare har overset den babyloniske astrologi. For det er klart, at hvis ikke man tager *den* alvorligt, så *falder* beretningen og er bare et farverigt eventyr. Men *tager* man den alvorligt, får beretningen med ét både hoved og hale.

Og så kan vi endelig begynde at sætte beretningen om de vise mænd fra Østerland ind i *julens* sammenhæng: *Først* blev Jesu Kristi fødsel forkyndt for *jøder*, nemlig hyrderne på marken. Det skete ved et regulært budskab i ord og sætninger. For det var en form for guddommelig meddelelse, *jøder* forstod. Sådan har Gud nemlig gang på gang talt til jøderne: i ord og sætninger.

Men *derefter* blev julebudskabet forkyndt for *hedninge*, nemlig astrologerne fra Babylonien. Og det skete på en *helt* anden måde; i en form, som *de* med den religion, de havde, kunne fatte. Nemlig *astrologisk*. For dem blev julebudskabet forkyndt i form af en tredobbelt konjunktion af planeterne Saturn og Jupiter inden for stjernebilledet *Fiskene*.

Med andre ord: ikke så snart var verdens frelser født, før der gik budskab ud til højre og venstre, til jøder og hedninge: Kom selv og se! Verdens frelser er født!

Og så ser vi da både jøder og hedninge tage imod verdens frelser på samme måde: de forlader alle ting og styrter til Betlehem for at tilbede. Lader alt andet være - og kommer. Det budskab, de hver for sig havde fået, var yderst kortfattet. Der stod rigtig mange uløste spørgsmål og problemer tilbage, og de kunne derfor godt, både hyrderne på marken og astrologerne fra Babylonien, have sat sig ned og afventet nærmere besked - svar på de mange spørgsmål, der stod dem i hovedet. Men de lod også al den slags være - og kom!

Sådan er det, et menneske skal reagere på budskabet om Frelserens fødsel: så er det afgang, og lige meget med alt andet. For nu skal der tilbedes!

Hvordan tilbede? Det viser både hyrderne og astrologerne også. De kom og bragte den nyfødte Guds Søn kostbare *gaver*.

Astrologerne kom med guld, røgelse og myrra. For de var hedninge og vidste ikke bedre. Men de jødiske hyrder kom med tomme hænder og medbragte bare sig selv som gave.

Den kosteligste gave, Jesus Kristus kan modtage, er nemlig det menneske selv. Det er sådan, verdens frelser vil tilbedes, og derfor var det ikke astrologernes kostbare skatte, men deres *egne personer*, der var den bedste gave, *de* kom med.

Som bekendt er Helligtrekonger julens afslutning. Og nu, da julen skal til at slutte, kommer Helligtrekonger evangeliet således og vil lige spørge dig og mig og os alle: *Fik* du så også bragt Jesus Kristus den kosteligste gave, du kan give ham, nemlig dig selv?

Byd Jesus kun dit hjerte til!
Hvad end de rige mene,
han hjerter nænsomt gemme vil,
som var de ædelstene.

Den danske Salmebog nr. 137

Litteratur:

Om at finde vejen til Betlehem: *Om at rette kompas* (Livserfaringer, småfortællinger).

1.søndag efter helligtrekonger

Vise mænd fra Jerusalem

Hvert år tog Jesu forældre til Jerusalem til påskefesten. Også da han var blevet tolv år, drog de derop, som det var skik ved festen.

Da påskedagene var omme, og de skulle hjem, blev drengen Jesus i Jerusalem, uden at hans forældre vidste det. I den tro, at han var i rejsefølget, kom de en dags rejse frem og ledte efter ham blandt familie og bekendte. Da de ikke fandt ham, vendte de tilbage til Jerusalem for at lede efter ham dér; og efter tre dage fandt de ham i templet, hvor han sad midt blandt lærerne, lyttede til dem og stillede dem spørgsmål. Alle, der hørte det, undrede sig meget over hans indsigt og de svar, han gav.

Da forældrene fik øje på ham, blev de slået af forundring, og hans mor sagde til ham: »Barn, hvorfor gjorde du sådan mod os? Din far og jeg har ledt efter dig og været ængstelige.« Men han sagde til dem: »Hvorfor ledte I efter mig? Vidste I ikke, at jeg bør være hos min fader?« Men de forstod ikke, hvad han sagde til dem.

Så fulgte han med dem tilbage til Nazaret, og han var lydige mod dem.

Hans mor gemte alle ordene i sit hjerte. Og Jesus gik frem i visdom og vækst og yndest hos Gud og mennesker.

Lukasevangeliet 2,41-52

+++

Det er skammeligt, som 1.søndag efter Helligtrekonger er blevet behandlet af vores lutherske forfædre. Vi har en evangeliefortælling om den tolvårige Jesus, der gik sine egne veje og voldte sine forældre bekymringer. Og ved en teologisk tryllekunst blev dagen proklameret som en søndag, da der skulle tales om *den kristne børneopdragelse*.

Siden reformationen er der derfor i indledningskollekten bedt for alle, der havde børn og tyende, at de måtte foregå dem med et godt eksempel og hverken forarge dem med ord eller gerninger. Sprogbrugen blev moderniseret i 1992, men indholdet er det samme. Nu bedes der for alle forældre og vejledere for børnene og de unge, at de ikke må forarge dem med ord eller gerninger.

Hvis man ikke kan få andet ud af evangeliet i dag, må man være småt kørende. For det handler jo om en situation, hvor Jesus var *direkte udydig* mod sine forældre, tilsidesatte sine forældre, vendte dem ryggen. Fordi der var et andet hensyn, der var stærkere, nemlig hensynet til det *kald*, han havde.

Når man skal holde sig til det, der står, og det skal man i kirken, er der altså ingen anledning i dag til at tale om den kristne børneopdragelse. Det kan vi gøre en anden gang. Men i dag skal vi - uanset de gamle fædre - holde os til sagen. Nemlig den Jesus, som uden at have studeret hos Jerusalems lærde rabbinere og uden at støtte sig til nogen speciel belæsthed, satte sig ned midt imellem templets klogeste hovedet og lyttede til dem og stillede dem spørgsmål, så alle, der hørte det, undrede sig meget over hans indsigt og de svar, han gav.

Det er endda en meget forsigtig oversættelse af den græske grundtekst. Der står faktisk, at alle de kloge hoveder blev bragt *belt ud af fatning* over hans indsigt og de svar, han gav.

Vi skal altså i dag møde den Jesus, ”i hvem”, som Paulus skriver i Kolossenserbrevet, ”*alle visdommens og kundskabens skatte er skjult*” (3,2).

Vi skal med andre ord helt væk fra dette ferske billede af Jesus som den blege og tøsede dydsdragon, der står i hvide klæder mellem de smilende, langskæggede gamle mænd under tempelbuerne. I stedet skal vi se Guds Søn stå med kraft, med alle visdommens og kundskabens skatte, mellem Jerusalemets samlede intelligens og viden. Se *dem* blive bragt helt ud af fatning, hjælpeløse over for hans visdom og kundskab.

Det er *det* Jesusbillede, der møder os i dag. *Helligtrekongers Dag* var det *de vise mænd fra Østerland*, Babyloniens kloge hoveder, der kom og bøjede sig tilbedende for Jesus Kristus. Og nu 8 dage efter er det *de vise mænd fra Jerusalem*, der bøjer sig tilbedende for ham. Så derfor rammer Kingo (en enkelt hæderlig undtagelse blandt de gamle fædre) sagen på en prik, når han i den salme, vi skal synge efter prædikenen, skriver:

Du selv min hjerne vende
fra verdens kloge flok,
og lær mig dig at kende,
så har jeg visdom nok.

Det lyder sikkert i manges øren overmodigt og måske billigt. Men det er alligevel det, vi i dag skal høre: at vi skal vende vores hjerner fra verdens kloge flok, ikke lade os imponere af den. For i Jesus Kristus er alle visdommens og kundskabens skatte skjult.

Vores tid ligger ellers på maven for helt andre lærere og profeter. Den har tit ikke meget andet end et overbærende skuldertræk tilovers for Jesus Kristus. Det er almindeligt at være klogere end ham, så snart man har forladt 10. klasse. For slet ikke at tale om kulturdebattens toneangivende, der normalt kasserer ham mere eller mindre åbenlyst.

Men i dag skal vi høre, at i Ham er alle visdommens og kundskabens skatte skjult.

Betyder det så, at man bare kan slå op i den hellige skrift og i hans ord finde opskriften på atomfysik og arvelighedslære og verdens alternative energiforsyning mv.? Nej, det er ikke den slags visdom og kundskab, vi finder hos ham. Det var ikke *videnskab*, Paulus tænkte på, da han formede ordene om alle visdommens og kundskabens skatte. Ikke videnskaben, men livet. Hos Jesus Kristus lærer vi alt, hvad der er værd at vide om os selv, om vores medmennesker og om Gud.

Kan han da f.eks. løse det uløselige problem omkring krigen i Irak? Ja, det kan han, hvis ellers han kunne få lov til det for verdens kloge flok med dens politik og prestige og personlige og nationale særinteresser og dit og dat.

Sandheden er jo i virkeligheden den meget enkle, at vi mennesker er skabt i Guds billede, både de, der bor i Irak, og de, der bor i USA, og alle de mange andre deltagere fra forskellige verdenshjørner. Og at Kristus er død for dem alle. Sandheden er derfor, at det ene Gudsbillede myrder løs på det andet i Irak. At den ene, for hvem Kristus er død, hader den anden og bomber løs på den anden. Så enkel er sagen, og hvis de krigsførende parter ville indse det, blev krigen standset på stedet, *hvem* der så end tabte ansigt og prestige ved det. Og fra Jesu mund lyder det: "Elsk jeres fjender, gør godt imod dem, der hader jer, velsign dem, der forbander jer, bed for dem, der mishandler jer".

Er der nogen, der i fuldt alvor vil nægte, at *det* er svaret - det eneste svar, der går helt til bunds i sagen?

Ja, vi kan gå videre fra det ene til det andet af alle vores livs og alle verdens mange problemer, som verdens kloge flok tumler så forgæves med. Jesus Kristus har *svaret*: på politiske problemer, moralske problemer, religiøse problemer, sociale problemer osv. Den, der vil gå i lære hos Jesus Kristus, skal høste hans visdoms og kundskabsskatte.

Gå i lære, ja. Det hed jo netop også, at visdommens og kundskabens skatte var *skjult* i ham. Man kan ikke bare slå op i Bibelen på side et eller andet; men man skal gå i lære hos ham, gå ind i en samtale med ham, ligesom Jerusalems kloge hoveder den dag.

Det er den samtale, det handler om, hver gang vi beder: ”Herre, jeg er kommet ind i dette dit hus for at høre, hvad du, Gud Fader, min skaber, du Herre Jesus, min frelser, du gode Helligånd, i liv og død min trøstermand, *vil tale til mig*”. Altså: Herre, her er jeg for at *gå i lære hos dig*. Lær mig da, hvad du vil, at jeg skal gøre!

Men det kræver så også, at lærlingen *vil* tage ved lære. Alt for tit går mennesker skuffede hjem fra kirke: ”Jeg fik ikke løst *mit* problem; der blev ikke nævnet med et ord”. Men det passer nok ikke altid. Tit lader vi os lede af en mærkværdig logik, hvor vi siger til os selv: detdér med at elske sin Gud og sin næste af hele sit hjerte, det er meget besværligt; så skal jeg altså til at forbedre mig, og det har jeg ikke lige lyst til. Derfor: Jesus har ikke noget at sige mig.

Så mærkværdig er logikken til tider. Men så er der jo heller ikke tale om en, der vil gå i lære. At gå i lære, det kræver, at man opgiver sine egne private ideer og sine egne private løsninger.

Først da er visdommen og kundskabens skatte ikke længere *skjult*, men *åbenbares* for lærlingen. Når jeg forlader mine skanser, mine fordomme, ja mig selv - og lader Ham råde.

Til gengæld vil jeg opleve at blive forbløffet, ja bragt helt ud af fatning over Hans forstand og svar.

Det oplevede den russiske digter Fjodor Dostojevskij, tidligere fremtrædende medlem af den russiske intelligentsia. Han skrev sådan i et brev 1854 fra sit tugthusophold i *Sibirien*:

”Om mig selv kan jeg sige Dem, at jeg er et ægte barn af min tid, et tvivlesygens og mistroens barn, og sandsynligvis vil forblive det til mine dages ende. Hvor har jeg ikke været pint - og hvor pines jeg ikke endnu - af denne hede længsel efter troen, en længsel, der er desto heftigere, jo flere beviser jeg finder *mod* troen.

Alligevel skænker Gud mig undertiden øjeblikke af fuldkommen ro, og i sådanne øjeblikke har jeg formuleret min trosbekendelse. Denne bekendelse er for mig klar i ethvert punkt, og den er mig hellig. Den lyder i al sin enkelthed således:

Jeg tror, at der intet skønnere findes, intet dybere, intet så dragende, intet så sandt, så klogt, så modigt og så fuldkomment som *Jesus Kristus*. Atter og atter fyldes jeg ved tanken på ham med brændende kærlighed, og jeg siger til mig selv, at hans lige ikke blot *ikke* findes, men ikke *kan* findes.

Jeg siger endnu mere: Hvis nogen bragte mig beviset for, at sandheden om vort liv ikke er i Kristus, og hvis sandheden i virkeligheden ikke *var* hos Kristus, så ville jeg hellere være med Kristus end med sandheden.”

Den danske Salmebog nr. 139

Litteratur:

Om vore helligdomme: Martin A. Hansen: *Bygmesteren kommer* (Livserfaringer).

2.søndag efter helligtrekonger

Glædens tegn

Den tredje dag var der bryllup i Kana i Galilæa, og dér var Jesu mor med; også Jesus og hans disciple var indbudt til brylluppet.

Men vinen slap op, og Jesu mor sagde til ham: »De har ikke mere vin.« Jesus sagde til hende: »Hvad vil du mig, kvinde? Min time er endnu ikke kommet.« Hans mor sagde til tjenerne: »Gør, hvad som helst han siger til jer.«

Der var dér seks vandkar af sten; de stod der efter jødernes regler for renselse og rummede hver to til tre spande. Jesus sagde til dem: »Fyld karrene med vand.« Og de fyldte dem helt op. Og han sagde til dem: »Øs nu op og bær det hen til skafferen.« Det gjorde de så.

Men da skafferen havde smagt på vandet, der var blevet til vin - han vidste ikke, hvor den kom fra, men det vidste de tjenere, som havde øst vandet op - kaldte han på brudgommen og sagde til ham: »Man sætter ellers den gode vin frem først, og når folk har drukket godt, så den ringere. Du har gemt den gode vin til nu.«

Dette gjorde Jesus i Kana i Galilæa som begyndelsen på sine tegn og åbenbarede sin herlighed, og hans disciple troede på ham.

Johannesevangeliet 2, 1-11

+++

I søndags hørte vi den eneste beretning, Det nye Testamente har om Jesu opvækst. Nemlig om den tolvårige Jesus i Jerusalems tempel. Og nu har vi så også hørt om *det første tegn*, Jesus gjorde, da han trådte frem som Guds *voksne* søn. Han var til bryllup i Kana og forvandlede dér vand til vin.

Evangelisten Johannes forklarer det højtideligt for os: ”Dette gjorde Jesus i Kana i Galilæa som begyndelsen på sine tegn og åbenbarede sin herlighed”.

Altså må der ligge en enorm *betydning* i det her tegn, hans *allerførste*.

Hvad er *et tegn* for noget?

Vi kan sige: det er *en erklæring uden ord*. Vi kommer f.eks. forbi et hus, hvor flaget er hejst - så véd vi, at i det hus er der glæde. Ved et andet hus er flaget på halv - så véd vi, at der er dødsfald. Eller vi kommer kørende til et lysreguleret kryds. Er der rødt, er budskabet: stop!. Er der grønt, hedder det: kom. Sådan har vi i dagligdagen en række officielle *tegn*. Men også i privatlivet. Når en mor kysser sit barn, eller et barn giver sin far et knus, er det erklæringer uden ord. Og vi kunne fortsætte. Hele vores hverdag er fuld af tegn, handlinger, der uden ord siger os det, der skal siges.

Nu begynder vi måske at fornemme lidt af meningen med, at Jesus begyndte sin virksomhed med at forvandle vand til vin ved brylluppet i Kana. Det var begyndelsen på hans tegn - med andre ord en slags *programerklæring*.

Dermed er vi så samtidig kommet ud over et par vanskelige problemer ved den her beretning.

For det første: hvad ligner det dog, at Jesus brugte Guds kraft til noget så ekstravagant som at redde en forlegen vært, der ikke havde sørget for nok af drikkevarer til sine gæster. Sådan et luksusunder. Jesus kunne dog, ikke sandt, have fundet et menneske at hjælpe, hvis nød var *lidt større*.

For det andet: hvad ligner det dog at forvandle *så meget* vand til vin? Mindst 600 liter blev det til. Gad dog vidst, hvordan den bryllupsfest endte. Man kan godt forstå,

afholdsfolkene altid har haft deres døje med underet i Kana. Jesus kunne da i det mindste have vist *lidt* mådehold!

Men de to problemer skal ikke genere os. For Jesu under skete altså i grunden ikke for at redde værten ud af hans forlegenhed. Og Jesu under skete i grunden heller ikke for at lave vin. Men det var fra Jesu side at forstå som *et tegn*. Det skete for at få præ-senteret et bestemt budskab.

Det var hans *programerklæring*. I virkeligheden den samme, som lød julenat ved hans fødsel: *Se, jeg forkynder jer en stor glæde!*

Det ved vi nemlig godt fra vores daglige liv med hinanden: at vin betyder glæde. At vinen *også* har bragt meget sorg og ulykke med sig, når den blev misbrugt, kan vi godt tilføje. Men det ændrer blot ikke ved den symbolkraft, vinen har, og altid har haft, for mennesker. ”Skænk vin, skænk glæde!” - her har vi kort sagt, hvad vinen betyder for menneskeheden.

Og da Jesus begyndte sin virksomhed, da gjorde han det altså ved at *skænke vin*: ”Se, jeg forkynder jer en stor glæde” ud over alle bredder og al sund fornuft - så meget, som ingen af jer nogensinde har oplevet før. 600 liter af en kvalitet, så skafferen blev rent forbløffet, da han smagte på den og syntes, at det var rent fråds at komme med den så langt inde i festen.

Kan vi nu høre Jesu programerklæring? Han kom ikke til verden, som så mange profeter før ham, for at dømme og fordømme os forhærdede syndere. Men for at frelse os: bringe liv og glæde ud over alle bredder og al sund fornuft.

Og hvad den glæde går ud på, er der en ting mere i begivenheden, som viser os. ”Der var dér seks vandkar af sten; de stod der efter jødernes regler for renselse”, skriver evangelisten Johannes. De stod der, for at gæsterne kunne vaske hænder før og efter måltidet. Ikke for hygiejnens skyld, men som en religiøs pligthandling. Der var derfor kun meget lidt vand i de seks stenkar - det var kun dråber, der skulle bruges ved den rituelle renselse. Men de stod der som magtfulde *tegn* på alt det, et menneske skal yde og præstere for at stille en kritisk og nøjeregnende Gud tilfreds.

Når Johannes udtrykkeligt pointerer, at der var *seks* vandkar, kunne det godt ligne ham at ville pege på noget symbolsk i det: der var seks vandkar ligesom ugens seks hverdage. De regler og anordninger og bud og forbud, som de seks vandkar stod som *tegn* på, ompspændte nemlig for jøden alle ugens hverdage med deres krav: sådan skal du gøre for at stille Gud tilfreds - i den situation og i den situation. Og ve vorde dig, hvis ikke du gør nøjagtig efter hver eneste regel og anordning, hvert eneste bud og forbud. Som der står et sted i Det gamle Testamente (5.Mos. 27, 26): ”Forbandet være den, der ikke holder ordene i denne lov i hævd og følger den”.

Og det var altså *de* vandkar, Jesus i Kana pegede på og sagde: ”Fyld karrene med vand”. Og de fyldte dem helt op, og uden stort ståhej forvandlede han deres indhold til vin. For nu skulle det gamle være forbi, og det nye komme til. *Forbi* var nu alt det, et menneske skulle yde og præstere for at stille en kritisk og nøjeregnende Gud tilfreds. *Forbi* var nu alle de regler og anordninger, bud og forbud, som ompspændte ugens dage og timer med deres krav. *Forbi* var forbandelsen over enhver, der ikke gjorde efter dem.

Nej, skænk vin, skænk glæde! Jesu under i Kana er som en demonstration af nogle helt andre ord i Det gamle Testamente (Præd.9,7): ”Så spis da dit brød med glæde, og drik din vin af et glad hjerte, for Gud har allerede sagt god for, hvad du gør”. Du menneske, du skal ikke længere bruge dit liv til på hundrede måder at stille Gud tilfreds. Han *er* tilfreds. Han har allerede sagt god for dig. Ikke fordi *du* er god; - vel er du ej. Men fordi *han* er god - fordi han har gjort dig til sit kære barn for Jesu Kristi

skyld.

Og hvad betyder alt det her så for vores dagligdag?

Svaret må lyde: det betyder det samme, som det altid har betydet for døbte kristne. Nemlig at livet for Jesu Kristi skyld er blevet *godt og velsignet*.

I 1500-tallet boede der en præst, som hed John Halcrow, i en lille bygd på Orkneyøerne. Han var en stærk og karsk prædikant. Tilfældigt er en af hans prædikener bevaret, en prædiken netop over beretningen om brylluppet i Kana.

Jeg giver nu ordet til John Halcrow. Hans prædiken lyder sådan, let forkortet:

”Kære sognebørn! Jeg har fortalt om en berømt bryllupsfest. Men vi er fattige folk, fiskere og småbrugere, og vi tror jo ikke, vi bliver budt til en sådan fest, så længe vi lever. Vi er fattige folk. Olaf Fisker, Jakob på Bruget og Høne-Marie, vi er tilfredse med havrekager og øl ved vore bryllupper - vi er født til armod og stor forsagelse. Og kun et enkelt lys vil brænde ved vor side, når vor time er kommet, og vi skal svøbes i vort sidste skrud.

Nej, dette er slet ikke sandt! Lad mig fortælle jer en hemmelighed: Kristus, vor konge, har løftet os op lige så vidunderligt, som han klædte vandet i vinens strålende røde kappe. I er i sandhed prægtige prinser og herrer, arvinger til et stort rige...

Derfor, prinser! (ja, jeg vil ikke længere kalde jer Olaf Fisker og Jakob på Bruget, herefter vil jeg give jer de navne, Skaberen skal give jer på den yderste dag). Prinser! siger jeg, jeg har godt nyt til jer: I er indbudt til bryllup allerede. Find gaverne frem, gør fodtøjet klar til rejsen!

Hvad for et bryllup, vil I sige. Vi ved ikke af noget bryllup. Jeg siger jer: til Kristi bryllup med sin kirke er I indbudt. Og *hvor* skal det bryllup finde sted? spørger I. Alle steder, siger jeg jer, men frem for alt, I herrer og prinser, i denne lille kirke ved havet, hvor I nu sidder.

Og *hvornår* skal det bryllup finde sted? spørger I. Altid, svarer jeg, men frem for alt lige netop nu, når jeg bøjer mig over det brød, I har bragt til kirken, og siger: ”dette er mit legeme”. Da er Kristus igen konge for sit folk, og dette alter med brødet og vinen bærer et rigt måltid, hvor Himlens og jordens skatte forenes. Og glæden i Kana er for intet at regne mod Guds børns fryderåb i al evighed: Hellig, hellig, hellig er Herren, velsignet være Han, som kommer i Herrens navn!”

John Halcrow sluttede sin prædiken sådan:

”Dans da, I prinser og adelsdamer, dette bryllup får aldrig ende, men det fortsætter ved hvert eneste alter over hele jorden, lige til verdens ende. Dette brød, som jeg holder over jeres bøjede hoveder, er den fuldkomne og fuldbårne Kristus. Hans bebudelse, fødsel, forklarelse, lidelse, død og opstandelse, himmelfart og herlighed, samlet i ét eneste tilbud: den himmelske herlighed, som I her er vidne til.

Og ikke bare I, prinser, men hele skabningen glæder sig over formælingen mellem Kristus og hans kirke... I Faderens og Sønnens og Helligåndens navn”.

Sådan talte John Halcrow. Og jeg, som i dag gør hans ord til mine, kan bare tilføje: Amen!

Den danske Salmebog nr. 321

Litteratur:

Den omvendte historie: *Vin til vand* (Livshistorier, småfortællinger)

3.søndag efter helligtrekonger

At tro er at komme

Da Jesus var kommet ned fra bjerget, fulgte store folkeskarer ham. Og se, en spedalsk kom og kastede sig ned for ham og sagde: »Herre, hvis du vil, kan du gøre mig ren.« Jesus rakte hånden ud, rørte ved ham og sagde: »Jeg vil, bliv ren!« Og straks blev han rensset for sin spedalskhed. Men Jesus sagde til ham: »Se til, at du ikke siger det til nogen; men gå hen og bliv undersøgt af præsten, og bring den offergave, Moses har fastsat, som et vidnesbyrd for dem.«

Da Jesus gik ind i Kapernaum, kom en officer hen og bad ham: »Herre, min tjener ligger lammet derhjemme og lider forfærdeligt.« Han sagde til ham: »Jeg vil komme og helbrede ham.« Men officeren sagde: »Herre, jeg er for ringe til, at du går ind under mit tag. Men sig blot et ord, så vil min tjener blive helbredt. Jeg er jo selv en mand under kommando og har soldater under mig. Siger jeg til én: Gå! så går han, og til en anden: Kom! så kommer han, og til min tjener: Gør det og det! så gør han det.«

Da Jesus hørte det, undrede han sig og sagde til dem, der fulgte ham: »Sandelig siger jeg jer: Så stor en tro har jeg ikke fundet hos nogen i Israel. Jeg siger jer: Mange skal komme fra øst og vest og sidde til bords med Abraham og Isak og Jakob i Himmeriget, men Rigets egne børn skal kastes ud i mørket udenfor. Dér skal der være gråd og tænderskæren.«

Men til officeren sagde Jesus: »Gå, det skal ske dig, som du troede!« Og hans tjener blev helbredt i samme time.

Matthæusevangeliet 8,1-13

+++

Når vi møder en beretning som den her, om Jesus, der helbredte først en spedalsk og derefter en officers oppasser, giver det vist et stik i hjertet på os alle sammen. Vi tænker: Ja, det var dengang, Jesus gjorde undere, men det gør han ikke længere. Han har givet os sine nådemidler, både dåben og nadveren, hvor vi møder ham. Og de to nådemidler er vi lykkelige for. Men tænk, hvis vi også havde *et helbredelsens nådemiddel*, vi kunne gå til, ligesom vi går til dåben og nadveren. Et helbredelsens nådemiddel, hvor vi kunne hente Jesu Kristi kraft og få hjælp mod sygdom og ulykke og alt andet ondt.

Tænk, hvis Jesus også havde givet os *sådan* et nådemiddel!

Jamen det har vi allerede. Jesus har givet os et helbredelsens nådemiddel, nemlig *bonnen*. Også i dag sker det, at mennesker kommer til ham og beder om hans hjælp i konkret nød, og *får* hjælp. Den eneste forskel er, at underet i dag *som regel* sker gennem menneskelige tjenere. Ligesom Kristus døber og holder nadver ved menneskelige tjeneres hjælp, på samme måde sker hans undere *som regel* også ved menneskelige tjeneres hjælp.

Han griber f.eks. ind ved at sende et menneske på vores vej, som udfører hans vilje. Måske et menneske, der kommer og siger netop det kloge eller kærlige ord, vi sådan havde bedt om. Eller kommer og hjælper os lige præcis med det, vi havde bedt om hjælp til at klare. Eller det kan være et menneske, der f.eks. er uddannet til at håndtere kirurgens kniv og præsterer det vidunderlige resultat, vi sådan havde bedt om.

Tit bruger Gud endda tjenere, der ikke engang *ved*, at det er hans vilje, de udfører. Til og med tjenere, som meget ville have sig *frabedt*, at det var Guds vilje, de udførte. Selv sådanne tjenere bruger han, når hans kære børn er i nød og trang og kommer til ham og beder om hans indgriben.

Hans undere sker i dag *som regel* ved menneskers mellemkomst. Og så kan enhver begribeligvis bagefter komme og sige, at det vidunderlige, der skete, overhovedet ikke skyldtes Ham, men havde ”naturlige årsager”, som det kaldes. At det ville være sket alligevel, uden bønnen.

Sådan kan enhver utaknemmeligt komme og påstå efter at have modtaget Guds nådige hjælp.

Ja, pudsigt nok: men ganske det samme kunne man også høre mennesker sige *dengang*. Altså da Jesus gik på vor jord og gjorde sine undere *egenhændigt*. Vi skal skam ikke forestille os, at de jøder, der så Jesu undere dengang, alle sammen faldt ned for Jesu fødder med tak og lov og pris.

Ak nej. Vi læser gang på gang i Det nye Testamente, at når Jesus havde gjort et under, var der nogle, der troede, og andre, der tvivlede. De *så* alle sammen begivenheden, f.eks. helbredelsen. De *så*, hvad der skete, altså resultatet. Men nogle troede, og andre tvivlede. Sagt på en anden måde: at der skete en begivenhed, kunne *ses* med det blotte øje. Men at den begivenhed var et *under*, var noget, kun *troens øje* kunne se.

Sådan var det dengang, og anderledes er det ikke i dag. Man har altid kunnet komme og sige, at ”det var såmænd nok sket alligevel”. Det gælder om, ikke bare at *bede* med tro og også at *modtage* med tro.

Det er så den *tro*, evangeliet i dag handler om, den spedalske jødes og den hedenske officers tro. Eftertrykket i hele evangeliestykket ligger nemlig på Jesu ord: ”Så stor en tro har jeg ikke fundet hos nogen i Israel.”

Den tro møder vi *for det første* i, at den spedalske jøde og den hedenske officer overhovedet *kom* til Jesus.

De havde ellers al grund til at holde sig på afstand af ham. Tag nu først den spedalske jøde. Han var ramt af en sygdom, som var rædselsfuld at se på. Han var også stødt ud af samfundet, drevet væk fra kone og børn, familie og venner, ud i øde områder, hvor han ikke kunne komme til at smitte nogen. Og så var sygdommen oven i købet smertefuld og dødelig. Og som prikken over I'et: regnet som en af Guds hårdeste straffedomme, Guds kontante straf for et særdeles syndigt liv.

Han havde altså mange gode grunde til at holde sig på afstand af Jesus. Han var regnet som synder, regnede sig selv som synder. Og så kan man jo ikke komme til Jesus, vel? Når man har levet et miserabelt liv.

Men han kom alligevel!

Og på samme måde med officeren. Han var ikke jøde, men formentlig syrer eller romer. Det vil sige: i alle tilfælde en hedning. En, der dyrkede fremmede guder. Og hvad skal sådan en mand hos Jesus? Han havde al god grund til at holde sig på afstand af ham. For man kan jo ikke komme til ham uden at have den rette tro, vel?

Men han kom alligevel!

Altså, hvor *godt* et menneske skal man være, før man kan komme til Jesus og bede ham om noget? Hvor *rettroende* skal man være, før man kan komme til ham med en bøn? Evangeliet i dag giver svaret: den spedalske jøde og den hedenske officer, altså en notorisk synder og en notorisk hedning, de *kom* til Jesus - trods alt det, der talte imod.

Og Jesus kaldte det *tro*. Selve det at *komme* til Jesus, er *det første*, de to mennesker kan lære os om troen. Vi skal gøre ligeså: komme på trods af alt. *At tro er at komme*.

Og *det andet punkt*, hvor vi møder deres tro, er *de tomme hænder*, de kommer med. Prøv at lægge mærke til det: den bøn, de to mennesker kom med, var jo i grunden ikke nogen bøn efter vores normale forståelse. Men snarere en *tillidserklæring*. Ingen af de to beder i grunden *om* noget som helst, men nøjes med at komme til Jesus *med*. deres

problemer: ”Herre, hvis du vil, kan du gøre mig ret!”, ”Herre, min tjener ligger lammet derhjemme og lider forfærdeligt”. De to, de giver sig ikke til at foreskrive Jesus, på hvilken måde han skal hjælpe dem. De kommer bare og *fortæller* ham, hvad der er i vejen, og overlader så resten til ham.

Det er det, vi kan kalde deres tomme hænder. Her bliver hverken tigget eller plaget, endsige truet. De to nøjes med at bringe deres problem frem for Jesus. Og overlader så hele resten til ham. At tro er komme *med tomme hænder*.

Og endelig *for det tredje* møder vi hos begge de to mænd en tro, der holder sig til *Jesu ord*. Også det er værd at notere sig. For ord er ikke i høj kurs i dag. Vi foretrækker *handling*.

Måske var der nogen dengang, der følte det på samme måde, da Jesus gik ned fra bjerget, fulgt af store folkeskarer. Han havde lige holdt sin bjergprædiken, altså brugt en masse ord. Og vi kan forestille os, hvordan folk strakte hals for at se, hvad Jesus nu ville stille op med *de to hjælp søgende*, der nærmede sig ham. For nu var det pludselig *handling*, der krævedes af ham.

Og hvad så de da? De så ganske vist Jesus række hånden ud og røre ved den spedalske, altså en lille handling. Det var bare ikke den, der fik det, der skete, til at ske. Nej, men så åbnede Jesus munden og talte nogle få, små ord: ”Jeg vil, bliv ren!” Og *da* skete der noget: den spedalske blev helbredt *ved Jesu ord*.

Men hvis manden selv havde fået lov at vælge, havde han jo nok bedt om en handling i stedet!

Nej, det skal vi nu ikke være sikre på. Den anden, der kom til Jesus, officeren med den syge oppasser, valgte i hvert fald udtrykkeligt *Jesu ord*.

Han havde ellers lige fået sådan et godt tilbud: at Jesus ville tage med ham hjem og gøre oppasseren rask. Lægge sine hænder på ham hjemme på kasernen.

Men officeren kunne godt klare sig med bare et ord af Jesus. Officeren vidste jo fra sin militære praksis, at *ordet* er den stærkeste magt i verden. Når han selv ved bare at sige: ”Gå!” kunne få en soldat til at gå, og ved at sige ”Kom!” få ham til at komme, skulle Jesus da ikke ved et tilsvarende ”Gå!” kunne få sygdommen til at forsvinde, og ved et ”Kom!” få sundheden frem i hans oppasser? ”Herre, sig blot et ord, så vil min tjener blive helbredt”.

Ja, det er så *det tredje*, beretningen i dag vil lære os om troen: tro er at komme til Jesus og holde sig til *hans ord*.

Vi kan opsummere: At tro er at komme, på trods af alle manglende kvalifikationer, at tro er at komme med tomme hænder, og at tro er at holde sig til *Jesu ord*. Den tro vil selv Jesus forbavses ved. Så stor en tro havde han ikke fundet hos nogen i Israel. Jeg siger jer: Mange skal komme fra øst og vest og sidde til bords med Abraham og Isak og Jakob i Himmeriget, men Rigets egne børn, der er fyldt med alskens forbehold og spærringer, kommer til at glimre ved deres fravær.

De to, den spedalske jøde og den urene hedning, skal altså i dag være vores læremestre i troen. Vores rollemodeller. De fik, hvad de ikke krævede og heller ikke havde fortjent Underet skete, og de blev oven i købet budt til bords med Abraham og Isak og Jakob i Himmeriget.

Vi har ligesom de *bønnens nådemiddel* til vores rådighed. Og vi skal bruge det, og komme nøjagtig så uværdige som vi er, med tomme hænder og i tillid til *Jesu ord*.

Og også vi vil da kunne opleve; at hjælp rækkes os ovenfra, og at Himlen åbnes for os helt ind i evigheden.

4.søndag efter helligtrekonger

Herre, vi går under

Jesus gik om bord i en båd, og hans disciple fulgte ham.

Da blev der et voldsomt uvejr på søen, så båden skjultes af bølgerne. Men han sov. Og de kom hen og vækkede ham og sagde: »Herre, frels os! Vi går under!« Men han sagde til dem: »Hvorfor er I bange, I lidettroende?« Da rejste han sig og truede ad storm og sø, og det blev helt blikstille.

Men folk undrede sig og sagde: »Hvem er han, siden både storm og sø adlyder ham?«

Matthæusevangeliet 8,23-27

+++

For nogle år siden kom en mand op til sin præst for at aftale begravelse. Hans kone var død efter et langt og strengt sygeleje. Manden var helt kvæstet efter alt det, han havde oplevet, og bad derfor præsten undlade nogen tale ved hans kones kiste. I stedet ville han gerne have læst Det nye Testaments beretning om *Jesus, der stiller stormen på søen*.

Det var et usædvanligt valg. Men manden syntes, at den beretning om Jesus, der stiller stormen på søen, sagde ham alt, hvad han havde brug for at høre *lige nu*.

Han hørte altså beretningen om Jesus, der stiller stormen på søen, på en helt anden måde, end de fleste gør. De fleste hører den som en *mirakelhistorie*, og kommer derfor straks med det banale, skeptiske spørgsmål: jamen kan det nu også passe?

Når man lægger ud med det spørgsmål, er man fra begyndelsen gået ind i en rolle som passiv tilskuer og har dermed lukket sig ude fra selve sagen. Og så kikser det hele. Hvis man vil i nærkontakt med beretningerne om Jesus, må man lægge ud med et helt andet spørgsmål. Ikke: passer det? Men derimod: hvad er det, den beretning vil sige mig?

Det var det, manden gjorde, da han skulle til at tage afsked med sin kone. Det er endda helt i tråd med beretningen selv. Da Jesus stillede stormen på søen, var det nemlig udtrykkeligt en symbolhandling, det vil sige *en forkyndelse i handling*.

Til nærmere forklaring: *Havet* og de *store vande* er fænomener, der dukker op alle vegne på Bibelens blade. *Havet* er i både Det gamle og Det nye Testamente billede på det farlige, det dæmoniske, det gudfjendtlige element i tilværelsen. Ikke for ingenting siger den bibelske skabelsesfortælling, at der *inden* skabelsen var mørke over urdybet, og Guds Ånd svævede over *vandene*. Gud bragte så ved sit skaberord de farlige vande ”på plads”, om jeg så må sige. De blev presset ud i randområderne og afgrænset dér.

Men for de gamle israelitter stod *havet, vandene*, derefter som indbegrebet af de dæmoniske, gudfjendtlige kaosmagter, der hele tiden ligger derude som en trussel og når som helst kan bryde ind og ødelægge den beboede jord. Vandene, havet, er onde magter, som bestandig truer Guds skabninger. Og angst og nød og fare bliver derfor af de gamle israelitter gang på gang udtrykt ved noget, der ligner beskrivelse af en druknedød:

Frels mig, Gud,
for vandet når mig til halsen,
jeg er sunket i bundløst dynd

og kan ikke få fodfæste.

Jeg er kommet ud på de dybe vande
strømmen skyller sammen om mig”,

- klager en af de gamle israelitter (Salme 69, 2-3). Og vi, der lever i dag, forstår symbolikken. Vi taler selv på samme måde om *undergang*, om at *komme ud, hvor man ikke kan bunde*, vi taler om at *gå til bunds*, om at *være ved at drukne* i bekymringer, om at opleve *et hav af sorger*. Selv for os danskere, der har sejlet rundt på verdenshavene i tusind år, er havet, bølgerne, symbol på det farlige, det dødelige, det ødelæggende. Om ikke andet, så i hvert fald i vores natlige drømme. Kun en tåbe frygter ikke havet.

Og omvendt: at blive *frelst* ud af angst og nød og fare kan af israelitten fornemmes som at blive *trukket op af vandene*: ”Han rakte ud fra det høje og greb mig, han trak mig op af de vældige vande”, lyder det i Salme 18, 17. Det udtrykkes endnu stærkere i Salme 107, 28-30: at Gud får havets bølger til at lægge sig - han stiller stormen:

Da råbte de til Herren i deres nød,
og han førte dem ud af deres trængsler:
Han fik stormen til at stilne,
og havets bølger lagde sig;
de blev glade, fordi det faldt til ro,
og han førte dem til den havn, de ønskede.

Og så kan vi i øvrigt føre talen om havet helt til ende: I Johannes' Åbenbaring er der nogle syner om den nye himmel og den nye jord, som skal komme. Her lyder det (kap.21,1):

Og jeg så en ny himmel og en ny jord.
For den første himmel og den første jord forsvandt,
og havet findes ikke mere.

Mange har studset over ordene om, at havet ikke fandtes mere. Men det skal altså forstås i hele den her sammenhæng. *Havet* er som nævnt symbol på de fjendtlige, dæmoniske kaosmagter, som truer Guds skaberværk. Og når det noteres i Johannes' Åbenbaring, at havet ikke findes mere, er det, fordi Gud nu har sejret endeligt over sin og vores mægtige fjende. ”Havet findes ikke mere”. Nej, for *han, som sidder på tronen, sagde: ”Se, jeg gør alting nyt!”*

Enhver kan nok høre, at nu er vi kommet helt tæt ind på beretningen om Jesus, der stiller stormen på søen. Eller rettere: tæt ind på dens dybe mening. Jesus optrådte ikke som mirakelmager den dag ved Genesareth Sø, men som *Guds almægtige Søn*, der med sit Ord tæmmede de fjendtlige kaosmagter, der ville opluge hans disciple. Vandene bliver vist på plads nok engang, som på skabelsens morgen. De gudfjendtlige, dæmoniske, mørke magter mødte deres overmand - han, som var kommet for at tilintetgøre Djævelens gerninger.

Da Jesus stillede stormen på søen, blev det understreget, *hvem* der bestemmer: Gud eller hans modstander.

Alt det her var enkemanden, der aftalte begravelse med præsten, selvfølgelig ikke klar over. Så bibelkyndig var han ikke. Og så alligevel: hvad han ikke direkte vidste med sin *hjerne*, det fornemmede han vistnok med sit *hjerte*: at Jesus Kristus havde et ord at tale ind i hans oprørte situation og til hans oprørte sind. Han var ved at *gå under* og havde brug for at høre Guds Søns myndige røst stille storm og sø, så det kunne blive helt *blikstille*.

Og det er ikke engang misbrug af den bibelske beretning. Det er dens inderste mening. Det var *rigtigt* at høre beretningen på den måde.

Men dermed er vi alligevel endnu ikke færdige med beretningen om Jesus, der stiller stormen på søen. Der er en tilføjelse, og den finder vi i dagens epistel fra Romerbrevet.

De gamle fædre, som for over 1500 år siden skabte Første tekstrække, gav os nemlig *to bibellæsninger* til hver søndag, en epistel og et evangelium. Og de to tekster til hver søndag blev vel at mærke ikke bare fundet ved lodtrækning; men de blev udvalgt sådan, at de belyste hinanden, supplerede hinanden. Så samme sag ligesom blev set fra *to* synsvinkler. Først ved epistlen og derefter ved evangeliet. Eller omvendt.

Sådan er det også i dag. Helligtrekonger tidens *evangelier* har nu fem søndage i træk handlet om, hvordan Jesus Kristus åbenbarede sin herlighed: først for de vise mænd fra Østerland, derefter for de lærde mænd i Jerusalems tempel, i næste omgang for bryllupsgæsterne i Kana, så for de udstødte og fremmede, og endelig nu i dag over for alle de gudfjendtlige, dæmoniske magter, som vil opluge hans disciple.

Og samtidig har Helligtrekonger tidens *epistler* været hentet fra 12.kapitel af Paulus' brev til Romerne, som handler om, *hvordan vores liv skal leves*, hvor Jesus Kristus har magt, som han har agt. Sagt på en anden måde hvordan livet skal leves, *dér hvor Jesus Kristus har åbenbaret sin herlighed*.

Det handler altså om at *drage konsekvensen* af mødet med Jesu Kristi herlighed. I dag kommer epistelen og peger på en meget vigtig konsekvens:

Vær ingen noget andet skyldig end at elske hinanden;
for den, der elsker andre, har opfyldt loven...
Du skal elske din næste som dig selv.
Kærligheden gør ikke næsten noget ondt.
Kærlighed er altså lovens fylde.

Er der nu ikke noget, der begynder at dæmre? Sagen er faktisk ikke særlig kompliceret. Han, som befaler over de fjendtlige, dæmoniske magter i verden og sætter dem på plads, *kunne* han dog ikke også befale over de dæmoniske magter, der omgiver *mig* og findes *i* mig - og gøre mig *fri* af dem. Så *fri*, at jeg begynder at elske min næste som mig selv?

”Herre, gør et godt menneske ud af mig, hvis det er muligt”, bad den gamle kirkefader Augustin. ”Gør et godt menneske ud af mig, hvis det er muligt!” Men nu har vi jo i de sidste næsten 500 år i den lutherske kirke fået ørene tudet fulde med, at det *ikke* er muligt. Der er ikke noget at stille op, for vi er så forgiftede af synden på alle ender og kanter, at vi kun har os selv og os selv og os selv igen i hovedet. Elske sin næste som sig selv - det er en by i Rusland.

Med andre ord: Jesus skulle have givet os sit bud om kærlighed til vores næste, selv om han godt vidste, at det var *umuligt* for os! Hvad der altså ville svare til, at man befalede en mand med brækket ben at løbe 100 meter løb.

Nej, den går ikke. ”Herre, gør et godt menneske ud af mig, hvis det er muligt!” - selvfølgelig er det muligt - ellers havde vi ikke fået befalingen.

Selvfølgelig er det muligt at glemme sig selv og sin sædvanlige egoisme, sin egenkærlighed, og i stedet kaste al sin kærlighed på sin næste. Vi lærer det nemlig hos Ham. ”Han, som kan stormen binde, hvem bølgen lyde må, han kan og vejen finde, hvorpå *din* fod kan gå”. Synes det end, som om han sover, han kan dog vækkes med enkle ord - Herre, frels os, vi går under - og så sætter han de fjendtlige magter på plads - så jeg kan elske.

Selvfølgelig er det muligt, for alt er muligt for Ham. Han lærer os det. Og du og jeg skal derfor se at komme i gang med at lære det af Ham..

Den albansk fødte katolske nonne *Mother Teresa* (1910-97) virkede fra 1948 i Calcuttas slumkvarterer, hvor hun tog sig af de fattigste fattige og de elendigste elendige, nem-

lig døende mennesker og forladte børn. Hun stiftede i 1950 den katolske kongregation Kærlighedens Missionærers søstre:

Hun skriver sådan i en bøn, som vi lader denne prædiken ende med:

Min kære Herre Jesus -
du som skabte med kærlighed,
er blevet født med kærlighed,
tjente med kærlighed,
vandrede med kærlighed,
blev æret med kærlighed,
led med kærlighed,
døde med kærlighed,
stod op af graven med kærlighed.
Jeg takker dig for din kærlighed til mig
og for din kærlighed til hele verden.
Jeg beder dig: Lær også mig at elske.
Amen.

Den danske Salmebog nr. 150

5.søndag efter helligtrekonger

Hvede eller ukrudt?

Jesus fortalte dem en anden lignelse: »Himmeriget ligner en mand, der såede god sæd i sin mark. Mens folkene sov, kom hans fjende og såede ukrudt i hveden og gik sin vej. Da kornet skød op og satte kerne, kom også ukrudtet frem.

Husbondens folk kom så og spurgte: Herre, såede du ikke god sæd i din mark? Hvor kommer da ukrudtet fra? Han svarede: Det har en fjende gjort.

Folkene spørger ham så: Vil du have, at vi skal gå ud og luge det væk? Han svarer dem: Nej, for når I luger ukrudtet væk, kommer I til at rykke hveden op sammen med det. Lad blot begge dele gro side om side indtil høsten. Ved høsttid vil jeg så sige til høstfolkene: Tag først ukrudtet fra og bind det i knipper, så det kan brændes, men saml hveden i min lade.«

Matthæusevangeliet 13, 24-30

+++

Vi får her et lille indblik i, hvor nederdrægtige mennesker kunne være mod hinanden på Jesu tid: en mand har tilsået sin mark med hvede. Men han har en fjende, som vil skade ham, og mens hele landsbyen sover, går han ind på den nysåede mark og sår en anden sæd oveni, skadelig, eventuelt giftig. Det er en regulær forbrydelse. Så vidt vides ukendt heroppe i Norden. Men i det gamle Romerrige var den så almindelig, at den står omtalt i den romerske ret.

I den gamle oversættelse er der tale om ”giftigt rajgræs”, i den nuværende oversættelse bare ”ukrudt”. Jeg skal ikke kunne afgøre, om det var det ene eller det andet. Det spørgsmål må vi nok hellere lade stå, selv om der jo er forskel i *farlighed*. Men i alt fald er det et nederdrægtigt ukrudt, der ikke bare tilfældigt er ”føget over hegnet”, men direkte sået af en fjende.

De to slags sæd spirede mellem hinanden. Tiden gik, og ingen anede noget. Men da endelig hveden begyndte at skride igennem, og aksene kunne ses, kunne ukrudtet skelnes. Indtil da havde de to vækster lignet hinanden. Men aksene gjorde udslaget. En dag spærrede folkene øjnene op og troede ikke deres egne øjne.

Hvad gør man i den situation for at redde høsten?

Folkene foreslår resolut at luge ukrudtet fra. Men den går jo ikke. Planterne står med sammenfiltrede rødder, så trækker man ukrudtet op, følger hveden med. Skal hveden reddes, er der kun ét at gøre. Man må lade begge slags gro sammen indtil høsten. Først da kan de to vækster skilles ad - ved en meget forsigtig høst.

Sådan er den historie, Jesus fortæller, og de bønder, der hørte Jesus fortælle den, har nok nikket og tænkt: Ja, det passer; så tålmodig og så forsigtig må man være, hvis den høst skal reddes.

Historien om, hvad bonden gør for at redde sin høst, er så Jesu svar til alle, der peger på hans kirke med kritik. Med sin lignelse vil Jesus sige: Ja, jeg véd godt, at min kirke er en blandet flok af ægte og uægte troende. For min modstander har været ude at så sit ukrudt og haft held med sig. Men hvad vil I have, jeg skal gøre? Det er jo alt for risikabelt at skille dem ad allerede. De må leve side om side i min kirke indtil dommen. Først da er det muligt at adskille dem.

Det er det svar, Jesus også i dag har til dem, der kritiserer hans kirke. Sådan kritik er der masser af, både fra dem, der er hjemme i kirken, og fra dem, der ikke er. De sidste er ubestridt dygtigst til det.

Hvem har ikke f.eks. hørt den dér med, at ”i kirken kommer jeg i hvert fald ikke, for det er nogle slemme hyklere alle sammen” - hvor man så ellers véd det fra, når man nu aldrig selv kommer.

Men også kirkegængere er tit gode til at kritisere. I et kirkeblad i Århus kunne man engang finde et læserbrev, hvor der stod: ”Jeg er en ærlig og oprigtig mand, og jeg kan ikke lægge mig på knæ og modtage alterets sakramente. Jeg har nemlig en dårlig erfaring med en fhv. graver og klokker i Nordsjælland. Mand og kone gik til alters hver søndag, og når de kom hjem, var de som hund og kat. Det mener jeg er det største hykleri og bedrageri”.

Ak ja, skal man le eller græde?

Det gale ved de to kritikere er jo, at de begge lader sig blokere - står af - på grund af det, de ser i kirken. Den ene kunne jo lige så godt sige til sig selv, at når alle i kirken er skinhellige hyklere, må det gøre godt med en, som ikke er. Og den anden kunne lige så godt sige til sig selv, at fordi to altergæster i Nordsjælland måske var hyklere og bedragerer, skulle han vel nok selv kunne gå ærligt til alters i Århus.

Sådan kan man kritisere kritikerne. Der er også grund til det, for meget af kritikken er virkelig underlødige. Men der er på den anden side også noget sandt - og sundt - i kritikken. Nemlig understregningen af, at der er forskel på ægte og uægte kristne. At der er forskel på at mene noget med sin kristne tro og ikke mene noget med den. At der er forskel på bekendelse og fornægtelse, på lydighed og ulydighed.

Det er endda noget, vi har hårdt brug for at få understreget i vores tid, da vi er blevet åh så tolerante, at vi helst tier stille med alt, hvad der sætter en forskel mellem mennesker. Er det ikke ved at være sådan, at enhver, der er døbt og konfirmeret og betaler sin kirkeskat, gør krav på at være en ægte kristen - hvad tro eller ikke-tro han end måtte have?

Jo, det er vigtigt, at kritikerne får sagt det højt og tydeligt, at *der er forskel*. At nogle er ægte og andre uægte i deres tro, ligesom der i Jesu lignelse er forskel på hvede og ukrudt.

Det er jo alligevel en forskel, ethvert barn kan se. Ikke for ingenting står der i lignelsen, at da kornet skød op og satte kerne, kom også ukrudtet frem. Forskellen ses nemlig på frugterne. Som Jesus siger et andet sted i Det nye Testamente: *På deres frugter skal I kende dem*.

Jesus giver altså for så vidt sine kritikere ret. Det, de ser, passer, nemlig at der er forskel. Men han udsteder samtidig absolut forbud mod, at mennesker giver sig til at luge i hans kirkemark. Det *må* vi ikke, af den enkle grund, at det *kan* vi ikke. Hvis vi farer ud i hellig nidkærhed og forsøger, vil der ske frygtelige fejltagelser. Ligesom hvede og ukrudt lignede hinanden og var sammenfiltrede, så de hverken kunne tydeligt skelnes eller forsvarligt adskilles, på samme måde kan i kirken ægthed og uægthed ligne hinanden til forveksling og være tæt forbundne.

Vi har jo nemlig kun det udvendige at dømme efter - altså hvad mennesker siger og gør. Men vi aner ikke, om det kommer fra menneskers hjerter eller fra deres løse tunge og tilfældige indskydelser. Hvad der er inden i et menneske, har vi ingen mulighed for at bedømme. Giver vi os til at luge ud i Guds kirkemark, vil vi derfor komme til at begå frygtelige fejltagelser: kalde *det* uægte, som i virkeligheden er ægte. Og kalde *det* ægte, som faktisk er uægte.

Vor Herre vil selv foretage dommen. Den overlader han ikke til ukvalificerede. Som også Paulus skriver et sted: *Fæld derfor ikke dom før tiden, før Herren kommer. Han skal bringe for lyset, hvad der er skjult i mørket, og åbenbare, hvad hjerterne vil.*

Vor Herre vil selv foretage dommen, når væksten engang er moden. Og vi må vist have lov at tro, at det allermeste langt fra er modent - at de allerflestes løb ikke er kørt til ende. De troende er umodne i deres tro, og de ikke-troende er umodne i deres afvisning. De, der bekender ham, er umodne i deres bekendelse, og de, der fornægter ham, umodne i deres fornægtelse. Der kan stadig ske stor forandring - til begge sider.

Hertil kommer så noget, der i grunden sprænger Jesu lignelse. Det kommer frem i den Grundtvig-salme, vi skal synge efter prædikenen. Nemlig at sandhed og løgn ikke bare er fordelt på forskellige personer:

Godt og ondt og lys og mørke
sandt og løgn og liv og død
i hvert hjerte prøver styrke,
farligt er det sammenstød...

Thi det ene med det andet
i hvert bryst er sammenblandet.

Den danske Salmebog nr.155

Når vi går så dybt ned i sagen, står det i hvert fald klart, at der ikke kan være tale om at luge i Guds kirkemark. Det fortælles om Ansgar, Nordens berømte apostel, at der skete mange undere, hvor han kom frem; men han brød sig ikke om at tale om dem. Engang sagde han, da talen var om hans undere: ”Dersom jeg formåede noget hos min Herre, er der ét under, jeg ville bede ham tilstå mig. Det nemlig, at han af sin nåde ville gøre et godt menneske ud af mig”.

Ære være kritikken, men det drejer sig om allerførst at vende den *indad*. Indad mod *mig selv*: Hvad med mig? Er *jeg* en troende eller en ikke-troende, en ægte eller uægte kristen? Er det liv, jeg lever, en bekendelse til Kristus, eller fornægter jeg ham ved den måde, jeg lever på? Lever jeg i lydighed eller ulydighed? Er jeg hvede eller ukrudt i Guds kirkemark?

Sådan kan kritikken pludselig vende sig *indad*. Men læg så mærke til, at også i den situation gælder Jesu forbud mod, at vi luger i hans mark. Også *mig selv* må jeg afholde mig fra at dømme. For hvad véd jeg om mig selv, når det kommer til stykket? Hvad véd jeg om min egen væksts modenhed? ”Fæld derfor ikke dom før tiden, før Herren kommer”, skriver Paulus. Og om sig selv skriver han: ”Jeg bedømmer ikke engang mig selv... Den, der bedømmer mig, er Herren” (1.Kor. 4, 3-5).

Så er al dom over Guds arme, miserable kirke altså overladt til *Jesus Kristus alene*. Og Gudskelov for det, for han venter - med en uendelig langmodighed. Han høster ikke før tiden.

Men her sprænges Jesu lignelse så nok en gang. For det er jo *ikke* sådan i Guds rige, som det er i naturen, at ukrudt er ukrudt og aldrig kan blive andet. I Guds rige kan uægte blive ægte, fornægtelse blive til bekendelse, ulydighed til lydighed.

Det er det, der kaldes *omvendelse*: at et menneske får lykke til at vende sig om, så han vender ansigtet mod det, han tidligere vendte ryggen, og vender ryggen til det, han tidligere vendte ansigtet imod. Og hvor det sker, dér ser han en helt anden verden. Dér bliver alting nyt for det menneske.

Og derfor er det, Han ikke høster *før* tiden.

Den danske Salmebog nr. 155

Sidste søndag efter helligtrekonger

Jesus alene

Seks dage efter tog Jesus Peter og Jakob og hans bror Johannes med sig og førte dem op på et højt bjerg, hvor de var alene. Og han blev forvandlet for øjnene af dem, hans ansigt lyste som solen, og hans klæder blev hvide som lyset. Og se, Moses og Elias kom til syne for dem og talte med ham.

Så udbrod Peter og sagde til Jesus: »Herre, det er godt, at vi er her. Hvis du vil, bygger jeg tre hytter her, én til dig og én til Moses og én til Elias.«

Mens han endnu talte, se, da overskyggede en lysende sky dem, og der lød en røst fra skyen: »Det er min elskede søn, i ham har jeg fundet velbehag. Hør ham!« Da disciplene hørte det, faldt de ned på deres ansigt og blev grebet af stor frygt. Men Jesus gik hen og rørte ved dem og sagde: »Rejs jer, og frygt ikke!« Og da de løftede deres blik, kunne de kun se Jesus alene.

Mens de gik ned fra bjerget, befalede Jesus dem: »Fortæl ikke nogen om dette syn, før Menneskesønnen er opstået fra de døde.«

Matthæusevangeliet 17, 1-9

+++

Der er i Det gamle Testamente (2.Mos. 33, 18-23) en ejendommelig historie om *Moses*. Det var ham, der af Gud Herren fik overdraget Lovens tavler på Sinaj bjerg og *talte* med Ham oppe på bjergets top. Men altså kun *talte med* Ham. Han *så* ham ikke. Og derfor er det så, at Moses pludselig siger til Gud Herren: ”*Lad mig dog se din herlighed!*”

Herren svarede: ”Du får ikke lov at se mit ansigt, for intet menneske kan se mig og beholde livet”. Og Herren tilføjede: ”Her hos mig er der et sted; stil dig på klippen. Når min herlighed går forbi, stiller jeg dig i klippespalten og dækker med hånden for dig, til jeg er kommet forbi. Derefter tager jeg min hånd væk, så du får mig at se fra ryggen. Mit ansigt må ingen se”.

Det er en stærk lille historie, som vi har godt af at blive mindet om, så vi ikke alt for let gør os selv til kammerat og ligemand med Gud. Det har vi kristne nok en tilbøjelighed til. Vi har godt af at møde Det gamle Testaments dybe ærefrygt for Himlens og jordens almægtige Skaber, som et lille, syndigt menneske må frygte og bøje sig i støvet for.

Historien siger, at hvis Gud og menneske skal mødes ansigt til ansigt, må Gud selv indlægge ”et skjermende mellemlid”, eller hvad man nu skal kalde det. Da Moses bad om at få lov at se Guds herlighed, valgte Gud derfor at stille ham ind i en klippespalte, og Gud gik så forbi, mens han holdt hånden for - altså dækkede sit ansigt bag sin egen hånd. Og til sidst fik Moses så også lov at se Gud *fra ryggen*. Kun fra ryggen. For Guds ansigt må ingen se.

Det er en ejendommelig og tankevækkende historie, som på en helt ny måde kan vise os, hvad det i grunden var, der skete *julenat*. Efter at Gud mange gange og på mange måder havde talt til sine mennesker ved profeterne for at lede os ad sine veje, gjorde Gud en radikalt ny begyndelse. Gud *kom selv på besøg* hos sine mennesker, men ikke i sin fulde guddomsherlighed, ansigt til ansigt - det ville vi ikke overleve. For intet menneske kan se Ham og beholde livet. Gud indskød et ”skjermende mellemlid”, om jeg så må sige, da Han besøgte sit folk.

Gud kom til os *i skikkelse af mennesket Jesus*. Gud *inkarnerede* sig, det vil sige blev

kød og blod, blev *menneske blandt mennesker*. Guds herlighed forbandt sig med et menneske som ”skærmende mellemed”, og det mellemed kalder vi derfor *Guds Søn*.

Det er noget, der er så frygtelig svært at formulere med menneskeord, og som kirken altid har tumlet og tumlet med: hvad det vil sige, at Jesus Kristus er *Guds Søn*. Hvordan det skal forstås.

Det skal *selvfølgelig* ikke forstås fysisk og biologisk - det ville være gudsbespotteligt. Gud havde *ikke et forhold* til jomfru Maria og *fik ikke barn* med jomfru Maria. Men hun fødte i hvert fald *Guds Søn*, Guds inkarnation, som Gud viser sig for mennesker gennem, *på en sådan måde, at vi kan se Gud og dog beholde livet*.

Vi kan sige med Det gamle Testaments billedsprog: I Jesus ser vi Gud med Hans ”skærmende hånd” holdt *for*. I Jesus ser vi Gud, på den eneste måde, et menneske kan se Gud og beholde livet, nemlig *i menneskeskikkelse*. ”Ordet blev kød og tog bolig iblandt os, og *vi så hans herlighed*, en herlighed, som den Enbårne har den fra Faderen, fuld af nåde og sandhed” (Johs. 1,14). Vi så hans *herlighed*, ja. Men ikke hans *guddoms*-herlighed, for den kan intet menneske se og beholde livet.

Der var da mildest talt heller ikke noget *herligt* ved ham, da han gik ”husvild og fatig omkring på jord”. Nej, vi så hans herlighed, *fuld af nåde og sandhed*. Hans herlighed var hans nåde og sandhed, intet andet.

Og så er det vist på tide, at vi vender os til evangeliet i dag, som fortæller, hvordan disciplenes inderkreds en enkelt gang fik *et lille glimt* af Jesu Kristi *guddommelige* herlighed at se.

Jamen det *fik* de da så tit, gjorde de ikke? De havde jo fulgtes med ham dag ud og dag ind. De havde set ham og hørt ham og været vidner til hans undere og kraftige gerninger. Ja, det havde de; men at dømme efter evangeliernes beretninger var det i hvert fald ikke noget guddommeligt, himmelsk samvær, de havde med Jesus. Deres hverdag havde været meget *lidt* herlig, men tværtimod meget menneskelig: fyldt med glæder og sorger, sult og tørst og udmattelse og varme og kulde og snavs og folks uforstand og hån og spot. Det var bestemt ikke nogen ”herlig” tilværelse, disciplene havde sammen med Jesus. Vel var der en del mennesker, der troede på ham og viste ham kærlighed og taknemmelighed; men det store flertal vendte ham ryggen. Selv når Jesus gjorde sine største undere, var der mange, der pure nægtede at tro ham.

Men bare en enkelt gang fik de tre disciple altså *et lille glimt* af Jesu Kristi guddommelighed på ”det hellige bjerg (2.Pet.1,18). Vi hører ikke, hvilket bjerg. En gammel kristen tradition siger Tabor, som ligger i det sydlige Galilæa og er næsten 600 meter højt. En anden tradition siger Hermon, der ligger nord for Galilæa og er næsten 3000 meter højt. Men det var i hvert fald et meget højt og helt afsides sted uden nysgerrige tilskuere.

Og *dér forvandlede* Jesus for øjnene af disciplene. Matthæus skriver: ”Hans ansigt lyste som solen, og hans klæder blev hvide som lyset”. Lukas skriver: ”Hans ansigt ændrede udseende, og hans klæder blev blændende hvide”. Mens Markus skriver, rørende ubehjælpomt: ”Han blev forvandlet for øjnene af dem, og hans klæder blev skinnende hvide, meget hvidere end nogen på jorden kan blege dem”. De tre evangelister beskriver på hver sin måde det skærende, hvide lys, som alle, der får guddommelige åbenbaringer, bagefter taler så betagede om: *det guddommelige lys*. For ”Gud er lys, og der er intet mørke i ham” (1. Johs. 1,5).

Her mødtes Jesus med Moses og Elias. Hvordan disciplene kunne se, at det var dem, siges ikke. Men det er vigtigt, at det netop var de to. For Moses var *Lovens profet*, og Elias *Dommens profet*. De var *den gamle pagts to store skikkelser*, repræsentanter for Guds strenge krav til sine skabninger og hans straffedomme over dem. Når de to store skikkel-

ser kom frem og mødtes med Jesus på Forklarelsens Bjerg, må vi forstå det sådan, at her møder de frem for *deres overmand* og overlader scenen til Ham. Loven og dommen trækker sig tilbage efter vel udført gerning. Deres tid er nu forbi og de giver plads for den nye pagt, kærlighedens pagt, nådens pagt, forsoningens pagt, Jesu Kristi døds og opstandelses pagt.

Det fremgår også tydeligt af det, som skete deroppe på bjergets top. Dér står de tre i samtale: *Jesus, Moses og Elias*. Og da ”overskyggede en lysende sky dem, og der lød en røst fra skyen, Guds egen proklamation: ”*Det er min elskede søn, i ham har jeg fundet velbehag. Hør ham!*”

Da disciplene hørte det, faldt de ned på deres ansigt, det vil sige fladt på jorden, og blev grebet af stor frygt. Og da de igen løftede deres blik, kunne de kun se *Jesus alene*. Moses og Elias var borte.

Ja, det var ”skiftedag”, kan man sige. Moses og Elias forlader verdensscenen, deres tid er forbi, og tilbage står *Jesus alene*. Hør ham!

Her er så dagens budskab til os, som tit og ofte og på så mange måder må slås netop med *Moses og Elias*. Vi, som kæmper og kæmper og kæmper mere eller mindre forgæves med *Guds bud* og slår os til blods på dem. Og sidder tilbage med sorgen og skammen over, hvor ringe en indsats vi har præsteret, eller endnu stærkere: hvor forkvaklet og rådden, og da ganske særlig når vi samtidig tænker på alle de Guds gode gaver, vi har modtaget, fra vi blev født, men utaknemmeligt bare har raget til os.

Vi sidder derfor også midt i *dommen*. Allerførst den dom, vi dømmer os selv med, og den kan være hård nok. Men det ligger jo også i kortene, at der venter os en dommens dag til sidst, da vi skal stå til regnskab for, hvad hele vores liv er blevet til. Og den dom kunne vi sagtens forestille os blive endnu meget hårdere end den dom, vi dømmer os selv med. For Guds øje ser alt det, vi selv går og glemmer.

Jo, vi må tit slås med *både Moses og Elias*, og bliver ofte slået til blods i den kamp. Og derfor må man nok sige, at evangeliet i dag, Forklarelsen på Bjerget, har godt budskab til os. Nemlig at Gud har sendt sin lysende sky ind over Jesus, Moses og Elias, og da skyen svandt, var *både Moses og Elias borte*. Tilbage stod *Jesus alene*. Hør ham!

Men her er også et budskab til os, som så tit i kortsynethed drømmer om et liv ”på de høje bjerge” - dér hvor de religiøse oplevelser er store og mange, og vi er langt borte fra al dagligdagens larm og tummel og lidelse og besvær. Vi forstår vist så udmærket Peter, der syntes, det var saligt at være øjenvidne til så meget lys og herlighed.

”Herre, det er godt, at vi er her”, syntes Peter. Sådan skulle det altid være, mente han. Det samme kan vi også tit synes. Det er blandt andet den drøm, vi kommer i kirke med. Selvfølgelig ikke Moses’ drøm om, at se *selve Guds herlighed*. For det véd vi godt, vi ikke kan med de menneskeøjne, vi har, hvis vi vil beholde livet. Men drømmen om at se bare *noget* af det himmelske lys - opleve en *forklarelse*, det vil sige at blive ét med Guds klare lys, om jeg så må sige - blive ligesom gennemtrængt af det himmelske lys.

Den drøm skal der heller ikke tales ilde om. Religiøse oplevelser kan være meget værdifulde, kristne oplevelser endda guld værd. Hvordan havde kirkehistorien formet sig uden de nøglepersoner, der i kraft af deres særlige oplevelser med Gud satte så meget smukt og stort og godt i gang?

Ikke et ondt ord om religiøse oplevelser. Vi har kun at sige tak, når eller hvis vi får dem. Også i den gudstjeneste, hvor vi med Grundtvig synger:

Tusinde døgne,
verdslige, søgne,
gyldne for kød,

kan de vel ligne
 én dag af dine,
 som vi dem nød,
*når under sang med dit vingede ord
 sjælen af by over stjernerne fór?*

(Den danske Salmebog nr. 411)

Det var en stor oplevelse for disciplene. Men der blev faktisk ikke bygget hytter på bjergets top den dag. Da synet var overstået, førte Jesus beslutsomt sine disciple ned ad bjerget igen, ned til de lave egne, hvor deres hverdag skulle leves, og de skulle stå deres prøve som disciple.

Det gælder også for os. Det sker vel tiere, end vi véd af, at mennesker ved søndagens gudstjeneste sidder og har små eller store særlige oplevelser med Gud.

Samtidig sidder andre mere beskedent og ”bare” lytter til Jesu ord i bibel og prædiken og dåb og nadver. Men de skal ikke føle sig ringere eller ringere stillet. For når alle de fine oplevelser får en ende (og det får de jo altid), da står tilbage det eneste faste:

Jesus alene. Hør ham!

Den danske Salmebog nr. 161

Litteratur:

Om Jesus alene: Fjodor Dostojevskij: *Min trosbekendelse* (Livserfaringer, småfortællinger).

Søndag septuagesima

Ufortjent??

Jesus sagde: ”Himmeriget ligner en vingårdsejer, der tidligt om morgenen gik ud for at leje arbejdere til sin vingård.

Da han var blevet enig med dem om en dagløn på en denar, sendte han dem hen i sin vingård. Ved den tredje time gik han ud og så nogle andre stå ledige på torvet, og han sagde til dem: Gå I også hen i min vingård, så skal jeg betale, hvad I har ret til. De gik derhen. Igen ved den sjette og den niende time gik han ud og gjorde det samme. Ved den ellefte time gik han derhen og fandt endnu nogle stående dér, og han spurgte dem: Hvorfor har I stået ledige her hele dagen? De svarede ham: Fordi ingen har lejet os. Han sagde til dem: Gå I også hen i min vingård.

Da det blev aften, sagde vingårdens ejer til sin forvalter: Kald arbejderne sammen og betal dem deres løn, men sådan, at du begynder med de sidste og ender med de første. Og de, der var blevet lejet i den ellefte time, kom og fik hver en denar.

Da de første kom, troede de, at de ville få mere; men også de fik hver en denar. Da de fik den, gav de ondt af sig over for vingårdsejeren og sagde: De sidste dér har kun arbejdet én time, og du har stillet dem lige med os, der har båret dagens byrde og hede. Men han sagde til en af dem: Min ven, jeg gør dig ikke uret. Blev du ikke enig med mig om en denar? Tag det, der er dit, og gå! Jeg vil give den sidste her det samme som dig. Eller har jeg ikke lov til at gøre, hvad jeg vil, med det, der er mit? Eller er dit øje ondt, fordi jeg er god?

Sådan skal de sidste blive de første, og de første de sidste”.

Matthæusevangeliet 20, 1-16

+++

Der er noget ganske jordisk og livsnært over Jesu lignelse om arbejderne i vingården. Det er noget med arbejdstimer og overenskomster og lønninger og misundelse.

Jesus siger: Sådan er det med Himmeriget. Men det kan jo ikke passe. Sådan er det bestemt ikke med Himmeriget. Her er der skam ingen, der misunder hinanden noget, af den enkle grund, at her er enhver tale om løn og fortjeneste afskaffet. I forholdet til Gud er der ingen, der har gjort sig fortjent til noget, ingen, der har krav på noget. Hverken stor løn eller lille løn, ja slet ingen løn er på tale. For her bliver alting skænket u-fortjent, af bare nåde.

Ja, er det ikke mærkeligt? Jesu lignelse handler om fortjeneste, og i Himmeriget hedder det altid u-fortjent.

Det er, fordi teori er ét, men praksis noget helt andet. I praksis har vi en masse fortjeneste at komme viftende til Gud med. End ikke apostlen Peter kunne nære sig. Jesus fortæller faktisk sin lignelse som svar på et direkte spørgsmål fra Peter. Et skamløst spørgsmål: ”Se, vi har forladt alt og fulgt dig, Hvad får så vi?”

Sådan spurgte Peter, og det samme spørgsmål kunne såmænd stilles i forskellige udformninger af enhver i Guds kirke. For vi kan snakke så længe, det skal være, om at alt er u-fortjent. At Himmeriget er ren gave, dvs. gratis. Og at vi i os selv er fattige syndere, der kun har fortjent at blive forkastet af Gud. Ja, vi kan snakke, kan vi - og vi gør det - er dygtige til at hæspe den lutherske lektie af, med fromme ord og nydelige vendinger. Men inden vi ser os om, er der alligevel blevet forskel på mennesker. For ikke sandt: *Jeg véd* i det mindste, at jeg er en fattig synder; men det er der så mange, der ikke ved, at de er. Så her opstår der alligevel en forskel. *Jeg* har derfor krav på me-

re, end *de*.

Og jeg *beder* da til Gud. Måske ikke altid så flittigt og helhjertet, som jeg burde. Men jeg gør det, og det er der vist så mange, der ikke gør.

Jeg går endda *i kirke*, og det er der i hvert fald mange, der ikke gør. Jeg prøver i det hele taget efter evne at leve mit liv, så Gud kan få ære af det. Men det er der mange, der er komplet ligeglade med. Så jeg synes egentlig, helt ærligt, at når ret skal være ret, så er der *forskel* på fattige syndere. Der er i hvert fald nogle, der er mere på spanden, end jeg er.

Og hvis alle de dér mange ligeglade eller forhærdede mennesker til sidst, efter ugenert at have levet efter deres eget hoved og taget for sig af retterne, hvis de i alderdommens sidste fase pludselig får et anfald af fromhed, kommer i en slags religiøs lukketidspanik og i sidste minut omvender sig og bliver taget imod med åbne arme af Vorherre og får den samme løn, som jeg får - jeg, der har tjent Gud hele mit liv - har jeg så ikke lov til at synes, at det er *bund-uretfærdigt*?

Almindelig menneskelig retfærdighedssans kræver forskellen overholdt. Der indløber protester, hvis alle forskelle slettes ud.

Lad mig nævne et eksempel: I den ortodokse kirke er der en højt elsket teologisk tanke, der går tilbage til oldkirken, og som hele tiden dukker op og dukker op og aldrig har kunnet kvæles. Nemlig tanken om ”apokatastasis”, alle tings genoprettelse, som det kaldes. Nemlig at til allersidst i den historie, som Gud har for med verden, vil alle mennesker blive frelst. Både de, der i deres liv har troet på ham, og de, der ikke har. Hele menneskeheden, store og små, sorte og hvide, muslimer og kristne og jøder og buddhister - *alle* skal frelses. Gud forbarmer sig og bliver alt i alle. Hans nåde bliver ens over alle.

Men det er en erfaring, at når den yndlingstanke fra den ortodokse kirke luftes hos os, bliver den mødt med en storm af protester, gående ud på, at det ville vel nok være uretfærdigt.

Nota bene: Jeg siger ikke, at den ortodokse tanke om alles frelse er *rigtig*. Jeg kunne godt ønske, den var det, men véd også, at det er svært at få den til at stemme overens med Det nye Testamente. Men lad os da så i hvert fald bare bruge den tanke som *en prøve*. En test af, om vi mener, hvad vi siger, når vi lufter vores kristne børnelærdom om, at *ufortjent* gøres vi retfærdige af Guds nåde, ved forløsningen i Kristus Jesus (Rom. 3,24). Hvis vi harmfuldt afviser tanken om alles frelse og kalder det uretfærdigt, så har vi i hvert fald *bevist to ting om os selv*:

For det første, at vores frelse altså i virkeligheden ikke synes os *helt og aldeles* ufortjent, men at vi faktisk mener, at vi trods alt har noget, andre ikke har.

Og *for det andet*, at vi i virkeligheden nok hellere ville have levet et helt andet liv. Det liv, vi har levet som Jesu Kristi disciple, blev bare levet for belønningens skyld.

Det er to interessante ting, vi på den måde opdager hos os selv, hvis vi med forurettelse afviser den ortodokse tanke om alles frelse.

Her er der altså noget at grunde over for os alle sammen. Og sådan har det forresten altid været. Hvorfor er evangeliet om arbejderne i vingården blevet evangelium til Septuagesima søndag? Det er, fordi den søndag var indledningen til oldkirkens fastetid. Og fastetiden blev brugt til dåbsundervisning, altså undervisning af de nye kristne, der skulle døbes. De blev undervist gennem hele fastetiden og til sidst døbt påske-lørdag.

Det betød, at Søndag septuagesima kom de nye troende i flok og følge for første gang til den kristne menighed. Her mødtes de sidst ankomne med de først ankomne,

dem, der havde været kristne i årtier eller hele deres liv og måske havde udholdt modstand eller forfølgelse for deres tros skyld. Her mødtes de gamle og de nye kristne.

I den situation kan man sagtens forestille sig, at de gamle kristne mødte de nye med surhed og forurettethed: dér kan man bare se. Nu har de folk levet et gudløst og problematisk liv, men nu kommer de minsandten anstigende og skal regnes lige med os andre, som har tjent Herren i tykt og tyndt. Ja, se dem: de sidste dages hellige!

I den situation hentede kirken Jesu lignelse om arbejderne i vingården frem som evangelielæsning og prædiketekst på Septuagesima søndag. Det skete for at lukke munden på de forurettede ”gamle kristne” og byde de nye velkommen. Begge dele ved hjælp af *Herrens egne ord*.

Mon vi nu ikke efterhånden har fået en fornemmelse af, *hvor* det er, den her sag så let afspores?

Det er jo hele denne forvredne måde at tale om den kristnes liv på. Sådan som det udtrykkes af en af lignelsens arbejdere: *vi har båret dagens byrde og hede*. Den hellige skrift siger stik modsat: *At være Gud nær er min lykke* (Salmernes Bog 73,28). Men de kristne røber sommetider, at de vistnok i virkeligheden mener noget i retning af det modsatte: at et liv i Guds nærhed er en omkostning, en nødtvungen investering med henblik på fremtiden.

Men det er jo forrykt, helt bogstaveligt en af-sporing. At være Gud nær er virkelig ikke et middel til noget andet, men et mål i sig selv. En foræring. Den store gevinst i lotteriet:

Jo, for han giver mit liv indhold, mening, lad os bare sige lykke. For lykke er jo, at livet *lykkes*. Han frier mig fra livsangsten og bekymringerne, fra den urolige samvittigheds mange anklager og fra dødsangsten og tomheden. Jo, han lader mit liv *lykkes*. Uden ham ville livet miste sine farver og sit indhold. Ville jeg bytte - bare et eneste øjeblik bytte - med det menneske, som ikke kender Gud? Ville jeg bare ét øjeblik bytte mit liv med hans? Nej, ikke for alt det! At være Gud nær er mit livs lykke.

Jeg går ikke i kirke for at ”sidde den af”, men fordi her er jeg ham nær, han som er livet og lykken. Jeg beder ikke til ham som en slags rateindbetalt skat, men selvfølgelig fordi jeg intet hellere vil, end at tale med Ham. Og når jeg forsøger at leve til hans ære i hverdagen, så er det heller ikke noget, jeg ville drømme om at kalde ”dagens byrde og hede”. Men jeg er såmænd bare et barn af huset, der færdes frit og glad hos sin far. Det er et privilegium. Det er *mit privilegium*.

Når jeg på den måde erkender, at jeg har vundet den store gevinst i lotteriet, vil jeg derfor aldrig i livet drømme om at kalde det ”uretfærdigt”, hvis et menneske i livets sidste sekund vender sig til Gud og bliver modtaget af ham med åbne arme. Tværtimod: han er dog værd at ynke, fordi han måtte savne livets lykke så længe.

Jeg vil endda tilføje: Tillykke! Du, der så længe gik glip af så meget. Tillykke! Det var godt, du dog nåede det til sidst!

Og derfor burde vi egentlig kunne enes om at skabe en helt anden lignelse: om de taknemmelige arbejdere i vingården. Indledningen kan vi lade stå uændret. Men slutningen skulle være helt anderledes.

Nemlig at de taknemmelige arbejdere ved dagens slutning leverer deres denar tilbage til vingårdsejeren og siger: Herre, vi fik det privilegium, den lykke, at arbejde hele dagen hos dig i din smukke vingård. Det skal vi selvfølgelig ikke have nogen løn for. Tag derfor vores denarer, og giv dem til ham, den stakkel, der ikke fik lov at arbejde mere end sølle én time - den sidste!

Søndag sexagesima

Han sår alligevel

Jesus gav sig igen til at undervise nede ved søen. Og en meget stor skare flokkedes om ham, så han måtte gå om bord og sætte sig i en båd ude på søen, mens hele skaren stod på bredden inde på land. Og han lærte dem meget i lignelser, og i sin undervisning sagde han til dem:

»Hør her! En sædemand gik ud for at så. Og da han såede, faldt noget på vejen, og fuglene kom og åd det op. Noget faldt på klippegrund, hvor der ikke var ret meget jord, og det kom straks op, fordi der kun var et tyndt lag jord; og da solen kom højt på himlen, blev det svedet, og det visnede, fordi det ikke havde rod. Noget faldt mellem tidsler, og tidslerne voksede op og kvalte det, så det ikke gav udbytte.

Men noget faldt i god jord og gav udbytte; det voksede op og groede, og noget bar tredive og noget tres og noget hundrede fold.« Og han sagde: »Den, der har ører at høre med, skal høre!«

Da han var blevet alene med sine ledsagere og de tolv, spurgte de ham om lignelserne. Og han svarede dem: »Til jer er Guds riges hemmelighed givet, men til dem udenfor kommer alt i lignelser, for at

de skal se og se, men intet forstå,
de skal høre og høre, men intet fatte,
for at de ikke skal vende om og få tilgivelse.«

Og han sagde til dem: »Forstår I ikke denne lignelse? Hvordan skal I så kunne forstå de andre lignelser? Sædemanden sår ordet. Med dem på vejen, hvor ordet sås, er det sådan, at når de har hørt det, kommer Satan straks og tager det ord bort, der er sået i dem. De, der bliver sået på klippegrund, er dem, der straks tager imod ordet med glæde, når de har hørt det; men de har ikke rod i sig, de holder kun ud en tid, så når der kommer trængsler eller forfølgelse på grund af ordet, falder de straks fra. Andre er dem, der bliver sået mellem tidslerne; det er dem, som har hørt ordet, men denne verdens bekymringer og rigdommens blændværk og lyst til alt muligt andet kommer til og kvæler ordet, så det ikke bærer frugt.

Men de, der bliver sået i den gode jord, det er dem, der hører ordet og tager imod det og bærer frugt, tredive og tres og hundrede fold.«

Matthæusevangeliet 4, 1-20

+++

Her ser vi billedet af en landmand, der sår, hvor han godt véd, at chancerne er minimale. Som pure nægter at acceptere, at der er noget sted, hvor intet korn kan gro. Og det billede er lignelsens *midtpunkt*.

Her må vi bare lige komme med en lille oplysning: i vore dage begynder landmanden jo med at pløje, og så harver han, og til sidst sår han. Men i Palæstina dengang var rækkefølgen omvendt. Først såede man, midt i den afsvedne stubmark, eller hvad der nu ellers var tilbage efter sidste sæson. Altså: først såede man, midt i alle stubbe og ukrudt og tidsler, og straks derefter blev det hele pløjet ned, og regnen gjorde så resten.

Med andre ord: når den her bonde strøede sit sædekorn ud med begge hænder over det hele, var det ikke helt i blinde. For han kunne med egne øjne se sidste sæsons resultater. *Vejen* var tydelig at se, og *klippegrunden* og *tidselstykket* og *den gode jord*. Vi skal ikke undskylde ham med, at han ikke *vidste*, hvad jord han havde. Han kunne i hvert fald se, hvad der kom op eller ikke kom op *sidste år*.

Jo, den her bonde véd, hvad han gør. Men han vil åbenbart ikke acceptere fakta.

Han prøver igen, med håb mod håb. Han er en bonde af den slags, der i vore dage ville ende på en tvangsauktion.

Her står vi ved *sagen* i evangeliet om sædemanden: *at han bliver ved og bliver ved*; ikke skyer nogen anstrengelse. For *måske* vil der en dag gro noget, også på de vanskelige steder. Han ser for sit indre øje synet af én stor, bølgende hvedemark.

Vi kender i øvrigt særdeles godt de fire slags jord. Lad os først nævne *den gode jord*, den der bar 30, 60 eller 100 fold. Det er Paulus, der et sted skriver, at ”ved Guds nåde er jeg, hvad jeg er, og hans nåde imod mig har ikke været forgæves”. Nogle har tolket hans ord som selvsikkerhed og pral; men det er helt forkert. Paulus siger jo netop, at det er ved Guds nåde, han er, hvad han er. Det er ikke en præstation, men ren gave. Eller skal vi sige: som *bøst* af noget, der blev *sået*.

Det samme må vi da også sige. Hvem af os tør komme og påstå, at Guds nåde imod os har været helt forgæves. Det ville dog være en frækhed. Det samme som at sige, at mit egoistiske sind er stærkere end hans nåde. Nej, her stopper vi. Selvfølgelig har Guds nåde imod mig *ikke* været forgæves. Det kan godt være, at vi med vores svage øjne har meget svært ved at se, hvad Guds nåde har udrettet i os. Det er kun glimtvis, vi får lov til at ane det, og det bliver nok heller aldrig til de 100 fold, men så dog måske til 60 eller 30 eller bare 10 - eller fem.

Det her skal lige siges først. Men i øvrigt kan vi uden større diskussion nok blive enige om, at det er de tre andre slags jord, vi kender *bedst*: vejen og klippegrunden og tidselstykket. Lad os lige tale lidt om dem, en for en:

Vejen: der er tale om en af de tiltrampede stier, der tit opstår i en mark, når folk skyder genvej. Og det er tankevækkende, at det er de tiltrampede stier, lignelsen taler om. Altså de steder, hvor mennesker bevæger sig i flok. Det er der megen visdom i. Jesu ord har faktisk aldrig rigtig kunnet høres *i flok*.

Hvem tør nemlig være sig selv, når man er i flok? Det, flokken bruges til, er jo at give en sikker position, og så er det uklogt at tage selvstændige standpunkter. Det er meget klogere at tænke flertallets tanker, tale om det, flertallet taler om, lytte til det, flertallet lytter til. Have det *livsmål*, flertallet har. *Så* er vores fremtid i flokken sikker.

Men det er altså *en genvej, man snyder sig til*. For der er ingen genvej til et menneskes livsmål. Den må hver enkelt selv personligt finde.

Det sædekorn, der falder på de tiltrampede stier, risikerer at blive trådt ned og ædt op.

Og noget faldt på *klippegrund*, det vil sige på steder, hvor der kun var et tyndt muldrag oven på den hårde klippe. Jordstykket var med andre ord kun overflade.

Det er også tankevækkende. Her er tale om nogle, der kun på overfladen er rigtige levende mennesker, og bare en anelse nedenunder er der stenhårdt.

Her rører vi ved noget fundamentalt: nemlig at kun den, som er et rigtigt, levende menneske, kan høre Jesu ord. ”Enhver, som er af sandheden, hører min røst”, sagde Jesus til Pilatus. Ordene skal tages helt bogstaveligt: for at kunne høre Jesu røst skal man være ”af sandhed”, det vil sige være et sandt menneske. Enhver, der er et sandt menneske, det vil sige helt ind i sjælen kender den livsvigtige forskel på sandt og usandt, på ret og uret, på godt og ondt, på retfærdighed og uretfærdighed, på sort og hvidt, vil kunne høre Jesu røst. Mens den, der i småt og stort er tindrende ligeglad med sandheden og blander sort og hvidt sammen til grumset grå, han er kun på overfladen et menneske. Blot en smule længere nede er han en sten. Og en sten kan nu engang ikke høre Jesu ord.

Det sædekorn, der faldt på klippegrund, visnede. Det fik næsten ikke en chance.

Endelig er der så det sædekorn, som faldt *imellem tidsler*. Jesus er så stor en botaniker, at han kender tidslernes *navne*. Nemlig: denne verdens bekymringer og rigdommens blændværk og lyst til alt muligt andet.

Her er der ramt plet midt i vores rige Danmark. Omkring 1900 foretog den kinesiske statsmand Li-Hung-Chang en rejse til Europa og USA. I sin rejsedagbog, som er udgivet, skriver han blandt andet:

”Tidligere troede man, at europæerne var gudløse mennesker; men nu véd man, at også de har en gud, som de ærer og tilbeder.

Hvad slags gud det er, har jeg nu undersøgt. Han er som regel temmelig lille, flad og rund. Han er som oftest lavet af sølv eller guld og er prydet med et billede af en fyrste eller en ørn. Han forekommer ellers også i en anden skikkelse, og da helst som et firkantet stykke papir med en del tal og tegninger. Han dyrkes med oprigtig fromhed og er en guddom, som nøje svarer til det lave dannelsesniveau, hvorpå hans tilbedere står”.

Av, hvor den svider! Jesu guddommelige ord bliver kvalt af en fremmed guddom, der hedder rigdom og penge. Som skænker sine tilbedere lyst til alt muligt andet og som tillægsgevinst en forfærdelig masse bekymringer. Så Jesu ord alt i alt ikke kan trænge ind.

Jo, det passer: vi kender de fire slags sædejord. Ikke bare den gode jord, men også den tiltrampede vej og klippegrunden og tidselstykket. Vi har alle fire i os. Ja, det er jammerligt.

Lad mig give ordet til Kaj Munk. I en prædiken udtrykte han det sådan:

”Her står vi præster og prædiker søndag efter søndag, og mange af os en snes hverdage om ugen med. Der er ingen, der hører os, og der er i hvert fald ingen, der retter sig efter, hvad vi siger.

Vi kan ydmygt tage skylden på os og sige, at det er os, der ikke forstår at prædike; vi er for småt begavede, for lidt aktuelle, for bange for at støde, for svage i troen. Lad gå med alt det. Men den egentlige grund er en anden, og det er den, at folk er revnende ligeglade med Jesu ord. De tror ikke på, at det har noget at sige for deres liv og deres evighed, hvad der står i Bibelen.

Ja, dette er sandheden: de er medlemmer af folkekirken, men de har en Gud, de er revnende ligeglade med. Og så kan vi præster for resten stå på prædikestolen, som vi vil, om vi så vil stå på hovedet deroppe. For når mennesker ikke regner Jesu ord for noget, kan vi ikke vente, de skal få noget ud af at høre os. For andet end Jesu ord kan vi ikke byde på, så længe vi er kristne præster i hvert fald”.

Ja, det er dog lækkert at få en afdød kollega til at sige tingene så direkte. Mon ikke vi nu får hårdt brug for det, som vi indledende fastslog som lignelsens *midtpunkt*? Nemlig billedet af den bonde, der ufortrødent sår, hvor det formentlig ikke nytter. Som stædigt nægter at acceptere, at der er noget sted, hvor hans sædekorn ikke kan gro. Som prøver igen og igen og igen - med håb mod håb.

Ja, prøv igen, Herre. For jeg ville så gerne, at din nåde imod mig ikke må være helt forgæves!

Den danske Salmebog nr. 154

Litteratur:

Om kornets vækst: *I kære kristne* (Livserfaringer, småfortællinger).

Fastelavns søndag

I fuld enighed

Da kommer Jesus fra Galilæa til Johannes ved Jordan for at blive døbt af ham.

Men Johannes ville hindre ham i det og sagde: »Jeg trænger til at blive døbt af dig, og du kommer til mig?« Men Jesus svarede ham: »Lad det nu ske! For således bør vi opfylde al retfærdighed.« Så føjede han ham.

Men da Jesus var døbt, steg han straks op fra vandet, og se, himlene åbnede sig over ham, og han så Guds ånd dale ned ligesom en due og komme over sig; og der lød en røst fra himlene: »Det er min elskede søn, i ham har jeg fundet velbehag!«

Matthæusevangeliet 3, 13-17

+++

Domsprædikanter er normalt ikke særlig morsomme at høre på. Men så kan man også pludselig støde ind i en, der får os at standse op og sige til os selv: altså, det her er jeg nødt til at høre, for det er jo *mig*, han taler om. Det er, som om hvert ord handler om mig. Manden har *ret*. Sådan som han siger, jeg er, sådan er jeg. Og hvis han så også kunne sige mig, hvad jeg skal *stille op*, vil jeg gøre det.

Sådan omtrent må Johannes have virket på sine tilhørere. Han var endda en af de rigtig barske prædikanter. Han sagde tingene lige ud. Men folk tog altså hans ord til sig og bekendte deres synder. Og for så ligesom at sætte en trumf på deres syndsbeholdelse, lod de sig døbe. ”De blev døbt af ham i Jordanfloden, idet de bekendte deres synder”, skriver Matthæus.

Sådan var Johannes Døbers dåb altså en offentlig bekendelse af at være en synder. Lige så offentlig, som hvis de havde taget et skilt på ryggen med indskriften: Her ser I en elendig, fortabt synder.

Det var den dåb, Jesus kom og ville døbes med, og så kan enhver jo forstå, at Johannes måtte sige nej. For hvad var nu det her for noget? Jesus, Guds Søn, han, der - sagt med Johannes' egne ord - var ovenfra og over alle, han, hvis skolemester Johannes ikke var værdig til at løse, stod han nu ikke dér og bad om at blive døbt med *synderes dåb*? Det kunne umuligt hænge rigtigt sammen. Johannes protesterer: ”Jeg trænger til at blive døbt af dig, og du kommer til mig!”

Jesus ville døbes og dermed indtræde i den lange række af fortabte syndere. Det er *det*, den her sag drejer sig om.

Det nye Testaments ord er få og knappe. Men vi fornemmer alligevel et stort drama udspille sig mellem de to, Jesus og Johannes, den dag ved Jordanfloden.

Det er i virkeligheden et *topmøde*, der fandt sted - mellem verdens to største personligheder. Den ene er *Guds Søn*, han, som er ovenfra og over alle. Den anden er *Johannes Døber*, ”den største blandt kvindefødte”, som Jesus senere udtrykte det. Altså den største blandt alle os, som er ”nedefra”.

Johannes står som repræsentant for hele den fortabte menneskehed, mens Jesus står som repræsentant for den hellige Gud. Og så lyder det fra den hellige Guds repræsentant: Jeg vil døbes med synderes dåb. Jeg vil indtræde i jeres lange række af fortabte syndere.

Vi fornemmer tydeligt, at *vores* repræsentant er rystet: Hvad er det her for noget? Det er meningsløst - helt hen i vejret.

Men Jesus presser på: *Lad det nu ske! For således bør vi opfylde al retfærdighed* - dvs. udføre Guds vilje. Og så lukker Johannes da øjnene - og gør, hvad han aldrig havde forestillet sig at gøre. Han dukker Guds enbårne Søn ned under synderes snavsede vaskvand. Han blev ”regnet blandt lovbydere”!

Sådan blev al retfærdighed med andre ord *opfyldt*. Og derfor skete der noget i det øjeblik: himlene åbnede sig over ham, og Guds Ånd dalede ned ligesom en due og kom over ham. Og der lød en røst fra himlene: »Det er min elskede søn, i ham har jeg fundet velbehag!«

Ærligt og redeligt: *forstå* det, der skete her, kan vi ikke. Men vi kan i hvert fald notere os, at der lød ligesom *et ja fra alle sider*. Et *ja* til Jesu optagelse i den lange række af fortabte syndere lød fra hele den hellige treenighed: både Gud Fader, Gud Søn og Gud Helligånd. *Guds Søn* erklærede sig som en synder blandt syndere, og *Helligånden* dalede i det øjeblik ned over ham, og *Gud Faders* røst lød: Det er min elskede søn, i ham har jeg fundet velbehag!« Med en løsreven salmelinje af Grundtvig kan vi sige, at ”Faderens råd og den Helligånds dåd sammen i Frelseren falde”.

Ganske særlig er det røsten fra himlene, der forklarer sagen. Den lød i det øjeblik, da Guds Søn indledte sin virksomhed ved at gøre sig til en synder blandt syndere. I *det* øjeblik var det, Guds røst lød og så at sige satte hans stempel oveni: Det er min elskede søn, han som her har ladet sig døbe med synderes dåb - ladet sig regne blandt lovbydere. Ham, som I her se stå som synder blandt syndere, i ham har jeg velbehag!

Meget i den her beretning er det svært at forstå. Men så meget forstår vi: at da Jesus blev regnet blandt lovbydere, var det efter Guds udtrykkelige vilje og beslutning. Da opfyldtes ”al retfærdighed”. Det var Jesu første skridt på den vej, der førte ham til Golgatas kors.

Men når vi her taler om vilje og beslutning, er der faktisk én part mere, der skulle spørges. Nemlig *Johannes*. Guds vilje og beslutning om, at Jesus skulle regnes blandt lovbydere, blev ikke trumfet igennem eller tvunget igennem. Men menneskenes repræsentant, vores repræsentant, Johannes Døber, *blev også spurgt*.

Det, der skete den dag dernede ved Jordan flodens bred, var jo noget, der skulle få afgørende betydning for hele menneskeheden. Jesu dåb var hans første skridt frem mod Golgata: dér hvor han bogstaveligt blev behandlet som lovbyder, slået ihjel som lovbyder - for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv. Men han skulle ikke påtvinges eller påduttet os. Derfor havde også Johannes stemmeret, da Jesu dåb var til forhandling. Han *kunne* have endt med at stemme imod. Og i så fald var den vel ikke blevet til noget.

Derfor kan vi sige, at det i virkeligheden ikke bare var *tre* gange ja, som lød den dag ved Jesu dåb, men *fire*. *Jesus* beder om lov til at blive menneskenes frelser, og *Johannes*, den største blandt kvindefødte, giver sit samtykke. Og i samme øjeblik giver *Gud Fader* og *Gud Helligånd* deres bifald til det.

Det blev således besluttet *i fuld enstemmighed*.

Det er en vigtig ting at mærke sig. For sådan er det nemlig *stadig*. Intet menneske bliver frelst mod sin vilje. Den korsfæstede og opstandne frelser bliver ikke påtvunget nogen. Menneskeheden består som bekendt af enkeltmennesker, og derfor er det ikke blot menneskehedens store repræsentant Johannes, der bliver spurgt. Men hver eneste enkeltperson bliver selv på samme måde spurgt, om Jesus Kristus skal være hans eller hendes frelser eller ikke.

Nu i dette øjeblik står han foran hver enkelt af os, som han stod den dag foran Johannes Døber, og beder: »Lad det nu ske! For således bør vi opfylde al retfærdighed.« Det hedder stadig *vi*, for der må enstemmighed til. Du bliver ikke frelst imod din vilje.

Han står foran dig og mig og beder om lov til at bære alt det, som han véd er alt for tungt for os. Næmlich vores synder og vores død, vores mørke, vores frygt og vores smerte. Han tager ikke bare og ”snupper” alt det; men det skal gå regulært til, Du og jeg skal først selv give vores *ja*. Det handler om *tillid* - om at kaste al sin mistro og mistillid ud og give os ham i vold ved at lade ham få - og overtage - alle de mange tyngende byrder.

Det hedder: *vil du?* Det drejer sig om fri-villighed.

Det kom i sin tid så tydeligt frem ved vores *dåb*, da der blev spurgt: *vil du døbes på denne tro?* Sådan bliver alle, som døbes - både børn og voksne - spurgt, for ingen skal døbes imod sin vilje.

Og nu skal vi ikke hænge os i, at det ved barnedåb er en anden, der svarer på barnets vegne - altså udtaler det *ja*, som må lyde, hvis barnet skal døbes. For det er jo *forældresvaret* - det forældre-svar og forældre-ansvar, man kort sagt har forældre til. Forældre er til for at svare ja - eller nej - talløse gange på deres umyndige barns vegne. Af den ene grund, at livet stiller en række livs-vigtige spørgsmål til både små og store.

Derfor svarer forældre så mange gange, ja hver eneste dag, ja eller nej på deres børns vegne: Vil du fødes? Vil du leve? Vil du spise? Vil du have læge? Vil du drikke? Vil du sove? Vil du have tøj på? Vil du vaccineres? Vil du overleve i trafikken? Vil du i skole? Og så videre. Intet barn kan leve eller overleve uden forældre, der efter bedste evne svarer ja eller nej *på deres umyndige barns vegne*. For der er ikke andre til det. De svarer sådan, som de efter bedste evne mener, at barnet selv ville have svaret.

Og ind i den lange række af situationer, hvor far eller mor svarer på deres barns vegne, kommer så også den situation i kirken, hvor Vor Herre spørger: ”Vil du døbes på denne tro?”, og mor eller far tager et dybt åndedrag og svarer tillidsfuldt *ja* på den lilles vegne.

Så derfor står det stadig fast, at dér, hvor et menneske første gang møder Jesus Kristus og får skænket ham som frelser, at dér bliver man først *spurgt*. Dér lyder det: *vil du?* Hvad siger du *selv?* Det skal næmlich besluttes i enighed.

På samme måde, når den hellige nadver skal fejres. Da står han foran hver enkelt og siger: *Tag dette og spis det. Drik alle heraf. Gør dette til ibukommelse af mig!* Det er hans *opfordring*, hans *bøn*. Men du skal selv sige dit ja - må selv sætte det ene ben foran det andet - og må selv knæle ned og lukke munden op og tage imod de gaver, som tilbydes. Altså stadigvæk: *Vil du?* Det er ikke nogen tvangsfodring; men du må selv sige dit *ja*.

Sådan er den linje, der blev lagt den dag ved Jordanflodens bred, fortsat frem til i dag. Han står der og beder: Lad det nu ske!

Og så kan vi tilføje, at dér hvor *vi* siger ham hjertets glade ja tak, at dér sker der store ting.

Da åbnes næmlich himlene (ligesom dengang), og *Guds Ånd* daler ned over dig og mig. Og *Gud Faders* røst lyder: Du er min elskede søn og datter, i dig har jeg fundet velbehag!

Da er enstemmigheden atter engang blevet fuldkommen.

1.søndag i fasten

Ingen nemme genveje

Så blev Jesus af Ånden ført ud i ørkenen for at fristes af Djævelen. Og da han havde fastet i fyrre dage og fyrre nætter, led han til sidst sult.

Og fristeren kom og sagde til ham: »Hvis du er Guds søn, så sig, at stenene her skal blive til brød.« Men han svarede: »Der står skrevet: »Mennesket skal ikke leve af brød alene, men af hvert ord, der udgår af Guds mund.« «

Da tog Djævelen ham med til den hellige by, stillede ham på templets tinde og sagde til ham: »Hvis du er Guds søn, så styr dig ned. For der står skrevet:

Han vil give sine engle befaling,
og de skal bære dig på hænder,
så du ikke støder din fod på nogen sten.«

Jesus sagde til ham: »Der står også skrevet: »Du må ikke udæske Herren din Gud.« «

Igen tog Djævelen ham med sig, denne gang til et meget højt bjerg, og viste ham alle verdens riger og deres herlighed og sagde til ham: »Alt dette vil jeg give dig, hvis du vil kaste dig ned og tilbede mig.« Da svarede Jesus ham: »Vig bort, Satan! For der står skrevet: »Du skal tilbede Herren din Gud og tjene ham alene.« «

Da forlod Djævelen ham, og se, der kom engle og sørgede for ham.

Matthæusevangeliet 4, 1- 11

+++

Det sker, at en præst får stukket spørgsmålet ud: Tror du på Djævelen?

Svaret er selvfølgelig *nej*. Jeg tror på Gud og ville ikke drømme om at tro på Djævelen. At *tro på* betyder nemlig at *have tillid til*. Og hvem kan have tillid til den djævel, som Det nye Testamente kalder *en løgner*? Tro på en løgner, så dum er jeg alligevel ikke.

Nej, men tror du så, der *findes* en djævel?

Johannes Møllehave fortæller et sted om en tidligere koncentrationslejr fange, der talte i Studenterforeningen i København i 1946, året efter tyskernes nederlag. Han begyndte sin tale med at sige: ”Jeg ved ikke, om jeg tror, der findes *en Gud*, men jeg ved i hvert fald, at der findes *en djævel*”.

Møllehave fortsætter: ”Havde han sagt det ti år tidligere, havde man smilet ad ham. Nu var der ikke én, der smilede, for det var meget forståeligt, hvad han mente”.

Møllehave tilføjer: ”Det, jeg synes er vigtigt at lægge mærke til, er at han ikke siger, at *mennesker* er djævle; men at der er en ond magt, der kan få herredømme over os”.

Det her er vigtigt. Jeg véd godt, at i dag, over 50 år efter, ville koncentrationslejr-fangen nok blive pebet ud, hvis han kom for skade at sige, at der findes en djævel. Og resultatet, når man nægter, at der er en djævel - det er netop, at så gør man i stedet *mennesker* til djævle. Hvorfor det? Såre enkelt. Hvis man ikke kan pege på *en djævel* som det onde stammer fra, må vi nødvendigvis pege et andet sted hen. For det onde kommer et eller andet sted fra.

Vær derfor ikke alt for hurtige til at nægte eksistensen af en djævel, for det får følger. Siger man, at Djævelen *ikke* er til, må man i stedet udpege *andre* som djævle. Enten *Gud* (og det ville være gudsbespotteligt) eller også *dig selv og din næste* (og det er menneskebespotteligt, men ret almindeligt). At nægte Djævelens eksistens vil normalt smitte af på menneskesynet: Så ser man menneskene *som de rene djævle*.

Det er med andre ord ikke særlig skarpsindigt at nægte Djævelens eksistens. Men en helt anden sag er så Djævelens *skikkelse*. Vi skal selvfølgelig vogte os for de middelalderlige forestillinger om et monster med horn i panden og lang hale, eller folkeeventyrenes skumle mandsperson med klumpfod. I det hele taget forestillingen om Djævelen som *en mand*.

Hvordan ser Djævelen ud? Sagen er, at Djævelen slet ikke ser ud, men kan tage skikkelse i hvad som helst og hvem som helst, om det så er en apostel. Der var i hvert fald engang, apostlen Peter prøvede at tale Jesus *fra* at lide og dø: ”Nej, Herre, sådan må det aldrig gå dig!”, lød det fra Peter i protest (Matt.16, 22). Men da svarede Jesus: ”Vig bag mig, Satan! Du vil bringe mig til fald”. Med andre ord: her optrådte Djævelen gennem selveste apostlen Peter.

Hvordan Djævelen optrådte, da Jesus mødte de fristelser i ørkenen, vi hører om i dag, aner vi ikke. Det kan have været *tanker*, Djævelen lod flyve gennem Jesu hoved. Eller *et menneske*, der kom til ham og ville give ham nogle gode ideer.

I hvert fald drejer alle tre fristelser sig om at blive en frelser af den slags, som mennesker altid har råbt på. Og det var på det helt rigtige *tidspunkt*, fristeren kom. Det var lige efter, at Jesus ved sin dåb havde fået at høre ovenfra: ”Det er min elskede søn, i ham har jeg fundet velbehag!”, og det var *lige før*, Jesus begyndte sin virksomhed. Han var rent ud sagt nybegynder, om jeg så må sige. Og stillet over for nogle svære spørgsmål: hvad vil det sige at være Guds søn? Hvad er Guds vilje med mig? Hvordan skal jeg bruge min guddommelige stand? Hvordan skal Guds rige komme?

Netop i den situation er det, fristeren kommer og siger: ”Hvis du virkelig er Guds søn, så sig, at stenene her skal blive til brød”.

Denne første fristelse er fristelsen til at blive en frelser af den slags, som mennesker altid har drømt om: en, der kommer og løser vores vanskelige problemer. Sådan en slags ”lampens ånd” som i eventyret om Aladdin. Når Aladdin gned lidt på lampen, stod ånden der straks og spurgte: Hvad skulle der være?

Indrømmet: Jesus ville være blevet utroligt populær, hvis han var blevet sådan en frelser, der klarede vores besværlige problemer med et snuptag. En, der f.eks. kunne sørge for brød til alle, når vi nu ikke selv har i sinde at gøre det. Og vi kan fortsætte: en, der afskaffede al krig og uret og vold, når vi nu ikke selv agter at gøre det. En, der kunne sørge for, at vores forurening af jord og vand og luft ikke gør nogen syge, når vi nu ikke selv har lyst til at tage fat om det problem. At der i det hele taget ikke sker nogen skade ved de mange syndige ting, vi går og laver med hinanden og med verden. For vi agter jo i hvert fald ikke at *holde op* med at gøre dem.

Ja, sikken en frelser. Det billede af en frelser har mennesker altid huset i deres hjerter. Og nu kommer fristeren og holder det op for Jesus: *sådan er det, du skal være!* Giv mennesker, hvad de råber på og altid har råbt på, så vil de flokkes om dig. ”Hvis du er Guds søn, så sig, at stenene her skal blive til brød!”

Men Jesu sagde *nej*: For der står skrevet: Mennesket skal ikke leve af brød alene, men af hvert ord, der udgår af Guds mund”.

Et letkøbt svar? Nej, for ordene blev sagt af en, der efter 40 dages og nætters faste selv sultede, så tarmene skreg. Men Jesus vidste samtidig, at brød alene ikke er alle problemers løsning. Mennesket er ikke mæt, når det er mæt, for problemet stikker langt dybere. Helt ned til den syndige måde, vi lever vores liv på, milelangt fra Skaberen mening med os. Brød alene gør det ikke. Kun en helt ny kærlighed i vores bryst kan løse de mange problemer, vi har med at leve sammen: både sult og krig og uret og vold og forurening osv.

Nej, der er ingen genvej til Guds rige. Vejen hedder ny kærlighed, den, som kun Gud kan skabe i os. Og han gør det *ved sit ord*. Mennesket skal ikke leve af brød alene, men af *hvert ord*, der udgår af Guds mund!

Så forsøger Djævelen sig fra en anden side, fristelse nummer to: Hvis du er Guds søn, så styrk dig ned fra templets tinde, og lad engle komme og gribe dig, så du ikke kommer noget til.

Igen er det fristelsen til at blive en frelser af den slags, som mennesker altid har drømt om. En frelser, der kan bevise sin sag, så vi ikke skal ”nøjes med” at tro på ham.

Det havde ellers været verdens flotteste stunt. Havde Jesus udført det - kastet sig i afgrunden og være blevet opfanget af Himlens engle - havde succesen godt nok været hjemme. Et tvingende bevis på, at han var Guds søn.

Nogenlunde samme krav kom i øvrigt igen, da Jesus til sidst hang på korset: ”Han er jo Israels konge, lad ham nu stige ned fra korset, *så vil vi tro ham*. Han har stølet på Gud, lad Gud nu udfri ham, hvis han vil vide af ham. Han har jo sagt: Jeg er Guds søn”. (Matt. 27, 42-43).

Det samme krav kender vi også i vore dage: kravet om *realiteter*, som det kaldes, og ikke bare *ord*. *Tvingende beviser*, som enhver må bøje sig for. Enhver præst møder det krav i konfirmandstuen, men vi kan møde det hvor som helst, blandt andet hos os selv, det dér krav om tvingende beviser.

Men Jesus sagde nej. For du skal ikke udæske Herren din Gud. Der er stadigvæk ingen nemme genveje til Guds rige. Han, som er kærligheden, han søger på samme måde vores kærlighed, og derfor vil han have os *frivilligt*. Tvingende beviser har nu engang det ved sig, at de er tvingende. Men han vil have os frivilligt. Hans kærlighed søger vores: den gen-kærlighed, som hedder *tro*. Og den er ganske og aldeles *fri*.

Men så kom den tredje fristelse, ligesom prikken over I’et: ”Alt dette - alle verdens riger og deres herlighed - vil jeg give dig, hvis du vil kaste dig ned og tilbede mig!” Hele verden er din ejendom, bare for et enkelt lille knæfald.

Nok engang er det fristelsen til at blive en frelser af den slags, mennesker altid har drømt om. Ikke nogen fattig og hjemløs frelser, der ikke har noget at hælde sit hoved til. Men den rige verdenshersker, som ejer alt, den himmelske julemand, der ødselt deler kostbare gaver ud til enhver. Giver rigdom og lykke til sine tilhængere, én gang for alle.

Men Jesus svarer nok engang nej. For der er stadigvæk ingen nemme genveje til Guds rige. Verden kan ikke frelles med kostbare gaver, ikke engang så fine gaver som rigdom og lykke til enhver. Det eneste, der kan frelse verden, er den guddommelige kærlighed, der *giver sig selv* som gave. Den guddommelige kærlighedens to udtrakke arme. Den kærlighed, som tåler alt, tror alt, håber alt, udholder alt.

Vig bort, Satan, Det knæfald får du aldrig. ”For der står skrevet: Du skal tilbede Herren din Gud og tjene ham alene!”

Og al skabningen kunne nu trække vejret frit. For fristeren havde tabt. Jesus Kristus fortsatte sin vej, den vej, Gud ved hans dåb havde anvist ham. Vejen til Golgatas kors, hvorfra han som Guds martrede kærlighed med udbredte arme skulle drage alle til sig.

Der er ingen genveje. Hverken brød eller beviser eller rigdom og lykke er vejen til Guds rige. Der er kun én vej: gennem Jesu Kristi opofrende kærlighed.

Det var den vej, Jesus skulle gå, og han valgte at gå den.

Den danske Salmebog nr. 200

Litteratur:

Om at finde den rette vej: Charlotte Strandgaard: *Den hemmelige skuffe* (Livshistorier).

2.søndag i fasten

Forbarm dig over mig

Jesus gik bort derfra og drog til områderne ved Tyrus og Sidon. Og se, en kana'anæisk kvinde kom fra den samme egn og råbte: »Forbarm dig over mig, Herre, Davids søn! Min datter plaget af en dæmon.« Men han svarede hende ikke et ord. Og hans disciple kom hen og bad ham: »Send hende væk! Hun råber efter os.« Han svarede: »Jeg er ikke sendt til andre end til de fortabte får af Israels hus.«

Men hun kom og kastede sig ned for ham og bad: »Herre, hjælp mig!« Han sagde: »Det er ikke rigtigt at tage børnenes brød og give det til de små hunde.« Men hun svarede: »Jo, Herre, for de små hunde æder da af de smuler, som falder fra deres herres bord.«

Da sagde Jesus til hende: »Kvinde, din tro er stor. Det skal ske dig, som du vil.« Og i samme øjeblik blev hendes datter rask.

Matthæusevangeliet 15, 21-28

+++

Her var der en kvinde, som af Jesus fik at vide, at *hendes tro var stor*, og så bør vi spidse øren. For måske kunne hun lære os noget om troen.

Vi kan springe alle mellemregningerne over og begynde med konklusionen. Den lyder sådan: Hendes tro var ikke en tro *at*, men en tro *på*. Hun troede ikke, *at* de og de anskuelser var rigtige, *at* bestemte religiøse teorier passede, *at* de og de dogmer var spiselige. Men hun troede *på* en bestemt person - på ham, som er verdens centrum. nemlig Jesus Kristus.

Hendes tro var ikke en tro *at*, men en tro *på*.

Ganske vist må vi tilføje, at hun jo heller ikke havde en chance for at klare alle de mange ting, man kan tro *at*. Hun var nemlig hedning. Kana'anæer, siger Matthæus. Hedning af syrisk-fønikisk herkomst, siger Markus. Hun dyrkede fremmede guder, vilde og voldsomme guder af værste slags. Hun har derfor ikke *anet* det mindste af det, vi kalder "kristendomskundskab". Hun har været helt blank. Det eneste, hun har vidst, var at han dér Jesus kunne hjælpe hende.

Af gode grunde kunne hun ikke tro *at*. Men hun kunne i hvert fald tro *på*. Og så blev det hende, der af Jesus fik at vide: "Kvinde, din tro er stor".

Så kan vi med andre ord godt notere os, at en stor tro ikke er en tro *at*, men en tro *på*.

Når en præst snakker med mennesker, kan han ellers tit høre en trosbekendelse, der lyder: "Jeg tror skam, at der er mere mellem himmel og jord". Underforstået: *Er* jeg ikke troende?

Og man smiler selvfølgelig venligt og prøver i det hele taget at være et venligt menneske. Men her kniber det, for mere billig trosbekendelse findes vist ikke. Det er nemlig den mest rendyrkede tro *at*. Tænk, han tror, *at* der er mere mellem himmel og jord. Og hvad skal han så *bruge* den tro til? Den kan jo ikke bruges til noget. Det er en tro, der ikke har for fem øre konsekvenser for ens dagligdag. Det er bare en pæn og nydelig religiøs *teori*. Der er ikke gnist af tro *på* i den. Det er derfor en tro, Jesus nok ville kalde *lille*.

Og selv om man så udvider den trosbekendelse og tilføjer, at "jeg tror helt bestemt, der er en Gud til", så er det *dog* en tro af samme pæne og nydelige og fuldstændig uforpligtende slags. At tro, *at* der er en Gud, forandrer ikke noget menneskes liv.

Fanden tror virkelig også, at der er en Gud, men det bliver han ikke mindre Fanden af. At tro, *at* der er en Gud til, er derfor stadigvæk en *lille* tro, der hverken gør fra eller til.

Vi kan endda gå et skridt videre og sige: om man så erklærer, at man tror, at *alt*, hvad der står i Bibelen, er foregået nøjagtig, som det står, - at hvert eneste ord i bogen er ufejlbarligt sandt, så er og bliver det stadigvæk en *tro at*. Om jeg så kan stå på ét ben og hæspe hele trosbekendelsen af og sige ja til hvert eneste led og hvert eneste ord - om jeg så kunne skrive under på hvert eneste punkt i den overleverede kirkelære og altså var rettroende ned i de mindste detaljer, så ville det dog stadigvæk være den samme billige, uforpligtende *tro at*. En form for tro, der aldrig har frelst noget menneske.

Nej, den tro, Jesus efterlyser i evangeliet i dag, er af en helt anden art. Det er en tro som den kana'anæiske kvindes. Hun kom til Jesus og bad: "Forbarm dig over mig, Herre, Davids søn".

Hun troede *på* Jesus. At hun var uvidende om hele kristendomskundskaben, det gjorde intet. For hun gjorde det eneste fornødne: at tro *på* Jesus. "Herre", sagde hun. Underforstået: "*min* Herre". I det ene ord *Herre* er hendes tro udtalt.

Kunne *vi* bare nå til at sige det samme ord på samme måde - vende os til Jesus Kristus og sige "Herre" - så vil vi virkelig have lært noget af den kana'anæiske kvinde.

Det er også det, Ritualbogen vil lære os i det led, der ligger ved gudstjenestens begyndelse og hedder Kyrie (Herre, forbarm dig). Det er nemlig helt bogstaveligt en efterklang af den kana'anæiske kvindes råb til Jesus. Det lyder sådan:

Herre Jesus, Guds Søn,
du, som blev menneske for vor frelses skyld,
vi beder dig: Herre, forbarm dig!

Kristus, vor broder i himlen,
du, som har givet os del i livets sejr over døden,
vi beder dig: Kristus, forbarm dig!

Herre, du, som sidder ved Faderens højre hånd
og går i forbøn for os,
vi beder dig: Herre, forbarm dig!

Ja, det er så fint, at vi straks ved gudstjenestens begyndelse kommer som den kana'anæiske kvinde, hende der råbte efter Jesus, - kommer som den kana'anæiske kvinde og råber efter Jesus Kristus *om forbarmelse*.

Det kan der i øvrigt være mange forskellige grunde til. Vi har da også lov til hver især at lægge *det* i råbet om forbarmelse, som er vores problem i det øjeblik. Det kan være vores synder, der plager os, men det kan jo også være vores sorger eller frygt eller tvivl eller nedtrykthed eller usikkerhed. Eller det kan være meget håndfaste problemer om sygdom og sundhed, om hus og hjem og det daglige brød. Vi kommer til kirke som en broget flok, fra hver sin dagligdag, og vi får lov til, enhver ud fra sine egne forudsætninger, at komme som den kana'anæiske kvinde og sige (eller rettere syng) de ord: *Herre, forbarm dig*.

Det er i øvrigt et gudstjenestested, der er næsten lige så gammelt som den kristne kirke, og som vi derfor møder i de fleste gudstjenester verden over. Men skal det have mening, skal vi tilegne os det. Ikke bare lade det køre hen over hovedet på os som en kirkemusikalsk guirlande, men som en bøn, en anrøbelse: Herre, du som véd, hvad jeg bærer på, du som ved, hvad der tynger mig, Herre forbarm dig over mig!

Da de ord lød første gang, fik hun, som råbte dem, at vide, at hendes tro var stor. For hun troede ikke *at* et eller andet. Men hun troede *på* Jesus, Davids søn.

Men der er en ting mere, der gjorde hendes tro stor. Vi hørte i beretningen, at Jesus ikke straks fór ud og opfyldte hendes bøn. Der står først, at Jesus ”svarede hende ikke et ord”. Og da han endelig sagde noget, var han ikke spor imødekommende: ”Jeg er ikke sendt til andre end til de fortabte får af Israels hus”.

Med andre ord: Hvad ret har du til at komme her og bede mig om noget, du, som i det daglige dyrker helt andre guder?

Det første, Jesus gør, da han endelig åbner munden, er altså at konstatere, at hun er helt uværdig til at komme og bede ham om noget.

Men hvad gør kvinden så? Jamen hun gentager bare sin bøn: ”Herre, hjælp mig!” Og da Jesus holder på sit og bemærker, at det er galt at tage børnenes brød og give det til de små hunde, hvad gør kvinden så? Så *anerkender* hun Jesu ord. *Anerkender*, at hun kun er for en lille hund at regne. Men krummerne fra bordet, hvad med krummerne? Dem plejer hundene jo dog at måtte få!

Og *da* er det, Jesus må overgive sig: ”Kvinde, din tro er stor. Det skal ske dig, som du vil!”

De ord lød, da kvinden blankt erkendte, at hun kun var for en hund at regne, men alligevel ville komme og bede om hans forbarmelse. Hun gik ind i den ”troens realisme” (som man kunne kalde det), at jeg ikke kan komme og kræve noget som helst af den Ophøjede og hellige, ikke med det liv, jeg har levet, i hvert fald. For jeg er bare et ringe og forvildet menneske, der dyrker andre guder i dagligdagen og derfor står meget dårligt i en forhandlingssituation. Bare en lille hund, der kan håbe på er par krummer af den slags, der falder fra børnenes bord.

Det er den ”troens realisme”, som også digterpræsten Jakob Knudsen gav udtryk for i et brev til sin menighed, efter at han i 1887 tog sin afsked efter en skilsmisse. Han skrev da:

Jeg er et af de mennesker, som er i Guds vold, på nåde og unåde, enten jeg vil eller ej. Jeg kan godt gøre ugudelige ting og være fuld af ugudelige tanker; men jeg kan ikke løbe fra ham, jeg er lænket til hans fodskammel som en træl eller som en hund.

Det er noget stærkere udtrykt, men i øvrigt samme sag - den ”troens realisme” at kende sig selv og vide, hvem jeg er, jeg som kommer og beder: *Herre, forbarm dig over mig*. At jeg er en synder, som kommer til den Hellige og Ophøjede og beder om hans forbarmelse i mit bestemte problem. At jeg véd, jeg ikke har krav på noget som helst, men kommer til ham alligevel, i tillid til, at han *dog* vil hjælpe mig. Kommer, og bliver ved med at komme. Beder, og bliver ved med at bede: Herre Jesus Kristus, forbarm dig over mig!

Eivind Berggrav var i 1930'erne biskop i Norges nordligste stift, Hålogaland stift, og han foretog gennem årene en række visitatsrejser rundt til de små steder i det store stift. Han har fortalt om dem i sin bog ”Spændingens land”.

Her fortæller han blandt andet om sine samtaler med sognets børn når de var samlet i kirken i anledning af bispebesøget. Der var f.eks. et sted, hvor børnene ikke var til at få ud af busken. Han besluttede derfor at lokke dem i en pædagogisk fælde med deres evindelige ja-og-nej-svar:

”Tror I på Gud?”

(i kor): ”Ja!”

”Har I set Gud?”

(i kor): ”N-nej!”

”Hvordan kan I da tro på ham? Hvordan kan I vide noget om Gud?”

Berggrav skriver: Her ventede jeg de sædvanlige svar om den kilde, de har det fra: *læreren*, eller som nogle straks mener, det bør forbedres til: *præsten*, mens andre, mere oprindeligt, siger: *mor!* Men denne gang kom de svar ikke. *Mon* børnene, de uforlignelige, intuitionsfølsomme børn, havde færten af, at jeg ville lokke dem på glatis?

Jeg standsede foran en 8 års dreng, en rigtig rund og god lille knold, lys og åben af ansigt.

”Ved du noget om Gud?”

”Jeg ved ikke noget om ham”, kom svaret, så uvidende om den virkning, det ville gøre, at jeg, da jublen brød løs, måtte sætte mig selv på drengens standpunkt og sige, at nej, det vidste jeg heller ikke. Af mig selv. ”Men kender du en, der hedder Jesus?” spurgte jeg drengen.

”Åh ja, Jesus!” kom det så trygt og glad, som om jeg havde spurgt ham om hans bror. Og dermed var vi forløst også denne gang.

Kristus, vor broder i himlen,
du, som har givet os del i livets sejr over døden,
vi beder dig: Kristus, forbarm dig!

Den danske Salmebog nr. 158

Litteratur:

Om hvad tro er: Eivind Berggrav: *Børnene i Hålogaland*, 2. afsnit (Livserfaringer, småfortællinger).

3.søndag i fasten

Boligens herre

Engang var Jesus ved at uddrive en dæmon, som var stum. Da dæmonen var faret ud, begyndte den stumme at tale, og folkeskarerne undrede sig. Men nogle af dem sagde: »Det er ved dæmonernes fyrste, Beelzebul, at han uddriver dæmonerne.« Andre ville sætte ham på prøve og krævede et tegn fra himlen af ham.

Men da Jesus kendte deres tanker, sagde han til dem: »Ethvert rige i splid med sig selv lægges øde, og hus falder over hus. Hvis nu også Satan er kommet i splid med sig selv, hvordan kan hans rige så bestå? I siger jo, at jeg uddriver dæmonerne ved Beelzebul. Men hvis jeg driver dæmonerne ud ved Beelzebul, ved hvem uddriver jeres egne folk dem så? Derfor skal de være jeres dommere. Men hvis det er ved Guds finger, at jeg driver dæmonerne ud, så er Guds rige jo kommet til jer.

Når en stærk mand fuldt bevæbnet vogter sin gård, kan hans ejendele være i fred. Men kommer der en, der er stærkere, og overvinder ham, tager han straks alle de våben, som den anden havde sat sin lid til, og fordeler byttet. Den, der ikke er med mig, er imod mig, og den, der ikke samler med mig, spreder.

Når den urene ånd er drevet ud af et menneske, flakker den om i øde egne og søger hvile, men uden at finde den. Så siger den: Jeg vil vende tilbage til mit hus, som jeg er drevet ud af. Og når den kommer, finder den det fejlet og prydet. Så går den ud og tager syv andre ånder med, værre end den selv, og de kommer og flytter ind dér. Og det sidste bliver værre for det menneske end det første.«

Mens han sagde det, var der en kvinde i skaren, der råbte: »Saligt er det moderliv, som bar dig, og de bryster, du diede!« Men han svarede: »Javist! Salige er de, som hører Guds ord og bevarer det!«

Lukasevangeliet 11, 14-28

+++

”Dette evangelium lyder meget anstødeligt for nutidens mennesker, at der skulle være besatte mennesker til; det skal kun være overtro, som vor oplyste tidsalder burde være fri for at høre om”.

Ordene lyder, som var de sagt i dag. Men de er faktisk sagt af den gamle grundtvigske præst Otto Møller i 1899, som en påstand til efterprøvelse. Så der er altså ikke noget nyt i at se problemer i det evangelium, vi hørte. Lad os bare indrømme, at det er svært at høre det som noget, der kommer os rigtigt ved.

Jeg skal ikke forvirle mig ud i noget foredrag, men må her lige indskyde, at Det nye Testamente taler om *det onde* som en stormagt af ånder under Satans ledelse. Han er denne verdens fyrste. Han er Guds store modstander. Han kaldes også Beelzebul. Ingen ved med sikkerhed, hvad ordet betyder. Måske ”Fluernes herre”, måske ”Mødingens herre”, måske ”Fyrstens herre”, måske ”Boligens herre”. Men i hvert fald en *herre* af en slags. En hård herre, der bruger sin magt til at forhærde mennesker over for Guds ord og sprede ondskab overalt ved sin hær af dæmoner, de onde ånder. De vil tage bolig i mennesker, besætte og beherske mennesker, så de altså bliver *Boligens herre*.

Dæmonerne, de onde ånder, kan ikke ses, men det kan deres resultater. Aller tydeligst når de, ved at tage bolig i et menneske, har bragt det sygdom eller elendighed. Og da er der kun ét, der hjælper: at dæmonen drives ud - af en, som er stærkere end den stærke.

Alt det her er baggrunden for evangelieteksten i dag. Og det er ærlig talt mindst lige så fremmed for os som for Otto Møllers omgivelser i 1899.

Men på den anden side skal vi nu heller ikke bare give op. For selv om vi ikke tager helt så håndfast på tingene, som man gjorde på Jesu tid, kender vi i hvert fald den *sag*, Det nye Testamente vil have frem. Vi bruger andre *ord*, men *meningen* er noget nær den samme. Nemlig at der findes en ondskab i verden så enorm, at den rent ud sagt er en stormagt, som hvert menneske må regne med. Men det er en magt, man ikke kan se eller føle på eller pege på. Vi må derfor sige, at det er en *åndelig* stormagt. Den er alle vegne, men ingen kan se den eller måle den eller veje den. Det er en *åndelig ondskab*. Noget *dæmonisk*.

Og hvad forskel er der egentlig på åndelig ondskab og onde ånder? Og hvad forskel er der på dæmoner og noget dæmonisk? Er det ikke næsten det samme?

På samme måde: vi kan sige om et menneske, at han eller hun opfører sig *som en besat*. Her er vi inde på samme sag. Nemlig at den åndelige ondskab er noget *helt besættende*. Hvor tit har vi ikke oplevet, at en ondskab kom som en bølge, der væltede vores egen vilje, væltede vores egne forsætter, ja væltede os selv. Og det var noget, der kom til os *udefra*. Det stammede ikke fra mennesker - fra os selv. Heller ikke fra Gud, selvfølgelig ikke, for Gud vil os intet ondt. Men det onde kom fra ondskabens dyb. Det vil ind i mennesker, tage bolig i mennesker, så vi ikke længere er herrer i vores eget hus.

Og hvad forskel er der egentlig på at tale om dæmoner i et menneske og så at tale om ikke længere at være herre i sit eget hus?

Når vi på den måde trænger bare en lille smule ned i sagen, er Det nye Testaments tale om dæmoner og dæmonbesættelse i grunden ikke helt uforståelig. Vi véd faktisk godt, at der i verden findes en åndelig ondskab, der vil være *boligens herre* hos os.

Og det her evangelium begynder så med en lille beretning på tre linier om, at Jesus uddrev en dæmon, som var stum, og da den var faret ud, talte den stumme.

I sig selv en meget lille begivenhed, men *som tegn* noget meget stort. For det betyder jo, at her har ondskabens stormagt så endelig fundet sin overmand, og hans navn er Jesus Kristus. Og at her er netop sket efter hans egne ord: ”Når en stærk mand fuldt bevæbnet vogter sin gård, kan hans ejendele være i fred. Men kommer der en, der er stærkere og overvinder ham, tager han straks alle de våben, som den anden havde sat sin lid til, og fordeler byttet.”

Den lille begivenhed er et stort tegn: at den stærkere nu har overvundet den stærke. Som Martin Luther får det sagt i en prædiken til i dag:

”At nu vor kære Herre Kristus her uddriver Djævelen, er skrevet særlig til trøst for os, at vi kan kende og lære, at han er herre over Djævelen og hans rige, og at denne gerning, som dengang skete synligt, ikke skal høre op, men øves i kristenheden til den yderste dag”.

Luther fortsætter:

”Til denne gerning har Kristus nemlig efterladt sine hellige nådemidler, den hellige dåb, den højværdige nadver, Ordet og skriftemålet, for at man derved skal forstyrre Djævelens rige, vinde mennesker fra ham og uddrive ham af mennesker”.

Nu begynder evangeliet at komme os ind på livet. Vi skal altså tænke på vores dåb. Her skete der netop det, at den onde stormagt blev drevet ud. Lad os bare kalde det en uddrivelse.

Det er i øvrigt ikke så farlig længe siden, der ved dåb i den danske kirke blev foretaget en regulær uddrivelse, kaldet exorcisme, med ordene: ”Far ud, du urene ånd, og giv plads for Helligånden!” Den blev afskaffet i 1783; men her blev der jo i grunden sagt noget stærkt og rigtigt: ”Far ud, du urene ånd, og *giv plads for Helligånden!*” Og straks herefter slog præsten korsets tegn over barnet med ordene: ”Modtag det hellige korsets tegn både på dit ansigt og på dit bryst”. Den ene ånd blev jaget ud for at give plads for den anden.

Med eller uden exorcisme - i alle tilfælde var vores dåb en *uddrivelse* af den onde magt, efterfulgt af Helligåndens indtog. Dåben var en erobring. Vi blev *Guds* ejendom, og alle onde magter måtte pakke sig bort.

Men her kommer så Jesu vigtige tilføjelse: at *én gang uddrevet* ikke er det samme som *sagens afslutning*. At den onde stormagt er uddrevet og har måttet pakke sig bort, er kun halvdelen af historien. Jesus advarer om den urene ånd, som vender tilbage til sin tidligere bolig og finder den fejlet og prydet - og tom. Så tager den igen sin gamle bolig i besiddelse, sammen med syv andre og værre ånder, og da bliver det sidste værre for det menneske end det første. For da er den urene ånd for alvor blevet ”boligens herre”.

Jesu lille historie om den urene ånd er, som én har udtrykt det, ”den tomme sjæls saga”. Der er nemlig det særlige ved Guds Ånd, at den hører sammen med Guds ord. Guds Ånd *er* overalt, ja i hele universet - det skal ikke overses. Men til menneskers frelse *kendes og virker* Guds ånd kun, hvor hans ord forkyndes og høres. Hvor Guds ord høres, dér er boligen om jeg så må sige *optaget*, så der ikke er plads til indflytning af nogen anden beboer. Men hvor Guds ord *ikke* høres, dér viger Guds Ånd fra et menneske, og da begynder den tomme sjæls saga at udspille sig. Ingen bolig kan nemlig stå tom. Tomme huse har alle dage været en letsindig udfordring til indbrudstve og hærværksfolk. Det gælder også, når boligen er et menneskehjerte. Den onde stormagt kan finde på at vende tilbage.

Det kan også udtrykkes sådan: et menneske kan ikke vælge neutralitet over for Gud. Det er jo ellers en ret almindelig opfattelse, at man ikke behøver at være for eller imod, men bare kan ”stemme blank”. Stå frit.

Men det lader sig altså ikke gøre. ”Den, der ikke er med mig, er imod mig”, siger Jesus Ja, for neutralitet er at være som et hus, der er fejlet og prydet - og tomt. Den, som ikke har Guds Ånd som boligens herre, ender med at få den onde magt som beboer.

I kirkens første århundreder var fastetiden den tid, da de, der ville døbes, gik til dåbsundervisning, og det siges, at fastetidens epistler og evangelier er valgt netop med henblik på den undervisning. Med andre ord: at også evangeliet til i dag (sammen med epistlen, der taler om at leve som lysets børn) egentlig er valgt som et stykke dåbsundervisning.

Det er der en dyb mening i. For hermed er der givet en fundamental advarsel til de døbte om, at det er farligt at lade sig døbe uden samtidig at holde sig til Guds ord, så Guds Ånd kan blive ved at være boligens herre. For så bliver det sidste værre for det menneske end det første.

Derfor lyder evangeliets sidste ord til os også: ”Salige er de, som hører Guds ord og bevarer det”. Det er liv og død for et døbt menneske at høre Guds ord. Til alle døbte skal det lyde: Sæt vagt ved husets dør.

En herre *får* boligen nemlig, hvad enten du vil det eller ej, for ingen kan være neutral.

Den danske Salmebog nr. 166

Litteratur:

Om ondskaben: Cecil Bødker: *Vold i skolen* (Livsmønstre)

Cecil Bødker: *Vadderer* (Livserfaringer).

Midfaste søndag

Jorden løftet op mod Himlen

Derefter tog Jesus over til den anden side af Galilæas Sø, Tiberias Sø. En stor folkeskare fulgte ham, fordi de så de tegn, han gjorde ved at helbrede de syge. Men Jesus gik op på bjerget, og dér satte han sig sammen med sine disciple. Påsken, jødernes fest, var nær.

Da Jesus løftede blikket og så, at en stor skare kom hen imod ham, sagde han til Filip: »Hvor skal vi købe brød, så disse folk kan få noget at spise?« Men det sagde han for at sætte ham på prøve, for selv vidste han, hvad han ville gøre. Filip svarede ham: »Brød for to hundrede denarer slår ikke til, så de kan få bare en lille smule hver.« En af hans disciple, Andreas, Simon Peters bror, sagde til ham: »Der er en lille dreng her, han har fem bygbrød og to fisk; men hvad er det til så mange?«

Jesus sagde: »Få folk til at sætte sig.« Der var meget græs på stedet. Mændene satte sig; de var omkring fem tusind. Så tog Jesus brødene, takkede og delte ud til dem, der sad der; på samme måde også af fiskene, så meget de ville have. Da de var blevet mætte, sagde han til sine disciple: »Saml de stykker sammen, som er tilovers, så intet går til spilde.« Så samlede de dem sammen og fyldte tolv kurve med de stykker af de fem bygbrød, som var tilovers efter dem, der havde spist.

Da folk havde set det tegn, han havde gjort, sagde de: »Han er sandelig Profeten, som skal komme til verden.« Jesus forstod nu, at de ville komme og tvinge ham med sig for at gøre ham til konge, og han trak sig atter tilbage til bjerget, helt alene.

Johannesevangeliet 6, 1-15

+++

Det fortælles, at en navngiven præst i Midtjylland engang stod på prædikestolen på Midfaste søndag og fortalte om Jesus, der bespiste 5000 mand med fem bygbrød i ørkenen. Men han kom uheldigvis til at bytte om på tallene og sige, at Jesus bespiste fem mand med femtusind bygbrød. Hvad der fik en af sognets flittigste kirkegængere, Jens Pedersen, til at udbryde: ”De ku’ A å ha’ gjor?”

To år efter, da kirkeåret var nået til samme søndag og samme evangelium, huskede præsten fortællingen fra sidst og huskede også Jens Pedersens bemærkning. Så nu passede han på at sige det rigtigt. At Jesus altså bespiste 5000 mand med 5 bygbrød. Og så sendte han et blik ned til Jens Pedersen og spurgte: ”Kunne De også have klaret det, Jens Pedersen?”

”Jow, hr. pastor, hvis A had’ hawt æ levninger fræ sist”

Meget morsomt, ikke sandt? Men det er samtidig et eksempel på, hvor mennesker kan være nøjsomme. Både for præsten og Jens Pedersen var der nemlig åbenbart tale om *et mirakel*. De nøjedes med at diskutere, om det kunne lade sig gøre eller ikke kunne lade sig gøre. Og selve sagen, nemlig *underet*, nåede de åbenbart ikke frem til.

Mirakler - det er uforklarlige heldige begivenheder, vi møder på vores vej: To biler støder sammen, køler mod køler, og ingen kommer til skade. En mand spiller i lotto og vinder en million. En luddoven student går op til eksamen og får tolv. Når vi møder sådan noget, står vi stille et øjeblik og virrer med hovedet og konstaterer, at der sker dog de særeste, heldige ting i verden. Vi forstår ikke et muk, men så går vi videre og glemmer det hele. Det, der er sket, gør ikke livet anderledes. Vi bliver bare en kende forbavsede.

I den forstand (at det var en uforklarlig, heldig begivenhed) kan det selvfølgelig godt kaldes *et mirakel*, at Jesus bespiste de 5000 mand med fem bygbrød og to fisk.

Men ærligt og redeligt: jeg gider ikke diskutere, om Jesus kunne gøre det eller ej. Selvfølgelig kunne han det. I søndags hørte vi ham sige, at han uddrev dæmoner *ved Guds finger*. Et mærkeligt udtryk, ikke? Men lad os bare forstå det ganske bogstaveligt, nemlig at Jesus gjorde det så let som ingenting. Han behøvede ikke hele armen, han klarede det med en finger. Man kunne fristes til at sige: med en lillefinger.

Sagt på en anden måde: hvis ikke Han, som vi bekender som ”Guds enbårne Søn, vor Herre”, hvis ikke han kunne gøre mirakler, så hører alting op.

Men dermed er vi bare endnu ikke nået til selve sagen, *underet*.

Hvad forskel er der på et mirakel og et under? Forskellen er stor. Et mirakel er som nævnt noget uforklarligt og heldigt, der får os til at virre forbavset med hovedet, og så går vi bare videre. Men *et under* er Guds indgriben, der gør vores liv nyt.

Underet behøver ikke engang være uforklarligt. Det kan være ganske almindelige og forklarlige ting, der sker: Et par eksempler: en syg køres til operation og er bange. Men så kommer pludselig Jesu ord på korset til ham: ”Fader, i dine hænder betror jeg min ånd”. Og den syge bliver tryk, og operationen lykkes. Og så ligger manden bagefter i sin seng og stråler af lykke. For det var *et under*, der var sket med ham. Han havde oplevet jorden blive løftet op mod Himlen.

Et andet eksempel, lige så almindeligt og forklarligt: Et ensomt menneske sidder i sin lejlighed og brænder efter at se et andet menneske. Han beder: Gud, send mig et menneske! Og kort tid efter ringer det på døren, og derude står en gammel ven, der lige kom forbi. Da han er gået igen, sidder manden tilbage og takker Gud for det *under*, der var sket.

Ikke sandt: igen var det noget dagligdags. Her er vi nede på jorden. Men her er jorden ligesom løftet op mod Himlen. Ja, det er faktisk underet i en nøddeskal. Nogle undere er sære og uforklarlige, mens andre er helt almindelige og forklarlige. Men fælles for dem alle er, at de ligesom er løftet op mod Himlen. Og de, der oplever underet, nøjes ikke med at virre med hovedet og derefter gå videre. Nej, de, der oplever et under, er selv blevet løftet op mod Himlen og véd med sig selv, at ”det her er kommet til mig ovenfra.”

Der er derfor helt bogstaveligt *en himmelvid forskel* på et mirakel og et under. Forskellen er himmelvid. For der er *Himlen* til forskel. Fik vi valget mellem et mirakel og et under - om det så var valget mellem et flot og imponerende mirakel og et lille uanseligt under, så vil vi dog uden betænkning sige: giv mig *underet!* For det er *undere*, mit liv trænger til. Jeg trænger til at blive løftet mod Himlen.

Vi går rent ud sagt *til* uden underet. Vi *går til*, hvis ikke vi får lov at blive løftet mod Himlen.

Kan *vi* så opleve undere i dag - ligesom jøderne dengang i ørkenen?

Ja, det kan vi. Men for resten passer det ikke, at jøderne oplevede *et under* i ørkenen. Så langt kom de ikke. De oplevede kun *miraklet*. De fik brød og vin og blev alle mætte. Men deres liv ændredes ikke ved det. De ville gøre Jesus til konge, for så kunne de altid have brød i spisekammeret. Men Jesus gik sin vej fra dem. For han var ikke kommet for at være *mirakelmager*, men *undergører*. For at røre ved mennesker med Guds finger. For at løfte jorden op mod Himlen.

Nej, de oplevede ikke underet, ikke ved den her lejlighed i hvert fald. For der skal nemlig noget til, både dengang og i dag.

Det, der skal til, er takken!

Der er her tale om en lille detalje i evangeliet i dag. En lille detalje, som meget let overses. Nemlig at ”så tog Jesus brødene, *takkede* og delte ud til dem, der sad der; på samme måde også af fiskene”.

Sådan gjorde Jesus sit under ”i takkens tegn” så at sige. Og havde folkeskaren på samme måde modtaget brød og fisk ”i takkens tegn”, så ville de have oplevet *underet*. Men det gjorde de ikke, og derfor kom de ikke længere end til det i grunden ret uinteressante *mirakel*. Og deres liv var uforandret det samme.

Sådan er det også i dag *takken*, det hele drejer sig om, både i de uforklarlige heldige oplevelser og i de forklarlige. Det er gennem takken, et menneske oplever *det underfulde*: at jorden løftes op mod Himlen.

At sige tak til Gud er *en hovedsag* for et menneske. Det er takken, der så at sige er *den skål*, et menneske modtager Guds undere i. Og hvis den skål mangler, hvad så? Så siver Guds godhed bort mellem fingrene på os, og spildes.

På den måde er det *takken* - eller skal vi bruge det gammeldags ord: *taksigelsen* - der for et menneske gør et mirakel til et under, også i de hverdage, der nu ligger foran os: mandag, tirsdag, onsdag, torsdag, fredag og lørdag. Hvis vi indstiller vores liv på taksigelse, da er der ingen ende på den række af Guds gode undere, der venter os i den uge, som kommer. Både forklarlige og uforklarlige.

Så nøjes vi ikke med at virre forbløffet med hovedet, når der sker et frontalt sammenstød uden personskade. Nej, da vil selve takken løfte det mirakel op til Himlen, så det bliver til et under, vi aldrig glemmer - Guds egen finger, der greb ind.

Og så nøjes vi ikke med at vågne om morgenen og vaske nattens søvn af øjnene. Men da vil selve takken løfte den nye dag mod Himlen som et Guds under - denne ganske ordinære nye dag. Så bliver det helt bogstaveligt en ny dag. Helt ny.

Og sådan vil alle de kommende hverdages små og store begivenheder, både de forklarlige og de uforklarlige, ja da vil selve vores liv opleves som løftet mod Himlen. Ikke spor gråt, surt eller trivielt. Men nyt og spillevende. Ja, man kunne næsten fristes til at sige: *guddommeligt*. Det har i hvert fald *rørt ved* det guddommelige.

Jo, det er virkelig sandt: Hvad skal jeg med mirakler? Må jeg have lov at bede om undere!

Den danske Salmebog nr. 662

Litteratur:

Om undere: Martin A. Hansen: *Agerhønen* (Livsmønstre).

Mariæ bebudelses dag

Troens forbillede

Da Elisabeth var i sjette måned, blev englen Gabriel sendt fra Gud til en by i Galilæa, der hedder Nazaret, til en jomfru, der var forlovet med en mand, som hed Josef og var af Davids hus. Jomfruens navn var Maria.

Og englen kom ind til hende og hilste hende med ordene: »Herren er med dig, du benådede!« Hun blev forfærdet over de ord og spurgte sig selv, hvad denne hilsen skulle betyde. Da sagde englen til hende: »Frygt ikke, Maria! For du har fundet nåde for Gud. Se, du skal blive med barn og føde en søn, og du skal give ham navnet Jesus. Han skal blive stor og kaldes den Højestes søn, og Gud Herren skal give ham hans fader Davids trone; han skal være konge over Jakobs hus til evig tid, og der skal ikke være ende på hans rige.«

Maria sagde til englen: »Hvordan skal det gå til? Jeg har jo aldrig været sammen med en mand.« Englen svarede hende: »Helligånden skal komme over dig, og den Højestes kraft skal overskygge dig. Derfor skal det barn, der bliver født, også kaldes helligt, Guds søn. Også din slægtning Elisabeth har undfanget en søn, nu i sin alderdom. Hun, om hvem man siger, at hun er ufrugtbar, er i sjette måned; thi intet er umuligt for Gud.«

Da sagde Maria: »Se, jeg er Herrens tjenerinde. Lad det ske mig efter dit ord!« Så forlod englen hende.

Lukasevangeliet 1, 26-38

+++

Nu kan vi godt notere os, at det ikke bare er os såkaldt moderne mennesker, der har svært ved at begribe, hvordan en jomfru kunne blive med barn. Heller ikke Maria selv kunne få det ind i sit hoved. Hun troede ikke på storken. Hun vidste godt, hvordan børn bliver til, og derfor kom hendes indvending øjeblikkelig: *Hvordan skal det gå til? Jeg har jo aldrig været sammen med en mand.*

Maria var ét stort spørgsmålstejn.

Det er der mange i vore dage, der også er, og som synes, at nu kunne kirken godt tage at kvitte den dér gamle myte, der hedder jomfrufødslen.

Ja, hvad mener I? Skal vi gøre det? Altså slette trosbekendelsens ord. ”Undfanget ved Helligånden, født af jomfru Maria”? Skal vi sige, at det var de gamles fromme fantasi, der løb af med dem? Og at selvfølgelig var Josef barnets far - eller en anden mand.

Det er faktisk en vej, man godt kan gå. Og tusinder af kristne, hvis kristne tro vi ikke har ret til at betvivle, har faktisk gået den vej. Så det ser altså ud til, at man godt kan være kristen uden at tro på nogen jomfrufødsel. Vi skal da heller ikke undlade at nævne, at det kun er evangelisterne Matthæus og Lukas, der siger, at Jesus blev født af en jomfru. Hverken Markus eller Johannes, og heller ikke Paulus, nævner den sag med et ord. Om de har kendt den tro eller haft den, kan vi ikke sige. Men vi kan i hvert fald sige, at de ikke har tillagt den så stor betydning, at den skulle nævnes i deres skrifter.

Det må dog fratage os lysten til at gå på kætterjagt i dag og slå dem, der ikke tror på jomfrufødslen, oven i hovedet med Den hellige Skrift. For der er altså ikke rigtig noget slag i den på det her område. Det kan højst blive til et lille dask med to ud af Det nye Testaments 27 skrifter.

Nej, vi skal ikke gå på kætterjagt. Men vi skal på den anden side tænke os om to gange, inden vi selv kaster troen på Jesu Kristi fødsel ved en jomfru, kaster den over

bord. Man har nemlig i historiens løb ikke så få gange set, at de, der ikke ville tro på jomfrufødslen, efterhånden, ganske stille og gradvis, fik noget andet, som de heller ikke ville tro på. Nemlig *at Jesus er Guds Søn*. De to ting, jomfrufødslen og Jesus som Guds Søn, de hører nemlig sammen. Tror man det ene, så tror man også det andet. Og fornægter man det ene, så fornægter man i reglen, efter nogen tid, også det andet.

At Jesus blev undfanget ved Helligånden, uden at nogen mand havde leveret sædcellen, det forkynder nemlig stærkere end mange ord, at *Jesus var af en anden art end vi: ikke nedefra, som vi, men ovenfra*. Talen om jomfrufødslen er slet og ret *et værn* om troen på den Jesus, som er ovenfra. Og tager man det værn væk, kommer troen på Guds Søn i fare.

Den sammenhæng mellem undfangelsen ved Helligånden og troen på Jesus som Guds Søn er vel at mærke ikke noget, jeg selv har siddet og fundet på. Men det siges klart og tydeligt i englens ord til Maria: »Helligånden skal komme over dig, og den Højstes kraft skal overskygge dig. Derfor skal det barn, der bliver født, også kaldes helligt, *Guds søn*.»

Det lille ord ”derfor” er vigtigt. Jesus blev undfanget ved Helligånden. Derfor skal han kaldes Guds Søn.

Den forklaring tilfredsstillede Maria. Det var dette ”derfor”, der standsede hendes protester. Og det ville i grunden klæde os, hvis vi på samme måde standsede vores protester. Rent ud sagt: Hvad bilder vi os ind, med de par hjernevindinger vi er i besiddelse af, at vi vil til at afgøre, hvilken *metode* Gud skulle have lov at vælge, da han sendte sin Søn til verden. Han, som er verdens højeste intelligens, gjorde, som han ville. Uden at spørge os først.

Og efter disse indledende manøvrer kunne vi så måske gå til selve sagen. Nemlig den, at mens katolikkerne har gjort sig skyldige i den fejltagelse at gøre Maria til Himlens Dronning, stik imod hendes egen erklæring om bare at være Herrens tjenerinde, så har vi i den evangeliske kirke gjort os skyldige i en fejltagelse, som er endnu værre. Nemlig næsten helt at glemme den hellige jomfru.

Ærligt og redeligt: Hvis ikke Marias navn blev nævnet hver søndag i trosbekendelsen, og hvis ikke der var en Mariæ bebudelsesdag hvert år, hvornår tænkte vi så på jomfru Maria overhovedet? ”Herefter skal alle slægter prise mig salig”, sagde Maria. Alle slægter. Ja altså, undtagen os! For vi priser hende da ikke salig.

Det er der ellers al god grund til. For hun blev et vigtigt led i kæden, da Gud blev menneske for vor frelses skyld. Da Maria bøjede sig lydigt for Bebuderens ord og sagde. ”Lad det ske mig efter dit ord!”, da stod vejen åben for vores frelse. Og ellers havde den vej ikke stået åben. Vi kan selvfølgelig ikke ligefrem sige, at Maria har *del i* vores frelse, for den skyldes Gud alene. men vi skal da i hvert fald huske hende og prise hende salig.

For først med hendes *ja* kunne Ordet blive kød og tage bolig iblandt os.

Marias ja var ellers langt fra gratis. Cecil Bødkers roman ”Marias barn” fortæller i første kapitel om selve bebudelsen: Hvordan Marias mor Anna kommer hjem og finder sin pige stammende og feberhed, og hun mumler noget om et helligt barn, hun skal føde. ”Men mor, hvad er et helligt barn for noget? Hvordan skal det forstås?”

Senere kommer faderen Joachim hjem, og han får at vide, at Maria har haft besøg af en ukendt. ”Han fortalte hende en hel masse, som hun ikke kunne forstå, noget med at hun skulle føde et barn, der skulle blive noget stort og sidde på Davids trone og herske over Jakobs folk - et helligt barn”. Men Joachim brusede op i vrede og af-

brød Anna: ”Han har besnakket hende - den slyngel - alt det dér er noget, han har brugt til at forvirre hendes fornuft”.

Pludselig stod Maria i døren. ”Må jeg så få en forklaring, sagde Joachim med høj røst. Han gik over i stalden og kom tilbage med æselpysken. Han vendte sig mod Maria. ”Nå, sig frem, hvem var det så?”

”Han sagde, det var noget, jeg var udvalgt til”, hviskede Maria.

”Han sagde - han sagde - og din mor siger - hvad med dig selv? Er du med barn nu? eller er du det ikke? Du må vel være den, der er nærmest til at vide det”.

Maria tøvede.

”Nå? - Lå han hos dig?”

”Det - det synes jeg ikke”.

”Synes”. Joachim kastede rasende æselpysken tværs over gårdspladsen. ”Jeg går hen til Josef”, sagde han.

Anna stod som bedøvet, til hans skridt havde fortaget sig. Hvad ville der ske nu? Hvad ville Josef gøre ved Maria? Brugte den pysk, som hendes far havde smidt fra sig? Som hendes fæstemand havde han ret til det. Hun tog fat i Maria og rykkede hende løs fra dørstolpen, som holdt hende oprejst, og førte hende ind i huset igen og gav hende noget urteafkog at drikke.

Sådan var Marias ja på ingen måde gratis. Og der er derfor al god grund til, at vi i alle slægter mindes den hellige jomfru og priser hende salig. Da hendes tunge ja blev sagt, var vejen banet for Jesu Kristi fødsel og vores evige frelse. Det begyndte alt sammen, *da Maria sagde ja til Guds ord.*

Her er vi så ved at nærme os et ægte bibelsk syn på jomfru Maria. Der var engang en kvinde i folkeskaren, der råbte til Jesus: ”Saligt er det moderliv, som bar dig, og de bryster, du duede!” Og hvad svarede Jesus? Han svarede *ja* og tilføjede: ”*Salige er de, som hører Guds ord og bevarer det!*”

Her siger Jesus udtrykkeligt, hvad det er, vi skal lægge mærke til ved hans mor: at hun hørte Guds ord og bevarede det. Ikke lod sig skræmme af omkostningerne. Ikke lod sig skræmme af andres dom. Ikke lod sig skræmme af sine kæres reaktion. Ikke lod sig skræmme af, at det her ville ændre hele hendes liv. *Hun hørte Guds ord og bevarede det.* Tog Guds ord til sig og lod det bestemme.

Så står den hellige jomfru med andre ord som et *troens forbillede* for alle os pjaltede og feje såkaldte kristne, der går i en stor bue uden om alt, hvad der hedder troens omkostninger. Som gladelig lader Guds ord ligge til en bedre lejlighed, hvis vi har en anelse om, at det kan komme til at koste noget at modtage det. Koste - hos venner og naboer og den kære familie derhjemme. Hvad ville de ikke finde på at sige, hvis jeg hørte Guds ord og fandt på at bevare det, dvs. gjorde efter det, levede efter det. Hvad *ville* de dog ikke sige? Uhadada! Og jeg selv - hvad ville jeg tænke? For hvis jeg hører Guds ord og bevarer det, så er det jo ikke længere mig, der bestemmer mit livs kurs. Så derfor: det må hellere vente til en anden god gang.

Ja, den hellige jomfru rager højt op over os andre. Som forbillede på at høre Guds ord og bevare det. Det vil sige: som *forbillede på tro.*

Endda et tiltrængt forbillede.

Men skulle hendes forbillede gå hen og smitte af på os, så bliver hun samtidig forbillede på, hvad der så *sker med os.* Guds Søn blev væv af hendes væv, kød og blod af hendes kød og blod, og lige præcis på den måde skete det jo kun denne ene gang. Men alligevel har salmedigteren Thomas Kingo dristet sig til at skrive i den salme, vi herefter skal synge:

O Herre Jesus, lad din Ånd

mig kraftig overskygge.
 Bered mit hjerte ved din hånd,
 at du deri kan bygge.
 At også jeg kan åndelig
 undfange dig
 og aldrig fra dig rykke!

Det er unægtelig en dristig tanke: at sammenligne det, der skete inde i Maria, da hun hørte Guds ord og bevarede det, med det, der sker i os, når vi hører Guds ord og bevarer det. Men det er jo i grunden netop det, Paulus skriver et sted: at ”Kristus skal få skikkelse i os”. Det vil sige bo i os, udfolde sig i os, fylde os, føre os. Så jeg, som han skriver i samme Galaterbrev, ”ikke mere lever selv, men Kristus lever i mig”.

Det er derfor en god bøn hos Kingo. Lad os bede den:

O Herre Jesus, lad din Ånd
 mig kraftig overskygge.
 Bered mit hjerte ved din hånd,
 at du deri kan bygge.
 At også jeg kan åndelig undfange dig og aldrig fra dig rykke!

Den danske Salmebog nr. 71

Litteratur:

Om de to kvinder Eva og Maria: Preben Thomsen: *Moderen* (Livshistorier).

Palmesøndag

Det samme sind

Da de nærmede sig Jerusalem og kom til Betfage ved Oliebjerget, sendte Jesus to disciple af sted og sagde til dem:

»Gå ind i landsbyen heroverfor, og I vil straks finde et æsel, som står bundet med sit føl. Løs dem, og kom med dem. Og hvis nogen spørger jer om noget, skal I svare: Herren har brug for dem, men vil straks sende dem tilbage.«

Det skete, for at det skulle opfyldes, som er talt ved profeten, der siger:

Sig til Zions datter:
Se, din konge kommer til dig,
sagtmodig, ridende på et æsel
og på et trækdyrs føl.

Disciplene gik hen og gjorde, som Jesus havde pålagt dem. De kom med æslet og føllet og lagde deres kapper på dem, og han satte sig derpå. Den store folkeskare bredte deres kapper ud på vejen, andre skar grene af træerne og strøede dem på vejen. Og skarerne, som gik foran ham, og de, der fulgte efter, råbte:

Hosianna, Davids søn!
Velsignet være han, som kommer, i Herrens navn!
Hosianna i det højeste!

Matthæusevangeliet 21, 1-9

+++

Da Jesus Palmesøndag holdt sit indtog i Jerusalem, gik han ind i en lang række af konger og herrer, der tidligere og efterfølgende har holdt deres indtog i den by.

Vi tager bare et udvalg fra historiens lange katalog: Kong David var den første. Han erobrede stedet omkring år 1000 før Kristus og slagtede byens kana'anæiske indbyggere. Men i 587 blev byen erobret af babylonerne. Kong Nebukadnezar gennembrød byens mur og lod den jødiske kong Zedekias pågribe. Hans sønner blev henrettet i hans påsyn, og derefter blev hans øjne stukket ud, og han blev ført til Babylon i kobberlænker.

Den næste erobrere var Alexander den Store i året 333. »Han foretog mange krigstog, erobrede fæstninger og lod konger henrette», lyder det i hans eftermæle. I det hele taget gik det hårdt til, når nogen holdt indtog i Jerusalem.

I året 63 kom den romerske feltherre Pompejus lige forbi og erobrede Jerusalem i forbifarten, slog ned for føde blandt jøderne og trampede ind i det Allerhelligste i templet, det sted, hvor kun ypperstepræsten havde adgang.

I året 70, efter en opstand, var det igen en romersk feltherre, Titus, der erobrede Jerusalem og holdt sit indtog. Den gamle historiker Euseb fortæller, at det var ved påsketid, da alle pilgrimmene var samlet i byen. Han siger 3 millioner, og det er selvfølgelig overdrevet. Men byen var overfyldt. Der udbrød hungersnød under belejringen, og man slog hinanden ihjel og åd hinanden. Da byen endelig blev indtaget, blev der af de overlevende korsfæstet så mange, der kunne skaffes kors til. Hele omegnen blev afskovet ved den lejlighed. Resten af byens beboere blev solgt som slaver og spredt ud til alle verdenshjørner, efter at byen og templet var jævnet med jorden.

I 135 erobrede romerne igen byen efter et oprør. Og igen fyldtes slavemarkederne med jødiske krigsfanger, og jøderne blev nu forbudt adgang til Jerusalem.

Så skal vi da heller ikke undlade at nævne, at i 614 holdt perserne deres indtog i Jerusalem og efterlod 40.000 dræbte og en by i ruiner. Femten år senere kom byzantinerne og 18 år derefter muslimerne. I 1099 kom korsfarerne og slagtede muslimer og jøder i blinde, så gaderne flød af blod. I 1187 vendte araberne tilbage, i 1221 korsfarerne igen, i 1244 tatarerne, i 1250 mamelukkerne, i 1260 mongolerne, i 1517 tyrkerne, i 1917 englænderne og i 1967 israelerne.

Det er sammenlagt slet ikke så få herrer og herskere, og ikke så få *konger*, der i årenes løb har holdt deres indtog i Jerusalem. Og de har næsten alle været skåret over samme læst. De ankom højt til hest, med flokke af fanger og vogne med krigsbytte efter sig og spredende vold og terror omkring sig. Sådan er menneskeheds historie jo. Men det er, som om netop Jerusalem har fået broderparten. Det jødiske skrift Talmud siger, at ”da Herren fordelte skønheden mellem jordens lande, gav han 9/10 til Jerusalem og 1/10 til resten af verden. Men da han derefter fordelte lidelsen på jorden, fik Jerusalem på samme måde 9/10 og resten af verden 1/10.”

Og ind i den lange række af konger og herrer, der har holdt deres indtog i Jerusalem finder vi da også *Jesus*. Men unægtelig en herre af en helt anden slags end alle de andre. Hans indtog i Jerusalem var af en ganske anden art.

De andre kom med en hær - han kom bare med en håndfuld disciple.

De andre kom væbnet til tænderne - han kom våbenløs.

De andre kom med vold og straf - han kom med kærlighed.

De andre kom for at dræbe - han kom for selv at dø.

Det er klart, at den slags indtog ikke får nogen fremtrædende plads i historieskrivningen. Men ikke desto mindre er Jesu indtog i Jerusalem en enestående begivenhed for den by. For første og eneste gang i Jerusalems historie kom der en konge, som ville herske ved at tjene. En konge, som ville *elske* mennesker ind under sit herredømme.

Ene og ubeskyttet red Guds kærlighed ned ad Oliebjerget, ind i Jerusalem, på sit beskedne ridedyr. Og der var en stor folkeskare, som vistnok ikke rigtig havde fattet situationen. De troede nok, at manden på æselet i sidste ende var en herre af den sædvanlige slags. Det må være derfor, de gav ham så stormende en hyldest. I hvert fald - da de et par dage senere havde lejlighed til at bære ham på hænder, da var de pludselig væk, og så var det helt andre hænder, der tog fat.

Ja, det er mærkeligt, for sådan en kærlighed, der rider ene og ubeskyttet mod sine fjender for at elske dem, den kan ikke - den kan aldrig - få tilslutning af hele folket. Mærkeligt er det. For hvem af os har ikke hårdt, hårdt brug for den kærlighed? Selv den mest hårdhudede, selv det mest kyniske menneske på jorden, véd jo godt, i hvert fald inderst inde, at der er intet andet, der kan smelte vores hjerters isklumper og gøre os til rigtige mennesker, end netop den kærlighed.

Han red sine fjender i møde. Og de tog ham og gjorde med ham, hvad de ville: greb ham, slæbte ham, slog ham, forhørte ham, løj om ham, piskede ham, forhånede ham, tornekrøede ham, dømte ham, lagde kors på ham, førte ham gennem gadepøblens spot og skrig, naglede ham til korstræet, lo ad hans pine, spillede terning om hans tøj, lod ham langsomt kvæles.

Og midt i alt det var han intet andet end kærlighed. Da de naglede ham til korset, lød det fra hans læber: ”Fader, tilgiv dem, for de ved ikke, hvad de gør!” Til en af dem, der lige havde spottet ham, vendte han sine øjne og sagde: ”Sandelig siger jeg dig: I dag skal du være med mig i Paradis!” Og lige inden han kvaltes, råbte han: ”Det

er fuldbragt!”

Sådan ser kærligheden ud: den kærlighed, som holdt sit indtog i Jerusalem palmesøndag. Han elskede sine fjender, velsignede dem, der forbandede ham, gjorde godt mod dem, der hadede ham, og bad for dem, der mishandlede ham.

Og derfor kan menneskeheden godt gemme og glemme alle de andre indtog i Jerusalem i historiens store arkiv. Men det her ene indtog kan menneskeheden aldrig få ud af sin erindring. Den stærkeste magt i verden er nemlig ikke sværd og spyd, eller maskingeværer og kanoner, eller bomber og missiler, end ikke atombomber. Men den stærkeste magt i verden er *kærligheden*. Vi kan fornægte den, sparke den, slå den, vanære den, knuse den. Men vi slipper aldrig fra den. Den *har* holdt sit indtog, og den er ikke sådan at smide ud igen. Den stiller hele tiden sine spørgsmål til det Jerusalem og den verden, den har holdt sit indtog i: *Hvorfor lever I på den måde, I gør? I, som godt véd, at kærligheden er livets mening? Hvorfor lever I så på en helt anden måde?*

Vi bliver kærligheden svar skyldige. For vi véd det godt. Og når man véd, hvad man skal gøre, men ikke gør det, da er man uden undskyldning.

Der lyder altså en stærk opfordring fra Jesu indtog i Jerusalem. Eller det var måske rigtigere at sige en bøn: *I skal have det sind over for hinanden, som var i Kristus Jesus* (Gal. 2,5).

Det samme sind i os. Det samme sind over for hinanden. Det samme sind, som var i Kristus Jesus! Nu bliver beretningen om Jesu indtog i Jerusalem for alvor uafrystelig - ikke mulig at ryste af sig.

Hvordan skulle det kunne lade sig gøre?

Skal det lykkes - skal det times os at få det samme sind over for hinanden, som var i Kristus Jesus, så må vi i hvert tage et meget vigtigt skridt. Så må vi nemlig bede Ham om at *gentage* sit indtog. Vi må lære at bede:

Kom, sandheds konge, Kristus, kom,
ind i min sjæl du drage!

Sådan en indbydelse må vel at mærke følges op af handling. Så er der nemlig nogle *døre*, der skal smækkes op på vid gab. For man kan ikke indbyde nogen og så lade den indbudte komme til en lukket og låset dør.

Det må på en eller anden måde siges, at ”jeg hjertets dør vil åbne dig”. Hjertets dør, og viljens og forstandens, og sindets - dem alle. De skal nu smækkes op på vid gab, mine fordøre og bagdøre og sidedøre. Jeg er uaflåset og åben og beder kun om ét eneste: Kom, Herre, du Guds kærlighed, hold dit indtog hos mig, så jeg kan få det samme sind, som var i Kristus Jesus. Så jeg, ligesom han, kan elske mine fjender, velsigne dem, der forbander mig, gøre godt mod dem, der hader mig, og bede for dem, der vil mig ondt. For det er det, der er meningen med tilværelsen, og meningen med *mit* liv. Og hvis bare du vil drage ind hos mig, så véd jeg også, at jeg kan gøre det. Elske, ligesom du elsker.

Bare du vil komme og drage ind hos mig!

Det er en vigtig bøn at bede, her ved indgangen til den stille uge. Ugen har sit navn, fordi den udfordrer os til at skaffe os så meget indre stilhed, at vi kan samle os og fordybe os i budskabet om Jesu Kristi lidelse og død. Sådan at han igennem det budskab kan drage ind hos os.

Det skal indrømme, at det i vore dage ikke er nemt at skaffe sig en sådan stilhed. Men var det dog ikke et forsøg værd? Der er bag i salmebogen et kapitel, der hedder Vor Herre Jesu Kristi lidelseshistorie. Det er en sammenskrivning af de fire evangelisters beretninger fra Skærtorsdag til Påskelørdag. I alt 25 små afsnit. Ved lidt fornuf-

tig planlægning skulle det nok kunne lade sig gøre at læse dem igennem i løbet af den kommende uge. Og tilmed læse dem med alle vores sinds døre på vid gab.

Da drager Den Ærens Konge ind. Og da glædes den høje Mester, da er hans gerning alt sket.

Den danske Salmebog nr. 176

Skærtorsdag

På randen af sin grav

Den første dag under de usyrede brøds fest kom disciplene hen til Jesus og spurgte: »Hvor vil du have, at vi skal forberede påskemåltidet til dig?« Han svarede: »Gå ind i byen til den og den, og sig til ham: Mesteren siger: Min time er nær; hos dig vil jeg holde påskemåltidet sammen med mine disciple.« Og disciplene gjorde, som Jesus havde pålagt dem, og forberedte påskemåltidet.

Da det blev aften, satte han sig til bords med de tolv. Og mens de spiste, sagde han: »Sandelig siger jeg jer: En af jer vil forråde mig.« De blev meget bedrøvede og begyndte én efter én at spørge ham: »Det er vel ikke mig, Herre?« Han svarede dem: »Det er ham, som med hånden dyppede i fadet sammen med mig, der vil forråde mig. Menneskesønnen går bort, som der står skrevet om ham, men ve det menneske, som Menneskesønnen forrådes af. Det var bedre for det menneske, om det aldrig var født.« Judas, som forrådede ham, spurgte: »Det er vel ikke mig, Rabbi?« Han svarede ham: »Du sagde det selv.«

Mens de spiste, tog Jesus et brød, velsignede og brød det, gav sine disciple det og sagde: »Tag det og spis det; dette er mit legeme.« Og han tog et bæger, takkede, gav dem det og sagde: »Drik alle heraf; dette er mit blod, pagtens blod, som udgydes for mange til syndernes forladelse. Jeg siger jer: Fra nu af skal jeg ikke drikke af vintræets frugt, før den dag jeg drikker den som ny vin sammen med jer i min faders rige.«

Og da de havde sunget lovsangen, gik de ud til Oliebjerget.

Matthæusevangeliet 26, 17-30

+++

Det var ikke nogen helt almindelig aften, men den vigtigste aften i hele det jødiske år: påskemåltidets aften. Jøder i titusindvis var strømmet til Jerusalem fra nord og syd og øst og vest for at deltage i påskefejringen. De lejede sig ind hos de fastboende i byen eller boede i telte. Alle grupper medbragte et levende lam eller købte et i Jerusalem. Og om eftermiddagen den 14. nisan (marts-april) havde tempelpræsterne travlt. De mange tusind lam blev slagtet. Fedtet og indvoldene blev brændt på brændofferaltaret, og blodet (som jøder ikke må indtage) blev ledt væk gennem et afløb. Det, der var tilbage, fik familierne igen, for det skulle spises ved aftenens *påskemåltid*.

Det nye Testamente fortæller, at Jesus og hans disciple som en slags familiegruppe lånte en sal i et hus, hvor de kunne holde påskemåltid - ligesom alle de andre familier og grupper.

Der var en feststemning i alle de mange små hjem i Jerusalem, som man vist kun kan sammenligne med vores juleaften.

Påskemåltidet begyndte med en takkebøn og et bæger vin. Og så kom det øjeblik, da yngste deltager ved bordet stillede det faste spørgsmål: »Hvorfor er denne nat anderledes end alle andre nætter?« Det var stikordet til, at husfaderen begyndte at fortælle den store bibelske historie om »dengang vi var trælle i Ægypten, men Gud Herren førte os ud derfra med stærk hånd og udstrakt arm».

I husker måske fra bibelhistorien, hvordan israelitterne var slaver i Ægypten og blev pint og plaget. Men Moses fik af Herren besked på at befri folket - føre det i samlet flok ud af Ægypten og hjem til deres eget land. Det gik bare ikke helt glat, for Faraos sagde nej, og så skulle der ti plager til at få ham til at overgive sig. Den sidste af

de ti plager var Dødens engel, der gik fra hus til hus hos Ægypterne og slog alle førstefødte ihjel.

Men Moses havde i forvejen instrueret israelitterne om, at hver familie skulle tage et lam og slagte det og stryge dets blod på gadedørens karm. Og de skulle holde måltid og spise lammet. Dødens engel ville så gå forbi de huse, hvor blodet var strøget på karmen.

Sådan skete det: Dødens engel gik fra hus til hus hos ægypterne. Men israelitterne brød op fra påskemåltidet og forlod Ægypten i samlet flok og med Moses i spidsen. De gik fra slaveri til frihed, og Moses beordrede: ”Denne dag skal være jer en mindetag... på den 14. dag i den første måned om aftenen... I skal fejre den som en højtid for Herren, slægt efter slægt”.

Det var så netop det, også Jesus og hans disciple gjorde Skærtorsdag aften. De fejrede påskemåltid til minde om, *at slaveriet var overstået, og døden gik dem forbi.*

Alt det her er den vigtige baggrund for den nadver, vi fejrer i kirken. Den er ikke noget, Jesus hentede lige ud af luften. *Men han forvandlede det jødiske påskemåltid til nadver.*

Man spiste brød og bitre grøntsager og helstegt lam, og man drak vin. Det nye Testamente fortæller, at Jesus var husfaderen i sin gruppe. Han tog brødet i sine hænder. Og så *skulle* han have sagt omtrent sådan: ”Dette er elendighedens brød, som vore forfædre spiste i Ægyptens land”. Men han sagde noget andet. Han brød det gamle ritual og sagde i stedet: ”Tag det og spis det. Dette er mit legeme”.

På samme måde tog han bageret med vin. Og så *skulle* han have sagt omtrent: ”Lovet være du, Herre vor Gud, verdens konge, som skaber vinstokkens frugt”. Men han sagde noget andet. Han brød ritualet og sagde i stedet: ”Drik alle heraf; dette er mit blod, pagtens blod, som udgydes for mange til syndernes forladelse”.

Disciplene må være blevet dybt rystede. De forstod nok, at her *skete* der noget, men vidste ikke, hvad det var. For de vidste jo *ikke*, hvad der ville ske *dagen efter*: At deres Mester skulle gå gennem korsfæstelse, død - og opstandelse. Det er et stort spørgsmål, hvor meget de fattede, da Jesus brød det gamle ritual og gjorde sig selv til det hellige måltids midtpunkt - *gjorde påskemåltidet til nadver.*

Men det, *de* ikke fattede, fatter *vi*. For vi véd, at han den næste dag blev *korsfæstet*, dvs. såret for vore overtrædelser og knust for vore synder.

Og vi véd, at han påskemorgen opstod af graven, det vil sige banede vej ud af døden.

Vi forstår, hvad disciplene den aften ikke forstod: nemlig at Jesus her stod så at sige på randen af sin grav. *Dagen efter* blev det korsfæstelsens dag, og *tredjedagen* opstandelsens dag. Stående dér på randen af sin grav, da der ingen tid var at spille, gav Jesus sine disciple langfredagens og påskemorgens gaver på forhånd. Gav dem sin død og opstandelse som direkte, personlig gave. Ligesom *vi*, hver gang vi fejrer nadver i kirken.

Det er egentlig så enkelt, at hvert barn skulle kunne forstå det.

Når det i praksis ikke er helt så enkelt, hænger det formentlig sammen med de *ord*, der lyder ved uddelingen af nadverens brød og vin: *Dette er Jesu Kristi legeme* og *Dette er Jesu Kristi blod*.

Sådan lyder ordene i al deres korthed. Og det lyder jo, som om brødet ikke længere er brød og vinen ikke længere vin. Man har da også forsøgt at forklare det med, at brødet og vinen er blevet forvandlet *indefra* til noget andet end brød og vin, nemlig til Jesu Kristi legeme og blod. Og menigheden står så med det problem, at man åbenbart ikke længere kan stole på sine egne øjne.

Men i virkeligheden var det jo heller ikke det, Jesus sagde hin aften ved påskemåltidet. Det lille ord ”er” findes nemlig ikke på hverken hebraisk eller aramaisk. Jesus kan derfor ikke have sagt: ”Dette *er* mit legeme, og dette *er* mit blod”. Men Jesus må have sagt: ”Dette, mit legeme” og: ”Dette, mit blod”.

Men ikke nok med det: Der var jo også *en tilføjelse*. Den er lidt forskelligt refereret hos evangelisterne og Paulus. Men det er nok ikke helt forkert at forene dem i Jesu ord: ”Dette er mit legeme, *som gives for jer*” og: ”Dette er mit blod, *som udgydes for jer*” Med andre ord: når Jesus her taler om sit legeme og sit blod, er det ikke sine legemlige celler, han peger på, men sit *offer* på korset. Og når han taler om sit blod, er det ikke plasma og røde og hvide blodlegemer, han peger på, men sit *offer* på korset langfredag.

Jesus har altså ikke sagt, at brød og vin *forvandles til* hans legemlige celler og hans røde og hvide blodlegemer. Men han har sagt, at brødet og vinen *rummer, indeholder*, hans *langfredagsoffer*. Tag det og spis det, drik alle deraf, gør dette til ihukommelse af mig.

Det er i grunden også så enkelt, at hvert barn skulle kunne forstå det. Her spiser og drikker vi os til fællesskab med den korsfæstede og opstandne Jesus Kristus. Det er bare uddelingsordene, der er så kortfattede, at de forleder os til misforståelse.

En præstekollega har fortalt mig, at hun plejer at sige til sine konfirmander, at alt det dér med, at brødet og vinen er Jesu Kristi legeme, er der skrevet tykke bøger om. ”Men hvad mener I selv?”

Sidst, da hun spurgte, kom der mange forskellige svar, nogle bedre end andre. Alle svar blev accepteret. Til sidst var der en pige, som længe havde siddet eftertænksom og tavs, der rakte en finger op. Og så sagde hun, langsomt og tøvende: ”Jeg synes, at de ord, Jesus siger, siger han ikke bare til disciplene, men også til Gud”.

”Hvad mener du?” spurgte præsten.

”Jo”, sagde pigen, ”han siger, at nu skal Gud regne disciplene for det samme, som han regner Jesus for!”

Et fornemt svar. Det varer lidt, inden man fanger pointen: ”Han siger, at nu skal Gud regne disciplene for det samme, som han regner Jesus for!”

Det, pigen vil sige, er noget i retning af det, vi lige har talt om: ”Dette er mit legeme, *som gives for jer*”...”Dette er mit blod, *som udgydes for jer*.” Det betyder jo, at den, der spiser og drikker, *bliver ét med* hans legeme og blod. Bliver ét med hans langfredagsoffer og ét med hans opstandelse. Sagt meget kort: at den, der spiser og drikker ved nadverens bord, bliver *et langfredagsmenneske og påskemorgenmenneske*. For hvad der spises og drikkes, *bliver ét med* den, der spiser og drikker det.

”Han siger, at nu skal Gud regne disciplene for det samme, som han regner Jesus for.

Han står på randen af sin grav,
i nat de ham forråde;
men helligt, varigt pant han gav
os på sin store nåde;
den klare vin, det hvide brød,
det er hans blod, som for os flød,
det er hans legems samfund

Den danske Salmebog nr. 178

Litteratur:

Om realpræsens i nadveren: *Ikke bare mindemåltid* (Livserfaringer, småfortællinger).

Langfredag

”Stig ned fra korset”

Da de havde hånet Jesus, tog de kappen af ham og gav ham hans egne klæder på. Så førte de ham ud for at korsfæste ham. På vejen derud traf de en mand fra Kyrene, som hed Simon, ham tvang de til at bære hans kors.

Da de kom ud til det sted, der hedder Golgata - det betyder Hovedskalsted - gav de ham vin at drikke, som var blandet med malurt, men da han smagte det, ville han ikke drikke det. Og da de havde korsfæstet ham, delte de hans klæder mellem sig ved at kaste lod om dem. Så satte de sig dér og holdt vagt over ham. Over hans hoved havde de anbragt anklagen imod ham, den lød: »Det er Jesus, jødernes konge«.

Sammen med ham blev der korsfæstet to røvere, den ene på hans højre, den anden på hans venstre side. Og de, der gik forbi, spottede ham og rystede på hovedet og sagde: »Du, som bryder templet ned og rejser det igen på tre dage, frels dig selv, hvis du er Guds søn, og stig ned fra korset!« Også ypperstepræsterne og de skriftkloge og de ældste hånede ham på samme måde og sagde: »Andre har han frelst, sig selv kan han ikke frelse. Han er jo Israels konge, lad ham nu stige ned fra korset, så vil vi tro ham. Han har stolet på Gud, lad Gud nu udfri ham, hvis han vil vide af ham. Han har jo sagt: Jeg er Guds søn.« Også røverne, der var korsfæstet sammen med ham, hånede ham på samme måde.

Men fra den sjette time faldt der mørke over hele jorden indtil den niende time. Og ved den niende time råbte Jesus med høj røst: »Elí, Elí! lemá sabaktáni?« – det betyder: »Min Gud, min Gud! Hvorfor har du forladt mig?« Nogle af dem, som stod der og hørte det, sagde: »Han kalder på Elias.« Straks løb en af dem hen og tog en svamp og fyldte den med eddike, satte den på en stang og gav ham noget at drikke. Men de andre sagde: »Lad os se, om Elias kommer og frelser ham.«

Men Jesus råbte atter med høj røst og opgav ånden.

Matthæusevangeliet 27, 31-50

+++

Lagde I mærke til, hvor stor en plads *spotten* mod Jesus havde i beretningen om Jesu korsfæstelse? En fjerdedel, fem vers ud af nitten, handlede om spotten: de forbipasserendes, de jødiske lederes, de korsfæstede røveres og de romerske soldaters spot. Og det hele går på samme melodi: *hvis du er Guds søn, så frels dig selv, stig ned fra korset, så vil vi tro på dig!*

Evangelisterne beretter så udførligt om spotten omkring Jesu kors, at man næsten kunne få den tanke, at den gav genklang i deres eget sind. Ja, for det ville jo unægtelig have været prikken over I'et, hvis Jesus, som i sit liv gjorde ikke så få undere til gavn for *andre*, og for det meste i smug, så ikke alt for mange opdagede det, - det ville unægtelig have været flot og fornemt, hvis han nu til allersidst kunne demonstrere for hele folket, at han virkelig var Guds Søn - ved at gøre et under *for sin egen skyld*: stige ned fra korset, helskindet, stærk og vældig og slå al modstand ned. Altså til sidst give mennesker det bevis, de så brændende ønskede.

Hvis du er Guds Søn, så stig ned fra korset, og frels dig selv!

Mon ikke vi også kender det fra os selv: at bare Jesus dog havde vist sin magt på Golgata i stedet for blot at hænge dér og dø. Havde han dog bare benyttet lejligheden til en stor magtdemonstration og givet mennesker det afgørende bevis én gang for alle! ”Hvis du er Guds Søn, så stig ned fra korset, og frels dig selv!”

Ja sådan kan vi gå helt fejl af selve sagen langfredag. Vi kan sige det sådan: Gud gav os en frelser af en slags, som vi ikke ønskede. Før havde vi fået den frelser, vi ønskede os, var vi fortabte. Den frelser, Gud gav os, skulle netop hænge på sit kors til den bitre ende - i kærlighedens ubrydelige enhed med os.

Vi kender det faktisk også fra vores daglige liv, fra den kærlighed, vi har til hinanden, menneske til menneske: *Kærlighed er at blive ét med den elskede*. Sådan som det siges med Det nye Testaments ord ved hver eneste vielse: ”Og de to skal blive ét kød”, det vil sige ét menneske, med fælles lykke og fælles sorger, fælles bekymringer og fælles fryd, fælles liv og fælles skæbne. Det er kærlighedens væsen *at blive ét med den elskede*.

Det gælder om *vores* kærlighed, og ganske det samme gælder om Jesu Kristi kærlighed: Han kom som den uskyldige for at blive ét med alle skyldige, som den rene og syndfri for at blive ét med alle snuskede syndere. Vi véd det fra alle de mange beretninger i Det nye Testamente, som med én mund fortæller, at Jesus Kristus var tolderes og synderes og prostitueredes og hedninges og røveres og morderes ven. Ikke for ingenting gik en af anklagerne imod ham ud på, at han favoriserede lovbruderne og de gudløse.

Men sådan måtte det være, for kærlighedens væsen er nu engang at blive ét med den elskede. Derfor blev Jesus Kristus ét kød med sine elskede brødre og søstre.

Endda helt til den yderste yderlighed. Deres *dom* skulle være hans dom, deres *død* hans død. Han kunne umuligt frelse sig selv og stige ned fra korset uden at ophøre med at være kærlighed. Han måtte bøje sig under deres dom og dø deres død. For det er kærlighedens væsen at blive ét med dem, som den elsker, *til* den bitre ende.

Den danske digter I.P. Jacobsen fortæller i sin novelle ”Pesten i Bergamo” om pestsygdommens hærgen i 1300-tallet i den lille italienske by Bergamo. Ingen bønner og ofre til Gud hjælper, og så slår byens folk om og siger: ”I dag vil vi æde, thi i morgen skal vi dø”. Og enhver tænkte kun på sig selv, og man hengav sig til de vildeste udskjelser, endog inde i selve kirken. En af dem, en stor, kraftig slagter, holdt messe foran højalteret med de vildeste, vanvittigste ord, fulde af utugt og bespottelse.

Da ankom der en flok fanatiske munke til byen, og de anråbte Gud om, at han dog ville hævne sig for al den hån, der blev vist ham her i hans eget hus. En ung munk stod op og holdt en flammende tale til de afsindige indbyggere og siger: ”I stoler på Golgatas kors, kom, kom! Kom at se det! Jeg skal føre jer lige til dets fod!”

Munken fortsatte og fortalte, hvordan frelseren hang deroppe og så ned på den hujende flok, og der var ikke ét medlidende øje i den hele hob, men de spottede ham: Er du Guds søn, da stig ned fra dette kors!”

”Da fortørnedes Guds højbårne Søn i sit sind og så, de var ikke frelse værd... og han sprang ned på jorden... og fór op til Himlen. Og korset stod tomt tilbage”. Og munken sluttede sin prædiken med at råbe ud over mængden: ”Der er ingen Jesus død for os på korset!”

Da gik der en stønnen af angst gennem den ugudelige skare. Slagteren trængte sig frem og råbte: ”Munk, vil du nagle ham til korset igen, vil du!” Og fra alle munde igen, truende, tryglende, råbtes der: ”Korsfæst, korsfæst ham!”

Så meget forstod den ugudelige flok: at det er liv og død for os arme syndere, at Guds Søn *blev* på korset til det sidste. At han ikke forlod os, da det gik allerhårdest til.

Det betyder nemlig, at han vil blive hos *dig* og hos *mig*, *lige til det sidste* - med den kærlighed, der tåler alt, tror alt, håber alt, udholder alt.

For min skyld blev du så forladt
og af Guds vrede taget fat,

at aldrig jeg forlades skal
i dødens grumme, dybe dal.

Den danske Salmebog nr. 195

Litteratur:

Om den barmhjertige frelser: Aksel Heltoft: *Kælderens* (Livsmønstre).

Påskedag

Livets banebryder

Da sabbatten var forbi, købte Maria Magdalene og Maria, Jakobs mor, og Salome vellugtende salver for at gå ud og salve Jesus.

Meget tidligt om morgenen den første dag i ugen kommer de til graven, da solen var stået op. Og de sagde til hinanden: »Hvem skal vi få til at vælte stenen fra indgangen til graven?« Men da de så derhen, opdagede de, at stenen var væltet fra. For den var meget stor. Og da de kom ind i graven, så de en ung mand i hvide klæder sidde i den højre side, og de blev forfærdede.

Men han sagde til dem: »Vær ikke forfærdede! I søger efter Jesus fra Nazaret, den korsfæstede. Han er opstået, han er ikke her. Se, dér er stedet, hvor de lagde ham! Men gå hen og sig til hans disciple og til Peter, at han går i forvejen for jer til Galilæa. Dér skal I se ham, som han har sagt jer det.«

Og de gik ud og flygtede fra graven, for de var rystede og ude af sig selv. Og de sagde ikke noget til nogen, for de var bange.

Markusevangeliet 16, 1-8

+++

Der stod ikke ”tegning” på skoleskemaet, men kristendomskundskab. I vinterens sidste måneder havde de arbejdet med påskens begivenheder: indtoget i Jerusalem, nadverens indstiftelse, Jesus i Getsemane, pågribelsen, forhøret, domfældelsen og korsfæstelsen, påskemorgen og Jesu opstandelse. Der manglede derfor ikke motiver, da læreren sagde, at de skulle bruge den sidste time inden påskeferien til at *tegne påsken*. Der var næsten alt for mange motiver.

Stilheden sænkede sig over de 23 unge hoveder, og farveblyanterne arbejdede på de hvide blade. Med lidt velvilje kunne man begynde at ane konturerne af bymure, porte, bjerge og tinder. Og nogle kors. De fleste af børnene var optaget af påskens første del: Jesu fornedrelse, lidelse og død. Der var ingen, der havde givet sig i kast med dens anden del: Jesu opstandelse.

Da timen næsten var forbi, kom en lille glædestrålende dreng op til katederet. Han havde været helt andre steder henne end Jerusalem. Han havde tegnet en mægtig boligblok med en opgående sol i baggrunden. Og da læreren lidt forundret spurgte, hvad det skulle forestille, svarede drengen med synlig tilfredshed:

”Det er påskemorgen i Etterstad. Dér bor min bedstemor!”

Historien er fra det norske magasin ”Familien”.

Denne lille fyr var en stor teolog. Han må på en eller anden måde have fornemmet, at når vi skal tale om påske, er det ikke nok at tale om påskemorgen i Josef af Arimatæas have i Jerusalem. Der skal virkelig også tales om påskemorgen i Ettersted, hvor bedstemor bor. Og vi kan tilføje: påskemorgen i Århus, hvor vi bor.

Sagt på en anden måde: påske handler ubestridt først om Ham, der opstod af graven uden for Jerusalems bymur, som forårssolen morgenrød. Men påsken rækker langt videre og taler også om Ham, der er Livets Sol *i dag*, lyset og livet i vores hverdag anno 2007. Hvis den hverdag ikke er inde i påskebilledet, er det trods alt endnu ikke blevet påske for os. Påske betyder, som Jesus selv siger: ”Jeg lever, og I skal leve...Jeg er kommet, for at de skal have liv og have i overflod”.

Han opstod nemlig ikke af graven for sin egen skyld, men for vores, sine brødres og søstres, skyld. Han er *livets banebryder*. Det er et ejendommeligt udtryk, som apostlen Peter er mester for. Men egentlig meget indholdsrigt. En banebryder er en, der baner vej, hvor vej ikke findes. *Livets banebryder* er altså en, der baner vej for livet, hvor vej ikke findes.

I det ene, enkle udtryk *livets banebryder* har vi altså påskens budskab til os i en nød-deskal. At Jesus Kristus, Guds Søn, i sin kærlighed gik i døden og blev lagt i den mørke grav, som uhjælpeligt var endestationen for hvert menneske. Endestationen, hvorfra ingen vej ud fandtes. Han *banede vej*, for sig selv og for sine brødre og søstre. Påskemorgen blev han *livets banebryder, for at vi skal følge ham ud af graven*.

Hver gang vi står derude på kirkegården ved siden af den dybe grav og ser ned på en hvid kiste, der rummer en, vi holdt af, skal vi derfor ikke give op i fortvivlelse. Vi skal ikke lade os presse eller tvinge til at afskrive det menneske. Men vi skal sige til os selv: Jeg véd bedre. Jeg véd, at *livets banebryder* har været her, og jeg véd, at han stadig er her. For det blev påske og er stadig påske. Denne dybe grav er ikke længere livets endestation. Der er vej ud. Der venter mine kære en opstandelse af samme art som Jesu Kristi opstandelse. Han lever, og vi skal leve.

Det gælder så også den dag, da jeg selv skal lukke mine øjne og med panik tænker på den dybe grav, der nu skal opsluge mig. Nej, den skal netop ikke opsluge mig. Jeg véd bedre. Denne grav er ikke mit livs endestation. For det blev påske og er stadig påske. *Livets banebryder* har været her og er her stadig. Derfor vil jeg glemme al frygt og lukke mine øjne i Jesu navn. I tillid til, at han i sin time vil lade *min* påskemorgen oprinde. Hvor jeg opstår af min grav, ligesom han opstod af sin. Hvor jeg skal leve, som han lever.

Sådan er det at være ”genfødt til et levende håb ved Jesu Kristi opstandelse fra de døde”. Det er den ”lyksalige lod at leve, hvor døden har mistet sin brod”. Med påske-solen skinnende over Etterstad - og over Århus.

Men dermed er påskeevangeliets indhold endnu ikke udtømt. For *døden* er jo i grunden så meget mere end det, vi kalder døden. Der er også en død i levende live.

Hvem af os kan ikke af egen erfaring tale om *troens død*? Den tro, som var vores faste følgesvend i lykke og ulykke, i medgang og modgang. Hvad det var, der tilstødte troen, kan være lige meget. For det ene menneske er der det ene, og for det andet menneske det andet. Det korte af det lange er, at troen forsvandt i den dybe grav, endestationen for alt levende.

Og hvem kan ikke også af egen erfaring tale med om *kærlighedens død*. Den kærlighed, som dog er selve livets mening - kærligheden til Gud og til vores næste. Vi taler om den kærlighed, som er fra Gud. Den, han selv har elsket os med, ja elsket ind i os, for at den skal være energien i vores liv. Og så stod vi, måske pludselig eller måske gennem en udvikling, og måtte en dag erkende med sorg og skam, at denne kærlighed fra Gud var blevet død og kold. Vi stod ligesom på kanten af den dybe grav og så kærligheden forsvinde ned til alt levendes endestation.

Kan det undre, at *glæden* - glæden ved livet, ved dagen i dag - den glæde, som på samme måde har sit udspring i Gud, at denne glæde ved den lyse dag samtidig forsvandt ned i den dybe grav? For den er troens og kærlighedens ægtefødte barn. Hvor troen og kærligheden mødes, dér fødes glæden. Men hvor troen og kærligheden dør, forgår samtidig glæden. Og vi står og kan skimte glæden gravlagt dernede ved alt levendes endestation.

Men da gælder det igen: *Jeg véd bedre*. For jeg véd, at *livets banebryder* har været her, og er her stadig. For det blev påske, og det er det stadig. Denne dybe grav med min døde tro, min døde kærlighed og al min døde glæde er ikke længere alt livs endestati-

on. Der er banet vej *ud af* den. For Jesus lever. Han er opstanden, for at vi skal have liv og have i overflod. Jeg skal for hans skyld se min *tro*, min *karlighed* og min *glæde* opstå. For det er blevet påske.

Sådan er det at være ”genfødt til et levende håb ved Jesu Kristi opstandelse fra de døde”. Det er at leve i påskesolens strålende lys i Etterstad - og i Århus.

Er påskeevangeliets indhold dermed udtømt? Ærlig talt, jeg tror det ikke. For påske betyder i virkeligheden at få lov at leve et liv med *nye, ubegrænsede muligheder*. Ligesom Jesus Kristus opstod af graven - gik fra sit lave, trange gravkammer ud i Guds uendelige frie land - på samme måde åbner påsken vores livs og døds lave, trange kammer og sætter os fri til at træde ud i Guds uendelige verden, hvor alt er muligt.

Rent ud sagt: efter påskemorgen, dette ufattelige under, er der ikke længere nogen grænse for, hvad der kan ske. Intet er umuligt for Gud. Og efter påske må vi vente store ting af ham. På *alle* måder vente os *opstandelse*. I stort og småt, ja helt ud i vores livs mindste afkroge. Vi lever efter påske, hvor alt er muligt og horisonten ubegrænset.

Således bæres hele vores liv oppe af *påskeevangeliet*. Uden påskeevangeliet ingen livets sol over Etterstad - og over Århus.

Derfor kan kloge mennesker komme med alle de fornuftige, logiske argumenter, de vil, imod påsketroen. For i virkeligheden er det ikke *påsketroen*, der er fornuftstridig og ulogisk, men det er *døden*, der er det. Det véd hvert menneske inderst inde.

Kort efter den russiske revolution i 1917 holdt kommissæren for folkeoplysning og undervisning, Anatolij Lunatschar-sky, et offentligt foredrag i en stor sal i Moskva. Hans emne var ”den forældede gudstro”, og kommissæren slog fast, at gudstroen nu var overvundet og ganske modbevist.

Efter foredraget var der lejlighed til korte indlæg fra salen. En ung, meget ubehjælpelig og genert ortodoks præst meldte sig. Han fik indskærpet, at han skulle fatte sig i korthed. Han svarede, at han ville gøre det ganske kort. Han gik op på talerstolen, så ud over forsamlingen og sagde: ”Brødre og søstre - Christos woskresse! - Kristus er opstanden”. Og hele den store forsamling svarede tilbage: ”Woistinu woskresse! - han er sandelig opstanden”.

Præsten tilføjede: ”Jeg har ikke mere at sige!”. Han forlod talerstolen, og mødet blev straks hævet.

De to sætninger, den unge præst og den store forsamling hilste hinanden med, er de ord, russiske kristne gennem århundreder har hilst hinanden med, når de mødtes ved påskenat gudstjenesten.

Kristus er opstanden - Ja, han er sandelig opstanden.

Og derfor:

Øst og vest og syd og nord,
ild og vand og luft og jord
synger påskesalmer.

Den danske Salmebog nr. 235

Litteratur:

Om de dødes opstandelse: *Midlertidigt opbevaret* (Livserfaringer, småfortællinger).

Anden påskedag

Da han brød brødet

Samme dag var to af disciplene på vej til en landsby, som ligger tres stadier fra Jerusalem og hedder Emmaus; de talte med hinanden om alt det, som var sket. Og det skete, mens de gik og talte sammen og drøftede det indbyrdes, kom Jesus selv og slog følge med dem. Men deres øjne holdtes til, så de ikke genkendte ham.

Han spurgte dem: »Hvad er det, I går og drøfter med hinanden?« De standsede og så bebrøvede ud, og den ene af dem, Kleofas hed han, svarede: »Er du den eneste tilrejsende i Jerusalem, der ikke ved, hvad der er sket i byen i disse dage?« »Hvad da?« spurgte han. De svarede: »Det med Jesus fra Nazaret, som var en profet, mægtig i gerning og ord over for Gud og hele folket - hvordan vore ypperstepræster og rådsherrer har udleveret ham til dødsstraf og korsfæstet ham. Og vi havde håbet, at det var ham, der skulle forløse Israel. Men til alt dette kommer, at det i dag er tredje dag, siden det skete. Og nu har nogle af kvinderne blandt os forfærdet os; de var tidligt i morges ude ved graven, men fandt ikke hans legeme og kom tilbage og fortalte, at de i et syn havde set engle, som sagde, at han lever. Nogle af dem, der er sammen med os, gik så ud til graven og fandt det sådan, som kvinderne havde sagt, men ham selv så de ikke.«

Da sagde han til dem: »I uforstandige, så tungnemme til at tro på alt det, profeterne har talt. Skulle Kristus ikke lide dette og gå ind til sin herlighed?« Og han begyndte med Moses og alle profeterne og udlagde for dem, hvad der stod om ham i alle Skrifterne.

De var næsten fremme ved den landsby, de var på vej til, og Jesus lod, som om han ville gå videre. Men de holdt ham tilbage og sagde: »Bliv hos os! Det er snart aften, og dagen er allerede gået på hæld.« Så gik han med ind for at blive hos dem. Og mens han sad til bords sammen med dem, tog han brødet, velsignede og brød det og gav dem det. Da åbnedes deres øjne, og de genkendte ham; men så blev han usynlig for dem. De sagde til hinanden: »Brændte vore hjerter ikke i os, mens han talte til os på vejen og åbnede Skrifterne for os?«

Og de brød op med det samme og vendte tilbage til Jerusalem, hvor de fandt de elleve og alle de andre forsamlet, som sagde: »Herren er virkelig opstået, og han er set af Simon.« Selv fortalte de, hvad der var sket på vejen, og hvordan de havde genkendt ham, da han brød brødet.

Lukasevangeliet 14, 13-35

+++

Hvem kan lære et menneske at dø?

Helt ærligt: tror I, *skoven* kan lære os det? Den skov, som om efteråret tager afsked med sine gule blade i bevidstheden om, at et bedre forår kommer.

Eller tror I, *trækfuglen* kan lære os det? Den trækfugl, der frejdigt tager afsked og svinger sig til ubekendte strande.

Eller mon *sommerfuglen* kan lære os at dø? Den sommerfugl, der bryder igennem det tunge puppehylster og flyver ud i friheden på gyldne purpurvinger.

Det var unægtelig en uvant poetisk indledning til en prædiken. Men det har sin årsag. Det er, fordi jeg citerer den gamle guldalderdigter Adam Oehlenschläger, der skriver sådan i en af salmebogens salmer:

Lær mig, o skov, at visne glad
som sent i høst dit gule blad;
et bedre forår kommer.
Dér grønt mit træ skal herligt stå
og sine dybe rødder slå
i evighedens sommer.

I vers 2 hedder det:

Lær mig, o lille trækfugl, du
at svinge mig med frejdig hu
til ubekendte strande.

Og i vers 3 :

Lær mig, du lette sommerfugl,
at sønderbryde tunge skjul,
som nu min frihed tvinger.

Den gamle digter anråber altså skoven, trækfuglen og sommerfuglen, naturens flora og fauna, om hjælp til at lære at dø. Ikke noget med påske, ikke noget med den opstandne Jesus. Jo, han optræder lige netop i sidste vers. ”Lær mig at tvinge sorgen”, lyder det anråbende til ham. Det kan *han* bruges til. Naturen skal lære os at dø, og Jesus Kristus skal lære os at tvinge sorgen.

Nu var kristendom vist ikke Adam Oehlenschlägers stærke side, så derfor er der nok ikke noget at sige til, at han skriver sådan noget nonsens. Det er bare ikke til at forstå, hvordan det er blevet til en kristen salme, som mange endda er glade for. Forklaringen må nok være den, at de, der synger den, lægger mere kristendom ind i den, end der er.

Når man læser, hvad der står, er der nemlig hverken kristendom eller alvor i den. Hvordan skulle flora og fauna kunne lære et menneske at dø?

En anden guldalder salmedigter, Grundtvig, skrev 30 år senere sin salme ”At sige verden ret farvel” som en direkte *protest* mod Oehlenschlägers salme, på samme versmål og samme melodi. Og de to salmer står i øvrigt lige ved siden af hinanden i salmebogen.

Grundtvig vidste, at det *at dø*, det læres aldrig her på jord, hvis ikke *Jesus selv* er hos os i sit ord:

At sige verden ret farvel
i livets gry og livets kvæld
er lige tungt at nemme.
Det lærtes aldrig her på jord,
var, Jesus, ej du i dit ord
hos os, som du er hjemme!

Hele Grundtvigs salme er én eneste bøn til Jesus Kristus. *Han* kan lære os at dø:

O Jesus, Herre, broder sød!
Du kender bedst den bitre død,
du har den overvundet.

Altså: glem skoven og den lille trækfugl og den lette sommerfugl. Her peges der på den opstandne Jesus Kristus. Han alene kan lære os at dø. At dø er at lægge sig i *Hans frelserarme*.

Jeg tror, det er gavnligt, at vi af og til bruger prædikenen til at lukke lidt op for salmebogens skatte, og også vise lidt af det ragelse, der ligger *mellem* skattene. For det passer jo ikke, at ”alle salmer er lige gode”. Når det er påske, er der i hvert fald kun ét, der er *brød og næring* i, og det er evangeliet om Jesu Kristi opstandelse. *Han* er opstået af graven, og på samme måde vil han lade enhver, der følger ham, opstå af sin grav.

Påskemorgen slukker sorgen!

Og det *evangelium*, vi lige har hørt, om de to disciple på vej ril Emmaus siger os, *hvordan* påskemorgen slukker sorgen.

Vi møder to smadrede disciple på vejen fra Jerusalem til Emmaus. De har mistet alt, for deres Herre og Mester er død. Det er slet ikke til at tænke på, hvad de ville have sagt, hvis nogen var kommet og havde søgt at trøste dem med skoven og den lille trækfugl og den lette sommerfugl. Nej, *så* let kunne de virkelig ikke trøstes

De fortæller fortvivlet om kvinderne, der tidlig påskemorgen havde været ude ved Jesu grav og kom tilbage og fortalte om engle, der sagde, at Jesus var opstanden. Men den melding havde bare ikke kunnet vende deres sorg til glæde. Nej, den var virkelig for langt ude. *Altså: kvinder!* Og så havde de sendt et par *mænd* ud for at se på sagen: ”Nogle af dem, der er sammen med os, gik så ud til graven og fandt det sådan, som kvinderne havde sagt; men ham selv så de ikke.”

Det var blevet påske *uden* at blive påske for *dem*. Der skulle mere til end kvindesnak og mandeobservationer, før det kunne blive påske for de to vandringsmænd på vejen til Emmanus.

Nemlig et personligt møde med den opstandne selv.

Jamen oplevede de da ikke sådan et personligt møde? Jesus kom jo til dem på vejen, gik ved siden af dem og talte med dem.

Ja, det gjorde han. Men alligevel blev det ikke til noget *personligt møde*. Som der står i beretningen: ”Deres øjne holdtes til, så de ikke genkendte ham”. Vi kan sige det sådan: de lyttede og syntes, at det var udbytterigt, hvad han sagde. Ellers havde de heller ikke bedt ham så indtrængende om at blive, da de nåede frem til huset i Emmaus. Jo, det var en udmærket prædiken, de havde hørt på vejen. Men deres øjne holdtes til, så de ikke genkendte ham. I salmen ”At sige verden ret farvel” siger Grundtvig til Jesus, at ”du kendes vil på røsten”. Men de to vandringsmænd kendte *ikke* Jesus på røsten. De hørte en prædiken, men *i* den prædiken hørte de ikke *Jesu* røst.

Heri ligner de nok mange kristne i dag. Der *er* faktisk mange mennesker, der kan høre Jesu egen røst i en prædiken. Men der er i hvert fald også andre, der har det største besvær med det. Som synes, at de for så vidt har stort udbytte af at lytte til en prædiken. Det, der siges, er både klogt (somme tider i hvert fald) og rigtigt (tit i hvert fald). Det hele har bare én stor fejl: at det alt sammen er *præstens* røst og ikke den opstandne og nærværende Jesu røst.

Hvad skal man sige til sådanne mennesker? Mon ikke man igen skal pege på beretningen om vandringsmændenes til Emmaus? *Hvornår* var det, de to vandringsmænd oplevede det personlige møde med den opstandne Jesus? *Hvornår* hørte de den opstandnes egen røst?

Det skete, da Jesus gik med dem ind i huset, og da de skulle spise, gik han ind i værtens rolle, tog brødet, velsignede og brød det, og gav dem det. *Da* åbnedes deres øjne, og de genkendte ham.

De genkendte ham, da han velsignede og brød brødet - altså holdt nadver med dem. *Da* blev det et personligt møde med den opstandne. *Da* blev det *påske* for dem.

Endda i en sådan grad, at det så at sige fik følger *bagud*. De fik et helt andet forhold til den prædiken, de havde hørt på vejen. De genkendte ham ved nadveren, og så sagde de til hinanden: nå, så var det derfor! ”Brændte vore hjerter ikke i os, mens han talte til os på vejen og åbnede skrifterne for os?”

Prædikenen havde alligevel ikke ladet dem uberørt. Det opdagede de, da de først havde genkendt ham ved brødets brydelse.

Sådan blev det påske. Ikke ved skovens eller trækfuglens eller sommerfuglens hjælp. Ikke engang ved hjælp af kvinderne oplevelse ved Jesu grav eller apostlenes efterkontrol, men ved *det personlige møde* med den opstandne selv.

På samme måde er det stadig i dag. Det er det personlige møde med den opstand-

ne, der overbeviser os om, at han lever. For nogle sker det i mødet med Jesu ord i *prædikenen*, og for os andre, hvis øjne er holdt til, sker det ved at deltage i *nadveren*. Det er altså forskelligt. Men det gør ikke noget, bare vi får lov til at opleve, at han er opstanden. At han lever.

Og når *han* lever, er han min stærke hjælper imod døden. Han glemmer mig ikke, men vil lade *mig* opstå af *min* grav, ligesom *han* opstod af *sin*. Og så er døden slet og ret det store gensyn med *Ham*.

Det kan jeg leve på, og på *det* kan jeg dø. *Sådan* lærer jeg at visne glad.

Indslumre skal jeg da med lyst
som barnet ved sin moders bryst
i dine frelserarme.

Den danske Salmebog nr. 245

1.søndag efter påske

Gennem lukkede døre

Om aftenen den samme dag, den første dag i ugen, mens disciplene holdt sig inde bag lukkede døre af frygt for jøderne, kom Jesus og stod midt iblandt dem og sagde til dem: »Fred være med jer!« Da han havde sagt det, viste han dem sine hænder og sin side. Disciplene blev glade, da de så Herren. Jesus sagde igen til dem: »Fred være med jer! Som Faderen har udsendt mig, sender jeg også jer.« Da han havde sagt det, blæste han ånde i dem og sagde: »Modtag Helligånden! Forlader I nogen deres synder, er de dem forladt, nægter I at forlade nogen deres synder, er de ikke forladt.«

Thomas, også kaldet Didymos, en af de tolv, havde ikke været sammen med dem, da Jesus kom. De andre disciple sagde til ham: »Vi har set Herren.« Men Thomas sagde til dem: »Hvis jeg ikke ser naglemærkerne i hans hænder og stikker min finger i naglemærkerne og stikker min hånd i hans side, tror jeg det ikke.«

Otte dage efter var hans disciple atter samlet, og Thomas var sammen med dem. Da kom Jesus, mens dørene var lukkede, og stod midt iblandt dem og sagde: »Fred være med jer!« Derpå sagde han til Thomas: »Ræk din finger frem, her er mine hænder, og ræk din hånd frem og stik den i min side, og vær ikke vantro, men troende.« Thomas svarede: »Min Herre og min Gud!« Jesus sagde til ham: »Du tror, fordi du har set mig. Salige er de, som ikke har set og dog tror.«

Jesus gjorde også mange andre tegn, som hans disciple så; dem er der ikke skrevet om i denne bog. Men dette er skrevet, for at I skal tro, at Jesus er Kristus, Guds søn, og for at I, når I tror, skal have liv i hans navn.

Johannesevangeliet 20, 19-31

+++

Det var bestemt ikke nogen helteskare, vi mødte her, men en forskræmt lille flok, der sad og murede sig inde påskedags aften. Med sorgen over Jesu død, og med skammen over deres egen fejhed. De havde svigtet deres Mester, da det gik hen og blev farligt. Havde stukket halen mellem benene i Getsemane, da Jesus blev forrådt og pågrebet. Og i ypperstepræstens gård havde Peter bandet på, at han ikke kendte noget til den dér Jesus.

De havde ganske vist haft besøg af et par forpustede kvinder, der påstod at have hørt, at Jesus var opstået af graven. Men man skal jo ikke tro alt, hvad man hører. Man skal være sikker i sin sag. Og der var kun to ting, disciplene var helt sikre på. For det første at Jesus var død. Og for det andet, at de skulle ikke ned på gaden, for der kunne blive ballade når som helst.

Det siges, at ”moderne mennesker” har svært ved at tro Jesu opstandelse. Men i så fald har der altid eksisteret moderne mennesker. Som nu f.eks. Jesu disciple, der hverken ville eller kunne tro kvindernes påskebudskab. Og som Thomas. Han er som skåret ud af vor tid: ”Hvis jeg ikke ser naglemærkerne i hans hænder og stikker min finger i naglemærkerne og stikker min hånd i hans side, tror jeg det ikke!” Thomas er så ”moderne”, at han véd, der er noget, der hedder indbildninger. At man ikke altid kan stole på det, man *ser*. Og derfor vil han *røre* - med egne hænder *røre*. Man skal ikke løbe om hjørner med ham.

Sådan sad Jesu disciple som de ”moderne” mennesker, de var, og murede sig inde. Med sorgen over deres Mesters død, med skammen over deres fejhed og med al deres *tvivl*.

Men da viste det sig at passe, hvad ordsproget siger: at Vorherre sidder den nærest, der har hårdest brug for ham. Da disciplene var allerlængst nede, *kom* den opstandne Jesus selv og *stod* midt iblandt dem med ordene: ”Fred være med jer!”

Det er ikke bare en hilsen, et goddag; men en *velsignelse*. Og det er da værd at notere sig, at første gang Jesus mødes igen med sine disciple efter deres feje flugt, efter fornægtelsen i ypperstepræstens gård og efter deres enstemmige tvivl om hans opstandelse - da Jesus genser sine svigefulde disciple, da er der ikke bebrejdelse i hans mund. Han siger *ikke* til dem: ”I svigtede mig, da det blev farligt. I løb jeres vej, da det gjaldt. I fornægtede mig, da det begyndte at koste noget. Og nu sidder I dér med al jeres fjollede tvivl. I er *virkelig* ikke værd at kaldes mine disciple!”

Sådan siger Jesus altså ikke. Der er noget helt andet i hans mund: ikke bebrejdelse, ikke hårdhed, ikke straf. Men velsignelse: *fred være med jer*.

Og helt på samme måde, da Jesus kom til dem den næste søndag, og Thomas nu var med - den Thomas, der ikke kunne få sin tro og sin forstand til at følges ad. Den Thomas, der havde sagt de flabede ord om, at han med egne hænder ville føle sårene i Jesu hænder og side, før han ville høre et ord om, at Jesus var opstanden.

Også nu, da Thomas var med i flokken, kom Jesus til sine disciple med velsignelsens ord på læben. Ja, han henvendte sig specielt til Thomas. Aldrig har han haft en kærligere tone på end her, hvor han taler til Thomas.

Vi skal nemlig ikke forveksle tvivl med vantro. Thomas bliver tit kaldt ”den vantro Thomas”, men det er galt. Det er velsagtens, fordi Jesus siger til ham: ”Vær ikke vantro, men troende”. Det kunne måske lyde, som om Thomas var vantro.

Men det er han ikke - endnu ikke. Hvad er *vanthro* nemlig? Vanthro er - både det græske ord i Det nye Testamente og det danske ord i dag - *manglende tro*. Vi kender det fra andre ordsammensætninger: vanære = manglende ære; vanhæld = manglende held. Vanthro er på samme måde = manglende tro. Vanthroen har én gang for alle vendt troen ryggen. Den sag er afsluttet, og der er sat punktum.

Mens *tvivlen* derimod er det sikre tegn på, at troen *lever*. Vi kan igen gå til ordbogen. Ordet *tvivl* har vi fra det tyske ord *Zweifel*, der har at gøre med ordet *zwei*, tallet *to*. Og *det* er der meget visdom i. En tvivler er et menneske, der er delt i *to*. Han vil gerne tro, men kan ikke. Hjertet siger ja, mens forstanden siger nej. En tvivler er en, der slides imellem et ja og et nej.

Vi læser om Thomas, at han blev kaldt Didymos, det betyder tvilling. Hvorfor han blev kaldt det, véd vi ikke; men det falder jo helt i tråd med det, der her er sagt om tvivlen som tvedelthed. Thomas var for alvor en tvilling. Han havde i sig både et ja og et nej, både tro og vanthro. Der var to, der brødes i hans indre, som Jakob og Esau i Rebekkas moderliv, og hvem af dem skulle sejre? Til hvilken side skulle Thomas gå? Til troen, hvor alt levende er varmt, eller til vanthroen, hvor alt er koldt og dødt?

Der kæmpedes om Thomas. Tvivlen er en tro, der lever, men må kæmpe for sit liv. De syv dage fra påskedag til den følgende søndag har, som Kaj Munk siger, været mere onde for Thomas end Faraos syv magre år. Her var der kommet opstandelse til alle de andre disciple, og ene af alle gik Thomas nu rundt som en tvilling, en tvivler.

Men netop derfor fik han heller ikke at vide af Jesus, at han var en skamlet på discipelflokken. Jesus henvendte sig derimod specielt til sin nødstedte ven: Thomas, ræk din finger frem, her er mine hænder, og ræk din hånd frem og stik den i min side”. Men Thomas fik hverken rakt finger eller hånd frem, for det kunne være det samme nu, da han mødte Jesus selv. ”Min Herre og min Gud!” - det var alt, hvad der kunne siges og skulle siges, da Jesus selv kom til Thomas og ved sit ord *vendte hans tvivl til tro*.

Det kunne måske lære en og anden Thomas-sjæl i dag, at der for et menneske er noget, der er vigtigere end alle beviser. Noget, som er *over* alle beviser. Nemlig en *overbevisning*, som det så træffende hedder. En *overbevisning*, der er så vigtig, at alt det andet dér med at række finger og hånd frem efter *beviser*, bliver aldeles uinteressant.

Jesus kom selv og talte til Thomas og *overbeviste* ham om sin opstandelse. Ja, her er sproget igen meget rammende. For der er ikke noget, der hedder at *overbevise sig selv*, men det hedder at *blive overbevist*. Jesus kom selv og *overbeviste* den tvivlende Thomas, så han *blev* overbevist. Jesus måtte selv gøre det.

På samme måde er det også i dag en overbevisning, vi *får*. Vi *bliver* overbevist, ved at Jesus Kristus selv kommer til os og *overbeviser* os.

Det er det, der ligger i evangeliets understregning af, at det skete på *den første dag i ugen*. Påskedag og søndagen efter. Det var på den ugedag, som med rette kaldes Herrens Dag. Hver gang en menighed samles til søndagens gudstjeneste, er situationen den samme som dengang. Da er vi på samme måde samlet bag lukkede døre, om så kirkedøren står pivåben. Der er lukkede døre nok endda.

Dér sidder Jesu disciple ligesom dengang bag tvivlens (den såkaldte ”moderne tvivls”) lukkede dør, bag fejhedens (den så almindeligt udbredte fejheds og fornægtelses) lukkede dør, bag sorgens og opgivelsens lukkede døre. Vi sidder der med et panser omkring os. Det er bestemt ikke nogen helteskare, men en forskræmt og uværdig flok, der samles på Herrens Dag i Herrens Hus.

Og hvad sker der så? Der sker det, at så kommer vores Mester gennem lukkede døre. Hans ord lyder og går durk igennem det hele. Ikke bebrejdelsens, ikke hårdhedens, ikke straffens ord, men ligesom dengang: velsignelsens ord: *Fred være med jer!*”

Hvor de ord lyder, dér bliver der helt stille, og en moderne Thomas bliver *overbevist* og må hviske: ”*Min* Herre og *min* Gud!”

Hvordan gik det så i øvrigt Thomas?

Det menes, at han drog til Indien og blev Indiens apostel. Der findes i hvert fald i Sydindien et kirkesamfund, der kalder sig ”De Thomaskristne” og hævder at være grundlagt af apostlen Thomas. Nogle kyndige mener, at det nok er korrekt.

Men der er i øvrigt en legende, der fortæller, hvordan Thomas *fandt på* at rejse til Indien. Det var i byen Kæsarea, at den opstandne Jesus kaldte på Thomas og sagde: ”Gundoforus, kongen af Indien, søger en bygmester. Stå op; jeg vil sende dig til ham!”

Thomas indvendte: ”Herre, send mig, hvorhen du vil, men ikke til Indien!”

Herren sagde: ”Thomas, frygt ikke, jeg vil være med dig. Når du har kristnet dem, vil jeg skænke dig martyrernes palme”.

Da svarede Thomas: ”Du er min Herre, jeg er din tjener. Ske din vilje!” og Thomas rejste.

”Som Faderen har udsendt mig, sender jeg også jer”. Thomas blev *sendt*.

På samme måde sender han også os: fra gudstjenesten og hjem til det daglige, for dér at gøre hans gerning. Han sender os med en ny ånd i lungerne, Helligånden. For hjemme i det daglige skal vores *hjerne* nu tænke hans tanker, vores *tunge* sige hans ord, vores *fødder* gå hans veje og vores *hænder* gøre hans gerninger. Hver eneste gudstjeneste er på den måde en *mission* - en *udsendelse* - af en forskræmt og uværdig flok. ”Som Faderen har udsendt mig, sender jeg også jer”.

Og vi har kun ét svar, tvivleren Thomas’ svar: ”Du er min Herre, jeg er din tjener. Ske din vilje!”

Litteratur:

Om at bedrage sig selv: *Det moderne menneske* (Livshistorier, småfortællinger)

Om hvad kirken dør af: Gurli Vibe Jensen: *Den døde kirke* (Livsmønstre).

2.søndag efter påske

Den gode hyrde

KONFIRMATIONSPRÆDIKEN

Jesus sagde: Jeg er den gode hyrde. Den gode hyrde sætter sit liv til for fårene. Den, der er daglejer og ikke er hyrde og ikke selv ejer fårene, ser ulven komme og lader fårene i stikken og flygter, og ulven går på rov iblandt dem og jager dem fra hinanden; for han er daglejer og er ligeglad med fårene.

Jeg er den gode hyrde. Jeg kender mine får, og mine får kender mig, ligesom Faderen kender mig, og jeg kender Faderen; og jeg sætter mit liv til for fårene. Jeg har også andre får, som ikke hører til denne fold; også dem skal jeg lede, og de skal høre min røst, og der skal blive én hjord, én hyrde.

Johannesevangeliet 10, 11-16

+++

Kan I huske historien fra Det gamle Testamente om den brændende tornebusk? Moses vogtede får i ørkenen ved Horebs Bjerg, og pludselig opdagede han en tornebusk, der brændte. Den stod i lys lue uden at brænde op. Moses tænkte, at det måtte undersøges. Han nærmede sig den brændende busk. Men pludselig lød der en røst fra busken: ”Du må ikke komme nærmere! Tag dine sandaler af, for det sted, du står på, er hellig jord!”

Stemmen fortsatte: ”Jeg er din faders Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud og Jakobs Gud. Jeg har set mit folks lidelse i Ægypten. Du skal gå til Farao, for du skal føre israelitterne ud af Ægypten til et stort og godt land, jeg vil vise dig.

Moses protesterede: Det tør jeg ikke. Hvem er jeg, at jeg skulle gå til Farao? Men Gud svarede: Jeg vil være med dig.

Og da er det, Moses spørger: Men hvad så, hvis israelitterne spørger mig, hvem det er, der har sendt mig? Hvad er dit navn? Hvad hedder du?

Svaret lød fra den brændende tornebusk: ”Jeg er den, jeg er. Sådan skal du sige til israelitterne: *Jeg Er* har sendt mig”.

Ja, det er så Guds *navn*: *JEG ER*. Et stort og uudgrundeligt navn. Men så meget fatter vi i hvert fald: at mens alle ting og alle levende væsener i verden er *blevet til* og *bliver til*, er Gud den, som *er*. Han *er*, har altid *været*, vil altid *blive*. Himlen, ja himlens himle er opfyldt af Gud.

Det begriber vi dog ud fra gudsnavnet *JEG ER*.

Men samtidig er der også et stort spørgsmål, der hænger i luften ubesvaret. *JEG ER* - hvad *er* det da, Gud er? Hvad er det, Gud er *for os*? Det sidste led i gudsnavnet mangler. Jeg er - - - god? Jeg er - - - ond? Jeg er - - - ven? Jeg er - - - fjende? Jeg er - - - velgøreren? Jeg er - - - en ødelægger?

Ikke sandt: det sidste, afgørende ord mangler. Og det mangler faktisk gennem hele Det gamle Testamente, trods alle tilløb til en afklaring. Og derfor slutter Det gamle Testamente i grunden ikke med et punktum, men med et spørgsmålstejn. Det lykkes *ikke* at få sagt klart og tydeligt om *JEG ER*, *hvad* det er, han er.

Det er alt sammen baggrunden for, at Jesus Kristus, Guds Søn og vor frelser, en dag åbnede sin mund og sagde: ”*JEG ER* - - - den gode hyrde. Den gode hyrde sætter sit liv til for fårene”. Vi kan på en måde sige, at med de ord begynder Det nye Testa-

mente. Det manglende led, det manglende ord, *åbenbares*. Spørgsmålstegnet ophæves. Nu skal der ikke længere herske nogen tvivl om Guds hjerte og sind. JEG ER - - - den gode hyrde!

Hvis ikke vi havde hørt ordene så tit, ville vi da også blive dybt rystede. For vi plejer jo ellers at have et helt anderledes fint og fornemt billede af Gud. Ikke sandt: et væsen, der sidder fornemt tilbagetrukket et sted oven over himlens skyer og kigger krænket eller lidt træt ned på den jord, han engang skabte og nu bare lader passe sig selv, selv om den går ad helvede til. En, der ikke blander sig, en fjern og fornem og utilgængelig Gud.

NEJ, siger Jesus. ”JEG ER *den gode hyrde*”. Med andre ord: Gud er ikke *deroppe*, men *hernede*. Hernede, hvor mennesker fødes og lever og arbejder og glædes og sørger, elsker og hader, griner og græder, lykkes og mislykkes og lider og dør. Gud er *her*. Han er som en hyrde, der vogter sine får., ikke kan lade dem i stikken, men har sendt dem sin Søn, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv.

I Det hellige Land kan man stadig opleve hyrder, beduiner, i spidsen for deres hjerde af får og geder. Dyrene går vel at mærke *løse*. Der er ingen hegn og ingen tøjlr. De er *frie*. De bevæger sig i milevide områder med bjerge og dale, f.eks. i Judæas bjerge. Og hyrden går i spidsen, for han skal sørge for, at de får noget at leve af. Han skal føre dem til steder med græs og vand, for han kender området. Og så skal han hele tiden have et vågent øje med de rovdyr, der kan ligge på lur for at snuppe et og andet af hjordens dyr. Og han skal om muligt sørge for, at ingen af dem falder ned ad de stejle skrånninger og slår sig ihjel.

Hvordan gør han det? Det er såre enkelt. For hjordens dyr *kender deres hyrde*. Hvor *han* går, *dér* går *de*.

Jeg er den gode hyrde, siger Jesus. Det er sådan, det er, at følge ham. Der er en, der engang har formuleret det sådan: At tro er at være afhængig. Tro er med andre ord ikke at vide en hel masse og kunne en hel masse og tro en hel masse. Nej, at tro er dybest set dette: at være *afhængig*. Ligesom geder og får på Judæas bjergskrånninger er afhængige af deres beduinhyrde.

Kort forinden havde Jesus sagt det endnu stærkere: *Jeg er fårenes dør*.

En fårefold på Jesu tid var der ikke gjort meget ud af. Det var en firkantet plads, omgivet af jordvolde, eventuelt foroven forsynet med tjørnegrene som en art pigtråd. Det skulle holde de vilde dyr ude. Men der var selvfølgelig *en indgang* til den firkantede plads. En snæver indgang uden nogen *dør*. Eller rettere: med en levende dør. Om natten, når fårene var inde, lagde *hyrden* sig nemlig i døråbningen for med sin egen krop at værne og forsvare sine får. Hvis vilde dyr skulle ind til fårene, måtte det bogstaveligt ske over hyrdens lig. For han var ”fårenes dør”. Han lagde krop til. Det var blodig alvor at være fårenes dør. Det var med livet som indsats.

”Jeg er fårenes dør”, siger Jesus så. Og det kom også til at passe. For hvad andet var det, der skete langfredag? Lad os bare fortsætte i billedet og sige, at Jesus langfredag lagde sig som den levende dør i døråbningen. O da ulven, nemlig *døden*, kom for at finde bytte, da skete det *bogstaveligt* over den gode hyrdes lig. Han gav sit liv for at frelse sin hjord. JEG ER - - - den gode hyrde. JEG ER - - - fårenes dør. Men påskemorgen viste det sig så tillige, at JEG ER - - - *opstandelsen og livet*.

Hvad vil vi mere? Spørgsmålstegnet er ophævet. Den Gud, som *er*, som *var*, som altid *har været* og som *altid vil blive*, har i Jesus vist os sit sind og sit hjerte. ”Jeg er den gode hyrde. jeg kender mine får, og mine får kender mig”. Og at *tro* er at følge ham i *afhængighed*.

Denne trygge tro er så den arv, vi gerne vil give videre til vores børn. ”Guds ord, det er vort arvegods, det skal vort afkoms være”. Nemlig det Guds ord, der taler om *den gode hyrde*.

For 13-14 år siden fik de den arv - da vi kom bærende med dem op til døbefonten og fik dem døbt i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn. Og da det var sket, vidste vi, at nu var livet blevet meget tryggere. Nu var vores barn lagt i den gode hyrdes arme - de bedste, der findes.

I konfirmander, det husker I af gode grunde ikke. Men netop derfor er det, vi har konfirmandsforberedelse og konfirmation: for at minde jer om den dåb, I ikke selv husker, og fortælle jer om den gode hyrde, i hvis arme I dengang blev lagt. Og for øvrigt også puffe til jer og sige: *følg ham!*

Jeg har været jeres forældres medarbejder på at holde billedet af den gode hyrde op for jer. For at han dog ikke skal kalde på jer forgæves.

For nogle år siden boede jeg med min familie en halv snes sommerdage på Gotland (I véd: deroppe i Østersøen til højre for Sverige). Her er der en enorm masse brune eller brunlige får. Man taler om Gotlandsfår. Og den gamle, stovte bonde, vi boede ved siden af, havde i hundredvis - han vidste ikke helt, hvor mange.

Så stod vi en dag uden for hans gård og snakkede. Fårene gik deres egne veje langt borte, det meste af en kilometer borte, på en enorm mark. Så spurgte jeg ham: Gustav, hvordan får du nogensinde samling på alle de får? Render de ikke hver sin vej?

Prøv at se, svarede Gustav. Og så udstødte han et langt, syngende råb. Og *så* skal jeg ellers love for, der skete noget med fårene. De kastede sig rundt og kom styrtende ned mod os, ét stort, brunt tæppe af får. Det tog ingen tid, så stod de alle sammen og så forventningsfuldt op mod den gamle bonde.

Det er en oplevelse, jeg sent skal glemme. Det var ligesom Jesu ord: ”Mine får hører min røst, og jeg kender dem, og de følger mig, og jeg giver dem evigt liv, og de skal aldrig i evighed gå fortabt, og ingen skal rive dem ud af min hånd!”

Det er sådan et liv, sådan et trygt liv, I konfirmander og I forældre, plus alle vi andre, der hverken er konfirmander eller forældre, er indbudt til at leve.

Vi er godt dumme, hvis vi takker nej. For her er jo netop det liv, *alle* mennesker dybest set sukker efter.

Den danske Salmebog nr. 482

Litteratur:

Om en, der altid kan kende mig: Peter Seeberg: *Patienten* (Livsmønstre)

Om en, der vogter mig: Fjodor Dostojevskij: *Ulven kommer* (Livshistorier).

3.søndag efter påske

Sorgen og glæden

Jesus sagde: ”En kort tid, så ser I mig ikke længere, og atter en kort tid, så skal I se mig.«

Da sagde nogle af hans disciple til hinanden: »Hvad er meningen med det, han siger til os: En kort tid, så ser I mig ikke, og atter en kort tid, så skal I se mig? og: Jeg går til Faderen?« De sagde altså: »Hvad mener han med at sige: En kort tid? Vi forstår ikke, hvad han taler om.«

Jesus vidste, at de ville spørge ham, så han sagde til dem: »I spørger hinanden, hvad jeg mente, da jeg sagde: En kort tid, så ser I mig ikke, og atter en kort tid, så skal I se mig? Sandelig, sandelig siger jeg jer: I skal græde og klage, men verden skal glæde sig. I skal sørge, men jeres sorg skal blive til glæde. Når kvinden skal føde, har hun det svært, fordi hendes time er kommet; men når hun har født sit barn, husker hun ikke mere sin trængsel af glæde over, at et menneske er født til verden. Også I sørger nu, men jeg skal se jer igen, og da skal jeres hjerte glæde sig, og ingen skal tage jeres glæde fra jer».

Johannesevangeliet 16, 16-22

+++

Det var Skærtorsdag aften, mens de sad ved nadverens bord, det var ved den lejlighed, Jesus sagde de gådefulde ord til sine disciple: ”En kort tid, så ser I mig ikke længere, og atter en kort tid, så skal I se mig.«

Og det er klart, at det forstod de ikke et muk af. For de vidste *ikke*, hvad *vi* ved i dag: at det var lige før stormen - lige før Getsemane og pågribelsen af Jesus og forhøret hos ypperstepræsten og domfældelsen hos Pilatus, og vandringeren til Golgata og lige før Jesu korsfæstelse, død og begravelse - og opstandelse på den tredje dag.

Alt det véd *vi*. Men *de* vidste det af gode grunde ikke. ”En kort tid, så ser I mig ikke længere, og atter en kort tid, så skal I se mig.« - de forstod det simpelthen ikke. De sagde: »Hvad er meningen med det, han siger til os: En kort tid?«

Og så kan man jo undre sig over, at det her lille ordskifte overhovedet fik en plads i Det nye Testamente. For det hviler altså på forældede forudsætninger. Næmlig disciplenens uvidenhed om den skæbne, Jesus snart skulle få. Og hvad skal *vi* så med det lille ordskifte om den korte tid mellem sorgen og glæden? Hvad kan det have at sige *os* i dag?

Slet ikke så lidt. Her er nemlig sagt noget vigtigt om, hvordan det er at være et kristent menneske. At det nemlig, hele livet igennem, er at opleve både sorg og glæde, helt efter Jesu ord: ”En kort tid, så ser I mig ikke længere, og atter en kort tid, så skal I se mig.«

Sagt på en anden måde: at være et kristent menneske, det er, livet igennem og gang på gang, at opleve både en langfredag og en påskemorgen. Ikke *kun* en langfredag, og ikke *kun* en påskemorgen, men netop begge, og så tæt forbundne, at der kun er ”en kort tid” imellem dem. Sådan som vi lige har sunget i Kingos lille, fine salme:

Så er sorg til glæde lænket,
så er drikken mig iskænket,
besk og sød i livets skål,
sådant er mit levned's mål.

Den sorg, vi her taler om, er vel at mærke ikke en hvilken som helst sorg, men (som i evangeliet i dag) sorgen over, at Jesus Kristus føles død og borte, og jeg står ene og forladt. Vi taler her om sådan noget som dårlig og god samvittighed, om tvivl og tro, om anfægtelse og trøst, om tomhed og fylde. *Og vi kender begge dele.*

Her hører jeg så *protesterne*: at det kan jo ikke passe, at vi, der kalder os kristne, kender *begge* dele, både dårlig og god samvittighed, både tvivl og tro, både anfægtelse og trøst, både tomhed og fylde. Det må dog være enten-eller.

Men så enkelt er det bare ikke. Det er ganske vist noget, mange prøver at bilde os ind i disse år: at bare man overgiver sit liv til Jesus, er alle problemer løst. Det drejer sig bare om det dér lille snuptag, der hedder en omvendelse, *så* skinner solen. Borte er alle mørke tanker. Man *bliver* simpelthen *så* lykkelig og glad. Det kan oven i købet ses på en, som en udstråling. Andre kan tydeligt se det, og så siger de, at der er rigtignok sket noget med Pedersen, for han stråler sådan af lykke.

Den vogn skal vi bare aldrig hoppe på. For det passer ikke. Digteren Johannes Jørgensen, der gik fra et liv som moderne fritænkter til kristen tro, fik engang spørgsmålet præsenteret, og han svarede sådan:

”De tager ganske fejl, højstærede! Man er aldeles ikke lykkelig, når man er et ”troende menneske”. Det er den største ulykke, som kan passere en, at blive kristen, og hvis De troede på Gud (hvad De altså ikke gør), burde De bede ham fri Dem derfra. *De* er lykkelig, som ikke tror på nogen ting! De lever, som De har lyst til, og bevarer Deres gode samvittighed derved ... Vi andre har fået troens gave og det med denne gave følgende ansvar, og det tynger os ofte så stærkt, at vi er nær ved at segne som under byrden af et kors”.

Det er selvfølgelig noget provokerende udtrykt. Han har jo ikke ret i, at det er den største *ulykke* at blive kristen, og det mener han begribeligvis heller ikke. men han har i hvert fald ret i, at hvis man kommer til Jesus Kristus for at blive lykkelig og sorgløs, er man gået gruelig galt i byen. For der følger *ting og sager* med i den kristne tro.

Johannes Jørgensen nævner altså *samvittigheden*, som man får sit bøvl med. For med Jesus Kristus som herre er det jo slut med bare at leve, som man selv har lyst til, og hvis jeg så gør det alligevel, er samvittigheden der omgående med sine anklager. Så ligetil er *det*. Samvittighedsplage er ikke at spøge med.

Og vi kan også nævne *tvivlen*. For kristne mennesker lever i samme verden som alle andre. En verden, der næsten kun kan tænke på én måde, nemlig den videnskabelige.

Det gælder os alle, både kloge og mindre kloge, både store og små. Når konfirmander f.eks. anklagende siger: Hvordan kan man tro på en Gud, man ikke har set? kan man selvfølgelig så let som ingenting skyde det argument i sæk ved at svare, at Gud i sagens natur netop er en, der *ikke* kan ses, så derfor ville det være det aller mærkeligste af alt, hvis vi en dag *så* ham. Ja, det er meget nemt at spille den bold retur. Men tilbage står, at vi jo alle sammen i os har det dér krav om *at se, før vi tror*. Ja, det krav er ikke engang noget nyt. For to søndage siden hørte vi om apostlen Thomas, der med egne øjne ville se nagemærkerne i den Opstandnes hænder og ville føle nagemærkerne og såret i hans side - ellers ville han ikke tro.

Ja, vi kender det *alle*. Jeg gentager: *alle* kender den tvivl. Det er den slags, der følger troen som dens faste følgesvend. For det er logisk: det er kun troen, der kan tvivle. Vantroen er jo ligeglad.

En tredje ting, der følger ethvert kristent menneske, er *anfægtelsen*. Det vil sige uvished om sin tro - om den slår til - om Gud kan eller vil holde sådan en som mig ud, med sådan en elendig og pjaltet tro, jeg har.

Men heller ikke sådan en anfægtelse er spor ny. Også den findes allerede på Det nye Testaments blade. Jeg kan huske fra min studietid, da jeg sad og læste Paulus'

Brev til Romerne og kom til de kendte ord i kapitel: 7: ”Jeg véd, at i mig, altså i mit kød, bor der intet godt. Viljen har jeg, men udføre det gode kan jeg ikke. For det gode, som jeg vil, det gør jeg ikke, men det onde, som jeg ikke vil, det gør jeg”. Ganske realistisk sagt, ikke sandt? Men så spærrede jeg øjnene op, da jeg læste en kommentar, som helt alvorligt rejste det spørgsmål, om Paulus tænkte sit liv *før* sin omvendelse eller *efter*.

Et idiotisk spørgsmål. Hvad kan teologer dog ikke finde på? For dels kan enhver jo se, at Paulus skriver i nutidsform. Han skriver ligeud, at det gode, som han *vil*, det gør han ikke. Og dels er det jo en smertelig erfaring, som vi alle sammen, jeg gentager *alle sammen*, kender på vores egen nutidskrop. At vi gerne vil gøre det gode, og så *gør* vi i stedet det onde. ”Jeg elendige menneske”, skriver Paulus. Og hvem af os kan ikke tit sige det samme: jeg elendige menneske.

Den *anfægtelse* følger også med troen som dens faste følgesvend. Den grubler over, om Gud nu også kan eller vil holde mig ud, med sådan en elendig og pjaltet tro, jeg har.

Og endelig det fjerde af de problemer, der følger med troen. Nemlig *tomheden indvendig*, der hænger nøje sammen med både den dårlige samvittighed og tvivlen og anfægtelsen. Tomheden indvendig, fordi det kristne evangelium ligesom er blevet til ord og lyde fra en helt anden verden end min. Og i virkeligheden siger mig grumme lidt.

Igen må vi sige, at det ikke er spor nyt. Tænk bare på de to uheldige helte, der vandrede til Emmaus påskedags eftermiddag. De *havde* skam hørt påskebudskabet om Jesu Kristi opstandelse. Men det sagde dem absolut ingenting. ”Vi havde håbet”, siger de, ”vi havde håbet, at det var ham, der skulle forløse Israel”. Hvem af os kan ikke sige næsten det samme: at vi havde sådan håbet på vores *egen* forløsning? Men indtil videre forgæves.

Det er den indre *tomhed*, der følger i hælene på troen. For det er klart, at det er kun *troen*, der kan føle den indre tomhed. Vantroen vil jo være ligeglad.

Sådan kan vi alt i alt konstatere to vigtige ting:

For det første, at alt det pladder om de kristnes evige lykkerus, det *køber* vi ikke. Vi vil tværtimod med de første kristne bekende, at samvittighedsproblemer og tvivl og anfægtelse og indre tomhed er en del af vores hverdag:

Så er sorg til glæde lænket,
så er drikken mig iskænket,
besk og sød i livets skål,
sådan er mit levnedsmål!

Det er *det ene*, vi vil sige. Men det andet er, at det aldeles ikke skal tage modet fra os. Tværtimod, for netop samvittighedsproblemer og tvivl og anfægtelse og indre tomhed er jo i virkeligheden klare *livstegn*: tegn på, at troen er der. Det kan enhver nemlig se - det er elementær logik - at det *er* kun troen, der kan få ondt i samvittigheden og tvivle og anfægtes og føle tomhed. Vantroen vil være ligeglad.

Hvad *tvivlen* angår, kan vi f.eks. henvise til Martin Luther, der et sted ligefrem siger, at hvis man ingen tvivl har, er det et betænkeligt tegn på, at troen er kølnet. Tvivlen kan være en Guds gave, siger han. For den jager os hele tiden ud af os selv, og derinde er der ikke noget at bygge på. ”Tit har man troen som en ål, man holder i halen”, siger han. Enhver, der har prøvet at holde en ål i halen, véd, hvad Luther mener.

Sådan er der altså kun ”en kort tid” mellem sorgen og glæden. ”*Mikron*”, står der i den græske grundtekst. Mikron, som egentlig betyder noget småt. Det samme ord, som vi har i måleenheden *mikro*, som betyder en milliontedel. *Så kort* er der mellem sorgen og glæden.

Nu i sorrig, nu i glæde,
nu i fald og nu i sæde,
ofte fuld af stor uro,
altid fuld af Jesu tro.

Og sådan vil det være indtil den salige dag, da Han selv kommer og gør *al* sorg til glæde. Da skal vore hjerter glæde sig, og ingen skal tage vores glæde fra os.

Den danske Salmebog nr. 644

Litteratur:

Om trøst i sorgen: *Hvis du aldrig havde grædt* (Livshistorier, småfortællinger).

Bededag

Vend om

I de dage træder Johannes Døber frem og prædiker i Judæas ørken: »Omvend jer, for Himmeriget er kommet nær!« Det er ham, der er talt om ved profeten Esajas, der siger:

Der er en, der råber i ørkenen:
Ban Herrens vej,
gør hans stier jævne!

Johannes bar klæder af kamelhår og havde et læderbælte om livet, og hans føde var græshopper og vildhonning. Da drog Jerusalem og hele Judæa og hele Jordanegnen ud til ham, og de blev døbt af ham i Jordanfloden, idet de bekendte deres synder.

Men da han så, at mange af farisæerne og saddukæerne kom for at blive døbt af ham, sagde han til dem: »Øgleyngel, hvem har bildt jer ind, at I kan flygte fra den kommende vrede? og tro ikke, at I kan sige ved jer selv: Vi har Abraham til fader. For jeg siger jer: Gud kan opvække børn til Abraham af stenene dér. Øksen ligger allerede ved træernes rod, og hvert træ, som ikke bærer god frugt, hugges om og kastes i ilden.

Matthæusevangeliet 3, 1-10

+++

”*Så bær da den frugt, som omvendelsen kræver*”. Ordene møder os midt i kirkeårets gladeste tid, påsketiden, hvor søndag efter søndag er gennemvævet af glæden over Jesu Kristi opstandelse. Hvor evangelium efter evangelium kort sagt handler om, at alt er blevet nyt, fordi vi har en levende Herre, der lader sin opstandelses kraft flyde ind i sin menighed og hver eneste enkelt kristen.

Men så møder vi altså pludselig Bededagen, der kommer med det personlige spørgsmål: Hvad *blev* det så til med påskeglæden? Fik den indpas i åbne, taknemmelige hjerter? Fik den fri adgang hos jer, så den kom til at betyde noget? Eller har den store glæde været spildt på jer?

Så bær da den frugt, som omvendelsen kræver. Og det nytter altså ikke noget at blive gal i hovedet og sige, at det kommer ingen ved. At det skal jeg nok selv klare. Vi ville vel ikke på samme måde blive gale på lægen, der spørger til vores helbred. Vi ville vel heller ikke blive gale i hovedet, hvis han siger, der skal behandling til, for ellers ender det på kirkegården.

Nej, og det er på samme måde ilde anbragt at blive sur og gal over Johannes Døbers ord om at bære den frugt, som omvendelsen kræver. For det er Vor Herres egen advarsel mod at lukke af for hans kraft. Og det er virkelig os selv, det går ud over, hvis vi lægger den hindringer i vejen.

Så bær da den frugt, som omvendelsen kræver. Lad os lige et øjeblik se, hvad det ord ”omvendelse” betyder. Det er blevet brugt så meget og så længe, at det lider under alvorlig nedslidning. Men i virkeligheden er det jo umådelig enkelt og konkret. Omvendelse er, at jeg *vender mig om*, så jeg vender ryggen til det, jeg før vendte ansigtet mod, og ansigtet mod det, jeg tidligere vendte ryggen. Så ligetil er ordet *omvendelse*. Jeg vender mig, vel at mærke ikke bare en smule, så jeg stadig kan skele til siderne og skæve tilbage, men jeg vender mig *helt om*.

Når Guds ord kommer til os nu og taler om omvendelse, træffer det os, mens vi netop står og vender ansigtet mod - - - alt vores eget. Er ivrigt optaget af vores egen

person, vores stolthed og forfængelighed, vores egne tanker og egne planer - hele den lille, selvcentrerede verden, som er vores, og hvor vi selv er konge og kejser.

Mens vi tilsvarende vender ryggen til Gud Fader, vor Skaber, og hans ord og vilje. Samt en næste, som har brug for os til både det ene og det andet. Men hvad man har vendt ryggen, ser man af gode grunde ikke. Hvad man har vendt ryggen, er ude af øje og dermed uden af sind.

Sådan træffer ordet om *omvendelse* os, mens vi vender ansigtet mod alt vores eget, og ryggen til Gud og vores næste.

Og da har ordet *omvendelse* indlysende mening. Det betyder: vend dig nu lige om. Vend *ryggen* til hele selvisheden, stoltheden og forfængeligheden og alle dine egne selvoptagede tanker og planer. Vend det ryggen, og vend ansigtet mod Gud og din næste. For det er nu engang Hans ord og vilje, der gælder. Det er Ham, der skal fylde dine tanker og planer. Vend om, vel at mærke ikke bare halvt, så du kan skele til begge sider. Nej, *helt omkring!*

Det, vi skal vende ryggen, er i virkeligheden heller ikke bedre værd. Ærligt og redeligt: hvad *fremtid* er der i hele denne evindelige selvoptagethed, stolthed og forfængelighed? Vi véd godt, at det alt sammen har en meget kort levetid. Det går i graven med os og dækkes af en meter jord.

Når vi skal omvende os og vende alt det ryggen, er det derfor i virkeligheden slet ikke noget afsavn. Skulle der være afsavn i at lægge det bag sig? Det er dog tværtimod den pure lykke at få ansigtet vendt mod det eneste, der er opstandelse og fremtid!

Når vi vender ansigtet mod Gud, da ser vi nemlig Ham, som stod op af graven påskemorgen, ikke for sin, men for vores, din og min skyld - for at du og jeg skal gøre det samme.

At vende om til ham og åbne sig for hans opstandelses kraft er derfor *lykke*. På ingen måde et afsavn, men det bedste, der kan times et menneske.

Det gælder også, når vi ved omvendelsen kommer til at stå ansigt til ansigt med *vores næste* - den næste, som står ved Jesu Kristi side. Han gør sig altid til ét med vores næste - det har vi hans egne klare ord for. Hvad vi gør imod vores næste, er gjort imod ham. Hvad ondt, vi gør mod vores næste, er gjort imod Jesus Kristus. Og hvad godt vi gør imod vores næste, er gjort imod ham. Netop derfor er forholdet til vores næste noget med fremtid i - noget med vores evige skæbne i.

Den, der vender ansigtet mod alt *sit eget*, selvoptagetheden, stoltheden og forfængeligheden - alle mine egne tanker og planer, har altså vendt sig mod det, der dør og forgår, mens den, der vender ansigtet mod Gud og sin næste, er vendt mod det eneste, der er opstandelse og fremtid i.

Så er der da ikke noget at betænke sig på. Omvendelse er dog det glædeligste, et menneske kan foretage sig.

Og det er vigtigt at fremhæve denne glæde. Det er meget sigende, at de første ord, både Johannes Døber og Jesus sagde, da de trådte frem for offentligheden, er ordene: ”Omvend jer, for Guds rige er kommet nær”. Ordene lød ikke: Omvend jer, for helvede er kommet nær. Eller: Omvend jer, for døden er kommet nær. Men de lød faktisk: Omvend jer, for Guds rige er kommet nær, det vil sige: den store glæde er kommet nær, det evige liv er kommet nær.

Omvendelsen er nemlig omvendelse fra døden til livet, fra sorgen til glæden.

Så vidt, så godt. Men så kommer Johannes Døber altså i dag og spørger os, hvad det så *blev til* med denne omvendelse. Om vi fik vendt os helt om, så opstandelsen, livet og glæden fik indpas i os - og *bar frugt*.

”Så bær da den frugt, som omvendelsen kræver.”

Hvilken frugt? Det siger Johannes Døber ikke, hverken her eller andre steder. Hvis vi vil vide, *hvilken* frugt, må vi et andet sted hen. Nemlig til apostlen Paulus, som

et sted i Galaterbrevet skriver, at ”*Åndens frugt er kærlighed, glæde, fred, tålmodighed, venlighed, godhed, trofasthed, mildhed og selvbeherskelse*”. I alt ni frugter. Skal vi lige gentage dem: kærlighed, glæde, fred, tålmodighed, venlighed, godhed, trofasthed, mildhed og selvbeherskelse.

Det er bare ligesom lidt svært at få sin tunge til at sige alle de ni ord. Ikke fordi de skulle være komplicerede, det er de bestemt ikke. Men de er bare sådan lidt ude af trit med vores hverdag, for nu at sige det skånsomt.

Den allerførste af de ni frugter var *kærlighed*. Men det er hverken erotik eller porno, det er ganske almindelig broder- og søster- og næstekærlighed. At familiemedlemmer elsker hinanden, at mennesker i samme opgang elsker hinanden, at mennesker i samme sogn elsker hinanden, at mennesker i samme by elsker hinanden, at mennesker i samme land elsker hinanden, ja at mennesker på samme klode elsker hinanden. ”Så vi glade vandre, Jesus, mellem dine, elskende hverandre, som Gud elsker sine”. Ja, hvad blev det til med denne den allerførste og vigtigste af de ni frugter, kærligheden? *Bærer du den frugt?*

Den anden af troens frugter er *glæde*. Glæde, der kan lignedes med det solly, der breder sig forgyldende hen over verden og gør den anderledes og gør livet og hverdagen lettere for vores omgivelser at leve. Hvordan med den frugt? Har den fået lov at vokse på dit træ, eller er det bare den sædvanlige surhed og misfornøjelse og misundelse, der gror dér?

En tredje af troens frugter er *fred*. Vi kender vist ellers mere til strid. Vel at mærke ikke den, som Paulus kalder ”troens gode strid”, slet ikke. Men den onde strid mellem mennesker. Om, hvem der skal være den største. Strid om rettigheder og strid om ære. Men blandt troens frugter er *fred* meget vigtig. Verden hungrer efter fred i stort og småt. Hvordan med den? Gror den frugt hos dig i den verden, der er din?

Vi behøver ikke gennemgå alle de ni troens frugter. Men lad os i hvert fald lige nævne den, der hedder *mildhed*. ”Lad jeres mildhed blive kendt af alle mennesker”, skriver Paulus. Men alle mennesker ser jo bare det modsatte: at jeg har et hårdt sind, et heftigt sind, et opfarende og hidsigt sind. Ja hvor er den frugt, der hedder mildhed, henne? Gror den slet ikke på dit træ?

Og så mangler vi endda de sidst fem *åndens frugter*. Vi kan bare lige repetere dem: *tålmodighed, venlighed, godhed, trofasthed og selvbeherskelse*. De er ikke spor komplicerede og ikke spor uopnåelige. Enhver kan se, hvad de drejer sig om. Kender du de frugter - gror de på dit livs træ? Svar selv.

”*Så bær da den frugt, som omvendelsen kræver*”.

Hvordan bærer et træ sig ad med at bære frugt? Kun på én måde, nemlig ved at lade saft og kraft stige op fra roden, op gennem stammen, ud i grenene og videre ud i alle de små kviste - uden afbrydelse.

På samme måde er det, en kristen bærer de frugter, som omvendelsen kræver. Det sker ved at lade omvendelsen *stå ved magt*, så at sige. For når vi har omvendt os fra det i os selv, der hverken er liv eller fremtid i, og vendt os mod Ham, som stod op af graven påskemorgen, *da lader han sin opstandelses kraft flyde ind i os, sådan at vi bærer frugt*.

Så enkelt er det.

4.søndag efter påske

Du, Herre Krist

Jesus sagde: ”Nu går jeg til ham, som har sendt mig, og ingen af jer spørger mig: Hvor går du hen? Men fordi jeg har talt sådan til jer, er jeres hjerte fyldt af sorg.

Men jeg siger jer sandheden: Det er det bedste for jer, at jeg går bort. For går jeg ikke bort, vil Talsmanden ikke komme til jer; men når jeg går herfra, vil jeg sende ham til jer. Og når han kommer, skal han overbevise verden om synd og om retfærdighed og om dom. Om synd: at de ikke tror på mig; om retfærdighed: at jeg går til Faderen, og I ser mig ikke længere; om dom: at denne verdens fyrste er dømt.

Jeg har endnu meget at sige jer, men det kan I ikke bære nu. Men når han kommer, sandhedens ånd, skal han vejlede jer i hele sandheden; for han skal ikke tale af sig selv, men alt, hvad han hører, skal han tale, og hvad der kommer, skal han forkynde for jer. Han skal herliggøre mig, for han skal tage af mit og forkynde det for jer. Alt, hvad Faderen har, er mit; derfor sagde jeg, at han skal tage af mit og forkynde det for jer.

Johannesevangeliet 16, 5-15

+++

Egon Nielsens roman ”Samtalestationen” handler om livet i et lille nordjysk landsogn i 1920’erne og 30’erne. Hovedpersonen er den indremissionske bestyrerinde af telefoncentralen - Juliane hedder hun - hos hvem alle tråde i sognet helt bogstaveligt samles. Så går hun minsandten hen og gifter sig. *Han* kom fra den anden side fjorden og var kendt under navnet A.C. Cognac, men hed egentlig Nielsen. Hidtil havde han mest hævdet sig i slagsmål, men han var altid pæn i tøjet. Og så var han god til at begå sig. Han lagde ikke skjul på, at han havde nogle børn spredt over egnen. Men kunne *det* genere Juliane? Hovedsagen var vel, om han ville skøtte sig vel *herefter*.

Men problemer var der, for A.C. var stadig A.C., og når Juliane var ude, blev der drukket tæt i samtalestationen. Dengang havde mennesker på den egn *to* muligheder, alt andet var uvæsentligt. Man kunne være frelst og komme i Himlen, eller man kunne være fortabt og komme i helvede - *hvis* man altså ikke omvendte sig fra fortabelsen og blev frelst. Og A.C. hørte til de fortabte. Han skulle ikke nyde noget af indremissionsen.

”Jesus elsker også dig, A.C.”, sagde de.

”Nå gør han det?”

Men han begyndte nu alligevel at tænke over livet og døden, og langt om længe fandt han ud af, at han ville have sin sjæl frelst. Og sådan skete det en dag. Den følgende dag kom sognets præst ned på samtalestationen og forærede A.C. en bibel i skindbind og med guldsnit. Til pant og besegling.

Men der var bare *en fejl* i den bibel. Den rettede A.C. med blæk, så snart præsten var gået. Foran i bogen, så det ikke kunne overses eller forglemmes. Den blanke Christian den Niende pen i træskaffet spruttede, da A.C. korrigerede Første Timotheus 1, 15, hvoraf det fremgår, at apostlen Paulus skulle være den største blandt syndere. *Det* gjaldt ikke mere! - ”Den tale er troværdig og al modtagelse værd, at Kristus Jesus kom til verden for at frelse syndere, iblandt hvilke *Anders Christian Nielsen* er den største”, skrev A.C.

Og det var der almindelig enighed om i det sogn.

Det er en ganske god historie. Men hvordan kan et menneske slå sådan en kolbøtte? Hvordan kan sådan noget ske?

Forklaringen finder vi i det evangelium, vi lige hørte, og hvor Jesus den sidste aften, han havde med sine disciple, lovede at sende dem *talsmanden, Helligånden*:

”Og når han kommer, skal han overbevise verden om synd og om retfærdighed og om dom. Om synd: at de ikke tror på mig; om retfærdighed: at jeg går til Faderen, og I ser mig ikke længere; om dom: at denne verdens fyrste er dømt”.

Her er forklaringen: Helligånden, Guds talsmand, havde været på færde og overbevist A.C. Nielsen, kaldet Cognac, om synd, om retfærdighed og om dom. Og det samme vil Guds talsmand gøre i dag: gå i rette med os om synd, om retfærdighed og om dom.

Tre bibelske nøgleord. Dem vil Gud Helligånd i dag overbevise os om. Og sætte *navn* på dem - dit navn og mit navn.

Tag nu først ordet *synd*. Hvem forstår det ord i vore dage? Hvis man tog en nysgerrig mikrofon i hånden og gik ned ad gaden og spurgte folk, hvad ordet betyder, ville mange ikke ane, hvad de skulle svare. Mens andre ville sige, at synd er at gøre noget, der er umoralsk og frækt. Synd er at overtræde moralske paragraffer.

Sådan nogle svar ville man sikkert få. Vi har derfor hårdt brug for at komme i lære hos Helligånden. H.C. Andersen siger, at vi alle er konfirmander for Vorherre. Og det er fint, for så får vi lejlighed til at lære, at synd *ikke* er det samme som at overtræde moralske paragraffer; men at synd derimod er: *ikke at tro på Jesus Kristus*. ”Synd: at de ikke tror på mig”, lyder Jesu forklaring i dag.

Synd er at *holde afstand til Jesus*. Det er da også meget sigende, at ordet ”synd” vistnok er nært beslægtet med ordet ”sund” (navneordet altså). Et sund er noget, der adskiller to landområder, og på samme måde er synd det, der skiller dig og mig fra Jesus Kristus, fra hans guddommelige kærlighed, fra hans udrakte arme, som vil favne både venner og fjender - de arme, som dengang altid opsøgte og fandt dem, der havde overtrådt alle tænkelige paragraffer, nemlig toldere og syndere, gadens piger og alle andre, der var sat uden for samfundet. At *tro* på Jesus Kristus er at blive taget op i de arme - at møde Jesu Kristi grænseløse kærlighed, og så bagefter lade noget af den samme kærlighed komme nogle af mine medmennesker til gode.

At tro på Jesus Kristus er at vide sig elsket og derved lære selv at elske sit medmenneske. Og synden er det modsatte: det hårde, kærlighedsløse hjerte, der holder sig langt borte fra ham, der er al kærligheds udspring og kilde.

Kender du, som er kommet i kirke i dag, kender du sådan et hjerte, der holder sig langt borte fra den guddommelige kærlighed? Er det sådan et, du har i brystet, så véd du, hvad det vil sige at være en synder. En synder er en, der sørger for at holde afstand til Jesu Kristi kærlighed. Er det noget, du prøver at gøre - altså holde afstand?

Sådan vil Helligånden, Guds talsmand, overbevise os om synd. Han stiller sine spørgsmål, og kom ikke alt for let til et svar!

På samme måde med *det andet* af de tre store ord: ordet ”*retfærdighed*”. Folk, som de er flest, vil nok sige, at retfærdighed er det modsatte af synd. Retfærdighed er, at man ikke har gjort noget galt.

Så har vi bare igen brug for at gå i lære hos Helligånden og lære, at retfærdighed er noget helt, helt andet. Sagt med Jesu ord i dag: ”Retfærdighed, at jeg går til Faderen, og I ser mig ikke længere”.

Det lyder gådefuldt; men i virkeligheden er det bare umådelig kortfattet udtrykt. ”Jeg går til Faderen, og I ser mig ikke længere”, den *gang* til Faderen er nemlig Jesu *gang* langfredag til forræderi i Getsemane, tilfangetagelse, pinsel og dom, korsfæstelse

på Golgata, død og begravelse, og til opstandelse på den tredje dag. Det er denne Jesu *gang* til kors og død og grav og opstandelse - at han blev ”gennemboret for vore overtrædelser og knust for vore synder” - og oprejst af graven for livets skyld, der er *retfærdigheden*. En retfærdighed, som bliver *skænket*. *Jesu Kristi* retfærdighed, som vi får *givet* og må have lov at kalde *vores*.

Det er den kristnes retfærdighed. Givet, skænket, til u-retfærdige. Hvordan *det* opleves, kan vist ikke udtrykkes bedre, end den svenske lægprædikant Carl Olof Rosenius (han levede i 1800-tallet) har gjort det. Hans ord lyder sådan:

”Det er sandt, og det er jammerligt, at mine gerninger og min vandel endnu er skrøbelige og ustadige; men jeg har set en mand med gennemhullede hænder og fødder. - I de hænder er mine gode gerninger, i de fødder min gode vandel. Hvis ikke Kristi gerninger er mine, er jeg evig fortabt.

Det er sandt, og det er min daglige plage, at jeg endnu har så mange onde tanker. Men jeg har set et helligt hoved med en tornekrone. - I det hoved er mine gode tanker.

Jeg ville så inderligt gerne, at min egen kristendom var fuldkommen. Jeg har ikke bedt så meget om noget som om dette. Men gælder det min salighed, da siger jeg: Jeg vil ingen anden retfærdighed have end min Herre Kristi.

Holder min kristendom ikke for prøven, da holder min Herre Kristus. Derfor er han mig også kær, kostelig og umistelig.

I dag, da Helligånden, Guds talsmand, vil overbevise os om retfærdighed, lyder spørgsmålet: Kender du, som sidder her i dag, kender du *den* retfærdighed. Dens navn er Jesus Kristus. *Han* er vores retfærdighed, som vi får *givet*. Vi har ingen anden.

Og så står vi endelig tilbage med det sidste af de tre store ord ordet ”*dom*”. Og *dom*, hvad er det?

Mange vil nok sige, at det er den skæbne, der venter de ugudelige. Men i lære hos Helligånden bliver vi klogere. Hvad har vi ikke lige hørt om Kristi grænseløse kærlighed? Den kærlighed, som altid opsøgte og fandt de ugudelige: toldere og syndere, gaden løse piger og alle de andre fortabte eksistenser? Hvad har vi ikke netop hørt om Jesu Kristi arme, rakt elskende ud for at favne venner og fjender? Hvad har vi ikke netop hørt om ham, der blev ”gennemboret for vore overtrædelser og knust for vore synder” - om den retfærdighed, et menneske får *givet*?

Nej, *dommen*, den går forbi - og rammer den eneste, der *ikke* kan nås af Jesu Kristi arme, nemlig Guds modstander, Satan. Sagt med Jesu ord: ”Dom: at denne verdens fyrste er dømt”. Ikke du og heller ikke jeg, men denne verdens fyrste er dømt. Du og jeg er noget *andet*. Vi er elskede af Gud, er hans kære børn. Eller sagt med ét eneste ord: *frelst*.

”*Du, Herre Krist, min frelser est, til dig jeg håber ene*” - det er, hvad vi lærer hos Helligånden. Og vi har hårdt brug for at lære den lektie og lade den gå os i blodet. Ligesom ham A.C. Cognac, også kaldet Nielsen.

Så kan hele den her prædiken altså samles i ét eneste: i navnet *Jesus*.

Det er meget praktisk, for så er den jo enormt let at *huske*. Når I nu kommer hjem fra kirke i dag, og I spørger jer selv: hvad var det nu i grunden, prædikenen handlede om? Hvad var det egentlig, præsten sagde? - så kan I sige til jer selv: Åh jo for resten: Han sagde *Jesus!*

Bedre referat af den prædiken, I nu har hørt, kan ikke gives.

5.søndag efter påske

I Jesu navn

Jesus sagde: ”Sandelig, sandelig siger jeg jer: Beder I Faderen om noget i mit navn, skal han give jer det. Indtil nu har I ikke bedt om noget i mit navn. Bed, og I skal få, så jeres glæde kan være fuldkommen.

Sådan har jeg talt til jer i billeder; der kommer en tid, da jeg ikke mere skal tale til jer i billeder, men ligeud forkynde for jer om Faderen. Den dag skal I bede i mit navn, og jeg siger ikke til jer, at jeg vil bede til Faderen for jer, for Faderen selv elsker jer, fordi I elsker mig og tror, at jeg er udgået fra Faderen. Jeg er udgået fra Faderen, og jeg er kommet til verden; jeg forlader verden igen, og jeg går til Faderen.«

Johannesevangeliet 16,23b-28

+++

Vi har lige hørt Jesus sige: ”*Bed, og I skal få*”.

Men hvem husker ikke det gamle folkeeventyr - det findes i forskellige udgaver, men handler om samme sag. Nemlig manden, der fik lov at få *tre ønsker* opfyldt. Da han så er på vej hjem, møder han sin nabo og bliver uvenner med ham og siger: ”Gid kæppen må slå dig i evighed!” Og da han kommer hjem, er konen sur og skælder ud, og han siger: ”Gid din mund må være lukket i syv år”.

Straks sad manden i en forfærdelig suppedas. For kæppen bankede og bankede naboen. Og konens mund var tydeligvis ved at gro sammen, men hendes øjne viste lige så tydeligt, at nu kunne han bare vente sig.

Hvorefter manden måtte bruge sit sidste, dyrebare ønske til at få tingenes gamle tilstand genoprettet.

Folkeeventyr rummer tit en stor visdom. Det her siger, hvor farligt det er, hvis man automatisk får sine ønsker opfyldt.

Alligevel har mennesker altid brugt religionen som middel til deres ønskers opfyldelse. De gamle romere talte om at ”*fatigare deos*”, dvs. at udmatte guderne, køre dem træt, bede dem sønder og sammen, lige til de gav sig - og *leverede varen*.

Det var romernes åbenlyse praksis, og det er ikke usandsynligt, at nogle kristne bruger samme praksis i smug. For det *er* jo skønt at få sine ønsker opfyldt! Lykken er at få, hvad man vil have!

Eller - måske passer det i virkeligheden slet ikke. Det gamle folkeeventyr siger i hvert fald noget andet: at det er frygtelig farligt, hvis vi mennesker selv får lov at bestemme - vi som ikke har forudsætninger for at vide, hvad der tjener os bedst.

Derfor er det en helt anden form for bøn, *Jesus lærer os*. Han lærer os at skelne mellem *krav* og *bøn*.

At kræve er at trumfe sin egen vilje igennem. Men *at bede*, sådan som Jesus har lært os, er at spørge efter Guds vilje - den Gud, som er vores *far*.

Det er meget betegnende, at i det korte evangelium, vi lige hørte, og som handler om bøn, at dér bruges ordet *fader* hele syv gange. Det er meget tankevækkende, og vi kan jo også lige minde om, at den bøn, Jesus selv har lært os, *indledes* med ordet fader. ”Vor Fader, du som er i himlene”.

Jesus lærer os at bede som børn, der henvender sig til deres kærlige far.

Det er endda ikke som i japanske templer, hvor man med tre hårde slag på gongongen først må vække gudernes opmærksomhed og derefter må skynde sig for ikke at besvære guddommen. Nej, Jesus lærer os at bede til *en far*. En far, der er opfyldt af kærlighed, og som intet hellere vil end at høre, hvad hans kære børn har at sige, og intet hellere vil end at hjælpe.

Sådan skal vi bede, som børn, der kommer til deres far (eller mor). Vel at mærke *små børn* - dem der endnu ikke er blevet så kloge, så kloge. *Små børn* finder aldrig på at komme og kræve den ene eller den anden konkrete løsning på det opståede problem. Små børn forlanger ikke, at far eller mor skal hjælpe dem på den her ene, bestemte måde. De drømmer heller ikke om at lægge pres på deres forældre, hverken ved overtalelse ("du kan jo nok se, at det her er den bedste løsning" eller ved trusler ("hvis ikke du gør det, er jeg færdig med dig").

Nej, små børn gør det på en helt anden måde, når de kommer efter hjælp. De kommer bare rendende og klamrer sig tudbrølende til far eller mor. Måske gør de slet ikke andet, og så må far eller mor finde ud af, både hvad der er galt, og hvad der skal gøres. Måske fortæller det lille barn lige netop, hvad der er galt - men lader så far eller mor finde ud af, *hvad* der skal stilles op.

I alle tilfælde er det far eller mor, der afgør, hvad der skal *gøres*. For det er det, man har far eller mor til.

Sådan bærer små børn sig ad over for deres forældre, og sådan lærer Jesus os at bede til Gud: *som Guds børn, der kommer til deres far*.

I en gammel katekismus fra 1700-tallet er der et spørgsmål, som lyder: "Hvad er det at bede?", og bogens svar lyder: "*Det er at tale enfoldigt med Gud i sit hjerte*".

Det er en dejlig formulering. Bøn er at tale enfoldigt med Gud i sit hjerte, som et barn, der kommer til sin far og lægger alle sorger og glæder, ja hele livet, lægger både mig selv og min næste og alle andre mennesker, lægger det hele i hans faderhænder og beder om, at hans gode vilje må ske *i* det alt sammen.

I evangeliet i dag lyder det så fra Jesus: "Sandelig siger jeg jer: "Beder i Faderen om noget i mit navn, skal han give jer det". *I mit navn*, siger Jesus, det vil sige sådan, at Han står bag - står inde for bønnen. Hvis vi beder Gud om noget, Jesus står bag, vil Gud opfylde den.

Hvordan kan vi så bede sådan, at Jesus står bag? Mon ikke det sker ved, at vi lærer at bede sådan, som Jesus selv bad? Det må være den sikre vej til at bede i hans navn.

Det store, klassiske eksempel på, hvordan Jesus selv bad, kender vi fra Skærtorsdag nat i Getsemane Have. Da bad Jesus for sit liv, og han var angst for alt det, der skulle komme. Så panisk, at han svedte blod. Så ude af sig selv, at han, som der står, blev "grebet af forfærdelse og angst". Og han bad: "Fader, alt er muligt for dig. Tag dette bæger fra mig. Dog ikke, hvad jeg vil, men hvad du vil". Sådan bad han tre gange, og så var der bedt, hvad der skulle bedes, sagt hvad der skulle siges, til Gud.

Hvis vi vil bede *i Jesu navn* - sådan at han står bag vores bøn, må vi lære at bede på samme måde. Altså komme til Gud *med* alle problemerne. Ingen problemer er for store og ingen for små. Komme til Gud med det hele. Tale enfoldigt med Gud i vores hjerter om det, og så gøre ligesom Jesus selv: lade Ham finde ud af, hvad der skal stilles op. Ske ikke min vilje, men din. For du véd bedst!

Sådan er kristen bøn, bøn i Jesu navn, bøn som han står bag. Vi har lært det af ham selv.

Jamen står han da ikke dér på prædikestolen som en ren lyseslukker? Er der så overhovedet noget *ved* at bede - hvis det i virkeligheden bare drejer sig om, at Guds vilje må ske? Hvad er der så *ved* at bede? Hvor er glæden og optimismen ved bønnen så henne?

Skudt forbi! Det er stik modsat. Det er i virkeligheden den eneste trygge måde at bede på. Tænk igen på folkeeventyret om manden, der selv fik lov at bestemme de tre ønsker - hvordan det gik ham. Der er et afrikansk ordsprog, som lyder: ”*Selv en dåre kan sige, hvor mange æbler der er på et træ; men kun en vismand kan sige, hvor mange træer der er i et æble*”.

Det er et plets kud. Ethvert fæ kan sige, hvor mange æbler der er i et træ, for de kan tælles. Men hvor mange træer der er i et æble, dvs. hvor mange nye træer, hvor mange nye muligheder, hvor meget fremtid, hvem kan sige det?

På samme måde med os. Hvad véd vi om vores muligheder? Hvad véd vi om, hvad fremtid vi har? Og endnu mere; hvad véd vi om, hvilke muligheder og hvilken fremtid *Gud har gemt* til os?

Nej, det véd vi ikke, nej. Men det véd Han. Derfor ville det være frygtelig risikabelt at bede: ”Ske *min* vilje!”, og derfor er den store tryghed, gemt i bønnen: ”Ske ikke min vilje, men din!” Rent ud sagt: vi ville aldrig få et roligt øjeblik, hvis vi vidste, at *vores* vilje skulle ske. For sæt nu vi havde taget fejl! Sæt vi havde bedt om noget skadeligt.

Mens den, der beder om, at vores himmelske Faders gode vilje må ske, er rolig og tryg. Han kan sige med morgensalmens ord:

Du bedst min tarv og trang,
o Herre, kender,
tilmed er lykkens gang
i dine hænder,
og hvad min tjener bedst i hver en måde,
du det tilforne ser.
Min sjæl, hvad vil du mer?
Lad Gud kun råde!

Sådan er kristen bøn. Kun sådan bøn er der tryghed i, og kun sådan bøn er der glæde i. Derfor siger Jesus: ”Indtil nu har I ikke bedt om noget i mit navn. Bed, og I skal få, så jeres glæde kan være fuldkommen.”

Hvad gør vi så, når vi møder livets store gåder og hamrer vores hænder til blods på dem? Når sorg og lidelse og ulykke, som umuligt kan forenes med Guds gode fadervilje, stormer imod os? Hvad gør vi så?

Så vil vi prøve, så godt vi kan, at holde fast ved alt det her om, hvad kristen bøn er. Det kan være svært, ja, og det var det også for Jesus selv skærtorsdag i Getsemane. Men vi vil prøve, så godt vi kan, at sige: Herre, jeg forstår ikke det, der nu sker. Men jeg kan jo heller ikke sige, hvor mange træer der er i et æble. Det kan kun du, og jeg vil derfor blive ved og blive ved med at bede: Ske din gode vilje!”

Og så vil vi iøvrigt se frem til den forklaring på alle gåderne, der skal gives os engang - på den store dag, da Guds rige kommer:

Tænk, når engang er løst hver jordisk gåde,
besvaret hvert ”hvorfor?”, jeg grundet på.

Og indtil da får *hele sagen* hvile trygt og godt i Din faderhånd!

Den danske Salmebog nr. 588

Litteratur:

Om at bede ret: Edith Rode: *En ønskeseddel* (Livserfaringer).

Kristi himmelfarts dag

Himlen alt jeg ejer her

Til sidst viste Jesus sig for de elleve selv, mens de sad til bords, og han bebrejdede dem deres vantro og hårdhjertethed, fordi de ikke havde troet dem, der havde set ham efter hans opstandelse.

Så sagde han til dem: »Gå ud i alverden og prædik evangeliet for hele skabningen. Den, der tror og bliver døbt, skal frelses; men den, der ikke tror, skal dømmes. Og disse tegn skal følge dem, der tror: I mit navn skal de uddrive dæmoner, de skal tale med nye tunger, og de skal tage på slanger med deres hænder, og drikker de dødbringende gift, skal det ikke skade dem; de skal lægge hænderne på syge, så de bliver raske.«

Da Herren Jesus havde talt til dem, blev han taget op til himlen, og han satte sig ved Guds højre hånd. Men de drog ud og prædikede alle vegne, og Herren virkede med og stadfæstede ordet ved de tegn, som fulgte med.

Markusevangeliet 16, 14-20

+++

Læg mærke til, at der ikke lød en eneste lille klage fra Jesu disciple efter hans himmelfart. Man *skulle* dog ellers tro, det var en sorgens dag. Nu så de ham for sidste gang. De skulle blive på denne grønne jord, mens *han* skulle ud i det uendelige himmelblå.

Ikke sandt: så kunne man jo godt have forventet afskedstårer.

Derfor er det meget tankevækkende, at vi ikke hører ét eneste ord om sorg ved himmelfarten. Lukasevangeliet fortæller endda, at ”fyldt med glæde vendte de disciple tilbage til Jerusalem, og de var hele tiden i templet og lovpriste Gud”.

”Med glæde” - man må nok spørge: hvordan kunne de ligefrem være fyldt med *glæde* ved afskeden?

Forklaringen er den enkle, at det ikke var nogen *afsked*. Disse disciple, der ellers var så ubeskriveligt tungnemme, der var åbenbart her noget, de forstod. Nemlig at Kristi himmelfart ikke var *en afsked*, men *en ny begyndelse*.

Eller sagt på en anden måde: disciplene har åbenbart forstået, hvad det var for *en himmel*, Jesus begav sig til. At denne himmel ikke var oppe i luften eller ude i rummet, men her på denne grønne jord. Ikke ude i det fjerne, men her i det nære.

Sådan har ordet *himmel* jo to betydninger. Efter den ene betydning er himlen det uendelige verdensrum, som satellitter og rumfærger og andet isenkram fræser rundt i. Men efter den anden betydning er Himlen (med stort H) noget helt andet. Nemlig *Guds usynlige verden*. Som ikke har det fjerneste med verdensrummet at gøre, ja overhovedet ikke med noget bestemt sted at gøre. Ingen kan pege og sige: dér er Himlen (med stort H). For den er som nævnt Guds usynlige verden, og Guds usynlige verden er overalt, hvor Gud er, det vil sige: helt bogstaveligt *overalt*.

Derfor betød Kristi himmelfart *ikke*, at han forsvandt ud i verdensrummet som verdens første kosmonaut, men derimod at han gik over i Guds usynlige verden, over i ”Guds dimension”, så at sige. Han gav slip på sin *menneskeskikkelse* og genantog sin *guddomsskikkelse*.

Nu begynder vi måske at forstå, hvorfor der ikke blev fældet tårer ved Kristi himmelfart. Det var ikke nogen afsked. Den mester, som disciplene kendte, havde været en Herre i menneskeskikkelse, bundet af tid, bundet af sted, bundet af afstande, bundet af alt det, mennesker er bundet af på denne grønne jord. Men nu, da han gav slip på

sin menneskelighed, ville han være *hævet* over alt det. I fremtiden ville han, uafhængig af tid og rum og afstande osv. altid være sine disciple nær. *Usynligt nær*.

Det er Kristi himmelfart, kort fortalt: Ikke at han blev fjern og borte, men tværtimod kom os personligt nær, helt ind på livet af hver eneste af os. Der *burde* måske derfor ikke i trosbekendelsen stå *op-faret til himmels*. For det kan jo unægtelig misforstås. Der burde måske i virkeligheden stå *ned-faret* til himmels. For det er i hvert fald det, der er sagen: at han er kommet *ned*, helt ned og ind på livet af hver eneste af os, uafhængigt af alt det, der hindrer i den fysiske verden. Hos enhver, der råber til ham, er han til stede. I hver menighed, der er forsamlet om hans navn, er han til stede. Sådan som vi skal synge i dag:

Jesus himmelfaren,
dog midt i folkeskaren
 uddeler Himlens vin og brød,
 er med sit folk i liv og død.

Derfor blev der ikke fældet tårer ved hans himmelfart, men disciplene vendte tilbage til Jerusalem fyldt med *glæde*. Det var en højtidsdag. For han er ”med sit folk i liv og død”.

Og så hørte vi i øvrigt, at denne Herre lige inden sin himmelfart gav befaling til sine disciple om at gå ud i alverden og prædike evangeliet for hele skabningen.

Og man kan egentlig aldrig blive træt af at undre sig over, hvad det dog var for mennesker, han gav den befaling til. Vi hørte, at han kom til disciplene, mens de sad til bords, og han bebrejdede dem deres vantro og hårdhertethed, fordi de ikke havde troet budskabet om hans opstandelse. Han bebrejdede dem deres vantro og hårdhertethed, og samtidig - i samme åndedrag - lød det fra ham: ”Gå ud i alverden og prædik evangeliet for hele skabningen”.

Det var altså mildest talt ikke prima duper-duper disciple, Jesus sendte ud i sin tjeneste, men vantro og hårdhertede. Og sådan har det for resten altid været. Hver gang Guds ord har skullet prædikes, har Vor Herre måttet tage et vantro og hårdhertet menneske i kraven og sige: Gå! Guds ord er blevet prædikat og er vandret videre og videre og har vundet menneskers hjerter og har bygget kirke fra by til by og fra land til land - ved vantro og hårdhertede disciples hjælp. Sådan er kirkens historie.

Ja, endnu længere tilbage. Husker I fra bibelhistorien, hvordan *Moses* gjorde alt for at slippe, da Gud ville sende ham med bud til den ægyptiske Farao? Moses sagde: ”Hvem er jeg, at jeg skulle gå til Farao?” Men Gud sagde: ”Jeg vil være med dig”. Og Moses kom med gode undskyldninger: ”Undskyld mig, Herre, men jeg har ikke ordet i min magt og har aldrig haft det... jeg har svært ved at udtrykke mig i ord”. Men Gud svarede: ”Gå nu, jeg vil være med din mund og fortælle dig, hvad du skal sige. Og Moses ville stadig ikke: ”Undskyld mig, Herre, send dog en anden!” Men da blev Gud vred og sagde: ”Du skal møde din bror Aron. Jeg vil være med din mund og med hans mund og fortælle jer, hvad I skal gøre. Tag så din stav og gå...”

Sådan var det, da Moses blev kaldet, og sådan var det også med *Jeremias*, den store profet i Det gamle Testamente. Også han vred og vendte sig og undskyldte sig og ville helst være fri for at gå Guds ærinde til folket. Han sagde: ”Ak, Gud Herre, jeg er ung, jeg forstår ikke at tale”. Men Gud svarede: ”Du skal ikke sige. Jeg er ung! Men overalt, hvor jeg sender dig, skal du gå, og alt, hvad jeg befaler dig, skal du tale. Du skal ikke frygte dem, for jeg er med dig og frelser dig”.

Ja, selv apostlen *Paulus* havde det på samme måde. Han hadede de kristne og den kristne tro af et godt hjerte og forfulgte dem. Men den almægtige Herre standsede ham på landevejen til Damaskus: ”Jeg er Jesus, som du forfølger. Jeg har vist mig for

dig netop for at udvælge dig til tjener og til vidne både om det, du har set, og om det, jeg vil lade dig se". Og den brutale forfølger bøjede sig og blev en Jesu Kristi apostel og gik hans ærinde med evangeliet.

Sådan er Guds ords historie. Det er altid blevet betroet folk med manglende evner og manglende mod, endda manglende lyst. Vantro og hårdhjertede disciple, der helst ville være fri, har han sendt ud for at forkynde sit gode budskab for alle mennesker.

På samme måde i dag, da *vi* nu hører hans befaling om at gå ud i alverden og forkynde evangeliet for hele skabningen. Vi sidder hver og en med alle vores betæneligheder: Jeg har selv så svært ved at tro... Jeg har selv så mange problemer... Jeg har så hårdt et hjerte, så jeg kan da ikke bruges til noget... Jeg er så ung... Jeg har så lidt erfaring i den slags... Jeg taler så dårligt for mig, så derfor duer jeg ikke... Jeg er så genert, så mig kan der ikke være tale om... og så videre i én uendelighed.

Men der er altså ingen - ikke én - af alle de mange gode undskyldninger, der bliver taget for gode varer. Vi kan lige så godt pakke dem sammen og give os til at adlyde Jesu befaling.

"Gå ud i alverden", lyder Jesu ord. Alverden, det er nemlig hinduen i Indien og åndedyrkeren i Afrika og muslimen i Arabien og jøden i Israel og buddhisten i Tibet. Men alverden *begynder* i virkeligheden lige uden for vores egen dør. Du, der er kommet i kirke i dag, skal derfor spørge dig selv: Har jeg, på den plads, jeg har, adlydt Jesu befaling om at bringe evangeliet til hele skabningen? Eller har jeg måske modarbejdet Jesu befaling? - modarbejdet Jesu Kristi evangeliums gang ud til hele skabningen?

Modarbejdet evangeliet, det har nemlig den tavse, den der for enhver pris vil skjule sin tro for andre mennesker. Modarbejdet - man behøver ikke at have sagt ét fjendtligt ord imod evangeliet eller have gjort én eneste fjendtlig handling. Bare det: ikke at have sagt noget, bare det: ikke at have gjort noget, er *modarbejde*.

Jesu befaling er ikke til at tage fejl af. Den lyder: "Gå, og forkynd!" *Hvordan* befalingen skal adlydes, det afhænger jo af den plads, vi har i livet, mellem de mennesker, vi bor iblandt. Men der er i hvert fald alt for mange *tavse kristne*. Hver især får vi et alvorligt spørgsmål at tumle med i dag på festen for Kristi himmelfart. Har jeg været medarbejder eller modarbejder?

Spørgsmålet kan ikke bare affærdiges. For bag befalingen står ikke en tilfældig herr hvemsomhelst, men Ham, som har guddomsskikkelse og er os nær hvert øjeblik, altså også lige nu. Det er ham, der spørger, om jeg er hans medarbejder eller modarbejder.

Hvor er så det gode budskab henne i dether? Jamen det kan enhver dog se. Nemlig at den almægtige Herre Jesus Kristus virkelig kan tænke sig at bruge sådan nogle som os. Så ringe som vi er, så vantro og hårdhjertede vi er, ligesom hans første disciple. Tænk, han vil bruge *dig!* Tænk, han vil bruge *mig* i sin tjeneste - i den store sag, han har for med verden.

Han vil bruge vores *ord*, så fattige og famlende de end er. Han vil bruge vores *gerninger*, så flossede i kanten de end er. Vi hørte endda, at *han selv vil følge med*, når vi går hans ærinde. I hans ærinde går vi aldrig alene, men han er ved vores side og giver os de *ord*, vi skal sige til mennesker. Giver os de *gerninger*, vi skal gøre for mennesker.

Ud over jorden og indtil dens yderste ende
vil han sit budskab om fred og om nåde udsende.
Føle skal hver,
Jesus en frelser os er;
ham skal al jorden bekende.

Litteratur:

Om at være kirke: *Lignelsen om den overflødige redningsstation* (Livserfaringer, småfortællinger).

6.søndag efter påske

I vidneskranken

KONFIRMATIONSPRÆDIKEN

Jesus sagde: Når Talsmanden kommer, som jeg vil sende til jer fra Faderen, sandhedens ånd, som udgår fra Faderen, skal han vidne om mig. Men også I skal vidne, for I har været med mig fra begyndelsen.

Sådan har jeg talt til jer, for at I ikke skal falde fra. De skal udelukke jer af synagogerne, ja, der kommer en tid, da enhver, som slår jer ihjel, skal mene, at han derved tjener Gud. Og det skal de gøre, fordi de hverken har kendt Faderen eller mig. Men sådan har jeg talt til jer, for at I, når den tid kommer, skal huske på, at jeg har sagt det til jer. Men jeg sagde det ikke til jer fra begyndelsen, fordi jeg var hos jer.

Johannesevangeliet 15, 26-16,4

+++

Selv de yngre deltagere i den her konfirmation ved nok, hvad *et vidne* er. Om ikke andet, så kender vi det fra fjernsynets kriminalserier: at når sandheden skal frem i retssalen, bliver der indkaldt vidner. De sætter sig i vidneskranken og fortæller, hvad de har hørt og set i den bestemte sag. De bliver måske krydsforhørt af anklager og forsvarer, og det går sommetider lidt hårdt til. Så gælder det om at tale sandt: ikke krybe udenom, ikke stikke løgne. Men, som de siger i England: "The truth, only the truth, and nothing but the truth: Sandheden, kun sandheden og intet andet end sandheden".

Sådan er det, og sådan må det være. Det kan nemlig få grimme følger, hvis vidnerne lyver eller skjuler noget. Det kan gå ud over andre mennesker.

Det er sådan et billede af en *retssag*, vi skal tænke på i dag: Gud har *en meget stor retssag* kørende med verden. Han gør krav på, at alle mennesker, hver eneste på denne jord, er *hans*. Alle, der er kommet bort fra ham, vil han derfor have tilbage, for at de kan leve hver dag i deres liv som hans kære børn.

Og i den retssag har Gud en *sagfører*, en advokat, nemlig Helligånden. Han er Guds "talsmand". Og vi er hans *vidner*.

Da jeg blev konfirmeret i 1944, fik hver konfirmand et skriftsted, ligesom i dag. Og til mig havde præsten nogle ord fra apostlen Peters første brev (3, 15), som lød:

"Vær altid rede til forsvar over for enhver, der kræver jer til regnskab for det håb, I har".

Det forstod den fjortenårige ikke ret meget af dengang; men det forstod han senere. For det er jo kort og godt den gamle apostels formaning til altid at være klar til at blive *indkaldt som vidne*. "Vær altid rede til forsvar over for enhver, der kræver jer til regnskab for det håb, I har".

Vær altid rede til at lukke munden op og sige åbent og ærligt, hvem du håber på, hvem det er, du tror på.

Ordene får ekstra vægt, når vi husker, *hvem* der var, der sagde dem. at det netop var *apostlen Peter*. Den samme Peter, der skærtorsdag nat havde stået i ypperstepræstens gård. Jesus var blevet pågrebet af vagtmandskabet, og lige nu blev han forhørt inde i ypperstepræstens hus, og Peter stod altså udenfor på gårdspladsen, og da var der pludselig nogle, der kom hen og krævede regnskab af ham for det håb, han havde. "Er du ikke også en af den mands disciple?" Det blev Peter spurgt om tre gange, og tre gange nægtede han. Han var ræd for sit skind. Blev tre gange et falsk vidne, som *overhovedet* ikke var rede til noget som helst.

Bagefter fortrød han og gik udenfor og græd bitterligt, står der. Og da han som gammel mand sad og skrev det, vi kalder Første Petersbrev, var det derfor en erfaren mand, en mand med dyrekøbte erfaringer, der skrev de ord om: altid at være ”rede til forsvar over for enhver, der kræver jer til regnskab for det håb, I har”.

Når man tænker på Peters forhistorie, synes jeg, hans ord får ekstra vægt.

I dag lyder det med *Jesu* ord: ”Også I skal vidne!”. Og ordene lyder ved en konfirmation, som handler om at blive styrket i troen. Sådan som det siges i konfirmationsordene:

”Den almægtige Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader,
som i dåben har gjort dig til sit barn,
han styrke din tro og give dig håb,
han velsigne dig og bevare dig i sin kærlighed
alle dine dage”.

Det er det, konfirmationen handler om: styrkelse i troen. Så meget styrkelse, at vi - sammen med alle andre kristne - kan være Jesu Kristi vidner.

”*Vær altid rede til forsvar over for enhver, der kræver jer til regnskab for det håb, I har*”. Et vidne er altså ikke en, der plaprer løs fra morgen til aften. Men en, der giver svar, når han bliver spurgt.

Men det sker til gengæld ret tit. Somme tider med et direkte spørgsmål: Tror du på Gud? Er du kristen? Er du religiøs? Er du troende? Beder du? Går du i kirke? Men somme tider er spørgsmålet mere indirekte: når f.eks. hele gruppen står og griner larmende ad en dum vittighed om Jesus eller synes rørende enige om, at det kun er idioter, der tror på Gud.

Også I skal vidne, lyder det fra Jesus. *Vidne*, ikke fra morgen til aften, men når I bliver spurgt. Men det bliver vi til gengæld jævnligt og på mange måder. Og da gælder det om at lukke munden op og sige sandheden, hele sandheden og ikke andet end sandheden.

Hver gang vi gør det, er vi en vigtig person i Guds store retssag, og det kan få stor betydning for andre mennesker, hvad vi siger.

Mange er nemlig kommet til at tro på Jesus Kristus, ikke ved at læse i Bibelen og ikke ved at høre præstens prædiken, men simpelthen fordi de havde en god ven eller veninde eller nogle forældre eller en kollega eller måske bare en tilfældig bekendt, der ganske stilfærdigt og uden store armbevægelser fortalte, hvad tro han havde. Den slags kan være mere værd end lange prædikener. Tit og ofte er det ved sådan nogle vidnesbyrd Gud får sine tabte børn tilbage.

Men så kommer alle indvendingerne: jamen kristendom er da en privatsag - noget, enhver skal holde for sig selv, dybt inde i sit bryst - og som ikke kommer andre ved. Det er noget, man har, helt for sig selv.

Sådan er der mange danskere, der mener. Men det er en gammel løgn, er det. Den holder ikke. Hvis kristendom var en privatsag, så sad vi ikke her i dag.

For det første havde vi aldrig hørt en lyd om Jesus, for så var apostlene bare blevet boende i Jerusalem. Og for det andet, så var Ansgar aldrig kommet til Danmark for godt 1000 år siden for at prædike det kristne budskab. Så var han blevet boende på sit kloster dernede i Sachsen. Og hvis kristendom var en privatsag, så havde vi aldrig haft kirken, som er de kristnes offentlige sammenslutning. Og hvis kristendom bare var en privatsag inde i hver enkelts hjerte, så havde vi aldrig haft den dåb, hvor et lille menneskebarn i fuld offentlighed indlemmes i Guds rige.

Og så havde der ikke været noget, der hed konfirmation, hvor de døbte i fuld offentlighed skal styrkes i troen. Og hvor de i fuld offentlighed bliver spurgt: ”*Vil du*

konfirmeres i den kristne tro”? Konfirmanderne bliver ikke spurgt, *om* de tror, eller *hvor meget* de tror, for det ville ikke være fair over for dem at spørge sådan. Men de bliver dog spurgt om, *hvad de gerne vil*: ”*Vil du konfirmeres i den kristne tro?*” Og deres svar lyder i fuld offentlighed.

Alt i alt er det en gammel løgn, at kristendom er en privatsag. Det *kan* kristendom aldrig blive, så længe vi af Mesteren selv er sat til at være *hans vidner*. Kristendom er ikke en *privatsag*, men kristendom er *en personlig sag*, og det er noget ganske andet. Nemlig at den kristne tro må hver enkelt selv, personligt, stå inde for. Ingen anden kan gøre det for os. For den kristne tro inddrager hele vores person, helt ind til det inderste.

Hvordan vi end vender og drejer det, er vi altså udnævnt til *vidner* i den sag, Gud har kørende med menneskeheden. Vi er sat til at gøre regnskab for det håb, vi har.

Vel at mærke *også*, hvis det skulle koste skrammer. Det sagde Jesus jo faktisk selv i det evangelium, vi hørte: han talte om forfølgelse, endda om at blive slået ihjel.

Sådan gik det faktisk nogle af Jesu første vidner. Der var vistnok ikke ret mange af Jesu apostle, der fik en naturlig død. Og der er stadig steder i verden, hvor det kan være livsfarligt at være et Jesu Kristi vidne.

Heldigvis lever vi i et land, hvor den slags er fortid. Men derfor kan der da godt i hvert fald ramle nogle *ubehageligheder* ned over Jesu Kristi vidner. Jesus har sagt os det på forhånd: at hans disciple altid, på en eller anden måde, vil blive skidt behandlet - på en eller anden måde få en behandling, der ligner den, han selv fik.

Han har sagt os det på forhånd. Men det skal bare aldrig afskrække os. For vi véd til gengæld, at det: at være hans disciple, det er alligevel det største af alt, som vi aldrig ville bytte for noget som helst i hele verden.

Hvordan gik det så for resten Peter?

Vi véd det ikke helt sikkert. Men der er i hvert fald en meget gammel beretning, der siger, at han kom til Rom, og kejseren lod Peter sætte i fængsel, og dér sad han nu og havde ikke spor lyst til at lide for sin tro. Han ville væk derfra, og det lykkedes ham at flygte fra fængslet, og han begav sig på vej mod havnebyen Ostia. Da han lige var nået ud af Roms byport, så han Vor Herre selv komme gående den modsatte vej, ind mod Rom. Peter spurgte ham, hvad han skulle, og hvor han skulle hen: ”*Quo vadis, Domine?*”, hvor går du hen, Herre? Og Jesus svarede, at han var på vej til Rom for at lade sig korsfæste én gang til - i stedet for Peter.

Da angrede Peter sin fejhed og vendte tilbage til Rom, hvor han blev dømt til korsfæstelse. Da de nåede ud til retterstedet med ham, sagde han, at han ikke var værdig til at blive behandlet på samme måde som sin Mester, og derfor ville han høfligst bede om at blive korsfæstet med hovedet nedad og fødderne mod himlen. Sådan korsfæstede de ham da.

Peter skulle i hvert fald aldrig mere fornægte sin Herre og Mester. *Nu* var han rede til at vidne om sin tro på Jesus Kristus.

Den danske Salmebog nr. 679

Litteratur:

Om at være vidne: Inge Tranholm-Mikkelsen: *Arif* (Livshistorier).

Pinsedag

Se ind i solen

Judas, ikke Iskariot, sagde til Jesus: »Herre, hvordan kan det være, at du vil give dig til kende for os, men ikke for verden?«

Jesus svarede ham: »Den, der elsker mig, vil holde fast ved mit ord, og min fader vil elske ham, og vi skal komme til ham og tage bolig hos ham. Den, der ikke elsker mig, holder ikke fast ved mine ord. Og det ord, I hører, er ikke mit, men Faderens, som har sendt mig.

Sådan har jeg talt til jer, mens jeg endnu var hos jer. Men Talsmanden, Helligånden, som Faderen vil sende i mit navn, han skal lære jer alt og minde jer om alt, hvad jeg har sagt til jer. Fred efterlader jeg jer, min fred giver jeg jer; jeg giver jer ikke, som verden giver. Jeres hjerte må ikke forfærdes og ikke være modløst! I har hørt, at jeg har sagt til jer: Jeg går bort, og jeg kommer til jer. Hvis I elskede mig, ville I glæde jer over, at jeg går til Faderen, for Faderen er større end jeg. Nu har jeg sagt det til jer, før det sker, for at I skal tro, når det sker. Jeg skal ikke tale meget med jer mere, for verdens fyrste kommer; og mig kan han intet gøre, men det sker, for at verden skal forstå, at jeg elsker Faderen og gør sådan, som Faderen har påbudt mig. Rejs jer, lad os gå herfra!

Johannesevangeliet 14, 22-31

+++

Engang for mange år siden sad jeg og drak kaffe med alle beboerne inden gudstjenesten på plejehjemmet. Så var der en - han ville vistnok lige prøve mig af - der stak et spørgsmål ud: Pastor Ågård, hvad er *Helligånden* for noget?

Jeg tog en dyb indånding og svarede: ”Helligånden er Jesus Kristus hos os *i dag*”.

Manden blev synligt forbløffet. Han påstod, at han aldrig tidligere havde fået et klart svar på det spørgsmål. Men hvor svært skal det egentlig være?

I grunden var hans spørgsmål også forkert stillet: ”Hvad *er* Helligånden?” - det er et teoretisk spørgsmål, som ønsker et teoretisk svar - af den slags, man kan slå op i et leksikon. Men den går bare ikke. Helligånden kan et menneske ikke lære at kende rent teoretisk, men kun på det personlige plan.

En af de lutherske reformatorer formede engang den sætning: ”At kende Kristus er at kende hans velgerninger”. Nøjagtig det samme kan vi sige om Helligånden: ”At kende Helligånden er at kende Helligåndens velgerninger”. I sin lille katekismus går Luther selv i spidsen. Han forklarer ikke teoretisk, hvad Helligånden *er*, men siger, hvad Helligånden *gør*: I afsnittet om tredje trosartikel skriver han:

”Jeg tror, at jeg ikke ved egen fornuft eller kraft kan tro på Jesus Kristus, min Herre, eller komme til ham; men *Helligånden* har kaldet mig til det ved evangeliet, oplyst mig med sine gaver, helliget og bevaret mig i den sande tro...”.

At kende Helligånden er at kende Helligåndens velgerninger - en pinseoplevelse.

En sådan pinseoplevelse er det, der venter os alle. Måske bliver det ikke lige præcis på samme facon, som apostlene oplevede det i Jerusalem dengang: med en lyd som af et kraftigt vindstød og med tunger som af ild. For Helligånden har mange veje og måder. Men i hvert fald med samme frugt, samme resultat: *fred*. Som Jesus siger i evangeliet i dag: ”*Fred* efterlader jeg jer, min fred giver jeg jer”.

Alt andet kan Jesu Kristi menighed godt leve uden. Men ikke *freden*, Jesu Kristi fred, som overgår al forstand, kan vi ikke leve uden.

Vel at mærke: vi taler her ikke bare om en *følelse* af fred og ro og harmoni inde i hjertet, et stykke mental afslappethed. Den kan man få så mange andre steder. Der findes mentale teknikker til den slags. Hvis nogen vil vide *hvor*, skal jeg da gerne hen-vise til New Age og beslægtede bevægelser i dagens Danmark. Samt til det lokale apo-tek, hvor man sælger den slags i piller.

Men *Jesu Kristi fred*, den fred som overgår al forstand, er noget *andet*. Den er *Hellig-åndens frugt*, og den går meget, meget dybere end alle mentale øvelser og farmaceutiske produkter. Selvfølgelig har den *også* noget med følelser at gøre, for ellers kan den ikke komme os ved. Men den er ikke *selv* en følelse. Jesu Kristi fred, som overgår al *for-stand*, overgår også al *følelse*.

Vi kan nok ikke komme det nærmere end ved at sige, at Jesu Kristi fred er det samme, som i Det nye Testamente kaldes *forligelsen*, *forsoningen*. At Gud og hans skab-ning for Jesu Kristi skyld har *genfundet* hinanden og aldrig mere skal skilles. For ”fred kom til jord, himmelens fred med Guds ord”. Guds fred kom til verden i Jesu Kristi person, og han bar den med sig, hvor han kom og gik, til alle, der levede midt i ufren-dens og kampens hede.

Han kom og lyste sin fred, forligelse og forsoning, over Guds kære skabninger. Og til sidst gik han med Guds fred helt ned i menneskelivets dybeste afgrunde, helt ned i skylden, helt ned i lidelsen, helt ned i døden og graven, og lyste Guds fred over le-vende og døde. Og som Paulus skriver: ”Guds fred, som overgår al forstand, vil be-vare jeres hjerter og tanker *i Kristus Jesus*”.

Det er Jesu Kristi fred: freden mellem Gud og menneske. Og så må vi derfor spør-ge: hvad skal der da til, for at Helligånden kan komme til at *give* den fred *videre til dig og mig personligt*? For vi har jo ikke noget større ønske end at vide os omsluttet af den!

Det er da også lige netop det spørgsmål, pinseevangeliet giver svar på. Det rummer, om jeg så må sige, Jesu egen *opskrift* på, hvordan det bliver pinse - altså hvordan det går til, at *Helligånden kommer* til dig og mig med Guds fred.

Den opskrift lyder:

*Den, der elsker mig, vil holde fast ved mit ord,
og min fader vil elske ham,
og vi skal komme til ham og tage bolig hos ham.*

Eller sagt endnu kortere: Den, der elsker mig, vil holde fast ved mit ord. *Så* kommer Helligånden til ham.

Det hele begynder altså med *kærlighed til Jesus*. Hvor meget eller lidt kærlighed, det taler han ikke om. Han sætter ikke noget mindstemål. Så derfor må vi nok sige, at ba-re det at *vilde* elske ham, er et stykke kærlighed til ham. Nok til at være udgangspunk-tet i Jesu opskrift på, hvordan det kan blive pinse for dig og mig: Den, der elsker mig, vil holde fast ved mit ord, og så bliver det Helligåndens time.

Opskriften siger altså, at min kærlighed til Jesus Kristus skal rumme *handling*. Min kærlighed, stor eller lille, kan ikke bare være et stykke kølig hjerne-gymnastik eller in-derligt sjæleri, men *handling* - noget jeg *gør*.

”Den, der elsker mig, vil *holde fast ved mit ord*” - det betyder, at jeg altså allerførst *bø-rer* hans ord. Bevæger mig hen, hvor det lyder, og ikke har så travlt med alt muligt an-det, at jeg ikke har *tid til* at høre hans ord. Men at *holde fast ved* Jesu ord betyder der-næst også at *bukse* hans ord. Ikke lade det gå ind ad det ene øre og ud ad det andet. Det er ikke overflødig at sige det, for den glemsomhed er nok i virkeligheden troens

værste fjende: at høre Guds ord - og derefter glemme det.

Men så står alligevel det allervigtigste tilbage. At *holde fast ved* Jesu ord betyder frem for alt, at jeg går i gang med at *gøre* efter det, *handle* efter det, *leve* efter det. Pinseevangeliet vil med andre ord have mig ud fra *tilskuerpladserne* og ind på *banen*. Vil rive mig ud af både den uforpligtende *hjernegymnastik* og det lige så uforpligtende sjæleri i hjertedybet. Altså væk fra den form for kristendom, der kun bevæger sig på *tanke-* eller *følelsesplanet*.

Pinseevangeliet peger på *handling*. Det vil så at sige ”puffe dig og mig ud over kanten” som nyudklækkede fugleunger, så vi kan erfare, at *vingerne bærer*. ”Den, der elsker mig, vil holde fast ved mit ord”, dvs. begynde at leve efter det. Og omvendt: ”Den, der *ikke* elsker mig, holder ikke fast ved mine ord”.

Hvilke ord? Det véd vi jo godt. For det er kort sagt de ord, vi hører om søndagen og normalt går hjem og glemmer: Ordene om at elske hinanden, ordene om at slippe vores mange bekymringer, ordene om at bede, ordene om altid at være glade, ordene om at lade budskabet gå videre til andre osv. Det er de ord, de helt velkendte ord, der er tale om. Pinseevangeliet vil stille dig og mig i et valg - det, vi har gået og udskudt og udskudt, fordi vi i al ubestemthed har været bange for det valg. Eller, lidt mere bestemt, været bange for, at Jesus ord ville vise sig *ikke at kunne holde*.

Pinseevangeliet vil så at sige ”puffe os ud over kanten”. Spring!

I en novellesamling ”Fortællinger fra Afrika” er der en fortælling af ghaneseren *James Aggrey*. Om en mand, som fangede en ørneunge og bragte den hjem i hønsegården, hvor den gik sammen med høns, ænder og kalkuner og fik hønsefoder at æde. Nogle år senere kom en zoolog på besøg og sagde: ”Den fugl dér er en ørn og ikke en høne!”

”Ja”, sagde ejeren, ”men jeg har opdraget den til at være en høne. Den er ikke længere en ørn, selv om den har et vingefang på fem meter”.

”Den er stadig en ørn”, sagde zoologen, ”den har en ørns hjerte. Jeg skal få den til at stige højt mod himlen!”

De blev enige om at gøre et forsøg. Zoologen tog ørnen, løftede den op og sagde med stor overbevisning: ”Ørn, du er en ørn, du tilhører himlen og ikke denne jord, stræk dine vinger og flyv!”

Ørnen så fra den ene side til den anden og så hønsene gå og æde og hoppede så ned til dem.

”Hvad sagde jeg?” sagde ejeren. ”Det er en høne!”

”Nej”, sagde zoologen, ”det er en ørn, lad os give den en chance igen i morgen!”

Næste dag gik han op på husets tag med ørnen og sagde: ”Ørn, du er en ørn, stræk dine vinger og flyv!” Men igen hoppede ørnen ned på jorden og åd sammen med hønsene.

Zoologen sagde: ”Giv den en chance til. I morgen skal jeg få den til at flyve!”

Næste dag stod han tidligt op og tog ørnen med sig til foden af et højt bjerg langt uden for byens huse. Solen var netop ved at stå op og forgyldte bjergtoppen, så hvert klippestykke strålede af glæde i den smukke morgen.

Han løftede ørnen op og sagde: ”Ørn, du er en ørn. Du tilhører himlen og ikke denne jord, stræk dine vinger ud og flyv!”

Ørnen så sig om og gennemrystedes, som om den fyldtes med nyt liv; men den fløj ikke. Zoologen tvang den da til at se lige mod solen. Pludselig strakte den vingerne ud, og med et skrig hævede den sig højere og højere op i luften og vendte aldrig tilbage. *Den var en ørn*, selv om den var blevet holdt og tæmmet som en høne.

Sådan fortæller den afrikanske forfatter. Da ørnen så ind i solen, fik den mod til at

brede vingerne ud og flyve.

Det er pinsebegivenheden kort fortalt: *"Den, der elsker mig, vil holde fast ved mit ord, og min fader vil elske ham, og vi skal komme til ham og tage bolig hos ham"* Da er Jesus Kristus hos os i dag - med den fred, som overgår al forstand.

Det drejer sig om at se ind i solen og tage springet. Så bliver det pinse.

Den danske Salmebog nr. 290

Litteratur:

Om Helligånden og kirken; *Kongens kusk* (Livserfaringer, småfortællinger).

Anden pinsedag

Hvad står der på bundlinjen?

Jesus sagde: ”Således elskede Gud verden, at han gav sin enbårne søn, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv. For Gud sendte ikke sin søn til verden for at dømme verden, men for at verden skal frelses ved ham. Den, der tror på ham, dømmes ikke; den, der ikke tror, er allerede dømt, fordi han ikke har troet på Guds enbårne søns navn.

Og dette er dommen, at lyset er kommet til verden, og menneskene elskede mørket frem for lyset, fordi deres gerninger var onde. For enhver, som øver ondt, hader lyset og kommer ikke til lyset, for at hans gerninger ikke skal afsløres. Men den, der gør sandheden, kommer til lyset, for at det skal blive åbenbart, at hans gerninger er gjort i Gud.”

Johannesevangeliet 3,16-21

+++

Der er en sammenhæng mellem første og anden pinsedag, som ikke ret mange lægger mærke til. Nemlig at første pinsedag handler om *jødefolkets pinse*, anden pinsedag om *hedningefolkenes pinse*.

I går hørte vi i første læsning om Helligåndens udgydelse over mennesker i *Jerusalem*, nemlig apostlene og andre *jøder*. Og i dag har vi hørt om Helligåndens udgydelse over mennesker i *Cæsarea*: nemlig den romerske officer Cornelius og hans slægtninge og venner - alle *hedninge*. Første pinsedag forkynder: således elskede Gud *jøderne*, at han gav dem sig selv. Og Anden pinsedag forkynder: således elskede Gud *hedningene*, at han - uden forskelsbehandling - gav dem sig selv.

Alt i alt: således elskede Gud *verden*. Ikke bare fromme, lovlydige jøder er elskede af ham, men *verden, alle folk*. Når Johannesevangeliet taler om ”verden”, betyder det endda ikke bare ”alle folk”; men tanken går adskilligt dybere. Der er i ordet ”verden” en bestemt undertone. ”Verden” betyder ikke bare alle på kloden. Men ”verden” er den genstridige, trodsige verden, den lovløse verden, den fortabte verden.

Til alle os, der ved vores fødsel nedstammer fra hedningefolkene, er her godt budskab - om at vi ikke er blevet lusket ad bagdøren ind i Guds kirke, men er blevet taget ved hånden og ført gennem hovedporten, ved en særlig pinsebegivenhed. Nemlig Gud Helligånds komme til urene hedninge.

Således elskede Gud *verden*. Sagt på en anden måde: ”Vi tror på Helligånden, den *hellige, almindelige kirke*”. Det er i virkeligheden en dybt chokerende sætning fra trosbekenndelsen. Ikke at Helligånden har skabt en *hellig kirke*, det er ikke chokerende - ikke spor. Mennesketanker om Gud vil altid gå ud fra, at han samler på hellige, dvs. dem, der i forvejen er hans.

Nej, det chokerende i sætningen er ordet ”*almindelige*”, det betyder: *for alle*. ”Den hellige, *almindelige kirke*”, de ord betyder, at Guds hellige kirke har smækket dørene op på vid gab: for alle lovbrudere, alle Guds genstridige skabninger, og gjort sig til en *allemandskirke*. Fordi det var *verden*, Gud elskede.

”Det hellige for de hellige”, sådan lød det engang i et ældgammelt gudstjenesteritual, men det var jo i virkeligheden helt forkert. ”Det hellige for *alle*”, måtte det rettere lyde. *Ingen* er på forhånd stødt bort eller stødt ud som uværdige. Jesus Kristus tager imod enhver, som kommer til ham. For ”således elskede Gud *verden*, at han gav sin enbårne søn, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv”.

De ord er kaldt ”den lille bibel”, og det er rammende udtrykt. Den er så *lille*, at den kan læres udenad. Og hvis den store bibel nu og da synes os lovlige indviklet, er den lille det i hvert fald ikke. De, der måtte synes, at kristendom er en kompliceret sag, kan bare holde sig til de her ord om Guds kærlighed til verden, der var så stor, at han *gav os sin enbårne søn*. Her står alting lysende klart.

Den sydamerikanske digter og munk Ernesto Cardenal skriver et sted nogle stærke ord om denne guddommelige kærlighed:

”Gud er beruset af kærlighed, og derfor kan man ikke forudse hans handlemåde. I hvilket som helst øjeblik kan han, den elskende, begå en galskab, fordi han som alle andre elskende er døv for alle fornuftsraisonnementer... Gud er ét eneste kærlighedsråb, en uendelig lidelse og tørst efter kærlighed...”

Cardenal fortsætter:

”Gud, du den elskende, du elsker mig netop, som jeg er, med min overfølsomhed og mit temperament, med mine vaner og mine komplekser... Jeg véd, hvordan du elsker mig, for også jeg har elsket og véd, hvad lidelse og besættelse og blind længsel efter en anden er. Gud, du er blind af længsel efter mig, og du elsker mig indtil besættelse...”

MEN - ja for nu kommer der et ”men” - så *enkel* den her tro end er, så *enkelt* det end er at klynge sig til de her ord om Guds kærlighed til *verden*, så er og bliver de alligevel *pinse-ord*. Det vil sige, at ikke engang denne *enkle tro* kan et menneske selv gribe om og holde fast, *hvis ikke* Gud sammen med ordene slipper sin hellige Ånd løs og fylder vores tomme hjerter med troen

”Således elskede Gud verden” - det lyder så let at tro det, men er dog for et menneske umuligt, *hvis ikke Gud lader det blive pinse for os*. ”Gud sendte ikke sin søn til verden for at dømme verden, men for at verden skal frelses ved ham” - så gode de ord end er, et menneske kan dog ikke selv tro dem, selv gribe dem. Men pinsens hellige Ånd må gøre det, røre ved os, arbejde med os, både hedninge og jøder. Gud må sammen med sit ord give os *sin hellige Ånd!*

Og det er da gåden over alle gåder, at netop når de her ord lyder, de gode og glædelige ord om, at Gud elsker *verden*, slet og ret *verden*, at netop da *deler* menneskene sig. Nogle griber de ord med glæde, mens andre siger ”nå” og er komplet ligeglade, måske endda hellere vil brække deres arm på langs end tage den slags alvorligt.

Hvorfor er det sådan? Den endelige løsning på den gåde må vi sikkert vente med, indtil Guds rige kommer. Men evangeliet i dag giver i hvert fald en stump af en løsning. Nemlig at nogle mennesker ”*øver ondt*” og derfor holder sig borte fra lyset for ikke at blive afsløret. Mens andre ”*gør sandheden*” og derfor kommer til lyset, så det viser sig, at deres gerninger er gjort i Gud.

At *gøre sandheden*, hvad handler det om? Det handler om at være et *sandt* menneske - en, der ikke lever på en løgn, men følger sandheden, hvad den end koster. Da han blev forhørt af Pontius Pilatus, sagde Jesus om sig selv: ”Derfor er jeg født, og derfor er jeg kommet til verden, for at jeg skal vidne om sandheden. Enhver, som er af sandheden, hører min røst” (Johs. 19,37). Altså: Jesus vidner om sandheden og kalder mennesker, som er af sandhed. Sandhed søger sandhed. Den sande søger de sande og omvendt. Det ene må svare til det andet.

Men det forstod Pilatus ikke et ord af. Han affærdigede det hele ved at slå ud med begge arme og relativere sagen og spørge: ”Hvad er sandhed?” Den slags problemer var ikke lige ham. Han ønskede ikke at tage stilling. Hvorved han demonstrerede for al verden, at *han* i hvert fald ikke var af sandhed.

Det er at ”øve ondt”: når et menneske ikke giver sig selv *lov til* den vigtige skelnen mellem sandhed og løgn, mellem sort og hvidt, mellem godt og ondt, i det store og i

det små og frem for alt i sit personlige liv. Det er at leve i løgneren. Det er at "øve ondt".

Kun den, der giver sig selv *lov til* at skelne mellem sandhed og løgn, mellem sort og hvidt, mellem godt og ondt, i sit liv - kun den, der derpå vil se i øjnene, at det liv, han har levet, er et ubeskrivelig tarveligt liv, simpelthen lasser og pjalter, og en skønne dag dør det hele og bliver begravet under en meter jord - kun det menneske kender sig selv så godt, at han véd, han har brug for *en frelser*. Og kun det menneske vil så komme til lyset, til Jesus.

Den, som derimod lyver for sig selv ved at lade sandt og usandt, sort og hvidt, godt og ondt være ét fedt, må først igennem denne *sandhedsproces*, før han får brug for Jesus Kristus - *han som netop vidner om sandheden*.

Men det sker jo faktisk også, at nogle, der på den måde "øver ondt", standser op og vælger at give sig selv lov til at "gøre sandheden". Men det er bare langt fra alle. Og hvorfor ikke?

Forskellen hedder *ærlighed*. Af alle Helligåndens gaver er *ærlighed* nok den første og vigtigste: den ærlighed, at jeg standser min flugt og ser min situation i øjnene: hvad det er, der står på mit livsregnskabs bundlinje, og vedgår, at den er dybt foruroligende.

Uden den ærlighed bliver der aldrig et kristent menneske ud af dig og mig. Og det skal derfor siges i dag til alle dem, der hævder, at de ikke forstår kirkens sprog, at det er formentlig noget snak. Så vidt vides taler vi præster et nogenlunde dansk som de fleste i dette land. Men sagen er nok, at du udmærket godt forstår kirkens tale - *alt for godt* endda. Der mangler bare én eneste ting: nemlig den ærlighed, der står ret for kendsgerningerne og indrømmer: *ja, det passer*.

Der er derfor al grund til her i pinsen at bede: Kom, Gud Helligånd, og gør os til sande, ærlige mennesker, der villigt indrømmer, at den er rivegal med os - at vi er fortabte. Den indrømmelse åbner nemlig vejen til *lyset*: Jesu løfte om, at "således elskede Gud verden, at han gav sin enbårne søn, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv".

Det er vist det foreløbige svar på gåden, som vi må nøjes med, indtil Guds rige kommer. Og i dag skal spørgsmålet lyde til os: er du af sandhed? Véd du *af* den dybe, fundamentale forskel på sandhed og løgn, mellem sort og hvidt, mellem godt og ondt? Og véd du også *af* din egen situation: hvad der står på dit livsregnskabs bundlinje?

Hvis du er af sandheden, så tjen samtidig dig selv i at løfte øjnene og *se* på Jesus Kristus, Guds barmhjertige Søn. Og *sig* så, om du kan *lade være med* at blive draget til lyset, til verdens - og din - frelser.

For således elskede Gud verden, at han er blind og gal af længsel efter dig - og elsker dig indtil besættelse.

Den danske Salmebog nr. 300

Litteratur:

Om hvad verden skal frelses ved: Günther Schulze-Wegener: *Det tåbelige kors* (Livsmønstre).

Trinitatis søndag

Det søgende menneske

Der var et menneske, en af farisæerne, ved navn Nikodemus, medlem af jødernes råd. Han kom til Jesus om natten og sagde til ham: »Rabbi, vi ved, du er en lærer, der er kommet fra Gud; for ingen kan gøre de tegn, du gør, uden at Gud er med ham.«

Jesus svarede ham: »Sandelig, sandelig siger jeg dig: Den, der ikke bliver født på ny, kan ikke se Guds rige.« Nikodemus sagde til ham: »Hvordan kan et menneske fødes, når det er gammelt? Det kan da ikke for anden gang komme ind i sin mors liv og fødes?« Jesus svarede: »Sandelig, sandelig siger jeg dig: Den, der ikke bliver født af vand og ånd, kan ikke komme ind i Guds rige. Det, der er født af kødet, er kød, og det, der er født af Ånden, er ånd. Du skal ikke undre dig over, at jeg sagde til dig: I må fødes på ny. Vinden blæser, hvorhen den vil, og du hører den suse, men du ved ikke, hvor den kommer fra, og hvor den farer hen. Sådan er det med enhver, som er født af Ånden.«

Nikodemus spurgte ham: »Hvordan kan det gå til?« Jesus svarede: »Du er lærer i Israel og forstår ikke det? Sandelig, sandelig siger jeg dig: Vi taler om det, vi ved, og vi vidner om det, vi har set, men I tager ikke imod vort vidnesbyrd. Tror I ikke, når jeg har talt til jer om det jordiske, hvordan skal I så tro, når jeg taler til jer om det himmelske? Ingen er steget op til himlen undtagen den, der steg ned fra himlen, Menneskesønnen.

Og ligesom Moses ophøjede slangen i ørkenen, sådan skal Menneskesønnen ophøjes, for at enhver, som tror, skal have evigt liv i ham.

Johannesevangeliet 3, 1-15

+++

Det var i nattens mørke, Nikodemus kom til Jesus og havde sit livs vigtigste samtale. Man har gættet på, hvorfor han kom om natten. Om det måske skulle ske hemmeligt, så ingen opdagede, at en af jødernes egne rådsherrer nedværdigede sig til at tale med den omdiskuterede mand fra Nazaret. Om det altså var fejhed fra Nikodemus' side.

Det tror jeg nu ikke på. Vi ved i hvert fald, at Nikodemus senere tog Jesus i forsvaret over for ypperstepræsterne og farisæerne. Og til allersidst var Nikodemus med til at lægge den døde Jesus i graven. Nej, fej var han vist ikke.

Jeg tror snarere, at det var, fordi der er noget særligt ved nattens timer, som vi ikke lige så tit finder i dagtimerne. Alle de mange tusind synlige ting, vi er omgivet af i dagtimerne, spærrer for udsynet. Horisonten bliver ligesom mindre. Om dagen er vi optaget af alt det, der kan tælles, måles og vejes; men i nattetimerne melder de store, evige spørgsmål sig. Derfor er nattens timer mest velegnede til samtale om dem.

Om natten er vi mest mennesker, i øvrigt på både godt og ondt!

Det blev i hvert fald en ægte menneskelig ”eksistenssamtale”, der blev ført den nat. Nikodemus kom til Jesus og anerkendte, at han var kommet fra Gud.

Nå, og hvad så? Der er så mange, der i tidens løb har sagt, at Jesus er kommet fra Gud. Den slags konstateringer flytter ingen hegnspele. Det gør konstateringer aldrig, for den, der konstaterer, står udenfor som kølig iagttager. Derfor kan et menneske tusind gange konstatere, at Jesus er kommet fra Gud - den slags gør hverken fra eller til, så længe personen selv bare står og konstaterer.

Det er da også lige præcis dér, Jesus sætter ind over for Nikodemus' konstatering. Han får at vide, at ”sandelig siger jeg dig: Den, der ikke bliver født på ny, kan ikke se Guds rige”.

Med andre ord: hvis Nikodemus' ord om Jesus skal tages alvorligt, må Nikodemus' egen person inddrages: han må *fødes på ny*.

Det er *et billede*, Jesus bruger, og meget sigende. Inden et barn bliver født, er det helt alene med sig selv i sin lille, snævre verden. Det ligger lunt og godt og har ikke spor lyst til at forlade livmoderen. Der er endda dem, der mener, at barnet er bange under fødslen - skrækslagen.

Men ikke desto mindre *lader* det sig føde. Finder vej gennem den trange port, ud til en helt ny tilværelse i lyset.

Sådan er det også med Guds rige, vil Jesus sige. Hvis nogen konstaterer, at Jesus er kommet fra Gud, er Guds rige med andre ord kommet til os, og så hører vi op med bare at stå og konstatere. Da lyder der *et kald* til selv at leve i *fællesskab med Ham*, der er kommet fra Gud.

Det er den proces, Jesus kalder *en ny fødsel*. At et menneske forlader sin egen lille, snævre verden, hvor det er alene med sig selv og befinder sig godt ved det. Forlader den, om end med frygt og bæven, og lader sig føre som et barn gennem den snævre port - ud i lyset til en helt ny tilværelse - ud i Guds rige til et liv *sammen med ham*, der er kommet fra Gud.

Den, der ikke bliver født på ny, kan ikke se Guds rige, siger Jesus. "Født på ny" - eller "født ovenfra" - sådan kan ordene *også* oversættes.

Den oversættelse må vi nok have med i tankerne. Ligesom et barn nemlig ikke selvstændigt kan beslutte, at det vil *fødes*, på samme måde kan et menneske ikke selvstændigt beslutte, at det vil *genfødes*, *fødes igen*, ind i Guds rige. Men Jesus siger: "Den, der ikke bliver *født af vand og ånd*, kan ikke komme ind i Guds rige. Det, der er født af kødet, er kød, og det, der er født af Ånden, er ånd".

Med andre ord: den, som vil leve den nye tilværelse i Guds rige *sammen med* Jesus Kristus, arrangerer ikke *selv* sin genfødsel. Men det sker *ved vand og ånd*.

Hvad betyder så de ord? Betyder de *dåb*? Ja, det gør de vel, men nok ikke lige i første omgang. Johannesevangeliet taler flere steder om *vand*, og med en særlig betydning. Når Johannes taler om vand, er det *Jesu Kristi gerning for os*, han taler om. Jesu Kristi gerning for os er som vand til den tørstige, som rent og køligt vand til den, der er ved at omkomme af tørst. Et andet sted i Johannesevangeliet siger Jesus: "Den, der tørster, skal komme til mig og drikke. Den, der tror på mig, skal det gå, som Skriften siger: "Fra hans indre skal der rinde strømme af levende vand" (7,37).

På den måde er Jesus Kristus *livets vand*. "Den, der drikker af det vand, jeg vil give ham, skal aldrig i evighed tørste", siger han i samtalen med den samaritanske kvinde ved Jakobs brønd (4,13). Og han fortsætter: "Det vand, jeg vil give ham, skal i ham blive en kilde, som vælder med vand til evigt liv" (4, 14).

Således er Jesu Kristi gerning for os at ligne ved *livets vand*, vand med evigt liv i sig til mennesker som dig og mig.

Og her står vi så ved grunden til, at det her evangelium blev valgt som læsning til Treenighedens søndag. Det taler nemlig meget tydeligt om den treenige Gud: "Den, der ikke bliver født af *vand* (det vil sige Jesu Kristi gerning for os) og *ånd* (det vil sige Helligånd), kan ikke komme ind i *Guds rige*".

Det er den måde, vi skal møde talen om Guds treenighed på. Ikke ved teologisk spekulation over det teoretiske *forholdet* mellem Gud, Jesus og Helligånden. Men det drejer sig om det helt praktiske og livsnære, at ingen kan komme ind i *Guds rige* uden ved *Jesu Kristus* og *Helligånden*.

Der er en historie om den gamle kirkefader Augustin, som en dag gik tur ved stranden, mens han spekulerede, så det knagede, over Guds hellige treenighed. Da så han en lille dreng, der var ivrigt optaget af at øse vand fra havet over i et lille vandhul med en lille spand. ”Hvad er det, du laver?” spurgte Augustin. ”Jeg øser havet over i mit lille vandhul”, svarede drengen. ”Dit lille fjols”, sagde Augustin, ”tror du, du kan øse verdenshavet over i dit lille vandhul?”

”Dit store fjols”, svarede drengen, ”tror du, du kan få treenighedens gåde over i din lille menneskeforstand?”

Det er en udmærket historie, der sætter nogle ting på plads. Det er ikke bare svært, men umuligt at gøre rationelt rede for den kristne treenighedstro, men lad os så illustrere sagen med *et billede*.

Det bedste billede, jeg kender, er at Gud vor far og hans Søn Jesus Kristus og Helligånden er ligesom *solen og lyset og varmen*. *Solen* står højt oppe på himlen og er fjern og uopnåelig for mennesker på jorden. Hvordan kan *vi* overhovedet vide noget som helst om solen eller udtale os om den, endsige have noget forhold til den? Det kan vi, fordi den sender sit strålende *lys* og sin livgivende *varme* ned over os.

Det billede er meget sigende. Solen og lyset og varmen er virkelig tre, det véd vi; men samtidig er de ét og må ikke adskilles. Når vi er i live på denne jord, er det af den ene grund, at *solen og lyset og varmen er ét*.

Her er der nogle forestillinger, vi uden videre kan overføre til Faderen og Sønnen og Helligånden: om Gud som livets ophøjede midtpunkt, om Jesus Kristus som lyset i verdens mørke og om Helligånden som liv og varme i vores liv.

De tre er ikke én. Men de er ét - er *af samme væsen* og vil det samme, og det er det, der er *sagen* i den kristne tro. Når vi overhovedet kan finde på at sige, at verdens ophøjede Skaber er vores barmhjertige frelser, er det, fordi Faderen og Sønnen og Helligånden er tre-enige. Ligesom vi møder *solen* gennem dens *lys* og dens *varme*, møder vi *Gud* gennem *hans Søn Jesus Kristus* og gennem *Helligånden*.

Den tolkning af treenighedstroen er meget fint udtrykt hos den store oldkirkelige salmedigter Efraim Syrer, der levede i 300-tallet i Syrien. Han skriver sådan i en salme, for nylig oversat til dansk af Jørgen Michaelsen i samlingen ”Efraims Lovsang”:

1. Gud Fader er solen,
og Sønnen er lyset,
og varmen Den hellige Ånd, -
de fandt os i kulden
og mørket og tog os
med kærlighedsdåben i hånd.
2. Lad solen stå højt på
sin himmel - dens lys og
dens varme er her, hvor vi bor, -
Guds Søn midt iblandt os,
Guds Ånd i vort hjerte
har sat sig velsignede spor.
3. Gud Fader er solen,
og Sønnen dens stråler,
som oplyser os og vor jord, -
Guds Ånd skaber grøde
og liv, så vi griber
det nådige budskab og tror.

Og det Guds rige er vi altså allerede *født ind i, genfødt ind i, født ovenfra ind i, ved vand og*

ånd. Gud Fader, Søn og Helligånd fandt os i kulden og mørket og førte os ind i sit rige.

Så gælder det bare om at *leve* i det rige, hvor ”Gud Fader er solen, og Sønnen er lyset, og varmen Den hellige Ånd”.

Den danske Salmebog nr. 145

Litteratur:

Om Guds treenighed: *Den store hemmelighed* (Livshistorier, småfortællinger).

Om dåbens vand: *Fiskene i vandet* (Livserfaringer, småfortællinger)

1.søndag efter trinitatis

Guds ord og intet andet

Jesus sagde: ” Der var en rig mand, som klædte sig i purpur og fint linned og hver dag levede i fest og pragt. Men en fattig mand ved navn Lazarus lå ved hans port, fuld af sår, og ønskede kun at spise sig mæt i det, der faldt fra den riges bord, og hundene kom tilmed og slikkede hans sår.

Så døde den fattige, og han blev af englens båret hen i Abrahams skød. Også den rige døde og blev begravet. Da han slog øjnene op i dødsriget, hvor han pintes, ser han Abraham langt borte og Lazarus i hans skød. Fader Abraham! råbte han, forbarm dig over mig og send Lazarus, så han kan dyppe spidsen af sin finger i vand og læske min tunge, for jeg pines i disse luer. Men Abraham svarede: Barn, husk på, at du fik dit gode, mens du levede, og Lazarus på samme måde det onde; nu trøstes han her, mens du pines. Desuden er der lagt en dyb kløft mellem os og jer, for at de, som vil herfra over til jer, ikke skal kunne det, og de heller ikke skal komme over til os derovrefra.

Da sagde han: Så beder jeg dig, fader, at du vil sende ham til min fars hus, for jeg har fem brødre, for at han kan advare dem, så ikke også de kommer til dette pinested. Men Abraham svarede: De har Moses og profeterne, dem kan de høre. Nej, fader Abraham! sagde han, men kommer der en til dem fra de døde, vil de omvende sig. Abraham svarede: Hvis de ikke hører Moses og profeterne, vil de heller ikke lade sig overbevise, selv om en står op fra de døde.«

Lukasevangeliet 16, 19-31

+++

Lignelsen om den rige mand og Lazarus er nok den sværeste af alle Jesu lignelser.

Da vi hørte den som børn, var det en ukendt og skræmmende verden, der åbnede sig for os. Sådant så der ud efter døden: På den ene side af en dyb kløft lå de saliges land, ”Abrahams skød”, hvor der var godt at være. Og på den anden side af kløften lå de fortabtes land med ild og varme, pine og tørst.

Sådan opfattede jeg i hvert fald lignelsen dengang - som et stykke himmelsk geografi, en beskrivelse af forholdene efter døden - meget foruroligende.

Men heldigvis blev man så efterhånden voksen og mere kyndig og opdagede, at *det* i hvert fald ikke kunne være lignelsens mening. For Jesu lignelser underviser jo aldrig om samfundsforhold, hverken i livet her eller hisset; men de er *fortællinger - historier med en bestemt pointe*.

Et par eksempler: lignelsen om farisæeren og tolderen handler ikke om indretningen af Jerusalems tempel. Lignelsen om den barmhjertige samaritaner handler ikke om social- og sundhedsforvaltning på Jesu tid. Lignelsen om den fortabte søn handler ikke om jødisk arveret dengang. Og på samme måde handler lignelsen om den rige mand og Lazarus heller ikke om forholdene efter døden. For en lignelse er en *historie med en bestemt pointe*.

Og hvad er så den pointe? Vi finder den som regel i slutningen, og sådan er det også her: i den rige mands ønske om, at Lazarus måtte blive sendt med bud til hans fem brødre, som en levende advarsel, ”så ikke også de kommer til dette pinested”.

For ”kommer der en til dem fra de døde, vil de omvende sig. Abraham svarede: Hvis de ikke hører Moses og profeterne, vil de heller ikke lade sig overbevise, selv om en står op fra de døde”.

Det er lignelsens pointe - som hele historien leder frem imod.

Selve historien har Jesus i øvrigt ikke selv opfundet. Den var kendt i forvejen hos jø-

derne i hele syv forskellige udgaver, og i nogle af dem har den fattige mand endda navnet Lazarus. Jesus har altså *genbrugt* selve historien - har bare skåret den til og ændret lidt på den her og der.

Det er meget oplysende at sammenligne:

I den *jødiske* historie udmales forholdene i dødsriget med krasse farver og stærke virkemidler. Her svæver sjæle rundt i navnløs kval, med sukke og sorg og i syvfoldig pine. De syv slags pine opregnes omhyggeligt, en for en. I *Jesu* udgave af historien går han hurtigt forbi den slags. For det skal jo ikke handle om dødsrigets indretning, og da slet ikke om helvedes pine.

På samme måde: i den *jødiske* historie drejer det sig om tilværelsens retfærdige lovmæssighed: at gudsfrygt belønnes, og ugudelighed får sin straf. Måske ikke i levende live - dér går det sommetider omvendt. Men så da i hvert fald efter døden. Om ikke før, så vil det dog i dødsriget vise sig, at det lønner sig at være gudfrygtig og hævner sig at være ugudelig. Retfærdigheden sker fyldest, der sker retfærdig afregning, om ikke her, så hisset!

Den tanke går stærkt igennem den jødiske historie, og der er da også stadig lidt tilbage af den i *Jesu* udgave. Men kun spor. For den rige mand er *ikke* tegnet som et ugudeligt menneske, og den fattige Lazarus *ikke* som særlig gudfrygtig. Hvad den rige mand angår, hører vi ham tiltale Abraham med den største ærbødighed. Og han var da vist også et ganske godt menneske. Han havde været ganske large over for den fattige tigger, der havde lagt sig lige uden for hans gadedør. Mon der var nogen af os, der havde fundet os i det? Nej, vel? Vi installerer dørtelefoner i gadedøren og holder os den slags besværlige personer fra livet, gør vi.

Jesu udgave af historien handler altså heller ikke - som den jødiske - om tilværelsens retfærdige belønning og straf. Jesus har nok *genbrugt* historien, men ikke ukritisk. For det var *noget andet*, han ville bruge den til at få sagt.

Nemlig altså det, der siges i slutningen. Den slutning er Jesu *egen*, den findes ikke i nogen af de syv jødiske udgaver. Midt i sin pine kommer den rige mand i tanker om sine fem ugudelige brødre og vil have Lazarus sendt til dem fra dødsriget som en levende advarsel. For ”kommer der en til dem fra de døde, vil de omvende sig”. Men Abraham siger nej: ”Hvis de ikke hører Moses og profeterne, vil de heller ikke lade sig overbevise, selv om en står op fra de døde”.

Dér har vi *Jesu tilføjelse* til den jødiske historie, det som *han* vil have sagt med historien. Ikke en gyser om forholdene efter døden, ikke en forsikring om gudsfrygtens løn og ugudelighedens straf. Men en historie om, hvad troen har at holde sig til: *Guds ord og ikke noget som helst andet*.

Vi kan sige: det er som en slags udfoldelse af Jesu ord til den tvivlende Thomas: ”Salige er de, som ikke har set og dog tror” (Johs. 20, 29). Salig er du, som ikke har sat dig i hovedet, at du vil se beviser, før du vil tage troen alvorligt, og har sat dig i ventestilling, indtil de kommer. Så kommer du nemlig til at vente meget længe, og endda forgæves. Salig er du, som hører Guds ord *nu* i dette øjeblik, og tror det.

Troen *kommer af* Guds ord, og troen *næres af* Guds ord og intet andet.

Det er så fint udtrykt af en ung afrikaner fra Ghana. Han skriver sådan, i en bøn:

Matthæus, Markus, Lukas og Johannes -
fire mænd sidder stille omkring den måtte,
som jeg ligger - og beder - og sover på.
Kom nat, kom søvn, kom kære Herre Jesus.
Fire mænd har fortalt os beretningen om dig.
To sidder ved fodenden, to ved hovedgærdet.
De vil bære mig til dig, Herre Jesus Kristus,
når det sidste åndedrag går over mine trætte læber.

Sådan taler et menneske, som har mødt Guds ord, de fire bibelske evangeliers beretninger om Jesus Kristus, og troet dem og taget dem til sig og ladet dem gælde både i livet og i døden. ”De vil bære mig til dig, Herre Jesus Kristus, når det sidste åndedrag går over mine trætte læber”.

Sådan taler et menneske, som har hørt Guds ord og bevarer det.

Men her møder vi så i øvrigt Jesu underfundighed i lignelsen om den rige mand og Lazarus. For nu vender nemlig lignelsens *første* halvdel, dens jødiske forlæg, tilbage. Det ord fra Gud, som troen har fået at holde sig til, taler nemlig ikke blot om Gud Fader, Søn og Helligånd, men *samtidig* om *Lazarus*, den fattige mand ved den riges port.

Måske er han i bogstavelig forstand fattig og sulten og har væskende sår. Men måske er fattigdommen og sulten af en helt anden art. F.eks. den *fattigdom*, at alle andre har så travlt, at ingen giver sig tid til at standse op og tage ham alvorligt som menneske. Og det kan være den *sult*, at de andre er så optaget af deres eget, at ingen gider sætte sig ved hans side og se ham i øjnene. Og *sårene* kan sidde dybt inde i sindet og skyldes, at alle de andre er så glade for deres egen glæde, at de undgår ham, for at han ikke skal spolere deres glæde.

Sådan ser i hvert fald mange af vor tids Lazarus'er ud. De behøver ikke ligne lazaroner. For fattigdom og sult og sår kan være af så mange slags. Det er ikke altid, man kan se det i det ydre.

Og Guds ord, som vi har at holde os til, og som afgør vores skæbne, det ord fra Gud peger altså på *Lazarus* og siger: Det er Lazarus, den fattige og sultende, ham med sårene, det er ham, sagen drejer sig om. Tro Gud, tro Jesus Kristus - ved at elske Lazarus. ”For Gud er kærlighed, og den, som bliver i kærligheden, bliver i Gud, og Gud bliver i ham”.

Det var dagens epistel fra 1. Johannesbrev, der pludselig brød ind her. Og den fortsætter og siger: ”Den, der ikke elsker sin broder, som han har set, kan ikke elske Gud, som han ikke har set. Og dette bud har vi fra ham: Den, der elsker Gud, skal også elske sin broder”.

Sådan er det Guds ord, vi har fået at holde os til. Det peger på Lazarus.

Ja, det er en underfundig lignelse. Og underfundigheden stikker måske endda endnu dybere.

Helt nede på lignelsens bund skimter vi nemlig omridsene af en helt anden Lazarus, nemlig *Jesus Kristus selv*. Han, der - som profeten siger - var ”foragtet og opgivet af mennesker, en lidelsesmand, kendt med sygdom, én man skjuler sit ansigt for, foragtet, vi regnede ham ikke for noget. Men det var vore sygdomme, han tog, det var vore lidelser, han bar”.

Denne fattige Lazarus har forbarmet sig over alle os rige. Gik ned for os i døden for at *slå bro over* dødsrigets bundløse kløft - og *opstod* fra der døde for at *bære os til* Abrahams skød.

Den danske Salmebog nr. 582

Litteratur:

Om at dele med hinanden: Leo Tolstoy: *En fortælling for børn* (Livsmønstre).

2.søndag efter trinitatis

Kom, nu er alt rede

Jesus sagde: »Der var en mand, som ville holde et stort festmåltid og indbød mange. Da festen skulle begynde, sendte han sin tjener ud for at sige til de indbudte: Kom, nu er alt rede!

Men de gav sig alle som én til at undskylde sig. Den første sagde til ham: Jeg har købt en mark og bliver nødt til at gå ud og se til den. Jeg beder dig, hav mig undskyldt. En anden sagde: Jeg har købt fem par okser og skal ud at prøve dem. Jeg beder dig, hav mig undskyldt. Og en tredje sagde: Jeg har lige giftet mig, og derfor kan jeg ikke komme.

Tjeneren kom tilbage og fortalte sin herre dette. Da blev husets herre vred og sagde til tjeneren: Gå straks ud på byens gader og stræder og hent de fattige, vanføre, blinde og lamme herind. Og tjeneren meldte: Herre, det er sket, som du befalede, men der er stadig plads.

Så sagde herren til tjeneren: Gå ud på vejene og langs gærderne og nød dem til at komme, så mit hus kan blive fyldt. For jeg siger jer: Ingen af de mænd, som var indbudt, skal smage mit måltid.«

Lukasevangeliet 14, 16-24

+++

Den store indiske politiker Mahatma Gandhi (død 1948) var på et tidspunkt optaget af den kristne tro og læste meget i Det nye Testamente. Men han plejede at sige, at hvis kristendommen var af Gud, så ville den udbrede sig selv. ”Ligesom rosen sidder stille og uden bevidst anstrengelse tiltrækker bierne ved sin duft, således burde det være med kristendommen”, sagde han.

Gandhi har altså alligevel ikke læst nok i Det nye Testamente. Han må f.eks. være kommet lidt for hurtigt forbi Jesu lignelse om manden, der ville holde et stort festmåltid og indbød mange. Og ved den tid, da festen skulle være, sender han sin tjener ud for at sige: Kom, nu er alt rede. Men de indbudte *havde ikke tid*. Og minsandten om manden så ikke sender tjeneren ud for at hente *andre* gæster ind. Og da der stadig er plads, bliver tjeneren sendt ud for tredje gang, ud til de gudsforladte steder, og beskeden lyder: ”*Nød dem* til at komme, så mit hus kan blive fyldt”. De bliver ligefrem *nodet*.

Her er vi milevidt fra Gandhis rose, der bare sidder og tiltrækker bierne ved sin duft. Denne mand i lignelsen er jo et billede på Gud. Hans kærlighed er faktisk ikke en passiv, duftende kærlighed, der lader mennesker selv om, om de vil komme eller ej, men en aktiv, igen og igen indbydende kærlighed. En kærlighed, der ikke kan bære, at hans hus ikke bliver fyldt.

Det vidste Søren Kierkegaard alt om. I sit skrift ”Indøvelse i Kristendom” skriver han:

”Det plejer at være sådan, at den, der kan hjælpe, ham må man opsøge; og når man har fundet ham, er han dog måske vanskelig at få i tale, og når man har fået ham i tale, må man måske bede ham længe, og når man har bedet ham længe, lader han sig dog måske først langt om længe bevæge, det vil sige, han gør sig kostbar...

Derimod Han, der gav sig hen (nemlig Kristus), han giver sig også her hen, han er selv den, der søger dem, som har hjælpen behov, han er selv den, der går omkring og kaldende, næsten bedende, siger: Kom hid! Han, den eneste, der kan hjælpe, og hjælpe med det ene fornødne, frelse fra den eneste i sandhedens forstand livsfarlige sygdom, han venter ikke på, at nogen skal komme til ham, han kommer af sig selv, ukaldet - thi han er den, som kalder på dem; han tilbyder hjælpen... Han, der kalder sig Frelseren, og véd sig at væ-

re det, han siger bekymret: ”Kom hid til mig”.

Sådan er Jesu Kristi kærlighed: en kærlighed, der uden skam opsøger hvert enkelt menneske og ”kaldende, næsten bedende” indbyder det til Gudsrigets glæde.

Er der nemlig nogen større glæde end at få lov til at *lægge hele sit liv i Jesu Kristi hænder*, både sin fortid, sin nutid og sin fremtid?

Fortiden ja, - vores fortid med hele dens lange række af nederlag og fejl og svigt og synder, - alt det, der ligger i erindringen og hele tiden dukker op og ikke lader sig dukke ned igen, som en gummibold, der ikke kan druknes. Det kommer hele tiden op til overfladen og minder os om alt det, vi helst ville glemme.

Er der nogen større glæde end at få lov at lægge hele denne *fortid* i Jesu Kristi gode hænder, i tillid til, at han har givet os lov, og vide den gemt dér under syndernes forladelse? Er der nogen større glæde end at få lov at give slip på hele denne fortid?

Og *nutiden* - er der nogen større glæde end også at kunne lægge hele vores nutid i hans hænder, i tillid til, at han har givet os lov? Dagen i dag med dens afgørelser og bekymringer og betænkeligheder og sorger og frygt. Vi får lov at lægge hele denne nutid i hans gode hænder og vide den vel forvaret dér. Er der nogen større glæde?

Og endelig *fremtiden*. Også fremtiden har vi fået lov at lægge i hans gode hænder, med alt det, den rummer af mørkt og truende. Den fremtid, som vi ikke kender, men ikke desto mindre hele tiden er på vej ind i. Hvordan skal det gå med os selv og med familie og slægt og venner? Og med samfundet og med verden, den usikre verden, vi lever i? Fremtiden er virkelig usikker for alle pengene. Og engang, en dag i denne fremtid skal vi dø, men hvordan? Vil det blive os forundt at få en barmhjertig død og få lov at gå ind til vor Herres glæde?

Jo, der er rigeligt med spørgsmålstejn i denne fremtid; men vi behøver ikke gå til astrologerne for at få dem besvaret. Vi får i stedet lov at lægge det hele, hele denne fremtid, i Jesu Kristi hænder og vide os i gode hænder dér.

Alt i alt: her kan der virkelig tales højt om Guds riges *glæde*. For det er dog en ufatteligt stor glæde at få lov at lægge hele denne fortid, hele denne nutid og hele denne fremtid i Jesu Kristi gode hænder, og i hans navn sige farvel til frygten for i går, frygten for i dag og frygten for i morgen.

Her er *det*, som indbydelsen går ud på: Gå ind til din Herres *glæde*. Kom, nu er alt rede! Hans indbydelse lyder ”kaldende, næsten bedende”.

Men Jesu ”kaldende, næsten bedende” indbydelse modtages jævnlige ovenfra og nedefter. I lignelsen har den ene indbudte købt en mark, og den er han nødt til at tage ud og se på. Den anden har købt fem par trækokser, og han må simpelthen ud og prøve dem. Den tredje har lige giftet sig, og den dejlige dame venter derhjemme. ”Nej tak”, lyder det fra de indbudte, og ”nej tak” og én gang til ”nej tak”.

På samme måde i dag, og med nogenlunde samme begrundelser. ”Altså, jeg har desværre ikke tid til det dér med Vorherre. For jeg har jo mit daglige arbejde. Det kræver alt, hvad jeg har i mig, fra jeg kommer, til jeg går. Og når jeg så kommer hjem, er der så mange ting, der skal gøres, med hus og have og børn og bil. Og hvad der eventuelt måtte være tilbage af tid, skal selvfølgelig bruges til at slappe af. Jeg beder dig derfor have mig undskyldt. Jeg har bare ikke overskud til det. Måske senere, hvis forholdene ændrer sig”.

Enhver kan høre det hule i ordene. For det er til dato aldrig påvist, at det hedder enten-eller: enten arbejde eller tro, enten ejendom eller kirke, enten ægtefælle eller Jesus. Så det kunne måske lønne sig at søge efter den egentlige grund bag de mange gode grunde.

Nemlig at det måske er Vor Herre selv, der ikke rigtig virker tiltrækkende. Den, der siger ”nej tak”, vil åbenbart noget helt andet med sit liv, end det, Jesus står for. Har helt andre værdier, helt andre idoler. Jesus duer ikke.

Det lyder hårdt og fordømmende, og lad os derfor bløde det lidt op. Der kunne nemlig også være en helt anden grund, nemlig en forkert indbydelse.

Den tyske teolog Helmuth Thielicke er inde på det i sin bog om Jesu lignelser. Han skriver:

”Jeg er bange for, at vi kristne... gang på gang repræsenterer vor Herre dårligt. De gnavne og mugne ansigter hos mange kristne, der tit nok ser ud, som om de havde galdesten (jeg beder dem, som virkelig lider deraf, tilgive mig!), er dårlige budbringere om festens glæde. De giver snarere anledning til den formodning, at de ikke kommer fra Faderens glædefest, men lige er blevet udpantet af Kongens Foged. Nietzsche har gjort en rigtig iagttagelse, når han siger: ”De måtte se mere forløste ud, hvis jeg skulle tro deres forløser!”

Og Thielicke fortsætter:

”Derfor er det, at mange siger nej til indbydelsen. De aner ikke, hvad der vil blive dem givet, og vi kristne forholder dem tit nok oplysninger om det. For hvert menneske har vel på et tidspunkt i sit liv næsten angret alt muligt; men endnu er der aldrig nogen, der har angret, at han blev en discipel af denne Herre”.

Med andre ord: når vi spørger - og det gør vi jo - *hvorfor* der lyder ”nej tak” fra så mange mennesker, skal vi måske allerførst gribe i egen barm og spørge, om vi eventuelt har været dårlige budbringere om festens glæde. For det er jo klart: den, der har fået en forkert invitation, er lovlige undskyldt.

Derfor er det - helt bogstaveligt - en Himlens gave, at vi har den hellige nadver. Hvor alle de, der er blevet skammelig ledt på vildspor af os præster og andet kristent godtfolk, kan komme og selv opleve den ”lyksalige lod at leve, hvor døden har mistet sin brod” - selv opleve det, *ved at gå til alters*.

I årene omkring 1900 malede Joakim Skovgaard (død 1933) en hel billedbibel på vægge, hvælvinger og loft i Viborg Domkirke. Et af de mest kendte og elskede af alle de mange billeder er netop billedet af Jesu lignelse om det store festmåltid.

Øverst i billedet ses Jesus selv som festmåltidets gavmilde *vært*, med indbydende, åbne arme. Ude i siderne finder vi manden, der havde købt en bugnende hvedemark, manden, der havde købt fem (par) okser og manden, der står med sin brud i bryllupstøjet. Og rødklædte *tjenere* ses komme med de fattige og vanføre, blinde og lamme, plus de skæve eksistenser ude fra vejene og ved gærderne. Tjenere leder dem alle op til den store Mester og hans festbord.

Det er på alle måder et betagende billede. Men hvad de færreste véd, er at det er billede nr. to på det sted. Det første blev hurtigt skadet af fugt og blev derfor taget ned, rullet sammen som et gulvtæppe og bragt til Statens Museum for Kunst, og Skovgaard malede så et nyt billede med samme motiv på samme væg i kirken.

Det første billede er senere blevet restaureret og i 1963 anbragt i Christianskirken i Klaksvig på Færøerne. Det fylder hele kirkens altervæg. *Og foran billedet står kirkens alter*.

Det betyder, at hver gang menigheden i Klaksvig går til alters, går de så at sige ind i billedet og ind i Jesu lignelse om det store festmåltid og bliver således personer i den lignelse.

Det må være en helt enestående oplevelse: på den måde at vende ryggen til både bugnende marker og fede okser og så tage sin ægtefælle i hånden og gå den store Mester i møde, gå op til hans dækkede bord og af hans hånd modtage Guds riges gaver: livets brød og velsignelsens kalk.

O kærlighed selv!
du rolige kilde for kræfternes elv!
Du fylder med Frelserens gavmilde ord
velsignelsens kalk på det kristne Guds-bord;
o, vær du vor livdrik på jorden og bliv
vort evige liv.

Kom, nu er alt redt! Her er glædens måltid. Gå ind til din Herres glæde!
Indbydelsen lyder ”kaldende, næsten bedende”.

Den danske Salmebog nr. 330

Litteratur:

Om indbydelsens vigtighed: *Den samme Gud?* (Livserfaringer, småfortællinger).

3.søndag efter trinitatis

Hentet hjem

Alle toldere og syndere holdt sig nær til Jesus for at høre ham, og farisæerne og de skriftkloge gav ondt af sig og sagde: »Den mand tager imod syndere og spiser sammen med dem.« Men han fortalte dem denne lignelse:

»Hvis en af jer har hundrede får og mister et af dem, lader han så ikke de nioghalvfems blive i ødemarken og går ud efter det, han har mistet, indtil han finder det? Og når han har fundet det, lægger han det glad på sine skuldre, og når han kommer hjem, kalder han sine venner og naboer sammen og siger til dem: Glød jer med mig, for jeg har fundet det får, jeg havde mistet. Jeg siger jer: Sådan bliver der større glæde i himlen over én synder, der omvender sig, end over nioghalvfems retfærdige, som ikke har brug for omvendelse.

Eller hvis en kvinde har ti drakmer og taber én af dem, tænder hun så ikke et lys og fejer i huset og leder ivrigt, lige til hun finder den? Og når hun har fundet den, kalder hun sine venner og nabokoner sammen og siger: Glød jer med mig, for jeg har fundet den drakme, jeg havde tabt.

Sådan, siger jeg jer, bliver der glæde hos Guds engle over én synder, som omvender sig.«

Lukasevangeliet 15, 1-10

+++

Det var et par meget korte lignelser, men så tydelige, at de ikke er til at tage fejl af. Om *hyrden*, der smider, hvad han har i hænderne, og styrter ud for at hente det bortkomne får hjem. Og om *husmoderen*, der lader alt andet være, og fejer og leder, indtil hun finder den dyrebare mønt, der faldt på gulvet.

Sådan er Gud. Og det er unægtelig et noget andet gudsbillede, end vi normalt har i hovedet. Vores gængse gudsbillede er vist helt anderledes fornemt: billedet af Ham, som engang i sin almægt skabte himlen og jorden med alt, hvad der rører sig på den, inklusive os. Men dermed er hans virksomhed så også i det store og hele forbi. Nu troner han højt ophøjet over menneskelivet i passiv majestæt. Som et øje i det høje, der ser alt og registrerer alt, og arkiverer det hele til senere brug, den dag da alle skal stilles for hans domstol.

Mon ikke det så nogenlunde er det gængse gudsbillede? Men så vil Jesu to små lignelser i dag altså sige os, at *Gud er helt anderledes.* Gud er aldeles ikke en tronende passiv majestæt eller et overvågningskamera til altings registrering. Gud er aldeles ikke en, der bare sidder og venter. Men Gud er ligesom *en hyrde*, der smider alt, hvad han har i hænderne og løber ud i ørkener og kløfter for at redde det bortløbne, nødstedte får. Og han er ligesom *en husmoder*, der lader alt andet være og søger og leder i hver revne og sprække efter sin tabte mønt. Utrætteligt er Gud *på vej, altid på vej* for at finde sine tabte børn og hente dem hjem. *For han kan ikke bære at miste et eneste.*

Hvis vi synes, at mennesker er der nok af - man laver dem gratis - og der er milliarder af dem, så én fra eller til vel ikke kan spille den helt store rolle - hvis vi synes sådan, synes Gud altså noget andet. For han vil, at hvert menneske, hvert eneste lille menneske, skal frelses.

Så meget er vi værd for ham. Vi, som er de rene fnug i verdensrummet, for ham er vi kostelige og umistelige. Ikke én må gå tabt.

Sådan er Gud. Han er aldeles ikke gået på pension efter udført skabergerning. Men Gud er en frelser, i rastløs virksomhed med at hente sine tabte børn hjem.

Sådan er Gud. Det har vi for Jesu Kristi skyld lov at stole på.

Hver gang jeg altså modløst fornemmer, at nu er jeg da kommet så langt bort fra Gud, at der ikke gives nogen vej tilbage - hver gang jeg ved mine stolte tanker og hårde ord og selviske gerninger har forladt hans vej og givet mig hans modstander i vold - hver gang jeg med et pludseligt klarsyn ser, at Gud blev borte i den måde, jeg lever mit liv på, og at jeg slet ikke kan finde vej tilbage - når det sker, da skal jeg derfor vide, at i det selv samme øjeblik er Gud selv på vej for at finde - og bjerge - mig fortabte. Når jeg råber til Gud fra mit ensomme sted og synes, at mit råb er alt for svagt til at blive hørt, da skal jeg altså vide, at i det selv samme øjeblik råber Gud selv efter mig fortabte.

Gud er ikke en Gud, der sidder og venter. Han er bestandig på vej. For han skal jo nå at bjerge *os* - dig og mig - inden det er for sent.

Alt det her kan også siges på en anden måde: Jesu to små lignelser handler om *omvendelse*: "Sådan bliver der glæde hos Guds engle over én synder, som omvender sig", siger Jesus.

Og ligesom vi i dag får korrigeret et falsk gudsbillede, har vi nu også en chance for at få korrigeret et falsk billede af, hvad *omvendelse* er.

Hvor tit bliver det ikke opfattet som et krav om en kraftpræstation? At vi samler alle de religiøse evner, vi ikke har, og lidt til, og slår en religiøs saltomortale? Eller, for at blive i de to lignelsers billedsprog, som et krav om, at det bortløbne får tager sig sammen og selv finder vej hjem til hyrden og selv går vejen. Og som et krav om, at den tabte mønt ved et vældigt spring selv skal finde tilbage i husholdningspungen.

Men Jesu to små lignelser viser os, at omvendelse er noget andet. Nemlig at hyrden finder det bortløbne får og bærer det hjem med glæde. Og at husmoderens søgende hænder finder den tabte mønt og lægger den tilbage i pungen med fryd.

Omvendelse er med andre ord at *blive vendt om*. "Lad mig vende om, så jeg vender om, for du er Herren, min Gud", lyder det hos profeten Jeremias (31,18). I den tidligere oversættelse lød det: "Omvend mig, så bliver jeg omvendt". Ligesom fåret vender tilbage ved at *blive* fundet og båret hjem, og ligesom mønten vender tilbage ved at *blive* fundet og samlet op, på samme måde *omvender* fortabte syndere sig ved at *blive* omvendt.

Er det da let eller svært at *blive* omvendt?

Det spørgsmål må den enkelte selv svare på. Det er klart, at det er *svært* for dem, der synes, at deres liv er lykkedes over al forventning - at de til enhver tid er i stand til at se både deres Gud og deres næste i øjnene - har levet et liv, som Vorherre har al grund til at være tilfreds med. Så er det *svært* at acceptere, at jeg har behov for at omvendes og at det oven i købet må ske ved, at Gud selv kommer og vender mig om. At jeg ikke engang kan gøre det selv, men må bede Ham om at gøre det.

Så er det svært at blive omvendt, frygtelig pinagtigt, næsten nedværdigende.

Men modsat er omvendelse ganske let og ukompliceret for den, der véd, at han sidder i sit livs fiasko. Et liv, han ikke er spor stolt ved. Et liv, så Gud må sig forbarme - ja netop et liv, hvis eneste redning, at Gud forbarmer sig, for jeg kan ikke se anden løsning.

Så er det *let* at blive omvendt. Og der er intet, jeg *hellere* vil. *Tænk*, at Gud selv vil bøje sig ned over mig, løfte mig op og bære mig tilbage som det forvildede får, jeg er! *Tænk*, at hans søgende hænder vil finde mig i støvet og hente mig frem i dagens lys! *Tænk*, at han selv vil værdiges at omvende mig, så jeg bliver omvendt! Han vil ikke afskrive mig og sige, at det var min egen skyld, så det måtte jeg selv klare.

Så er det *let* at blive omvendt. Ja, der er ikke noget skønnere!

Hvad mener *du* så? Synes du, det er let eller svært, skønt eller pinagtigt?

Hvad enten du synes det ene eller det andet, så er det i hvert fald det, omvendelse handler om: at blive hentet hjem som et bortløbet får, at blive samlet op som en bortkommet mønt. Det er det, Vor Herre vil dig *nu i dette øjeblik*.

Ja, for indtil nu har vi kun talt i al almindelighed om omvendelse. Men nu spørger vi så: *Hvordan* gør Gud det? *Hvordan* bliver bortløbne får hentet hjem og tabte mønter samlet op?

Det gør han blandt andet i *den prædiken*, vi nu hører. Den, der hører uden at sove og uden at have tusind andre ting i hovedet og uden på forhånd at lukke af - den, der altså *lytter*, vil tydeligt fornemme, at netop nu er Gud selv i virksomhed for at finde, hente, omvende sine fortabte sønner og døtre. Han er her selv for at frelse det fortabte, og der bliver glæde hos Guds engle over bare én synder, som omvender sig.

Før vi kunne sanse og samle - før vi kendte forskel på op og ned, højre og venstre, godt og ondt - ja før vi overhovedet kunne tænke en fornuftig tanke, da *stod* han der, ved *døbefonten*. Dér hvor det er så legende let at blive omvendt. For et barn er det nemlig ingen sag at blive *båret*. Hvad skulle barnet ellers?

Allerede da, længe før vor hukommelses første begyndelse, var han altså i virksomhed for at hente sine børn hjem. Og som han begyndte, er han blevet ved, livet igennem, og han har mange midler, nok også flere, end vi aner. Ingen skal i hvert fald forsøge at fastsætte grænser for hans virke. Han bruger stort og småt, kendt og ukendt, nyt og gammelt, både autoriserede og uautoriserede midler til at opsøge og frelse det fortabte. Men *blandt* hans mange midler må vi ganske særligt fremhæve *hans ord og hans nadver*.

Det er derfor, det er livsvigtigt at gå i kirke. Det er endda derfor, vi *har* en kirke. Det er, fordi her sker det, som lignelsen om det bortløbne får og den tabte mønt handler om. At Gud selv kommer, når vi samles omkring døbefonten, og når hans ord forkyndes og hans hellige nadver fejres - kommer selv for at opsøge og redde det fortabte.

Det sker der, hver gang vi går i kirke. Og derfor melder spørgsmålet sig: hvad skal Gud så stille op med de fortabte, der ikke gider komme?

Nej, vel?

4.søndag efter trinitatis

Vær barmhjertige

Jesus sagde: Vær barmhjertige, som jeres fader er barmhjertig. Døm ikke, så skal I ikke selv dømmes; fordøm ikke, så skal I ikke fordømmes. Tilgiv, så skal I få tilgivelse. Giv, så skal der gives jer. Et godt, presset, rystet, topfyldt mål skal man give jer i favnen. For det mål, I måler med, skal I selv få tilmålt med.«

Han fortalte dem også en lignelse: »Kan en blind lede en blind? Vil de ikke begge falde i grøften? En discipel står ikke over sin mester; men enhver, der er udlært, skal være som sin mester.

Hvorfor ser du splinten i din broders øje, men lægger ikke mærke til bjælken i dit eget øje? Hvordan kan du sige til din broder: Broder, lad mig tage den splint ud, som er i dit øje! når du ikke ser bjælken i dit eget øje? Hykler, tag først bjælken ud af dit eget øje; så kan du se klart nok til at tage den splint ud, som er i din broders øje».

Lukasevangeliet 6, 36-42

+++

Det er ærgerligt, at evangelielæsningen ikke har de forudgående ord med, hvor Jesus siger: ”*Han (altså Gud) er god mod de utaknemlige og onde*”.

Det er nemlig lige præcis det, vores evangelium i dag må tage som udgangspunkt. Her kommer hele sagen på rette plads. For det er som bekendt ikke noget problem at være barmhjertig mod de taknemlige og rare. Det er jo ligefrem en fornøjelse at være barmhjertig, når man kan se, at manden er rørende taknemlig og bliver et bedre menneske af det. Og omvendt er man jo i sin gode ret til at lukke af for barmhjertigheden, hvis man ser, han er et utaknemligt skarn, der uforandret bare bliver ved at være den samme.

Barmhjertighed mod værdigt trængende er ingen sag. Men det er ikke *den* barmhjertighed, Jesus taler om. Han taler om at være barmhjertig, *som* vores Fader er barmhjertig. Og *han* er god mod utaknemlige og onde.

Sagt mere direkte: Gud er god mod dig og mig utaknemlige og onde. Derfor skal vi som hans ægtefødte børn gøre *ligeså* mod de utaknemlige og onde, *vi* møder på vores vej: være barmhjertige, som Gud er barmhjertig mod *os*. Ikke *dømme*, eftersom Gud ikke har dømt *os*. Ikke *fordømme*, for Gud har ikke fordømt *os*. Men *tilgive*, ligesom Gud har tilgivet *os*. Og *give*, ligesom Gud har givet *os*.

Altså barmhjertighed mod uværdigt trængende, af den enkle, gode grund, at Gud har været ufatteligt god mod os uværdigt trængende.

I en prædiken til i dag udtrykker Luther det sådan på sin sædvanlige bramfrie måde:

”Vi, som vil være kristne, bør være barmhjertige som vor Fader i Himmelen. Ikke alene mod dem, som er vore venner, men imod alle, også imod dem, som er vore fjender og forfølger os, og om hvem vi måske mener, at de ikke fortjener blot et venligt ord... Kristus siger: Selv om også jeres medmennesker har forulempet jer, så se til, hvis I vil være kristne, at I er barmhjertige og så barmhjertige som jeres Fader, ellers kan I ikke være hans børn, ej heller mine brødre... Thi det må I alle bekende, at I har gjort jeres Fader i Himmelen megen sorg og fortræd, at I ikke har holdt et eneste af hans bud, men overtrådt dem alle, så han kunne have grund nok til at sige: Skulle jeg ofre min Søn for sådanne fortvivlede syndere?”

Luther fortsætter:

”Selv om nogen har forulempet dig og gjort dig noget, som ikke behager dig, hvad er da det at regne imod det, som du så ofte har forbrudt imod Gud? Når nu Gud har så stor en barmhjertighed, at han skænker sine fjender sin enbårne Søn, for at de ved ham må blive frelst fra synd og død, og tilmed giver dem sjæl, legeme, ejendom og alt, hvad de behøver,... så lær da efter dette eksempel at sige: Selv om også den og den har forulempet mig så slemt, at jeg burde lade ormene opæde ham, så vil jeg alligevel ikke gøre det. Thi dette ville være at handle som hedning og ikke som kristen”.

Hvad Luther her siger, er levendegjort på en meget fin måde i Skt. Lukas kirke i Århus. Her står der med store bogstaver skrevet hen over alterets bagkant: *Gud er god mod utaknemmelige og onde.*

De ord er det første, man ser, når man vil gå til alters i den kirke. De er som en slags velkomsthilsen, der borttager alle mismodige tanker om, hvor uværdig og ukvalificeret jeg er til at modtage Herrens nadver - jeg, et utaknemligt skarn, som Gud aldrig har haft andet end skam af. Men så ser jeg altså pludselig de ord skrevet med tydelige guldbogstaver mellem alterbordet og korset: *Gud er god mod utaknemmelige og onde.* Den mismodige får her et dybt kig ind i Guds faderhjerter: her er fri og åben adgang, selv for en som mig!

Og når man så skal til at rejse sig efter at have deltaget i nadveren og gå ned fra alteret, da møder øjnene igen disse store bogstaver: *Gud er god mod utaknemmelige og onde.* Men nu står ordene som en slags overskrift over hele den uge, der kommer. For når Gud er god mod *mig* utaknemlige og onde, så må jeg begribeligvis møde andre utaknemlige og onde med *samme* godhed i den uge, der ligger foran mig, indtil jeg skal se de ord igen næste søndag.

”Vær barmhjertige, som jeres fader er barmhjertig”.

Sådan står og falde det hele med *rækkefølgen* i de to sætninger: vær barmhjertige, *som* jeres fader er barmhjertig. Rækkefølgen er helt afgørende. For kærlighed er kærlighed *fra Gud*. Det *begynder* med *Guds* kærlighed, som han har vist os i sin søn, og så smitter kærligheden af *på os*. Sådan som det siges et sted i Det nye Testamente: ”Vi elsker, fordi han elskede os først” (1. Johs. 4,19). Og et andet sted: ”Når Gud har elsket os således, skylder vi også at elske hinanden” (1. Johs. 4,11).

Det er rækkefølgen: Vi elsker, fordi Han elskede os først. ”Vær barmhjertige, *som* jeres fader er barmhjertig”.

Derfor skal vi heller ikke lade os forvirre, når vi læser videre i evangeliet i dag og ser, at den rækkefølge tilsyneladende byttes om, og det lyder: ”Døm ikke, *så* skal I ikke selv dømmes; fordøm ikke, *så* skal I ikke fordømmes. Tilgiv, *så* skal I få tilgivelse. Giv, *så* skal der gives jer”.

Her er rækkefølgen tilsyneladende byttet om: at først viser *vi* vores kærlighed til vores medmennesker, og derefter følger så Guds kærlighed til os, som belønning.

Men det er kun tilsyneladende, rækkefølgen er byttet om, og der er i hvert fald *ikke* vendt om på årsag og virkning. Den samme Johannes, som skrev de stærke ord om, at ”vi elsker, fordi han elskede os først”, når nemlig helt ind til sagens kerne, når han i det samme kapitel skriver, at ”Gud er kærlighed, og den, der bliver i kærligheden, bliver i Gud, og Gud bliver i ham” (1. Johs. 4,16). Det drejer sig nemlig om det eneste ene: *at blive i Guds kærlighed*. Leve i den, blive i den, som i luften, vi indånder, som i solen, der varmer vores kroppe. Blive i Guds kærlighed. Bruge den, og lade den bruge os. Lade den være nok, ja mere end nok, til mig selv - jeg utaknemlige og onde - og samtidig til mit utaknemlige og onde medmenneske.

Bliv i Hans kærlighed. Vær barmhjertige, *som* jeres fader er barmhjertig. Den barmhjertighed har et navn. Den hedder *Jesus Kristus*.

Så er det altså *ham, Jesus Kristus*, jeg skal lade være nok, ja mere end nok, til både mig selv og mit medmenneske. Så er alle *andre* målestokke, jeg kan måle både mig selv og andre med, med andre ord *afskaffet*. Så er de dage f.eks. forbi, da jeg måler både mig selv og mit medmenneske efter værdighed og egnethed og etiske og moralske kvalifikationer: om jeg og de er *gode* nok, *respektable* nok, *dygtige* nok, *sympatiske* nok, *kløge* nok, *begavede* nok, *omgængelige* nok osv. Min eneste målestok hedder nu *Jesus Kristus*, han som bar både *mine* synder og *mit medmenneskes* synder op på korsets træ.

Når Gud ser *mig*, da ser han derfor en, som Jesus Kristus er død for. Og når *jeg* ser mig selv og mit medmenneske, må *jeg* på samme måde se to mennesker, som Jesus Kristus er død for. Og vi kan derfor *modes* i Guds kærlighed, og *blive i* den kærlighed, det vil sige blive *i Gud*.

Og hvis *ikke* jeg kan det, er det af den enkle, soleklare grund, at jeg alligevel aldrig har lært Jesus Kristus at kende.

Alt det her kan vist ikke udtrykkes stærkere, end i den tyske forfatter Günther Schulze-Wegeners lille fortælling ”Det tåbelige kors”. Den foregår under anden verdenskrig, på Østfrontens sydlige afsnit, ikke langt fra byen Charkow.

Fronterne havde bølger frem og tilbage, og nu lå de to parter og lurede på hinanden. De tyske soldater i 4. kompagnis frontafsnit havde drevet deres skyttegrave langt frem og dukkede sig nu godt ned i steppen mellem de sparsomme vækster. Tæt over for dem, ca. et stenkast væk, havde de russiske forposter på samme måde gravet deres huller i den udtørrede jord.

Den tyske korporal Mohnhofer havde efter mørkets frembrud lagt sig i stilling og lå nu ligesom de andre med sit våben, med kroppen trykket ned mod den hårde jord. Han blev opmærksom på en lille buskvækst af kummerligt tjørn, som lidt fremme til siden for ham hævede sig over græsset. Han tænkte, at det lille krat kunne give ham en vis beskyttelse, og derfor lod han sig centimeter for centimeter glide hen imod busken. Han nåede den uden at blive bemærket fra den modsatte side og begyndte straks at grave sig ned med sin korte spade.

Men nu var det sådan, at den russer, som havde ligget over for korporal Mohnhofer, også havde lagt mærke til busken og fået samme ønske om at gemme sig bag den. På samme tid gled han smidigt og med en slanges bevægelser hen imod stedet og nåede endda frem før tyskeren. Også han begyndte at grave, og lyden af de to soldaters gravearbejde blandede sig med hinanden, så ingen af de to bemærkede den anden.

Da det blev morgen, ville korporal Mohnhofer tage et blik over marken foran og spejle ud efter en lejlighed til at skyde. Han trak geværet tæt ind til kroppen og skubbede sig med fingeren på aftrækkeren hen til busken.

I samme øjeblik havde russeren afsikret sin maskinpistol og skubbet torneranken til side. På én gang løftede de begge hovedet for at se. Begge så det samme, fjendens ansigt.

Så stor var begges rædsel, at de lå som lammede. Da løftede russeren hånden, som ville han sige noget, og uden at tænke på, at han ikke ville kunne forstå hans sprog, holdt korporal Mohnhofer inde. Men russeren slog korsets tegn for sig, og korporal Mohnhofer fyrede ikke. Da han blev stillet over for korstegnet, fik han en uklar, næsten barnlig forestilling om, at russeren med denne bevægelse havde stillet sig under en højere beskyttelse: han var urørlig for ethvert angreb, var omgivet af noget uigennemtrængeligt; han var nu et menneske, man ikke kunne skyde uden at forsynde sig mod Gud.

Og nu gjorde korporal Mohnhofer noget meget usædvanligt, som kunne have set meningsløst ud for andre, men som i virkeligheden var så vidunderligt og forløsende.

Han løftede ligeledes hånden og gjorde korsets tegn, ubehjælpomt og klodset, for i hans kirke kendte man ikke til at bruge den slags fagter. Men han følte sig tvunget til at svare russeren på det samme sprog, det som ikke behøver at bruge ord, men som er stærkt nok til at række ud over døden.

Det var, som om russerens brede ansigt fortrak til et smil: så godt havde han opfattet modstanderens håndbevægelse og forstået dens betydning.

Ingen bemærkede, at to soldater sagte sneg sig tilbage til deres huller fra tornebuskens grenværk, en russer og en tysker, hver til sin linje. To mænd, fra hvis ansigter angsten var veget bort.

Det var to mennesker, der havde set Jesus Kristus stå imellem sig og sin næste.

Den danske Salmebog nr. 612

Litteratur:

Om barmhjertighed: Bent Haller: *Hjemkomst* (Livsmønstre).

5.søndag efter trinitatis

På hans ord

Engang da Jesus stod ved Genesaret Sø, og folkeskaren trængtes om ham for at høre Guds ord, fik han øje på to både, der lå ved søen. Fiskerne var gået fra dem og var ved at skylle garnene. Så gik han op i en af bådene, den der tilhørte Simon, og bad ham lægge lidt fra land. Så satte han sig og underviste skarerne fra båden.

Da han holdt op med at tale, sagde han til Simon: »Læg ud på dybet, og kast jeres garn ud til fangst!« Men Simon svarede: »Mester, vi har slidt hele natten og ingenting fået; men på dit ord vil jeg kaste garnene ud.« Det gjorde de, og de fangede en stor mængde fisk, så deres garn var ved at sprænges. De gjorde tegn til deres kammerater i den anden båd, at de skulle komme dem til hjælp, og de kom og fyldte begge både, så de var lige ved at synke.

Da Simon Peter så det, faldt han ned for Jesu knæ og sagde: »Gå bort fra mig, Herre, for jeg er en syndig mand.« For han og alle de, som var med ham, var grebet af rædsel på grund af den fangst, de havde fået – ligeså Jakob og Johannes, Zebedæus' sønner, som fiskede sammen med Simon.

Men Jesus sagde til Simon: »Frygt ikke! Fra nu af skal du fange mennesker.« Og de lagde bådene til land og forlod alt og fulgte ham.

Lukasevangeliet 5 1-11

+++

Man har selvfølgelig forsøgt sig med forskellige snusfornuftige forklaringer på Peters fiskedragt. En af dem går ud på, at Jesus var så fortrolig med Genesaret Sø, at han vidste, hvor fiskene var, og hvornår. Den viden benyttede han sig af og fik Peter sendt ud lige i det rette øjeblik, så han fik alle tiders fangst.

Men det er dog en ringe forklaring. Tømreren Jesus skulle altså være klogere på fiskeri end fiskeren Peter! Nej, vel? Men forklaringen er også ringe af en helt anden grund. Den slags ”naturlige” forklaringer, som man kalder dem, er nemlig al religions værste fjende. De er som en ko, der slipper ind i en blomsterhave. Hvis først vi er nået dertil, at vi ikke har sans for *underet*, det uforklarlige, det som sprænger vores snævre horisonter, men begynder at fumle med såkaldte ”naturlige forklaringer”, kan vi lige så godt holde op, for så er det ikke kristen tro længere.

Kristen tro står og falder med troen på *Gud*. Gud med *stort G*, det vil sige en Gud, der gør, som Han vil, uden at spørge os. Hvis vores kristne tro bliver til troen på gud med *lille g*, det vil sige en gud, der tænker, som vi tænker, og kan, hvad vi kan og ikke andet og mere, end vi kan, så er kristen tro ophørt med at være kristen tro. Fordi Gud er ophørt med at være Gud.

Altså: væk med alle små, snusfornuftige forklaringer på blandt andet Peters fiskedragt. Om det har vi kun ét at sige, nemlig at det var et af Jesu *undere*. En af Guds Søns *guddommelige handlinger*. Uforklarlig for os, selvfølgelig, for mennesker fatter nu engang ikke Guds højder og dybder. Punktum.

Men selv om *det* skal siges, vil eventuelle tvivlere alligevel opleve, at der ikke nu bliver prædikeret om fiskene i Peters net. De er nemlig fanget og spist for længst, og det er da heller ikke dem, beretningen handler om. Jesus gjorde ikke sit under for fiskenes skyld, end ikke for at imponere Peter og hans arbejdsfæller. Men for at vise Peter, at *hvis blot han lod alle betænkeligheder fare og handlede efter Jesu ord, skulle han få store ting at se*.

På den måde bliver beretningen om Peters fiskedragt *et eksempel*, for Peter og for os

i dag. Et eksempel for alle tvivlere og lidettroende. Et eksempel på, at når et menneske kaster sig ud i det og giver sig til at gøre efter Jesu ord, skal det få store ting at se.

Galilæiske fiskere fiskede kun om natten, for om dagen var der ikke noget at hente. Og nu havde Peter og de andre altså været ude hele natten og ingenting fanget, så derfor var det afsindigt at sejle ud igen i dagtimerne. Fra Jesus lød det: ”Læg ud på dybet, og kast jeres garn ud til fangst!”; men fagmanden Peter svarede: ”Mester, vi har slidt hele natten og ingenting fået”. Det er den erfarne mand, der protesterer - siger, at det er nytteløst. At det er umuligt.

Sådan har Jesus altid mødt erfarne skeptikere, når hans ord har sagt, at noget bestemt skulle gøres. ”Herre, gør et godt menneske ud af mig, *hvis* det er muligt”, var det vistnok Augustin, der engang bad. Han havde nok ikke meget tro på, at det skulle lykkes, dertil kendte han sig selv *for* godt. Og her er vi ved et område, hvor de flestes erfaring er nøjagtig lige så negativ. En gammel svensk vækkelseshøvding blev engang spurgt, hvilken fremgang han havde gjort i troens hellighed gennem sit lange liv. Han sad og bakkede på sin pibe, der var gået ud, og så svarede han ved at banke pibens indhold ud i hånden: *så meget*.

Netop! Så meget. Den sidder vist dybt i os alle, denne bitre, negative erfaring: at jeg har prøvet og prøvet at gøre det gode. Prøvet at glemme mig selv og elske mine medmennesker. Men lige meget hjalp det. Det blev til ingenting. Og derfor er det med meget blandede følelser, jeg hører Jesu ord om at elske Gud af hele mit hjerte og elske min næste som mig selv. Det er ligesom ord fra en helt anden verden. De har ligesom ikke rigtig noget at *stå* på i *min* verden. Tag nu bare epistlen til i dag. Den er netop skrevet af apostlen Peter, men ordene *kunne* være sagt af Jesus:

”Lev alle i enighed, og vis medfølelse, broderkærlighed, barmhjertighed og ydmyghed. Gengæld ikke ondt med ondt eller skældsord med skældsord, men tværtimod med velsignelse, for I er kaldet til at arve velsignelse.”

Og dér sidder man så med sit stive og stolte sind og hører de mærkelige ord om at være barmhjertig og ydmyg og føle broderkærlighed og gengælde skældsord med velsignelse. ”For I er kaldet til at arve velsignelse”. Man er selvfølgelig mest tilbøjelig til at sige: Det er over evne, dether. Det er umuligt. Hvor tit har jeg ikke prøvet; men det gik ikke. Det kan ikke lade sig gøre. Dedér ord om kærlighed er umulige i praksis.

Den indvending lyder endda ikke bare i et stille sind, men tit højt og hørligt, blandt teologer og andet godtfolk: At vi kan lige så godt erkende og indrette os efter, at Jesu ord om kærligheden er umulige at efterleve. Og det minder i grunden ikke så lidt om apostlen Peters ord den dag ved Genezaret Sø, da Jesus befalede ham at lægge ud på dybet og kaste garnene ud til fangst, og Peter som den erfarne mand indvendte, at det var nytteløst og umuligt. For, ikke sandt, de *havde* prøvet, *havde* været ude hele natten og *havde* set, at der var ingen fisk her.

Men Jesus blev ved sit, og Peter tilføjede så: ”Men på dit ord vil jeg kaste garnene ud”.

Ved den lejlighed lærte Peter en lektie, som han i dag giver videre til os. Nemlig at den, der blæser på alle erfaringer og *gør* efter Jesu ord, får store ting at se.

Det er åbenbart den samme lektie, Peter har for med os i epistellæsningen i dag: at der sker undere, ikke bare med fisk, men også med mennesker. At det *lader* sig virkelig gøre, selv for gennemsnitsmennesker som Peter og os - at det lader sig virkelig gøre, på Jesu ord, at blive barmhjertige og ydmyge, at elske, at gengælde skældsord med velsignelse. Det er lodret løgn, at det er umuligt. For intet er umuligt for Guds Søn.

Tillad mig en lille banal sammenligning. Da jeg i sin tid for mine synders skyld var indkaldt til søvænet og kom til gymnastiktime i eksercerskolens store gymnastiksal, blev vi mødt af en gymnastiklærer, som påstod, at vi kunne slå hovedspring og kraftspring og flyvespring. Jeg protesterede selvfølgelig, for den slags har jeg aldrig kunnet. Det er over mine beskedne evner. Men han sagde, at jeg skulle, og at jeg kunne. Der var ingen diskussion. Og på hans ord tog jeg tilløb og satte af. Lavede de nydeligste hovedspring og kraftspring, sågar flyvespring. Og var helt forbavset og glad og taknemmelig og sagde til mig selv, at det var dog alligevel meget! Hvem skulle have troet det?

Det er da heller aldrig sket siden. For vi fik en anden gymnastiklærer, og han sagde ikke, at jeg skulle og heller ikke, at jeg kunne. Så nu havde jeg kun mig selv og min egen vurderingsevne at holde mig til, og så hørte miraklet op.

Undskyld - det er altså bare en banal sammenligning. Men for mig selv er den alligevel blevet ganske lærerig. ”Herre, gør et godt menneske ud af mig, *hvis* det er muligt!” - hvor vover du og jeg at *tvivle* på, at Han kan gøre et godt menneske ud af selv dig og mig?

”Lev alle i enighed, og vis medfølelse, broderkærlighed, barmhjertighed og ydmyghed. Gengæld ikke ondt med ondt eller skældsord med skældsord, men tværtimod med velsignelse, for I er kaldet til at arve velsignelse” - når de ord siges, er det selvfølgelig, fordi vi *kan* leve på den måde (ellers ville ordene ikke være sagt). Og når de ord siges, er det selvfølgelig, fordi vi *skal* leve sådan; det er en befaling; der er ikke noget at diskutere.

Bag befalingen står en vilje, en guddommelig vilje. Så derfor drejer det sig, alt i alt, bare om at *satte af* - og *foretage springet*. Sige som Peter: al hidtidig erfaring har lært mig, at det, du her siger, det går ikke. *Men på dit ord*, Herre, vil jeg gøre det - alligevel!

Peter fik som sagt store ting at se, og det vil vi også få. Peter blev forbløffet over, hvad han oplevede, og det vil vi også blive. Peter måtte hen og kaste sig på knæ for Jesus og sige: ”Gå bort fra mig, Herre, for jeg er en syndig mand!”, og noget lignende må også vi sige, når det viser sig, hvad Han, Guds Søn, har magt til at få os til at gøre.

For det vil jeg i hvert fald *altid* være klar over: at den dag, da jeg begynder at vise medfølelse, praktisere broderkærlighed, være barmhjertig, være ydmyg, gengælde ondt med godt og skældsord med velsignelse, da er det ikke mig syndige menneske, der pludselig er gået hen og er blevet prima prima super. Men da er det Ham, der får mig til at gøre, hvad jeg aldrig havde troet muligt.

Den danske Salmebog nr. 23

6.søndag efter trinitatis

Fokus på vreden

Jesus sagde: ”Hvis jeres retfærdighed ikke langt overgår de skriftkloges og farisæernes, kommer I slet ikke ind i Himmeriget.

I har hørt, at der er sagt til de gamle: »Du må ikke begå drab,« og: »Den, der begår drab, skal kendes skyldig af domstolen.« Men jeg siger jer: Enhver, som bliver vred på sin broder, skal kendes skyldig af domstolen; den, der siger: Raka! til sin broder, skal kendes skyldig af Det store Råd; den, der siger: Tåbe! skal dømmes til Helvedes ild.

Når du derfor bringer din gave til alteret og dér kommer i tanker om, at din broder har noget mod dig, så lad din gave blive ved alteret og gå først hen og forlig dig med din broder; så kan du komme og bringe din gave. Skynd dig at blive enig med din modpart, mens du er på vej sammen med ham, så din modpart ikke overgiver dig til dommeren og dommeren igen til fangevogteren, og du kastes i fængsel. Sandelig siger jeg dig: Du slipper ikke ud derfra, før du har betalt den sidste øre”.

Matthæusevangeliet 6, 20-26

+++

Det er klar besked. To mennesker er kommet op at toppes, og nu skal de til dommeren. De er *endnu* underveje, der er derfor *stadig* mulighed for forsoning mellem dem. Det kan nås, *mens* de er på vej. Er de først i retssalen, er det for sent. Så falder hammeren, dommen afsiges.

De to, der er på vej til dommeren, det er mig og min bror. *Sammen* er vi på vej mod den yderste dom, og vi kan endnu nå at blive forsonet med hinanden. Men det haster. Inden vi ser os om, er det for sent.

Jeg kan med andre ord ikke have et ret forhold til Gud, hvis jeg har et forkert forhold til min bror. Først når jeg har min bror ved hånden, har jeg et ret forhold til Gud.

Og min *bror*, det er selvfølgelig ikke bare den, jeg er i familie med. Det er også det vildt fremmede menneske, som Gud pludselig sætter foran mig. Og min *bror*, det er heller ikke bare det menneske, jeg kan lide - som jeg sympatiserer med. Men det er også de mange, som Gud - uden at spørge, hvad jeg har smag for - sætter ved siden af mig.

Der er kort fortalt *slet* ingen grænser for, hvem jeg skal se som min bror (eller søster). Brødre og søstre er nemlig mennesker med samme far. Derfor kan vi se en bror eller søster i hvert eneste menneske, Gud har skabt. Det er et menneske, jeg må have ved hånden, hvis jeg vil stå i et ret forhold til min Gud.

Enhver, der bliver *vred* på sin bror, skal kendes skyldig af domstolen - *Guds* altså!

Kommet så vidt kan vi altså fastslå, at Jesus forlanger noget af sine disciple: ”Hvis jeres retfærdighed ikke langt overgår de skriftkloges og farisæernes, kommer I slet ikke ind i Himmeriget”. Hvis vi tror, at kristen tro er at gøre præcis, hvad jeg selv vil, og så derefter komme og bukke pænt og sige ”undskyld, Vorherre”, hvis vi tror *det*, tror vi altså fejl. Der er virkelig en *retfærdighed*, Jesus forventer af sine disciple. En ret-færdighed, dvs at færdes ret, leve livet ret, nemlig efter Jesu bud om kærlighed. Vores kærlighed, vores ret-færdighed, skal langt overgå de skriftkloges og farisæernes, ellers kommer vi slet ikke ind i Himmeriget.

Og fald nu ikke for den populære misforståelse, at de skriftkloge og farisæerne bare var en samling hyklere og svindlere. Så var det jo ingen sag at overhale dem. Nej, når Jesus peger på de skriftkloge og farisæerne, peger han på mennesker, der granskede Guds lov seriøst og omhyggeligt og gjorde alt, hvad de kunne, for at indrette deres liv efter dem. Jesus peger på de bedste af de bedste, når han siger: ”Hvis jeres retfærdighed ikke langt overgår de skriftkloges og farisæernes, kommer I slet ikke ind i Himmeriget”.

På den anden side skal det ikke nægtes, at Jesus ord også rummer en *kritik* af de skriftkloge og farisæerne. Hvad *gør* man nemlig, når man står over for en overvældende stor opgave? Så deler man den op i overskuelige, mindre enheder - så går det straks noget nemmere. Det samme havde de skriftkloge og farisæerne gjort. De havde splittet Guds lov op i 248 *bud* (så mange som knoglerne i en krop) og 365 *forbud* (så mange som dagene i et år).

De havde f.eks. splittet budet om at holde hviledagen hellig op i 39 overkommelige småkrav. Og når man på den måde får problemet bragt ned i øjenhøjde, dukker der jo immervæk også nogle smuthuller op. Noget, som man vedtager med sig selv, at man sagtens kan gøre uden at overtræde budet.

Altså: på den ene side gjorde de skriftkloge og farisæerne en beundringsværdig indsats med at granske Guds bud og efterleve dem, og på den anden side havde de som praktiske folk reduceret Guds bud til en masse overkommelige *småkrav* med diverse undtagelser.

Helt ærligt: detdér med at reducere det store bud til overkommelige krav, det kender vi da også. Tag eksempelvis det femte bud: ”Du må ikke begå drab” (sådan lyder det i den sidste nye oversættelse). Men *hvem* i vore dage har tænkt sig at efterleve det bud *som et bud*?

Det er virkelig for længst blevet splittet op i overkommelige krav: Du må ikke gå rundt og skyde folk, eller køre dem over på landevejen, eller slå dem ned på gaden. Men allerede her er der godt med smuthuller. For man må jo gerne slå ihjel, hvis man har en bestemt uniform på og har fået mordvåbenet stillet til rådighed af staten. Man må også godt slå ihjel, hvis det er i nødværge. Man må godt slå ihjel, hvis det er et foster, man ikke ønsker at bringe til verden. Man må godt slå et menneske ihjel åndeligt talt ved at mobbe livet ud af ham eller hende. Man må godt slå ihjel ved at ruinere et menneske økonomisk. Man må godt slå ihjel ved at tage livsglæden fra sin næste. Der er nogenlunde frit slag, politiet kommer ikke.

De skriftkloges og farisæernes måde at holde budene på, nemlig ved at splitte dem op i overkommelige større og mindre krav og benytte sig af de smuthuller, der byder sig undervejs, er i virkeligheden vores mest almindelige måde at holde budene på i dag. Den eneste forskel skulle lige være, at de skriftkloge og farisæerne gik til sagen med *noget* større alvor, end vi gør.

Og så lyder det altså i dag fra Jesus: ”Hvis jeres retfærdighed ikke *langt overgår* de skriftkloges og farisæernes, kommer I slet ikke ind i Himmeriget”.

”Langt overgår”, siger Jesus. Egentlig burde det nok oversættes: ”langt overstrømmer” eller ”overflyder”. Det, Jesus peger på, er nemlig en retfærdighed *uden grænse*. En retfærdighed, der ikke ydes op til et bestemt *mål*, som et målebæger der fyldes op til stregen, dertil og ikke længere. Men en retfærdighed, der *strømmer over*, flyder ud over bægerets kant, så at sige - ikke kender mål eller grænse.

Altså en retfærdighed, der tager Guds bud alvorligt *som bud*. Det vil sige en forpligtelse, der omslutter hele livet, gennemtrænger både tanke, ord og gerning, gennemsyrrer hele livet med Guds gode vilje.

Det er en retfærdighed, der ”langt overgår” de skriftkloges og farisæernes.

Her er det så, Jesu ord om at blive vred på sin bror og blive kendt skyldig i manddrab, kommer ind i billedet. ”Du må ikke begå drab”, sådan lyder budet altså.

Du, hvad vil det sige? Det er klart, at *du* betyder *din hånd*: din *hånd* må ikke begå drab - den hånd, der griber om kniven eller pistolen eller rattet. Men *du* betyder mere end lige *håndens* gerning. *Du* betyder også *dine ord*: dine *ord* må ikke begå drab. Og *du* betyder også *din tanke*: din *tanke* må ikke begå drab. *Du* betyder *bele din person*, alt hvad du ejer af lemmer og sanser og evner og muligheder og værdier.

Du må ikke begå drab, det bud rækker altså vidt: *helt ud* til den kærlighed, der umuligt kan blive *vred* på en bror eller søster, fordi kærligheden *tåler alt*. Budet peger på en kærlighed så ægte, at den ikke kan skælde noget menneske ud, fordi kærligheden *tror* alt og *håber* alt. Budet taler om en kærlighed, der ikke drømmer om at sige et ondt ord til noget menneske, fordi kærligheden *udholder* alt.

Budet om ikke at begå drab indbefatter altså forbud mod alle *forstadierne* til drabet, nemlig vreden, hadet og hævnlysten. Den, der *bliver vred* på sin bror, har således allerede overtrådt *budet*. Den, der *siger Raka* (idiot!) til sin bror, har overtrådt budet. Og den, der *siger Tåbe* (hedning!) til sin bror, har overtrådt budet. Og *det* ganske uden hensyn til, om det var med rette eller urette, jeg blev så gal i hovedet - om det var min brors (eller søsters) skyld, eller det var min. Selv *vreden*, dette første forstadium til manddrabet, er en overtrædelse af budet.

Har du været vred på din bror eller søster i dag? Det er dybest set sagen i det femte bud. Det drejer sig om: ikke at ville *drømme om* at gøre en bror eller søster fortræd i mindste måde.

Er det umuligt? Ja, for *os* er det. Men for Jesus Kristus er intet umuligt. For han har den kærlighed, der *tåler alt*, *tror alt*, *håber alt* og *udholder alt*. Og vi plejer jo at sige, at vi ved vores dåb voksede sammen med ham - blev sammenvoksede med ham. Sådan formulerer Paulus det f.eks. i epistlen i dag.

Så er vi altså som Jesu Kristi døbte disciple *sammenvoksede* med Jesu Kristi kærlighed. Og når noget er vokset sammen, kan man ikke længere sige, hvor det ene ender, og det andet begynder. For det, der er vokset sammen, er blevet ét.

Derfor er det muligt for Jesu Kristi disciple at lade vores retfærdighed ”strømme over”. Fordi vi er vokset sammen med Jesu Kristi *overstrømmende* kærlighed.

Derfor kan det lade sig gøre - og *skal* det lade sig gøre. Vi kan i hvert fald lade denne prædiken slutte med at give ordet til Kaj Munk, der siger sådan i en prædiken netop til i dag:

”Og I, mine tilhørere, hver eneste af jer, der er blevet pinligt berørt, fordi du har et udestående med en eller anden - jeg truer dig med Guds vrede, om du ikke går hjem i denne stund og prøver at få det jævnet - det skal spøge hen over lagnet på din dødsseng, om du lader hånt om det Guds ord, du nu har hørt!”

Den danske Salmebog nr. 612

Litteratur:

Om mig og min modpart: Johannes Kristiansen: *Drenge* (Livshistorier).

7.søndag efter trinitatis

Kærlighedens dom

Jesus kom ind i Jeriko og gik gennem byen. Der var der en mand, som hed Zakæus, han var overtolder, og han var rig. Han ville gerne se, hvem Jesus var, men kunne ikke for skaren, da han var lille af vækst. Så løb han i forvejen og klatrede op i et morbærfigentræ for at få ham at se, for han måtte komme den vej forbi.

Da Jesus kom til stedet, så han op og sagde: »Zakæus, skynd dig at komme ned! I dag skal jeg være gæst i dit hus.« Så skyndte han sig ned og tog glad imod ham.

Men alle, som så det, gav ondt af sig og sagde: »Han er gået ind som gæst hos en syndig mand.« Men Zakæus stod frem og sagde til Herren: »Se, Herre, halvdelen af, hvad jeg ejer, giver jeg til de fattige, og hvis jeg har presset penge af nogen, giver jeg det firedobbelte tilbage.«

Da sagde Jesus om ham: »I dag er der kommet frelse til dette hus, fordi også han er en Abrahams søn. For Menneskesønnen er kommet for at opsøge og frelse det fortabte.«

Lukasevangeliet 19, 1-10

+++

Zakæus var tolder, det vil sige en mand, der havde solgt sin sjæl til den romerske besættelsesmagt for det røde guld. Romerne var praktiske folk. De ville ikke selv gå og opkræve told hos folk, så de udliciterede jobbet - bortforpagtede tolden. Tolderen garanterede personligt for det fulde beløb, og så måtte han selv sørge for at få pengene ind hos sine landsmænd. Godt og vel og rigeligt endda, for der skulle jo gerne være en vis avance. Sagt mere direkte: tolderne snød og bedrog deres egne naboer, uden at de kunne protestere. Stjal penge op af lommen på dem, uden at de kunne sætte sig til modværge.

Tolderne var kriminelle, ingen tvivl om det, og ingen kan derfor undre sig over, at de var frosset ud af samfundet. Mødte man en tolder på gaden, gik man over på den anden side. Man kom ikke i deres huse og inviterede dem ikke hjem til sine egne. Tolderne var ikke velset i synagogerne eller i templet i Jerusalem. De var ækle syndere for Gud og mennesker.

Det er baggrunden for Jesu besøg hos Zakæus. Men hvordan kunne det så gå til, at de to overhovedet mødtes?

Det har man selvfølgelig grundet over, og der er derfor digtet videre på Lukas' kortfattede beretning. Om at Zakæus fik en forfærdelig samvittighedsnag. Han så med ét, hvad det dog var for et ugudeligt liv, han havde levet, i pengenes magt, i trods mod Guds bud og hen over sine medmenneskers liv og skæbne. Han standsede op og gik i sig selv. Han sov ikke om natten og gik med sænker hoved om dagen. Efterhånden havde han kun den ene tanke: at begynde et nyt liv.

Tanken sad i ham i uger og måneder. Men så hørte han en dag, at Jesus var på vej til Jeriko. Han havde Zakæus hørt om, og så sagde han til sig selv. Zakæus, nu skal det være. Nu kan du bede Jesus om hjælp til en helt ny begyndelse. Han vil sikkert tage imod en angrende sjæl. Og så krøb Zakæus op i sit morbærfigentræ osv... osv... osv.

Ja, sikke en roman, der kunne komme ud af det. Men jeg beklager, det er det rene, pure digt. Det nye Testamente kender intet til en sådan psykologisk udvikling hos

Zakæus. Det har ikke et ord om Zakæus' anger og dybe smerte, intet om hans længsel efter omvendelse og et nyt liv. Det nye Testamente er her som altid kortfattet og nøgternt. Om Zakæus fortæller Lukas faktisk kun *fire* ting: at han var *tolder* i Jeriko, at han var *rig*, at han var *lille*, og at han var *nysgerrig*.

Her er altså slet ingen religiøse kvaliteter at bygge på. Han var ikke bare tolder, men *overtolder*, altså over-forbryder. Og tilmed *rig*, dvs. han havde gået hårdt til den, havde skrabet grundigt til sig. Og at han var *nysgerrig* står som et dementi af alt det der med, at han var en søgende sjæl. Der står ikke, at han ville *opsøge* Jesus for at tale med ham (det kan man dårligt gøre oppe fra et træ). Der står såmænd bare, at han gerne ville se, hvem Jesus var, og krøb op i træet, fordi han var så lille. Formentlig også for at kunne sidde ugenert deroppe og overskue situationen.

Der er altså slet ikke stof til nogen roman om Zakæus' som en angrende og søgende sjæl, der kom til Jesus. Det var faktisk heller ikke ham, der kom til Jesus, men det var omvendt Jesus, der kom til ham.

Og dermed er så også sagt, at det var komplet ufortjent. *Det er det første.*

Så kommer vi til *det andet*: Efter almindelige borgerlige moralbegreber skulle Jesus så da i hvert fald have leveret en ordentlig *overhaling* til Zakæus. For dog *nu* at få blødgjort hans forhærdede synderhjerter - få ham ind på angerens vej, forbedringens vej, Jesus skulle have optrådt med *strenghed*. Og så, *når* Zakæus' hårde synderhjerter var blevet blødgjort, og han var begyndt at angre og havde lovet bod og bedring, *så* kunne Jesus måske have tilsagt ham hans synders nådige forladelse og Guds barmhjertighed.

Sådan skulle rækkefølgen have været den dag i Jeriko. Både efter almindelige moralbegreber og efter den ortodokse lutherske lære, der plejer at sige, at først skal der *pløjes* i menneskesindets mark, ved forkyndelse af *lovens strenghed*, og derefter kan der *sås*, nemlig forkyndes evangelium: budskabet om Guds yndest og gode vilje. Først skal synderen trues med Guds *vrede*, og når han så har omvendt sig, modtager han i stedet Guds *nåde*.

Men Jesus, Guds Søn, ser stort på både de almindelige moralbegreber og den ortodokse lutherske opfattelse. Han gik ind som gæst hos Zakæus. Vi hører ikke noget om, hvad han *sagde* til ham, men til gengæld meget om, hvad han *gjorde*, og det var tydeligere end mange ord. Han satte sig nemlig *til bords* med Zakæus. Og så meget véd vi vel om Jesus, at når han spiste og drak med syndere, var det *en accepthandling*. Han accepterede dem, godkendte dem, var solidarisk med dem, ved at *spise* med dem.

Jesus kom den dag ikke i Zakæus' hus for at give en overhaling, men for at skænke Guds kærlighed. Ikke først lovens strenge krav og derefter evangeliets mildhed. Ikke først retfærdighedens dom og derefter barmhjertighed. Men med barmhjertighed, med mildhed, slet og ret.

”Øllebrødsbarmhjertighed!”, vrisses der fra den borgerlige morals side. ”Ubodfærdighed”, lyder det fra den ortodokse lutherdoms fortalere.

Men det er helt forkert. I en af sine altergangstaler (bind XII, side 320) er Søren Kierkegaard inde på det spørgsmål og skriver:

”I almindelighed fremstilles det vel sådan: Retfærdigheden er den strenge dom, kærligheden den milde”.

Men Kierkegaard fortsætter:

”Nej, nej, kærlighedens dom er den strengeste... Vil du lære at frygte, da lær at frygte, ikke retfærdighedens strenghed, men kærlighedens mildhed! Retfærdigheden ser dømmende på et menneske, og synderen kan ikke udholde dens blik. Men kærligheden, når den ser på

ham, om han end unddrager sig dens blik, slår øjet ned, han fornemmer dog alligevel, at den ser på ham; thi kærligheden trænger langt inderligere ind på livet, ind ved livet, ind dér, hvorfra livet udgår, end retfærdigheden. - Retfærdighedens dømmende stemme kan synderen ikke udholde; han søger, om muligt, at lukke sit øre for den; men om han end ville, da er det ham umuligt ikke at høre *kærligheden*, hvis dom, o frygtelige dom, er: Dine synder er dig forladt”.

Sådan skriver Kierkegaard, og enhver véd, at det passer. Vi oplever aldrig en dom så streng, som når vi møder *den uventede, helt ufortjente kærlighed*.

Det oplevede Zakæus i hvert fald, da Jesus ukaldet stiledede lige hen til det mest ilde-sete menneske i byen og kaldte ham ved navn: *Zakæus!* Det var som en mindelse om de kendte ord fra Det gamle Testamente, profeten Esajas (43,1): ”Frygt ikke, for jeg har løskøbt dig, jeg kalder dig ved navn, du er min”. Zakæus blev kaldt ved navn - han var for Jesus ikke den navnløse og unævnelige, som han uden tvivl har været for beboerne i Jeriko. Hvordan *skulle* de i øvrigt kunne udtale hans navn, når *Zakæus* betyder ”den retfærdige”?

Men fra Jesus lød det direkte og med navns nævnelse: ”Zakæus, skynd dig at komme ned! I dag skal jeg være gæst i dit hus”.

Sådan blev Zakæus *opsøgt. Og fundet. Og tilgivet*. Mødte den ufortjente godhed. Nåde gik for ret, dvs. i stedet for ret. Hvad der helt bogstaveligt er *u-retfærdigt*, men på den anden side meget heldigt. For når Guds Søn kunne klare at være sammen med og sidde til bords med Zakæus, vil han også kunne være sammen med og sidde til bords med os. *Og det er da evangeliet til os i dag.*

I den svenske forfatter og biskop Bo Giertz's roman ”Stengrunden”, der foregår i Sverige for 200 år siden, er der et kapitel, hvor den gamle sognepræst møder sin nye, unge og nidkære kapellan, og de skal lære hinanden at kende.

Kapellanden siger:

- Jeg vil blot have, at du fra begyndelsen skal vide, at jeg er *troende*.

Han sagde det lidt skarp i stemmen.

Sognepræsten tog et drag af piben og sagde:

- Så-å, du er troende; det er da rart at høre. Hvad tror du da på?

Kapellanden stirrede forbløffet på sin nye foresatte. Gjorde han løjer med ham?

- Ja, men... jeg siger jo, at jeg er *troende!*

- Ja, det hører jeg, min dreng. Men hvad er det, du tror på?

- På Jesus selvfølgelig, råbte kapellanden. Jeg mener, - jeg mener, at jeg har givet ham mit hjerte.

Da blev den gamles ansigt pludselig gravalvorligt:

- Synes du, det var noget at give ham?

Kapellanden var nu næsten grædefærdig:

- Jamen, jamen, - hvis man ikke giver Jesus sit hjerte, kan man ikke blive frelst!

- Rigtigt sagt, min dreng! Og lige så sandt er det, at hvis du tror, at du bliver frelst, fordi du giver Jesus dit hjerte, så bliver du ikke frelst. Og sognepræsten fortsatte:

- Det er én ting at vælge Jesus til sin Herre og Frelser, at give ham sit hjerte og bestemme sig for ham, og tro, at så siger han ja og er glad over at kunne regne mig med i sin lille hjord - og en helt anden sag er det at tro på ham som en forsoner for syndere, blandt hvilke jeg er den største. En forsoner vælger man sig ikke, forstår du, og ham giver man ikke sit hjerte. Hjertet - det er en rusten dåse i en skraldebunke. Rigtig en nydelig fødselsdagsgave! Men der kommer en mærkelig Herre vandrende, og han forbarmer sig over den usle, lille dåse og stikker sin spadserestok igennem den og fisker den op af sølet og tager den med sig hjem. Sådan går det til...”

Ja, det passer: sådan går det til. Sådan gik det til med Zakæus, det mest ringe menneske i byen. Så vil det også kunne gå sådan til med dig og mig. U-begrundet, u-motiveret, u-forskyldt, u-fortjent. For Han er kommet for at opsøge og frelse *det fortabte*.

For Zakæus blev det en rystelse i hans tilværelse. I valget mellem pengene og livet havde han hidtil valgt pengene. Nu valgte han livet og fravalgte pengene. Delte ud af det dyreste, han havde, til dem, der ingenting havde.

Det skete *af bare glæde* over at møde den ufortjente godhed. Af bare glæde blev Zakæus et andet menneske. Og det samme vil uden tvivl kunne ske med dig og mig.

For hvor Jesus Kristus drager ind, dér ved man aldrig, hvad der sker. Dér vendes der grundigt op og ned på værdierne.

Den danske Salmebog nr. 492

Litteratur:

Om at blive opsøgt, fundet og tilgivet: Vera Aleksandrova: *Skogen* (Livsmønstre).

8.søndag efter trinitatis

Det falske Kristusbillede

Jesus sagde: ”Tag jer i agt for de falske profeter, der kommer til jer i fåreklæder, men indeni er glubske ulve. På deres frugter kan I kende dem. Plukker man druer af tjørn eller figner af tidsler? Sådane bærer ethvert godt træ gode frugter, og det dårlige træ dårlige frugter. Et godt træ kan ikke bære dårlige frugter, og et dårligt træ kan ikke bære gode frugter. Ethvert træ, som ikke bærer god frugt, hugges om og kastes i ilden. I kan altså kende dem på deres frugter.

Ikke enhver, som siger: Herre, Herre! til mig, skal komme ind i Himmeriget, men kun den, der gør min himmelske faders vilje”.

Matthæusevangeliet 7, 15-21

+++

”Tag jer i agt for de falske profeter, der kommer til jer i fåreklæder, men indeni er glubske ulve”, siger Jesus.

Så kan de falske profeter altså ikke kendes på *noget ydre*. Det er derfor også ret deprimerende at læse f.eks. Martin Luthers prædikener til i dag. Al ære og respekt iøvrigt, men lige netop hans prædikener til 8. søndag efter Trinitatis er sørgelig læsning. For han benytter lejligheden til nogle vældige brevsider mod sine to store modstandere. På den ene side: den romerske kirke med dens pavemagt og hele det kirkelige system, og på den anden side: alle de sværmere og gendøbere, som hele tiden var i hæserne på Luther og erklærede, at hans reformation var stoppet op på halvvejen.

Ottende søndag efter trinitatis gør Luther så status og fastslår, at de *alle sammen*, både Romerkirken og gendøberne, er nogle falske profeter. *De* har forfalsket evangeliet, men det har vi evangeliske heldigvis ikke. Her findes den sande kristendom!

Det er bare for billigt. For Jesus taler jo altså ikke om ulve i ulveklæder, det vil sige let genkendelig ulve, men om ulve i fåreklæder, det vil sige i forklædning. Det er derfor nonsens, kære Martin Luther, at pege på bestemte, let genkendelige kirkesamfund og -retninger og sige: dér er de falske profeter.

Nej, vi må dybere ned. ”På deres frugter kan I kende dem”, siger Jesus.

Hvilke frugter? Deres resultater måske? Deres succes eller fiasko?

Men den går heller ikke, for så prøver vi igen at kende de falske profeter på noget, der kan ses med det blotte øje, altså det, som Jesus siger, vi ikke kan.

Var det de falske profeters fiasko, der afgjorde sagen, ville Jesus selv nok også kunne vurderes som den første falske profet - han, hvis eneste resultat var en håndfuld ikke særlig fremragende og ikke ret stabile disciple. Kun én eneste dag, nemlig Palmesøndag, var det folkets jubel, der ombølgede ham, og den succes gik, som vi véd, meget hurtigt i sig selv igen.

Nej, de falske profeters *frugter*, som de skal kendes på, er i hvert fald ikke deres resultater. Den sande profet er ikke ham, der har succes, og den falske profet den, der har fiasko. I begge tilfælde ville vi kende de falske profeter på *deres ydre*.

Nej, vi skal et helt andet sted hen for at finde de *frugter*, vi kan kende de falske profeter på.

Den svenske forfatterinde Selma Lagerlöf (død 1940) har en fortælling, ”Antikristens Mirakler”, der handler om et kloster på Capitolium i Rom. I klosterets kirke var

der et undergørende Kristusbillede. Hver gang munkene så det, jublede de og sagde: Priset være Gud, endnu er det Kristus, som tilbedes på Capitolium. Du er den krone-de, som folket tilbeder. Du er den eneste, som skal tilbedes på Capitoliums top!”

Men en dag blev Kristusbilledet stjålet og en forgyldt efterligning sat op i stedet. Det ægte Kristusbillede var skåret af oliventræ fra Getsemane Have, efterligningen var af simpelt elmetræ. Det rigtige Kristusbillede sagde man var ikke malet af menneskehånd, men efterligningen var malet af en jordisk maler. Det rigtige Kristusbillede havde krone og sko af guld, efterligningen nøjedes med forgyldt blik.

Men ikke en af munkene bemærkede, at det ægte Kristusbillede var borte, og i klosteret på Capitolium tilbad man nu forfalskningen. Munkene begyndte ganske vist at tale om, at billedet ligesom havde mistet sin kraft til at gøre godt; *og det var i øvrigt, som om Kristi herredømme formindske- des, uden at nogen rigtig forstod, hvordan det går til.*

Sådan mistede klosteret langsomt sin kraft. Og først da munkene på underfuld måde fik *det ægte Kristusbillede* tilbage og *forfalskningen* kastet ud, først da kunne klostrets prior udbryde: ”Lykkeligt er Aracoelis kloster, som hviler i Guds varetægt og gør hans vilje og er velsignet af hans overstrømmende nåde!”

Sådan fortæller Selma Lagerlöf, og den historie er god at få forstand af. *Det får nemlig altid følger, når mennesker har et falsk Kristusbillede.* Det får konsekvenser før eller siden. Nemlig at *Kristi herredømme formindskes, uden at nogen rigtig forstår, hvordan det går til.*

Sagt med Jesu ord i dag: ”Sådan bærer ethvert godt træ gode frugter, og det dårlige træ dårlige frugter... Ikke enhver, som siger: Herre, Herre! til mig, skal komme ind i Himmeriget, men kun den, der gør min himmelske faders vilje”.

Her er altså det, som sande og falske profeter, sand og falsk kristendom, skal kendes på, et kendetegn, som ikke snyder: Fører den os til at gøre vor himmelske Faders vilje, eller gør den os ligeglade med Guds vilje, så med andre ord ”Kristi herredømme formindskes, uden at nogen rigtig forstår, hvordan det går til?”

Sådan vil det nemlig gå den, der har et falsk Kristusbillede.

Lad mig nævne et eksempel blandt mange. For nogle år siden var der i fjernsynet et program, hvor man med kameraet fulgte en ung pige fra København fra morgen til aften, mens hun fortalte om sig selv. Hun var en sød og tiltalende pige og uden nykker. Man kunne ikke andet end lytte med glæde til hendes fortælling. Også til hendes trosbekendelse. Den var stilfærdig - hun gjorde ikke sig selv til mere, end hun var. Hun var ikke en af dem, der med et overlegent knips med fingrene kasserede 2000 års tænkning. Hun erkendte sin egen begrænsning.

Ja, og så dog! I sidste ende kasserede hun hele den kristne tro. For *Jesus* - jo selvfølgelig havde han levet, og selvfølgelig var han en af de helt store. Men han var ikke Guds Søn, nej, det var han i hvert fald ikke. Han var et stort menneske, et godt menneske. Bare ikke Guds Søn.

Og fra det øjeblik kunne man så sidde ved skærmen og gætte sig til resten af hendes fortælling om sig selv. Det kom alt sammen efterhånden: hun var holdt op med at *bede*, gik sjældent *i kirke*. Gik i det hele taget ikke ret højt op i den kristne tro. Hun mente, at det kom måske, når hun blev ældre. Men i øjeblikket havde hun ikke så meget brug for Vorherre.

Nej, det er klart - endda *logisk*. For når man ikke tror, at Jesus er Guds Søn, så tror man følgelig heller ikke, at han er Herre. Og når ikke han er Herre, så *formindskes Hans herredømme, uden at nogen rigtig forstår, hvordan det går til.* Det falske Kristusbillede får konsekvenser i det daglige.

Så bliver det som nævnt lige meget med *at bede*, for der er jo ikke meget mening i at bede til et menneske, ikke engang et stort og godt menneske.. Og det bliver også lige meget med *at gå i kirke*, for det er så bare en afdød mands ord, der lyder dér, og

hvad særlig grund skulle der være til at lytte netop til det, han har sagt? Hvorfor skulle man specielt gøre efter hans ord? Hvad særstilling har han? Det bliver også lige meget med både dåben og nadveren - de bliver så bare nogle smukke ceremonier fra oldtiden. Og på samme måde bliver selve den kristne kirke noget nærmest ligegyldigt: stiftet af en mand, der levede engang.

Kort fortalt: i samme øjeblik vi ikke længere bekender, at Jesus er Guds Søn, så ”springer tråden”. Så bliver det nemlig lige meget med at gøre vor himmelske Faders vilje.

Det er som årsag og virkning: det falske Kristusbillede får følger. Det bærer sine tydelige frugter. Nemlig at sige ”Herre, Herre”, men ikke drømme om at gøre, hvad han har sagt. Er han ikke Guds Søn, er hans ord *uden myndighed*.

Man må nok sige, at nu begynder den at stramme. Nu er det forbi med lysten til at gå på kætterjagt i andre kirkesamfund eller hos vores ærede modpart i den folkekirkelige sameksistens. Nej, nu er det gået hen og er blevet et dybt personligt spørgsmål til os selv. Det er slut med i al nemhed at udpege *de andre* som falske profeter. Nu stilles spørgsmålet personligt til *dig og mig*.

Sagt direkte: Der findes en kristendom, der ser stort på det at gøre Guds vilje. Det skulle vel ikke tilfældigvis være din kristendom? Der findes en måde at være kristen på, hvor man selv vil bestemme, hvordan livet skal leves. Det skulle vel ikke være din måde at være kristen på?

Du, der hører, du skal spørge dig selv: det er vel ikke mig, Jesus tænker på? Det er vel ikke mig, der er en falsk profet, fordi jeg i virkeligheden ikke tror på *Jesus Kristus som Guds Søn og vor Herre*? Måske nok tror det i teorien, men ikke i praksis.

Det er vel ikke mig, der er en falsk profet - en, der selv er faret vild, og som tilmed er godt i gang med at føre andre vild, om ikke med ord, så da i hvert fald ved mit blotte eksempel.

Det eksempel, den daglige praksis, der taler tydeligere end tusind prædikener.

9.søndag efter trinitatis

På afgrundens rand

Jesus sagde også til disciplene: »Der var en rig mand, som havde en godsforvalter; om ham fik han underhånden at vide, at han ødslede hans ejendom bort. Så tilkaldte han forvalteren og spurgte: Hvad er det, jeg hører om dig? Aflæg regnskab for din forvaltning, for du kan ikke længere være forvalter.

Men forvalteren spurgte sig selv: Hvad skal jeg gøre, nu da min herre tager min stilling fra mig? Grave har jeg ikke kræfter til, tigge skammer jeg mig ved. Nu ved jeg, hvad jeg vil gøre, for at folk skal tage imod mig i deres huse, når jeg bliver sat fra bestillingen. Han kaldte så sin herres skyldnere til sig én for én og spurgte den første: Hvor meget skylder du min herre? Hundrede ankre olie, svarede han. Forvalteren sagde: Her er dit gældsbevis, sæt dig straks ned og skriv halvtreds! Derefter spurgte han en anden: Og du, hvor meget skylder du? Hundrede tønder hvede, svarede han. Til ham sagde forvalteren: Her er dit gældsbevis, skriv firs!«

Og Herren roste den uærlige forvalter, fordi han havde handlet klogt. For denne verdens børn handler langt klogere over for deres egne, end lysets børn gør. »Jeg siger jer: Skaf jer venner ved hjælp af den uærlige mammon, for at de, når den slipper op, kan tage imod jer i de evige boliger»

Lukasevangeliet 16, 1-9

+++

Jeg føler mig netop nu ombølget af megen sympati. For nu sidder mange af jer og tænker: stakkels mand, der skal prædike over Jesu lignelse om den uærlige godsforvalter - den sværeste af alle Jesu lignelser.

Tak for'et. Det hjælper ligesom lidt. Og vi er enige - det *er* en svær lignelse. Her er der en rigtig kedelig karl, der på en eller anden måde skal fremholdes som forbillede for os. Han bliver kaldt op til godsejeren og bliver afsløret som svindler og fyrret. Men så bruger manden sine sidste timer på godset til at nedskrive de fattige fæstebønders gæld til godsejeren. Det gør han med den bagtanke, at de skal blive så taknemmelige, at de åbner deres døre for ham, når han nu snart bliver arbejdsløs.

Men så står der minsandten, at Herren, altså Jesus, *roste* den uærlige godsforvalter, *fordi han havde båret sig klogt ad.*

Den er svær at klare, ikke? Den giver nogle problemer.

For det første et *moralsk* problem. For ganske vist har Jesus jo aldrig ligefrem været talsmand for den pæne, borgerlige moral med dens ”du må ikke dit, og du må ikke dat” (det var jo blandt andet derfor, de korsfæstede ham). Men alligevel: intetsteds i Det nye Testamente er det antydnet, at vi skal smide om os med *andres* penge. *Vores egne*, jo, dem taler Jesus meget om: at penge er noget opreklameret skidt, som vi uden at betænke os skal give væk af. Vores egne ja, men ikke andres!

Derfor er der et *moralsk* problem i lignelsen: forvalteren forærede nemlig godsejeren ejendom væk (noget af den). Og Jesus siger, at *han bar sig klogt ad.*

Det er det første problem.

For det andet er der et *religiøst* problem. Nemlig den iskolde beregning, godsforvalteren udviser. Der er ikke et ord om, at han kunne lide, holdt af, endsige elskede de fattige fæstebønder - at han nedskrev deres gæld af kærlighed til dem. Nej tværtimod: han manipulerer med dem, bruger dem til sit eget formål: jeg hjælper dig *nu*, og så

hjælper du mig *siden*. Det er dog en sølle form for menneskelighed - menneskekærlighed med bagtanke.

Den arme evangelist Lukas prøver fortvivlet at få en acceptabel morale ud af historien og skriver: "*Skaf jer venner ved hjælp af den uærlige mammon, for at de, når den slipper op, kan tage imod jer i de evige boliger*". Sagt på godt dansk: På samme måde skal I gøre godt imod jeres næste, *for at I kan komme i Himlen*. Ja, det er en sølle form for næstekærlighed.

Nej, må vi så bede om Martin Luther. Han blev engang i en debat med de katolske teologer presset hårdt på spørgsmålet om, *hvorfor* vi skal gøre gode gerninger. Længe veg han udenom og holdt sig til, hvad der *ikke* var grunden. Det var *ikke* for selv at opnå fordel ved det. Det var *ikke* for at vinde Guds velbehag ved det. Det var *ikke* for at vinde Himlens salighed ved det.

Men hvorfor *så*? Hvorfor skulle vi *så* gøre de gode gerninger. Teologerne pressede og pressede Luther, indtil han svarede og sagde: *Aus Dankbarkeit - af bare taknemmelighed!* Af taknemmelighed over Guds milde godhed mod mig uværdige synder. Taknemmelighed gør glad, og glæde gør gode gerninger. Det er den kristne opskrift på gode gerninger.

Men i lignelsen om den uærlige godsforvalter får vi tilsyneladende at vide, at vi skal gøre gode gerninger mod vores næste *for at blive vel modtaget i Himlen*. Det er problem nummer to i lignelsen om den uærlige godsforvalter.

Men så er der *for det tredje* også et rent *fortælle teknisk problem* (eller hvad man nu skal kalde det). For er det da ikke besynderligt, at godsforvalteren ikke nedskriver fæstebøndernes gæld til *nul*? Når han nu var i gang, hvorfor strøg han så ikke *det hele*? Ligesom i lignelsen om den gældbundne tjener, der på flere punkter ligner den om godsforvalteren: dér bliver en enorm gæld på 10.000 talenter eftergivet på et sekund - altså helt ned til nul. Men her, i lignelsen om den uærlige godsforvalter, slås der kun 50% og 20% af. Det ligner ikke rigtig Jesus. Her er der altså et fortælle teknisk problem.

Så står vi altså med hele tre problemer i lignelsen: et moralsk, et religiøst og et fortælle teknisk problem. Og hvad gør vi så?

Så tror jeg, vi skal lytte til de forskere, der siger, at den her lignelse bærer præg af, at der ligger en virkelig historie bag: en svindelhistorie fra et af landets store godser. Historien er gået fra mand til mand og fra mund til mund, og nogle har skraldgrinet over den smarte godsforvalter, mens andre har været moralsk forargede. Men nu genbruger Jesus så historien, bare *på en helt ny måde*.

Som den tyske lignelsesforsker Joachim Jeremias skriver: "*Jesus knytter til ved en konkret begivenhed, som man med indignation har fortalt ham!*"

Det vil i hvert fald kunne forklare de tre store problemer i lignelsen. Når der er tale om en virkelig begivenhed, skal vi nemlig ikke bekymre os om godsforvalterens iskolde beregning i forholdet til de fattige fæstebønder. For sådan *var* den mand formentlig: en rigtig kedelig karl. Og for det andet hører vi op med at undre os over, at han ikke nedskrev gælden til nul, for i den virkelige begivenhed kan det jo sagtens være foregået på den måde.

Tilbage står så kun *det moralske problem*: at Jesus roste godsforvalteren, fordi han "havde handlet klogt". Men også det problem får vi hjælp til ved at antage, at det er en *virkelig* begivenhed, Jesus fortæller om. Så ville tilhørerne nemlig forvente, at Jesus sluttede fortællingen med en skarp *misbilligelse* af forvalteren, og det kommer derfor fuldstændig bag på dem, at Jesus *ros*er bedrageren.

Hvad Jesus vil have sagt med det, kan vi udtrykke nogenlunde sådan: Hvad er I så forargede over? Den her mand kan I lære noget af. I er nemlig i samme situation som

ham: han havde kniven på struben, var blevet afsløret og dømt og fyret. Men han var *klog*. Han gjorde sig situationen klar. Han slog det ikke hen og tænkte: kommer tid, kommer råd, det går nok ikke så galt. Men han skred til *omgående handling*. Han valgte på stående fod den eneste mulige udvej.

Det var svindel, ja ja, det lægger Jesus ikke skjul på; men det er faktisk heller ikke det, han fremhæver hos godsforvalteren. Det er ikke hans svindel, mens hans dristighed, hans resoluthed, hans klogskab: ”Herren roste den uærlige forvalter, fordi han havde handlet *klogt*”, står der. ” For denne verdens børn handler langt klogere over for deres egne, end lysets børn gør”.

Her er altså det, Jesus vil bruge historien til: I skal handle lige så klogt, alle I, som i dette øjeblik står for Guds åsyn som svindlere - fordi Hans gods er forsvundet mellem hænderne på jer - brugt på jer selv!

Er det os, der nu tales om? Ja, det må enhver jo afgøre med sin *samvittighed*. I en amerikansk roman af Carson Mccullers, der hedder ”Uret uden viser”, fortælles om to syge mænd, den ene dødssyg, som søger at berolige hinanden med, at de ikke er *så* syge endda. Efterhånden bliver de enige om, at *deres læge* faktisk er kommet til at se rigtig dårlig ud; han er faldet meget af på det sidste. De to syge ender med at overbevise hinanden om, at det i virkeligheden er *lægen*, der er syg; det er ham, der går på gravens rand, og han har bare i sin diagnose ligesom skubbet sygdommen over på sine patienter.

Mon ikke det er sådan, vi i reglen har det med Vorherre? Vi er i vore dage enormt bekymrede på Guds vegne. Vi behandler ham nærmest som en patient, vi prøver at kurere på. Han er for gammel. Han kan ikke rigtig følge med tiden. Han tåler dårligt nutidens åndelige klima. Han er syg, ja han er forfærdelig dårlig. Han er rent ud sagt døden nær. Men vi gør alt, hvad vi kan, for at hjælpe ham over krisen.

Sådan skyder vi vores problem over på Gud. For sandheden er jo den, at det aldeles ikke er Gud, der hænger i en tynd tråd; men det er os; det er *vores* liv, der hænger i en tynd tråd. Og det er på samme måde ikke Ham, der går på afgrundens rand, men det er *os*. Det er heller ikke Ham, der er døden nær; det er *os*.

Lad os sige det lidt mere direkte: mit liv har en bestemt mening: at leves til Guds ære og min næstes glæde og gavn. *Det er livets mening, jeg véd det godt*. Men hvad blev det så til? Til et liv, hvor det har heddet *jeg* og *jeg* og *jeg* og nok engang *jeg*, hele vejen igennem. Altså ét stort bedrageri over for Gud har mit liv været. For den kærlighed, jeg skylder *Ham* og min *næste*, har jeg brugt på *mig selv*. Nægt det, hvem der kan og tør! Her er det *dit* liv og *mit* liv, der tales om.

Og så får det oven i købet snart *ende*; i dag, i morgen eller om 25 eller 50 år, i hvert fald *snart*. Derfor sagde de gamle munke til hinanden: Memento mori = husk at du skal dø. Glem det ikke. Husk døden, og dommen!

Og hvis du nu sidder og tænker at det her gider du ikke høre på - at det er hysteri og mørk middelalder, og det går nok ikke så galt, som præsten prædiker, og at du i øvrigt er ved godt helbred og ikke har tænkt dig at stille træskoene foreløbig - hvis det er sådan, du sidder og tænker, *så er du altså ikke for klog*, for nu at sige det pænt. Ikke nær så klog som den uærlige godsforvalter. *Du* lukker øjnene for kendsgerningerne - det gjorde *han* ikke. Han skred til øjeblikkelig handling og reddede situationen; men hvad gør du?

Herren - Jesus altså - roste den uærlige godsforvalter, *fordi han havde handlet klogt*. Vi skal være lige så kloge. Vi skal nemlig gå til Gud med hele vores uretfærdige liv. *Vedgå* det, *indrømme* det, sådan som det er. Og så bede Ham nådigt tilgive hele vores liv for

Jesu Kristi skyld. Det er vores eneste chance. For ellers må dommen ramme os og knuse os.

”Haster, løber til ham hen! Jesus han er syndres ven!” Den, der gør det, handler klogt. Lige så klogt som den her godsforvalter.

Den danske Salmebog nr. 511

Litteratur:

Om gode gerninger: Johannes Møllehave: *Bankmanden der gik amok* (Livshistorier).

10.søndag efter trinitatis

Herrens tempel...

Da Jesus kom nærmere og så byen, græd han over den og sagde: ”Vidste blot også du på denne dag, hvad der tjener til din fred. Men nu er det skjult for dine øjne. For der skal komme dage over dig, da dine fjender skal kaste en vold op omkring dig, belejre dig og trænge ind på dig fra alle sider. De skal jævne dig med jorden og dine børn sammen med dig, og de skal ikke lade sten på sten tilbage i dig, fordi du ikke kendte din besøgstid.”

Så kom han ind på tempelpladsen, og han gav sig til at jage dem ud, som drev handel dér, og han sagde til dem: »Der står skrevet: 'Mit hus skal være et bedehus'. Men I har gjort det til en røverkule».

Han underviste hver dag på tempelpladsen. Ypperstepræsterne og de skriftkloge, ja, alle folkets ledere søgte at få ham ryddet af vejen; men de kunne ikke finde ud af, hvad de skulle gøre, for hele folket hang ved ham for at høre ham.

Lukasevangeliet 19, 41-48

+++

Der er kun to steder i det nye Testamente, hvor vi hører, at Jesus *græd*.

Var det i Getsemane have, hvor han stod ansigt til ansigt med sin lidelse og død, og blev ”grebet af forfærdelse og angst”? Nej, ved den lejlighed var der ingen, der hørte ham græde. Det var en anden slags dråber, der faldt. Lukas skriver, at ”hans sved blev som bloddråber, der faldt på jorden”.

Var det da i statholderens borg, hvor Pilatus lod Jesus piske, og de romerske soldater lavede grove løjer med ham: klædte ham ud som narrekonge med purpurkappe og en krone af tjørn og slog ham i ansigtet? Nej, heller ikke ved den lejlighed var der nogen, der hørte ham græde.

Så var det selvfølgelig ved korsfæstelsen, denne brutale, langsomme måde at slå mennesker ihjel på, det var selvfølgelig ved korsfæstelsen, Jesus græd. Nej, ingen hørte ham græde, men man hørte ham bede for sine fjender, bede om noget at drikke, råbe sin gudsforladthed ud og overgive sin ånd i Faderens hænder. Men ingen af de omkringstående hørte ham græde.

Det var ved to helt andre lejligheder, Det nye Testamente fortæller om Jesus, at han græd. Første gang ved Lazarus' grav, hvor Jesus stod og havde mistet den ven, han *elskede*. Og anden gang har vi lige hørt om i evangeliet i dag. Det var ved indtoget i Jerusalem palmesøndag, da Jesus stod på Oliebjerget med fuld udsigt over Jerusalem. Stod ansigt til ansigt med den hellige stad og erkendte, at han havde mistet den by, som han *elskede*.

Det er to meget forskellige lejligheder, men alligevel grundlæggende ens. For det var to lejligheder, hvor *Jesus stod og havde mistet den, som han elskede*.

Hvad han selv blev udsat for, bar han uden tårer. Men kan kunne og kan stadig ikke bære at miste en eneste af dem, han elsker.

Og når Jesus er Guds Søn og hans væsens udtrykte billede, er det jo et glimt af Guds hjerte, der møder os i Jesu gråd: Gud kan bære overordentlig meget, bære over med overordentlig meget. Tilgive overordentlig meget, helt ned til de groveste forbrydelser, et menneske kan udtænke mod sit medmenneske, og helt ned til den mest perverse spot, et menneske kan få sin beskidte tunge til at udtale mod sin Gud. Den slags ryster ikke vor himmelske Fader.

Kun én ting ryster ham: han værner sig aldrig til at miste nogen, han elsker. Tiden læger alle sår, siger man; og det gælder nok de fleste steder i vores verden, men ikke i hans. Han, som kender vores navne fra undfangelsens øjeblik og aldrig glemmer en eneste - han, som kender hver sjæl i sit rige og er besat af kærlighed til hver eneste enkelt - hvordan han tager det, når han mister nogen, han elsker, det ser vi i hans Søns gråd: ved Lazarus' grav og ved indtoget i Jerusalem palmesøndag.

Jesu gråd er vor himmelske Faders gråd over at miste nogen af sine kære.

Det skete, da Jesus var på vej ned ad Oliebjergets vestskråning og pludselig havde byen liggende udbredt foran sig i al dens lysende skønhed. Pilgrimme, som kom den vej, plejede ellers at standse op og holde vejret i betagelse. Denne skønne by med dens hvidlige huse og bygninger i den bagende sol - og midt i synsfeltet *Herrens tempel*. Et imponerende bygningsværk af fint tilhuggede store sten og træ og forgyldning. ”Mester, se alle de store sten og alle de store bygninger”, lød det engang (Mk.13, 1) i betagelse fra en af Jesu disciple.

Alle andre frydede sig over synet af byen og ganske særligt af Herrens tempel. Men Jesus græd.

Var det da, fordi folket efterhånden var begyndt at betragte Herrens tempel som en slags museum, hvor man kun kom ved særlig festlige lejligheder, men ellers ikke skænkede en tanke? Ak nej, tværtimod. Nogle af portene ind til tempelpladsen var dobbelt-porte, dvs. lavet til tosporet trafik for at kunne klare den store tilstrømning. Der var på tempelpladsen et dagligt mylder af mennesker. Og folket betalte gladelig tempelskat og kom oven i købet slæbende med dyr, der skulle ofres til Herren. Der manglede altså hverken alvor eller interesse i folkets gudsdyrkelse.

Alle andre måtte derfor fra Oliebjerget snappe efter vejret af betagelse ved synet af menneskemylderet foran Herrens tempel. Men om Jesus hedder det, at

Da Jesus kom nærmere og så byen, græd han over den og sagde: ”Vidste blot også du på denne dag, hvad der tjener til din fred!”

Midt i det prægtige syn og midt i det religiøse menneskemylder så Jesus en by, et folk, som han havde *mistet*.

Howdan mistet? Det siger han selv med ordene: ”fordi du ikke kendte din besøgestid”,

Besøgestid - ordet minder om noget, vi kender fra sygehusverdenen: besøgstid. Hvem har ikke oplevet at komme forventningsfuld til sygehuset for at besøge en kær patient, og man finder frem til afdelingen og til stuen; men så opdager man, at patienten er væk. Sengen er tom. Man kigger ud på gangen og ind i dagligstuen og ud på plænen, men væk er han.

Sådan kan en besøgstid blive en fiasko. Men måske ligger han ganske rigtigt i sin seng, men er så åndeligt fraværende eller mut eller tillukket eller aggressiv, at et ægte møde alligevel mislykkes. Han er der, men er der i virkeligheden ikke. Besøgstiden blev en fiasko.

Det er noget i den retning, der menes med Jesu ord om at kende sin besøgestid. Jerusalem fik besøg af Guds Søn, Guds væsens udtrykte billede, men forstod ingen verdens ting. Dernede på tempelpladsen myldrede folket omkring og var som blinde og døve. ”Gud besøger dig”; men folket havde travlt med *templet*: Se alle de store sten og alle de store bygninger! Og med *tempelskatten*: folk stod i lange køer foran vekslerbordene for at skaffe den mønt, tempelskatten skulle betales i. Og med *ofringerne*: det gik strygende med salg af det fjerkræ eller de dyr, folk kunne få ofret på brændofferalteret.

Jo, det hele gik såmænd så strygende, at kun meget få overhovedet ænsede Guds Søn på hans æsel på vej ned mod byen. ”Gud besøger dig”, og så måtte eftersætningen jo lyde: ”O, salig er den stad forvist, hvis konge er den Herre Krist; så vel det hvert et hjerte går, hvor denne konge *indgang får*”.

Men der var ingen indgang. Templet havde dobbeltporte. Men i folkets hjerte var der ikke så meget som en enkelt lille dør at komme ind ad. Tempel og tempelskat og ofringer - det fungerede perfekt alt sammen. Men Jesus Kristus, Guds Søn, holdt sit indtog til lukkede hjerter. ”Fordi du ikke kendte din besøgstid”, sådan lyder dommen fra Jesu gråd.

Og da skrider Jesus til noget, vi i vore dage ville kalde en happening. Han gik op på tempelpladsen, hen til det sted, hvor vekselrerne og dyrehandlerne havde deres boder, og gav sig til at jage dem ud, mens han råbte: *Der står skrevet: 'Mit hus skal være et bedehus'. Men I har gjort det til en røverkule*”.

Her går Jesus helt bevidst i den gammeltestamentlige profet Jeremias' fodspor. I Jeremias' Bog fortælles, at Herren sendte ham op i templets port for at råbe til alle, der kom:

”Sæt ikke jeres lid til de løgneord: Herrens tempel, Herrens tempel, Herrens tempel! Nej, gør jeres færd og jeres gerninger gode: I skal dømmes retfærdigt mand og mand imellem. I må ikke undertrykke den fremmede, den faderløse og enken, I må ikke udgyde uskyldigt blod på dette sted, I må ikke følge andre guder til ulykke for jer selv! Så vil jeg lade jer bo på dette sted fra evighed til evighed i det land, jeg gav jeres fædre... Er dette hus, som mit navn er udråbt over, en røverkule? Også jeg kan se! siger Herren”.

(Jer. 7, 4-7+11)

Jesus går her ligesom Jeremias til angreb på den religiøse sikkerhed, der pukker på Herrens tempel, men ikke tager det nær så alvorligt med at gøre Guds vilje. Jesus går endda et skridt videre ved at smide tempelskat og offerdyr, som templets hele daglige drift afhang af, på porten. For hvad skal Gud med et tempel, når de, der er i templet, når deres hjerter i virkeligheden ikke har den mindste lille dør åben for Guds Søn, han, som det hele, templet og al dets gudsdyrkelse, dog skulle pege hen imod?

Og nu kan enhver formentlig nok høre, hvordan det begynder at snøre sig sammen om os. Vi, som lever i en folkekirke med verdens mest velholdte kirkebygninger (”se alle de store sten og alle de store bygninger”), og som betaler vores kirkeskat, som hele systemet lever af, og som også har vores form for ofringer, nemlig dåb, konfirmation, vielse og begravelse, som kirkens hele dagligdag afhænger af. Altså alt det, der giver os en fornemmelse af, at vi har gjort, hvad vi skulle. Hvad kan Vorherre forlange mere? Der er lunt og godt at være i Den danske Folkekirke, sammen med 85% af befolkningen. ”Hyggelig, rolig, Gud, er din bolig, inderlig skøn!”

Men midt i denne lune folkekirke møder vi så i dag, 10. søndag efter trinitatis, budskabet om Jesu gråd: Sig ikke: Herrens kirke, Herrens kirke, Herrens kirke, hvis der i virkeligheden ikke i dit hjerte er den mindste lille dør åben for Guds Søn. Hvad skal vi med folkekirke og sten og bygninger og kirkeskat og kirkelige handlinger, hvis det i virkeligheden kan siges om dig og mig, at vi ikke kender vores besøgstid?

Den besøgstid er *nu*. I dette øjeblik, da vi holder gudstjeneste, står Han for hjertets dør og banker og vil lukkes ind, og det svar, han venter, lyder:

Jeg hjertets dør vil åbne dig,
o Jesus, drag dog ind til mig.

Hvor det svar lyder, er der glæde hos Guds engle i Himlen. Og hvor det svar ikke lyder, vil vi høre ligesom et ekko af Jesu gråd. Fordi Gud altså er ved at miste en, som han elsker.

I den situation hjælper vistnok ingen folkekirke.

11.søndag efter trinitatis

Sammenligning forbudt

Til nogle, som stolede på, at de selv var retfærdige, og som foragtede alle andre, fortalte Jesus denne lignelse: »To mænd gik op til templet for at bede. Den ene var en farisæer, den anden en tolder.

Farisæeren stillede sig op og bad således for sig selv: Gud, jeg takker dig, fordi jeg ikke er som andre mennesker, røvere, uretfærdige, ægteskabsbrydere, eller som tolderen dér. Jeg faste to gange om ugen, og jeg giver tiende af hele min indtægt.

Men tolderen stod afsides og ville ikke engang løfte sit blik mod himlen, men slog sig for brystet og sagde: Gud, vær mig synde nådig! Jeg siger jer: Det var ham, der gik hjem som retfærdig, ikke den anden. For enhver, som ophøjer sig selv, skal ydmyges, og den, der ydmyger sig selv, skal ophøjes.«

Lukasevangeliet 18, 9-14

+++

Da Jesus første gang fortalte sin lignelse om farisæeren og tolderen, blev mennesker rystede og vrede. Det er der vist ingen, der bliver i vore dage. Vi nikker bifaldende og er enige. Vi ser for os billedet af *farisæeren*, en selvretfærdig mand med en pæn facade, men rådden indvendig, en grimmeste hykler, en rigtig utiltalende person, der går til Guds hus for at gøre sig lækker, men selvfølgelig får et ordentligt rap over fingrene af Vor Herre.

Og vi ser samtidig for os billedet af *tolderen*. En mand, der er, som han er. Ens indvendig og udvendig. En ydmyg og ærlig og tiltalende mand, ja en rigtig guttermand. Han kommer også til templet og går selvfølgelig hjem med Guds velbehag. Her ser vi altså, at Vor Herre og vi har samme smag. Vi kan godt lide de gode, hæderlige, rare og tiltalende, og de onde, de falske, de slemme og de utiltalende bryder vi os slet ikke om.

Men kære menighed, tag da imod et lille råd, der aldrig svigter: Hver gang I synes, at Jesus siger noget selvfølgeligt, noget, I selv mener i forvejen, så prøv lige at lytte en ekstra gang. For så har I hørt forkert.

Vi vil helst høre historien om farisæeren og tolderen sådan, at *tolderen, det er mig*. Men det er helt forkert. Vi skal høre den modsat: *farisæeren, det er mig*.

Og i første omgang skal det endda tages som en kompliment. Der var nemlig ikke én i jødefolket, der ikke *så op til* farisæerne. Af gode grunde, for de levede et alvorligt og gudfrygtigt liv. Og på samme måde: der var ikke én i jødefolket, der ikke *foragtede* de infame toldere. For de var i fjendens tjeneste og korrupte tilmed. De havde ikke skam i livet, bestjal deres egne naboer og bysbørn ved toldboden, uden at de kunne forsvare sig.

Kan I se, hvad det er, der er sket med vores forståelse? Vi har lige så stille fået byttet om på farisæeren og tolderen, ligesom to portrætter, der ved en fejl er blevet byttet om i avisen. Vi har fået den gode gjort ond og den onde gjort god. Fået den tiltalende gjort utiltalende og den utiltalende gjort tiltalende. Fået farisæeren gjort til tolder og tolderen til farisæer.

Derfor er det, i hvert fald i første omgang, faktisk en stor kompliment, at Jesu lignelse nu kommer og peger på dig og mig og siger: *Farisæeren, det er dig* - du, som hører

i dette øjeblik, og som lever et liv, der nok er *lidt* pænere end gennemsnittet (det er ikke så svært, for gennemsnittet i vore dage ligger vist ikke ret højt) - altså lever et hæderligt og ordentligt liv, og som tilmed kender til at være Gud taknemmelig, fordi han har bevaret dig fra så meget skidt.

Rent ud sagt: når man f.eks. oplever andre mennesker rode sig ud i noget kriminelt, og politiet kommer, er det så ikke en helt naturligt, at man siger ved sig selv: Tak, Gud, fordi det ikke er mig, der er ude i sådan noget!

Altså ligesom farisæeren i templet, der takkede Gud, fordi han ikke var en røver.

På samme måde: når man oplever mennesker komme i moralsk uføre, og det hele ramler om dem, er det så ikke passende at sende en stille bøn til Gud: Tak, Gud, fordi det ikke er mig!

Ligesom farisæeren, der fandt det passende at sige tak, fordi han ikke hørte til de uretfærdige.

Og endelig: når man oplever andre menneske forlise med deres ægteskab, med alt, hvad deraf følger, er det så ikke helt på sin plads at sende en tak opad, fordi ens eget ægteskab stadig holder: Tak, Gud, fordi det ikke er mig!

Ligesom farisæeren i templet, der takkede Gud, fordi han ikke var ægteskabsbryder.

Ikke sandt: det er da et tiltalende træk hos farisæeren, at han sagde tak til Gud for det liv, han havde fået lykke til at leve. Han var klar over, at det ikke var en selvfølge, men en gunst og nåde.

Og det er lige så tiltalende, at farisæeren ikke *råbte* sin tak ud over hele tempelpladsen. Der står udtrykkeligt, at han ”bad for sig selv” - så stille, at kun Gud hørte det.

Alt i alt: tag det virkelig som en kompliment at blive sammenlignet med farisæeren. I virkeligheden når vi ham nok kun til knæene, men det er en helt anden sag. Alle, der sådan i det store og hele har haft lykke til at klare skærene, har passet deres arbejde og svaret enhver sit, og som tilmed har husket at give Gud æren for det hele, han ligner i hvert fald farisæeren *mest*.

Mens *tolderen* er en helt anden type. Havde det været i dag, havde Jesus måske talt om en korrump politibetjent eller en bestukket fængselsfunktionær, eller måske en rocker eller narkopusher. I alt fald en, der lever fedt på andres bekostning *Det var nemlig lige præcis, hvad tolderens, den rotte, gjorde*.

Og alligevel er det altså *farisæeren*, der får et rap over fingrene af Vor Herre. Hvorfor? Fordi han var en hykler? Jamen det var han jo ikke. Var det, fordi han pralede? Jamen det gjorde han netop ikke. Var det, fordi han var fuld af løgn? Jamen det var han slet ikke.

Nej, men her får vi i dag et kig ind i det mest intime i et menneskes gudstro. Et kig, der ikke er særlig rart. Et kig, hvor vi oplever, at derinde ligger det bedste og det værste, det fineste og det laveste, lige ved siden af hinanden.

Sagt på en anden måde: netop i dybet af et menneskes kristne tro er fanden ude med sin farligste fristelse: fristelsen til at sige: selv om det selvfølgelig er gave, gunst og nåde alt sammen, så har *jeg* nu alligevel noget, *du* ikke har. Jeg har i hvert fald bevisligt et liv, der er bedre end dit. Jeg står på et højere trin end du. Og *jeg* skal derfor have en belønning, som *du* ikke har fortjent.

Den tyske professor Helmuth Thielicke skriver i sin bog om Jesu lignelser (”Guds billedbog”):

”Hovedes svovlstank er for intet at regne mod den ilde lugt, som opstår, når Guds nåde er gået i forrådnelse”.

Ordene hænger sammen med den kendte beretning i Det gamle Testamente om den gang, da israelitterne på deres vandring gennem Sinajørkenen begyndte at sulte. Da sendte Gud dem *manna*, det vil sige en slags rim, der lå på jorden om morgenen og smagte sødt, ligesom honningkage (2. Mos. kap.16). Med den manna ville Gud hver dag give dem nok at spise; men de fik at vide, at de ikke måtte *samle forråd*.

Det var der selvfølgelig alligevel nogle der gjorde, for ikke at være afhængige af Guds gaver hver eneste dag. Det var meget sikrere at have *et forråd*, man kunne kalde sit, at tære på. Der var altså nogle, der trodsede forbudet og samlede sammen til *lager*. Men næste morgen var hele lageret ”fuldt af maddiker, og det stank”, står der.

Den beretning ligger bag Helmuth Thielickes ord om, at ”Hovedes svovlstank er for intet at regne mod den ilde lugt, som opstår, når Guds nåde er gået i forrådnelse”. Guds nåde går nemlig i forrådnelse, når den opsamles, oplagres - og ejes.

Her har vi *det*, der gjorde farisæeren til lignelsens *taber*: At først bad han den smukke bøn, hvor han takkede, fordi han havde fået nåde til at leve det gode, hæderlige liv, han havde levet. Det var Guds gaver alt sammen, og derfor lød det: ”Gud, jeg takker dig!” - Men i næste sekund lød så den totalt afslørende sætning: ”*eller som toldereren der*”.

Med *den* ene sætning gik Guds nåde i forrådnelse. ”*Eller som toldereren der*”, dvs. han står på et lavere trin end jeg. Jeg har noget, han ikke har. Jeg er bedre end ham. ”*Eller som toldereren der*”, dvs. jeg skal have en præmie, han ikke fortjener, ellers er det uretfærdigt.

Ja, her er Guds nåde virkelig ligesom mannaen i ørkenen blevet opsamlet, oplagret og gjort til personlig ejendom. Og så opstår skellet mellem de besiddende og de ikke-besiddende. Som Helmuth Thielicke fortsætter og siger:

”De såkaldte verdens børn fornemmer det tydeligt og føler sig frastødt. Mangen en ikke-kristen, for hvem Jesus Kristus jo døde fuldt så vel som for dig og mig, har kun lært Guds nåde at kende i denne ildelugtende og af hovmod stinkende form, så han har vendt sig bort med en gysen og vendt tilbage til sin ærlige nihilisme”.

Men inden vi når til amen i denne prædiken, kunne man måske tænke sig, at *tolderen* havde stået lidt på afstand og iagttaget farisæeren og fundet ud af, hvad der foregik inden i ham. Og man kunne så tænke sig, at toldereren brusede op i retfærdig harme og sagde: Hvad er det dog for en måde at komme i helligdommen på: at stå her og gøre Guds godhed til noget, man ejer, noget, man besidder som et stykke religiøs kapitalisme? Det er dog for galt. Guds godhed må virkelig ydmygt nedbedes ovenfra, hver eneste dag. Det er det, *jeg* gør. Jeg er i hvert fald ikke *som farisæeren dér!*

Hov, hvad var nu det, der skete? Der skete faktisk det, at toldereren pludselig blev en farisæer, der forlod sin ydmyge plads og svang sig op som religiøs kapitalist på farisæerens bekostning. Det skete, da han med tilfredshed konstaterede, at han ikke var *som farisæeren dér*: jeg har noget, du ikke har. Jeg bilder mig nemlig ikke ind, at jeg *ejer* Guds nåde, besidder Guds nåde. Men det gør du. Derfor har jeg et fortrin frem for dig!

Ja, denne farisæisme, denne stank af Guds nådes forrådnelse, den dukker op på de mest uventede steder. Der er ikke et menneske, der ikke bærer kimen i sig. Selv toldre kan blive forvandlet til farisæere, nederdrægtigt raffinerede farisæere endda, når det går hen og bliver et kvalitetsstempel at være en tolder. Vi kan igen give ordet til Helmuth Thielicke, der skriver:

”*Den, der har oplevet noget med Gud, han tage sig i agt for sammenligninger!*”

Hvordan skal vi nu få afsluttet den her prædiken? Det er ikke nemt. For Jesu lignelse er som en fælde, der hele tiden klapper sammen om én. Når toldereren taler harmefuld om farisæerens farisæisme, er han pludselig selv blevet en farisæer. For jeg er ikke *som*

farisæren dér. Men når farisæren derpå i næste omgang harmfuldt angriber tolderens farisæisme, bliver han følgelig pludselig selv igen til den gode, gamle farisæer. For jeg er heldigvis ikke som *denne farisæiske tolder.*

Og sådan kan man fortsætte og fortsætte, længere og længere ud i kæden. Det er frygtelig farligt for den, der har oplevet noget med Gud, at sammenligne sig med andre. Det kommer der kun ulykker ud af.

Hvad skal vi så gøre? Ærligt og redeligt: jeg véd det ikke. Jeg véd bare, at Helvedes svovlstank er for intet at regne imod den ilde lugt, som opstår, når Guds nåde opsamles, oplagres, gøres til personlig ejendom - og går i forrådnelse.

Den danske Salmebog nr. 518

12.søndag efter trinitatis

Døv og stum

Jesus drog igen bort fra egnen ved Tyrus og kom over Sidon til Galilæas Sø midt igennem Dekapolis. Og folk kom til ham med en, der var døv og havde svært ved at tale, og de bad ham om at lægge hånden på ham. Jesus tog ham afsides, væk fra skaren, stak sine fingre i hans ører, spyttede og rørte ved hans tunge; og han så op mod himlen, sukkede og sagde til ham: »Effatha!« – det betyder: »Luk dig op!« Og straks lukkede hans ører sig op, og det bånd, der bandt hans tunge, blev løst, og han kunne tale rigtigt.

Jesus forbød dem at sige det til nogen; men jo mere han forbød dem det, jo ivrigere fortalte de om det. Og de var overvældede af forundring og sagde: »Han har gjort alting vel. Han får både de døve til at høre og de stumme til at tale.«

Markusevangeliet 7, 31-37

+++

Jesus helbredte en døv, som også vanskeligt kunne tale. Men mange har undret sig over *måden*. Han stak sine fingre i den døves ører, spyttede, rørte ved hans tunge, så op mod himlen og sukkede, for så endelig til sidst at sige *Effatha: luk dig op*.

Men de forskellige ting, Jesus foretog sig, er såmænd ikke spor mærkelige. Hvordan kommer man i forbindelse med en døv? Ved tegnsprog selvfølgelig. At Jesus stak sine fingre i mandens ører, siger at han ville åbne dem. At han vædede sine fingre med spyt, hænger sammen med, at spyt var anset som helbredende. At han derefter rørte ved mandens tunge, siger, at den skulle helbredes. Og at Jesus endelig så op mod himlen og sukkede, siger lige så tydeligt, at det var Guds kraft, der nu skulle hentes ned.

Det er altså ikke hokusfokus, men bare tegnsprog, Vor Herres eget hjemmelavede tegnsprog, hvormed han talte til en, der ikke kunne høre. Og til det tegnsprog føjede han så endelig *sit ord*.

Og så hørte vi til sidst, at Jesus forbød dem at sige det til nogen.

Det kan man jo også godt undre sig over. Det er endda ikke det eneste sted, hvor vi hører, at Jesus påbød tavshed. Der er faktisk flere af hans helbredelser, der slutter med, at han pålægger tilskuerne at tie stille med det.

Hvorfor? Det kan der gives flere forklaringer på. Men den allerførste forklaring er, at Jesu helbredelser, i det hele taget hans undere, *først forstås fuldt ud efter langfredag og påskemorgen*. Hvis ikke vi ser dem gjort af Ham, der gik ind i menneskenes dybeste elendighed langfredag og skabte os et helt nyt liv påskemorgen - altså ser Jesu helbredelser og andre undere som små og store *tegn*, der *peger hen mod* langfredag og påskemorgen, bliver de let til bare *tryllekunstner*.

Jesus var faktisk ikke tryllekunstner, men Guds kærlighed i kød og blod - Guds kærlighed, som ville frelse det fortabte. Det var *det*, der brød *glimtvis* igennem ved hans undere, og *helt* ved hans lidelse, død og opstandelse.

Helbredelserne rummer altså *et budskab*. Eller rettere: hver eneste helbredelse *er* et budskab. Også denne helbredelse af den døve og stumme. Manden er død for mange år siden, og ingen kender hverken hans navn eller gravsted. Men beretningen om dengang, da Jesus helbredte hans døve øren og hans stumme tunge, den beretning er

blevet stående og *er* den dag i dag, så mange år efter, et budskab til *os*. Det er udtrykt sådan af en tysk teolog fra 1800-tallet (Christoph Blumhardt):

”Denne helbredelse er kun en begyndelse. Det er en begyndelse til Guds historie på jorden, og denne Guds historie fuldbyrder sig bestandig ved et vældigt *Ejffata*. Luk dig op, luk dig op, du menneskehed, du fortabte menneske, du stakkels folk, luk dig op!”

Det er det, helbredelsen af den døve og stumme vil sige *os*.

Det skete engang midt under den tyske besættelse, at en fodgænger i en midtjysk by blev skudt ned på gaden af en tysk soldat. Det viste sig at være en tragisk fejltagelse. Manden var nemlig døv og havde derfor ikke opfattet, at han blev råbt an. Alle gentagne advarselsråb prellede af på ham. Han fortsatte uanfægtet sin gang ned ad gaden. Han gik og gik, uden at se til højre eller venstre. Han gik lige ind i døden uden at ane det.

Den tildragelse kan i et glimt vise *os* hørende, hvad det dog vil sige at være døv. Nemlig at leve i sin egen lille, tillukkede verden. Kun af og til kan verden udenfor trænge igennem, lidt her og lidt der, ved tegnsprog og fingersprog og selvfølgelig også gennem alt det, øjet ser. *Noget* trænger igennem; men iøvrigt lever den døve i sin egen lille, lydisolerede verden.

Evangeliet i dag vil sige: Der er en tilsvarende døvhed, som Jesu ord ikke kan trænge igennem. ”*Den, der har ører at høre med, skal høre!*”, siger Jesus gentagne gange. Lad *os* tage de ord bogstaveligt og sige: så er det åbenbart ikke alle, der har ører at høre med.

Vi må så tilføje, at der er forskellige *slags* døvhed:

Der er for det første den komplette og absolutte døvhed: at Jesu ord ikke siger et menneske noget som helst. At de lyder som det pure tomme vås. At der ikke et øjeblik er den mindste genklang; men det er bare ord og lyde.

Så komplet døve for Jesu ord er der så vidt vides en hel del danskere, der er blevet. Det oplever en præst jævnligt, når mennesker kommer for at blive meldt ud af folkekirken. Det er nemlig som regel en ganske ulidenskabelig handling. Sagen er bare den, at intet af det hele, hverken Gud eller Jesus eller kirke eller kristendom, siger dem det mindste, og nu tager de så bare konsekvensen, i al venlighed. Og præsten kan ikke gøre ret meget andet end at foretage udmeldelsen med samme venlighed og ønske manden alt godt.

Der er selvfølgelig også en *mildere* form for døvhed. F.eks. den døvhed, der nok kan høre Jesu ord *sige* noget, der er værd at høre. Som måske endda erklærer, at det er de mest ophøjede ord, der har lydt på denne jord, men som til gengæld er ganske og aldeles døv for Jesu ords *personlige adresse*. Ikke fatter, at Jesu ord er som et brev med navn og adresse på: *til mig*.

På sin vis er den døvhed jo mildere end den første, men i virkeligheden lige så fatal. Jesu ord er nemlig aldrig sagt sådan i al almindelighed: til menneskeheden, til offentligheden, til kulturlivet eller til verdenssamfundet. Jesu ord er ikke almene, evige sandheder; men de er sagt *til dig og til mig*, til personligt brug. Hvis du ikke kan høre Jesu ord tale direkte og personligt til dig, har du derfor ikke ører at høre med, men er som en døv, der *gætter på*, hvad det er, der bliver sagt, og hele tiden *gætter forkert*.

Der er endelig også en *trejde* form for døvhed. Det lader sig nemlig gøre at høre Jesu ord sagt til *mig personligt* - og så alligevel *ikke* høre hans ord. Nemlig hvis jeg ikke hører dem som ord, der skal *gøres efter* - ord, der skal *adlydes*. Hvis jeg hører Jesu ord og synes godt om dem og så går hjem og bare siger ”*nå*”, da har jeg for Gud og hvermand demonstreret, at jeg ikke kan *høre*. Det vil sige: alligevel er døv for Jesu ord.

Jeg glemmer aldrig en lille tragikomisk oplevelse, jeg havde for længe siden som helt ung præst i et nyt sogn. Jeg mødte en mand, der spurgte mig, om jeg hørte til den slags præster, der mente, at man skal *praktisere* troen. For det var der vist nogle præster, der mente, og andre ikke, og hvad mente mon jeg? Jeg svarede, at mig bekendt var der ingen uenighed på det område, og Gud nåde og trøste den danske folkekirke, hvis der nogensinde blev uenighed om den sag.

Det er altså i sidste ende samme døvhed, hvad enten jeg ikke får en stavelse ud af Jesu ord, eller jeg bare hører dem som evige, ophøjede tanker eller som ord, man ikke behøver praktisere. Det er i hvert fald samme slutfacit, hvad enten man slet ikke hører, eller man hører forkert.

Og *med* den døvhed følger så, at det bliver vanskeligt *at tale*. Det følger altid med at være fysisk døv, for så er det selvfølgelig uhyre svært at *lære* at tale. Men det følger altså også med at være døv for Jesu ord. Den, der ikke hører Jesu ord, får også svært ved at lære at tale til ham: i bøn, i syndsbekendelse, i lovsang, i trosbekendelse, i tilbedelse. Den, der ikke hører, ved ikke, hvordan man taler. Og den, der ikke hører, kan heller ikke give svar. Så enkelt er *det*.

Så er der derfor kun ét at håbe på. Nemlig at Jesus Kristus selv vil komme og lægge sin hånd på den døve og stumme og sige sit "Effata": Luk dig op. Så vi kan få *ører*, der kan høre Guds ord, og *tunger*, der kan tale til ham.

Det er netop også evangeliet til os i dag, at sådan et under lader Gud ske: at vi som den døve og stumme ved Genezaret Sø bliver taget "af sides, væk fra skaren", og får åbnet vores ører og løst vores tunge.

Måske ligger der et eftertryk på de ord, at Jesus tog manden af sides, væk fra skaren. Det samme må i hvert fald på en eller anden måde ske med os, hvis *vores* ører skal åbnes og *vores* tunger løses. Vor Herre tager stadig mennesker af sides, væk fra skaren, til et sted, hvor det bare hedder *du og jeg... jeg og du*.

Vi bliver f.eks. taget af sides ved det, der møder os i livet af forskellige slags. Oplevelser, store eller små, der standser os. Enten lyse og glade oplevelser eller mørke og alvorlige. Jeg glemmer i hvert fald aldrig et menneske, jeg engang mødte på en institution. En ung, stærk håndværker, der efter et fald fra et stillads slæbte sig af sted på to krykker. Jeg sagde nogle deltagende ord til ham; men han fejede mig af og sagde, at han var lykkelig for det, der var sket. For derigennem havde Gud fået ham i tale. "Og jeg er bange for, at det ellers aldrig var lykkedes ham".

Sådan sagde manden. Han sagde ikke, at det var Gud, der havde sendt ulykken; det ville også have været bespottelig snak. Men han sagde, at Gud havde fået ham *i tale* gennem ulykken.

Det er én måde, mennesker kan blive taget af sides på, væk fra skaren. Men der er jo også andre måder. Først og fremmest den meget enkle, at *Guds ord* pludselig slår ned, som et lyn, der selv baner sig vej, så det pludselig, måske endda midt i skaren, hedder *du og jeg... jeg og du*, og et menneske står alene for Guds ansigt.

Eller det kan ske ved *den hellige nadver*. Hvad er den i grunden andet end Guds eget hellige tegnsprog for svært døve og stumme? Brød giver mennesket nye kræfter, det véd enhver, og når vi ved nadveren får brød stukket i munden, véd vi trods al døvhed, at her tilføres vi nye kræfter. Og på samme måde: Vin giver mennesker glæde, det véd enhver, og når vi ved nadveren får vin at drikke, så véd vi, som er døve, at her er det Guds glæde, vi får skænket.

Mange kan da også bevidne, at det netop var her, mens de knælede ved alteret og modtog nadverens brød og vin, at de blev taget af sides, dér hen hvor det hedder *du og jeg... jeg og du*.

Vi giver ordet til Martin Luther:

”Dette under gør Gud endnu i kristenheden gennem de hellige sakramenter og ordet, som han lader forkynde, for at de døves ører må blive opladt og de stummes læber tale. Herigennem vil Helligånden øve sin gerning.

Agt nu vel herpå, og hold jer flittigt hertil, thi dette er den nærmeste og sikreste vej til, at *vore* ører bliver åbnede og *vore* tunger løste, så vi kan blive salige. Dette forunde os vor kære Herre og Frelser Jesus Kristus. Amen.”

Den danske Salmebog nr. 160

13.søndag efter trinitatis

Vores næste

Så vendte Jesus sig til disciplene og sagde til dem alene: »Salige er de øjne, som ser det, I ser. For jeg siger jer: Mange profeter og konger har ønsket at se det, I ser, og fik det ikke at se, og at høre det, I hører, og fik det ikke at høre.«

Da rejste en lovkyndig sig og ville sætte Jesus på prøve og spurgte ham: »Mester, hvad skal jeg gøre for at arve evigt liv?« Han sagde til ham: »Hvad står der i loven? Hvad læser du dér?« Manden svarede: »Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din styrke og af hele dit sind, og din næste som dig selv.« Jesus sagde: »Du har svaret rigtigt. Gør det, så skal du leve.«

Men han ville retfærdiggøre sig selv og spurgte Jesus: »Hvem er så min næste?« Jesus svarede og sagde: »En mand var på vej fra Jerusalem ned til Jeriko og faldt i hænderne på røvere. De trak tøjet af ham og slog ham, så gik de og lod ham ligge halvdød. Tilfældigvis kom en præst den samme vej; han så manden, men gik forbi. Det samme gjorde en levit, der kom til stedet; også han så ham og gik forbi. Men en samaritaner, som var på rejse, kom hen til ham, og han fik medynk med ham, da han så ham. Han gik hen og hældte olie og vin i hans sår og forbandt dem, løftede ham op på sit ridedyr og bragte ham til et herberg og sørgede for ham. Næste dag tog han to denarer frem, gav værten dem og sagde: Sørg for ham, og hvad mere du lægger ud, vil jeg betale dig, når jeg kommer tilbage.«

Hvem af disse tre synes du var en næste for ham, der faldt i røvernes hænder?« Den lovkyndige svarede: »Han, som viste ham barmhjertighed.« Og Jesus sagde: »Gå du hen og gør ligeså!«

Lukasevangeliet 10,23-37

+++

Den lignelse, vi lige har hørt, var svar på et bestemt spørgsmål. En lovkyndig kom og spurgte Jesus: Hvem er min næste? Men fik et helt andet svar, end han havde ventet.

Han troede, at nu skulle han have en teologisk forklaring og så fik han i stedet en god historie. Jesus fortalte om en mand, der var på rejse fra Jerusalem til Jeriko, ned ad den snoede, øde ørkenvej, og blev overfaldet og efterladt forslået og blødende ved vejen. *Og så kom der en mand forbi.*

Den lovkyndige blev nu klar over, at Jesus ville vise ham et *eksempel til efterfølgelse*.

”Tilfældigvis kom *en præst* samme vej”, fortæller Jesus. Ja, her har vi så den person, den lovkyndige skulle *identificere sig med*, som det hedder på nudansk. Præsten, der kom lige fra gudstjenesten i templet, måtte være dagens helt.

Men nej, ”han så manden, og gik forbi”. fortæller Jesus. På grundsproget står der endda, at han gik udenom manden. Så var det altså ikke *præsten*, den lovkyndige skulle identificerede sig med. Det måtte være den næste person i historien.

Senere kom en *levit*, en tempeltjener, til stedet, fortæller Jesus videre. Og ”også han så ham og gik forbi”.

Så var det altså heller ikke *ham*, den lovkyndige skulle identificere sig med. Nu venter vi så bare på *tredje* person i historien.

Ja netop: ”Men en samaritaner, som var på rejse, kom hen til ham, og han fik medynk med ham, da han så ham. Han gik hen og hældte olie og vin i hans sår og forbandt dem, løftede ham op på sit ridedyr og bragte ham til et herberg og sørgede for ham...”. Ja, *her* er så endelig den person, Jesus vil have den lovkyndige til at *identificere sig med* - bruge som *forbillede*.

Den lovkyndige jøde, der havde stillet spørgsmålet, har sikkert krympet sig ved, at

det lige skulle være en *samaritaner*, der skulle gøres til hans forbillede: en halvhedensk mand med en helt forkert tro, en folkefjende. Men nuvel, i en god sags tjeneste kunne den lovkyndige nok klare at identificere sig med selv en samaritaner, der dog viste sig at have hjertet på rette sted.

Han hjalp nemlig sin overfaldne *næste!*

Nej! - det er *faktisk* ikke det, lignelsen siger. Jesus vender *op og ned* på næsteforholdet. Lignelsen handler ikke om en mand, der *hjalp* sin næste, men om en mand, der *blev hjulpet af* sin næste.

Den opmærksomme tilhører vil have bemærket, at Jesus til sidst spurgte den lovkyndige: "Hvem af disse tre synes du var en næste *for* ham, der faldt i røvernes hænder?" Altså: hvem af disse *tre* synes du var en næste *for den nødstedte*? Med andre ord: det var ikke den *nødstedte*, der blev *samaritanerens næste*, men *samaritaneren*, der blev *den overfaldnes næste*. I Jesu mund er en næste ikke den, der bliver hjulpet, men en næste er *hjelperen*.

Lignelsens præst og levit er sikkert fra Jesu side ment som billede på Moseloven og Profeterne. Det vil sige den gamle pagt - summen af alt det, vi mennesker skal udrette og præstere. Jesus vil altså sige: *det* frelser ikke den fortabte. Både præsten og levitten gik forbi den nødstedte. Hverken Moseloven eller profeterne hjælper i nøden.

Men hvem er så *samaritaneren*, som viste kærlighed og frelste den nødstedte, hvem er han så billede på?

Jamen han er billede på *Jesus selv!* Han blev, da han gik på vor jord og gjorde vel mod alle nødstedte, skældt ud for mange ting. Blev blandt andet netop kaldt en samaritaner. "Du er en samaritaner og besat af en dæmon!", snerrede jøderne ad Jesus (Johs. 8,48). Ja, lignelsens barmhjertige samaritaner er *Jesus selv*. Han er vores barmhjertige næste. Og *den overfaldne stakkel*, han er billede på den lovkyndige, og på dig, og på mig, på alle os, som - hver på sin måde - er blevet overfaldet og overmandet af de negative og destruktive kræfter i tilværelsen.

Det kan godt være, vi normalt ikke *føler* det sådan, og nogen vil måske også synes, det er lidt taktløst at bringe den slags på bane blandt venner, og så på en søndag. Men på et eller andet tidspunkt skal sandheden jo siges, og i vores ærligste øjeblikke kan vi vel heller ikke undgå at give Guds ord ret: *vores liv er ikke blevet, hvad det skulle*. I vores ærligste øjeblikke kan vi sagtens se, at vi lever vores liv, ikke i Guds hånd, men på egen hånd, og som vi selv vil. Selv vores bedste gerninger er miserable og flossede i kanten, for slet ikke at tale om, hvad vores ringeste gerninger er.

Og mens vi lever sådant et liv, styrer vi med direkte kurs mod vores død, hvor alt, hvad vi ejer og har, bliver taget fra os. Det er det sikreste af alt.

Alt i alt, så ligner vi påfaldende ham den forslåede og halvdøde mand ved den øde landevej mellem Jerusalem og Jeriko. Vi kan sagtens - *sagtens* - identificere os med ham. Det kræver bare åbne øjne. Vi trænger til *en redningsmand*, en næste der vil komme forbi.

Og det er da den gode, glædelige nyhed til dig og mig og os alle, at den barmhjertige samaritaner *er* kommet. Han *har* allerede fundet os ved vejsiden og bøjet sig frelsende ned over os, lige fra vores dåb og frem til denne dag. Han *har* vist os sin kærlighed i levende praksis. Sådan som vi synger i en salme:

Da vi var fortabte, vor Gud vidste råd:
hans Søn kom iblandt os,
opledte og fandt os,
brød døden, som bandt os. . Ja, Gud vidste råd.

(Den danske Salmebog nr. 24)

Det er det lykkelige ved at kalde sig et kristent menneske: at nok står det ilde til med os, unægtelig ja, men den store, barmhjertige samaritaner er kommet os til hjælp. Han er trådt ind i vores liv og *har* taget os i sine arme. *Er* blevet vores barmhjertige frelser.

Og så slutter Jesus sin historie med ordene: "*Gå du hen og gør ligeså!*". Han sender *os* ud for nu selv at være en næste for alle fattige og elendige eksistenser, som *vi* møder på vores vej. Sender *os* ud for at være barmhjertige samaritanere, *fordi vi selv* har mødt den store, barmhjertige samaritaner.

"Vi elsker, fordi han elskede os først", siger Det Nye Testamente (1. Johs. 4, 19). Gaven kommer før opgaven. *Det* er rækkefølgen, den rækkefølge, det hele står og falder med.

Vores moderne, vestlige kultur forsøger ganske vist at skille, hvad der hører nøje sammen. Den har forsøgt at overtage billedet af den barmhjertige samaritaner, men *uden Jesus*. Den har købt Jesu bud om kærlighed, *men uden ham selv*. Har altså skabt en humanisme, der ligner kristendom, men bare *uden Jesus Kristus*. Den vesterlandske humanisme forkynder, at vi skal være barmhjertige samaritanere for hinanden, men på egen inspiration, med egne ressourcer og med egne kræfter. Vi kan selv.

Men den går vist ikke. *Så let* er det virkelig ikke at blive en barmhjertig samaritaner, der over ægte kærlighed mod andre. Den vestlige humanisme, så smuk den ellers er, er derfor i virkeligheden én eneste *menneskeovervurdering*. Den hviler på en urealistisk menneskeopfattelse. Et fantasibillede, uden jordforbindelse.

Det véd kirken alt om: *hvor* dybt egenkærligheden, egoismen, stikker i os. *Hvis* det overhovedet skal lykkes os at elske (altså: hvis!), må det blive med rækkefølgen: "Vi elsker, fordi Gud elskede os først". Gaven kommer før opgaven.

Vi skal være barmhjertige samaritanere over for vores medmennesker af den enkle grund, at vi *selv* har mødt den store, barmhjertige Samaritaner i vores liv. *Jeg* skal være den nødlidendes næste, af den ene grund, at Jesus Kristus, Guds Søn, er trådt ind i *mit* liv og er blevet *en næste for mig nødlidende*.

Det ene forudsætter nemlig det andet. Først gaven og derefter opgaven.

Den danske Salmebog nr. 27

Litteratur:

Om kilden til alt godt: *Vi sælger kun frøene* (Livshistorier, småfortællinger)

Om at handle ret: Leo Tolstoj: *Tre spørgsmål* (Livshistorier).

14.søndag efter trinitatis

Fra gaven til giveren

Under sin vandring mod Jerusalem fulgte Jesus grænsen mellem Samaria og Galilæa. Da han var på vej ind i en landsby, mødte han ti spedalske; de blev stående langt fra ham og råbte: »Jesus, Mester, forbarm dig over os!« Da han så dem, sagde han: »Gå hen og bliv undersøgt af præsterne!« Og mens de var på vej derhen, blev de rene.

Men én af dem vendte tilbage, da han så, at han var blevet helbredt. Han priste Gud med høj røst og kastede sig på sit ansigt for Jesu fødder og takkede ham; og det var en samaritaner. Jesus spurgte: »Var der ikke ti, der blev rene? Hvor er de ni? Er det kun denne fremmede, der er vendt tilbage for at give Gud æren?« Og han sagde til ham: »Stå op og gå herfra! Din tro har frelst dig.«

Lukasevangeliet 17, 11-19

+++

Evangeliet om Jesu helbredelse af de ti spedalske handler nok engang om, at en forkert mand gør det rigtige. I søndags hørte vi Jesu lignelse om den barmhjertige samaritaner, der hjalp den overfaldne mand, som lå i vejsiden. Og nu hører vi om en anden samaritaner, der ene mand ud af ti vendte tilbage til Jesus for at give Gud æren. I begge tilfælde er det altså en udstødt og foragtet, eller - med Jesu egne ord - *en fremmed*, der fremhæves.

Den er vist ikke ret kendt, så lad os lige repetere *historien*. I året 722 før vor tidsregning blev den nordlige del af Israel erobret af assyrerne. For at lamme det besejrede folk gjorde assyrerne noget, som erobrere dengang ofte gjorde. De deporterede store dele af befolkningen. Assyrerne tvangsflyttede halvdelen af jøderne - drev dem som kvæg til Assyrien. Og i stedet blev (2. Kong. 17, 6.24) en mængde babyloniere, kutæere og hamatitter flyttet til Israel, for at de skulle blive blandet med de jøder, der var tilbage.

På den måde opstod der i løbet af de efterfølgende århundreder et mærkeligt blandingsfolk, *samaritanerne*. De havde hedningeblood i årenerne. Deres bibel kunne ligge på et lille sted; den bestod bare af de fem Mosebøger, der iøvrigt på flere punkter afveg fra de jødiske. Samaritanerne havde en del særlige tros lærdomme og havde deres eget tempel, hvor de dyrkede Gud, ikke i Jerusalem, men på toppen af bjerget Garizim.

De havde altså forgrebet sig på Israels religion. Enhver anstændig jøde gøs derfor ved den blotte tanke om at have sådan nogle mennesker som naboer. Man rejste normalt ikke *igennem* deres område, men *udenom*. Man *omgikkes* dem ikke, *talte* ikke med dem, *så* dem ikke, og de havde forbud mod at komme i Jerusalems tempel. De var som pestbefængte. Tja, det minder vel i nogen måde om forholdet mellem jøder og palæstinensere i vore dage.

Det er sådan en mand, Jesus holder frem for vores øjne. Der var ti spedalske: ni jøder og en samaritaner i en gruppe. Fælles ulykke og elendighed havde slettet skellet mellem dem. De var *alle* håbløst syge. De boede sammen, levede sammen, i den ørken, de raske havde drevet dem ud i for at holde dem og deres sygdom fra livet. De havde måttet forlade deres hjem, deres koner og børn og familie og venner for bestandig. Hvis de mødte nogen raske, skulle de ikke bare selv holde sig langt fra dem, men også råbe advarsel til dem om, at de skulle holde sig langt væk. De spedalske var afskrevet.

De var levende døde.

Det var sådan nogle stakler, Jesus mødte. De blev stående langt fra ham, står der, og råbte: ”Jesus, mester, forbarm dig over os!” Og de blev alle helbredt; men kun én vendte tilbage til Jesus for at sige tak - og det var endda samaritaneren, ham, som ingen skulle have ventet det af, ham med den halvhedenske afstamning, de halvhedenske religiøse forestillinger og den halvhedenske gudsdyrkelse.

Det var ham, der af Jesus fik at vide: din tro har frelst dig. Mens de rettroende spadserede ud af billedet og ud af historien.

Så kan vi da i hvert fald forstå, at *tro* ikke det samme som *rettroenhed*. Samaritaneren havde notorisk en ”skæv” tro, altså det modsatte af en ”ret” tro. Og på samme måde er der masser af mennesker i vore dage, der har en ”skæv” tro. Som synes, at der er både det ene og det andet i trosbekendelsen, som de umuligt kan skrive under på. Nogle har problemer med det ene, og andre med det andet. Og når man har sådan en ”skæv” tro, kan man vist næppe kalde sig kristen, vel?

Jo, det kan man. For tro er faktisk ikke det samme som rettroenhed. Det er *godt*, at vi har trosbekendelsen. Lad det blive sagt højt og tydeligt: det er *godt*, at vi har trosbekendelsen. For her er alle Guds velgerninger mod os udtrykt så kort og klart, som det er menneskeligt muligt. Trosbekendelsens korte, knappe sætninger rummer i sig hele den rette, kristne tro, og derfor bruger vi *med glæde* trosbekendelsen ved dåb og synger den med glæde ved hver gudstjeneste i kirken.

Men trosbekendelsen er altså ikke nogen politivedtægt. Hvis nogen synes, der er ting i den, de ikke rigtig kan komme til rette med, skal der derfor ikke gøres noget uoverstigeligt problem ud af det. Hvis nogen synes, der er det ene eller det andet, som de ikke med deres bedste vilje kan skrive under på, så tag det afslappet. For trosbekendelsen er i det hele taget ikke nogen retsregel, *som vi skal skrive under på*.

Tænk bare på samaritaneren, ham med de ”skæve” forestillinger og den ”skæve” gudsdyrkelse, det var ham, der fik at vide, at ”din tro har frelst dig”, mens de ni rettroende spadserede direkte ud af billedet. Så er det i hvert fald sagt meget direkte, at det ikke er nogen katastrofe, hvis der er noget i trosbekendelsen, *du* ikke kan skrive under på, eller hvis der er nogle halvhedenske forestillinger, *du* kommer i kirke med (det gør vi i øvrigt formentlig alle sammen).

Også de, der har en ”skæv” tro, kan af Jesus få at vide, at ”din tro har frelst dig”. Det lærer vi af evangeliet i dag.

Men lad os gå et skridt videre og spørge: hvad er *tro* så i grunden for noget?

Det er, som evangeliet i dag siger, at ”vende tilbage for at give Gud æren”. Det vil sige: se Giveren bag gaven - gribe den hånd, som rækker os gaven.

Vi kender situationen fra barnets juleaften, eller rettere *to* meget forskellige situationer: Barnet pakker sin gave op og opdager, at her er jo lige netop det, jeg har ønsket mig allermest brændende. Barnet flår papiret af og tager gaven i besiddelse, lykkelig over at have fået sit største ønske opfyldt. Går om bord i gaven, gør den til sin, uden et øjeblik at spekulere over, *hvem* det er, der har fundet på at *give* den. For det er *gaven*, der er sagen.

Det er *den ene* situation. Men vi kan også opleve det stik modsatte: Barnet, der pakker sin gave op og opdager, at det er lige netop det, jeg har ønsket mig allermest brændende. Og så *farer* barnet sin far om halsen og er ved at kvæle ham af bare glæde. For tænk, at *min* far kan finde på at give mig lige netop den gave! Barnet er så helt opslugt af sin far, at det et øjeblik er lige ved at glemme gaven. For det er *giveren*, der er sagen!

Mon ikke vi har oplevet begge de vidt forskellige situationer? Og det er ikke bare et spørgsmål om at være velopdragen og dannet eller uopdragen og udannet. Det drejer sig om noget meget større. Nemlig at det ene barn får én gave, mens det andet barn får to.

Sådan er det også med *Guds* gaver: nogle får *én*, mens andre får *to*. Nemlig både gaven og Giveren.

Det kommer frem på en meget håndgribelig måde i et bestemt ord i Det nye Testamente. Der er et finurligt græsk ord, som bruges f.eks. i beretningerne om bespisningen i ørkenen. Det er et udsagnsord: *eulogéa*. Hvis det er et menneske, der er grundled, betyder det *takke*. Men hvis det er Gud, der er grundled, betyder det *velsigne*.

Ordet betyder altså begge dele: både *takke* og *velsigne*. Med andre ord: at *takke* og at *velsigne* er to sider af samme sag. For *ved at takke* føres et menneske ind under *Guds velsignelse*, føres fra gaven videre til Giveren, fra den *ene* gave til *de to*.

Nej, det, vi taler om her, er slet ikke et spørgsmål om god opdragelse og pli. Men det er spørgsmålet om, hvordan et menneske når sit livs mål. *Hvor er de ni?* Gaven fik de, men de snød sig selv for Giveren. De snød sig selv for den *tak*, som fører et menneske ind under alle gode gavers givers, nemlig *Guds velsignelse*.

Så vigtigt er det at *takke Gud*. Det er en af troens vigtigste ytringer - om ikke den allervigtigste. En af de gamle kirkefædre har sagt det på en mærkeligt paradoksalt måde: "Når jeg er for bedrøvet til at bede, begynder jeg at takke". Ja, det lyder helt bagvendt, men det er en gammelkendt kristen erfaring: at når problemer og sorger tårner sig op, er der en sikker vej til glæden: *nemlig at takke*. Takke for alle de gode gaver, jeg faktisk har modtaget, og som ligger der på stribe på min livsvej, når jeg ser tilbage. Plus alle de mange, jeg bare er for glemsom til at kunne komme i tanker om.

Det vigtigste for et kristent menneske er at *sige tak*. Takken er den daglige *forsyningslinje*, så at sige, til *glæden*. Ikke bare som et stykke praktisk pædagogik, der skal hjælpe mig til at *huske* *Guds* gode gaver. Men først og fremmest, fordi *takken fører et menneske fra gaven tilbage til Giveren*.

Tak og velsignelse er to sider af samme sag. Den, som takker, *velsignes* af Gud - *med glæden*.

Det er selvfølgelig også derfor, oldkirkens kristne gav den hellige nadver navnet *eukaristi*. Det er også græsk og betyder *taksigelse*. Til nadveren kommer vi nemlig allerførst med alt vores eget, hele det liv, Han har givet os at leve. Vi kommer til nadveren med hjertets tak for alle *Guds velgerninger*: takker ham for hele den skabte verden med alt, hvad den rummer til menneskers gavn og gode. Og vi takker ham, fordi han sendte sin Søn Jesus Kristus som vor Frelser. Takker ham, fordi vi for hans skyld må lægge alle vores nederlag, sorger og synder i hans hænder. Og endelig takker ham, fordi *Guds hellige Ånd er med os og i os*, alle vores livs dage.

Sådan kommer vi med vores *tak*, vores *eukaristi*. Og da vendes *takken* på samme måde omkring og bliver til *velsignelse*: vi modtager brød og vin som Jesu Kristi legeme og blod - og kan gå derfra og hjem med *Guds velsignelse og glæde* i kroppen. Nok til hele den uge, der ligger foran os.

Det vigtigste for et kristent menneske er *at takke*. For takkens vej er vejen til *gavernes giver*, vejen til *Gud*, vejen til *velsignelse*, vejen til *glæde*.

Om du er "ret-troende" eller "skævt-troende", er altså ikke afgørende. Det skal ikke bekymre dig. Er der noget i trosbekendelsen, du ikke synes, du kan snuppe, så lad det ligge; det kommer nok engang. Nej, men der er noget andet, der er påtrængende vigtigt. Nemlig at *få sin tak vendt mod Gud*.

Det fortælles om den engelske baptistpræst Charles Spurgeon (1800-tallet), at han en dag kom forbi en gård, hvor bonden på sin vejrhane havde skrevet ordene ”*Gud er kærlighed*”. Lidt forbavset spurgte den berømte prædikant: ”Hvad skal det sige? Du mener vel ikke, at Guds kærlighed er omskiftelig som vinden?”

”Nej”, svarede bonden, ”men hans kærlighed er den samme, fra hvad kant vinden end blæser!”

Nemlig!

Min sjæl, istem med glæde:

Al æren er og bliver hans!

Den danske Salmebog nr. 12

Litteratur:

Om utaknemmelighed: *Og ingen fik noget at vide* (Livserfaringer, småfortællinger).

15.søndag efter trinitatis

Enten-eller

Jesus sagde: »Ingen kan tjene to herrer. Han vil enten hade den ene og elske den anden eller holde sig til den ene og ringeagte den anden. I kan ikke tjene både Gud og mammon.

Derfor siger jeg jer: Vær ikke bekymrede for jeres liv, hvordan I får noget at spise og drikke, eller for, hvordan I får tøj på kroppen. Er livet ikke mere end maden, og legemet mere end klæderne? Se himlens fugle; de sår ikke og høster ikke og samler ikke i lade, og jeres himmelske fader giver dem føden. Er I ikke langt mere værd end de? Hvem af jer kan lægge en dag til sit liv ved at bekymre sig? Og hvorfor bekymrer I jer for klæder? Læg mærke til, hvordan markens liljer gror; de arbejder ikke og spinder ikke. Men jeg siger jer: End ikke Salomo i al sin pragt var klædt som en af dem. Klæder Gud således markens græs, som står i dag og i morgen kastes i ovnen, hvor meget snarere så ikke jer, I lidetroende? I må altså ikke være bekymrede og spørge: Hvordan får vi noget at spise og drikke? Eller: Hvordan får vi tøj på kroppen? Alt dette søger hedningerne jo efter, og jeres himmelske fader ved, at I trænger til alt dette.

Men søg først Guds rige og hans retfærdighed, så skal alt det andet gives jer i tilgift. Så vær da ikke bekymrede for dagen i morgen; dagen i morgen skal bekymre sig for det, der hører den til. Hver dag har nok i sin plage.«

Matthæusevangeliet 6, 24-34

+++

Når vi nu har hørt Jesu ord om, at vi ikke skal være *bekymrede* for de daglige fornødenheder, er det ikke eventyrland, han taler for. Om alle vores daglige fornødenheder siger han nemlig, at »jeres himmelske Fader *ved*, at I trænger til alt dette». Han *ved*, at vores livs fornødenheder er noget, vi er *nødt til* at have for at leve.

Jesus påstår altså ikke, at bare vi har Gud, er det lige meget med mad og drikke, hus og hjem og tøj på kroppen. Bemærk venligst det.

Hvad han siger, er derimod, at »ingen kan tjene *to* herrer». Vi kan ikke tjene *både* Gud og mammon, *både* Gud og levestandarden. Det kan ikke lade sig gøre. Man bliver slidt i stykker på det. Bliver at ligne ved en lille hund, der kaldes på fra to forskellige herrer, fra to forskellige sider, og derfor pisker frem og tilbage, fra den ene til den anden.

Sådan ser *den* ud, der forsøger at tjene *både* Gud og mammon, *både* Gud og levestandarden, med samt alle dens talløse bekymringer.

Enten tror man på Gud, eller også bekymrer man sig.

Den tyske religionspædagog Liselotte Corbach fortæller i sin bog om Jesu bjergprædiken om to meget forskellige mennesker:

Den ene: en dame, der altid havde levet i gode, sikre kår, men pludselig kom i økonomiske vanskeligheder. Hun så alle sine forhåbninger knust, og sin fremtid truet. Hun fik da den vane: ustandselig at gå og sige: »Hvordan *skal* det dog gå?» Hun spurgte igen og igen, selv om ingen gav hende svar. Det hændte også, at hun løb rundt i sin store spisestue og hele tiden mumlede det spørgsmål hen for sig. En dag begyndte hun at lad sine vandringer i spisestuen foregå rundt om det store, tunge bord. Hun løb i timevis rundt om bordet, mens hun stille jamrede: »Hvordan *skal* det dog gå?» Den store bekymring jagede hende rundt i ring. Når man går i ring, kommer

man jo ingen steder, men kun, hvor man har været før. En dag måtte damen sendes på et psykiatrisk hospital, fordi hendes tanker ligesom hendes fødder ikke ville høre op med at gå i ring. *Bekymringens* farlige magt havde ødelagt et menneskeliv.

Sådan - i sin yderste konsekvens - ser det menneske ud, der dyrker mammon *med samt* alle dens bekymringer.

Det andet menneske, Liselotte Corbach fortæller om, er Dietrich Bonhoeffer, en begavet tysk teolog med en strålende universitetskarriere foran sig. Han deltog i et mislykket attentat mod Adolf Hitler og sad i fængsel fra 1943 til 1945 og blev henrettet kort før den tyske kapitulation.

Bonhoeffers optegnelser og breve fra fængslet fortæller om den angstfyldte tid i fangenskabet. Han elskede livet. Hvornår får jeg min frihed igen? - det spørgsmål stillede han ustandselig. Men udsigterne blev stadig mindre, og bekymringen for hans egen og hans folks skæbne blev stadig større. Julen 1944 var nok den allermørkeste tid for ham. Han var næsten helt isoleret fra omverdenen; han var bekymret for sine nærmeste og for mange nære venner, der var i alvorlig fare.

Men netop i de dage, helt nøjagtig nytårsaften 1944, skrev han i sin celle nogle vers, der var tiltænkt hans kære. De lyder sådan, i Johannes Johansens oversættelse:

1. Af gode magter er vi helt omgivet,
i tro og trøst bevaret, hvor vi går.
Med jer vidunderlig hver dag i livet,
med jer begynder vi det nye år.
2. Det gamle år dog piner vore hjerter.
De onde dage er så tung en last.
Vi vakler, vi er skræmt af tusind smerter.
Din frelse ene kan os holde fast.
3. Og rækker du os kalken, som os skrækker,
til randen fyldt med lidelse og død,
det er din gode hånd, som kalken rækker,
den beske drik kun du kan gøre sød.
4. Men vil du give os endnu en glæde
ved verden, som din sol og regn gør grøn,
lad Kristi sindelag i os få sæde,
gør livet til taksigelse og bøn.
... og så lyder sidste vers:
5. Af gode magter skærmes vi i sorgen.
Din nåde er vor trøst i nederlag.
Du er med os hver aften og hver morgen,
så viss som solen på den lyse dag.

Det er jo i grunden *to ret ens stillede* mennesker, Liselotte Corbach fortæller om: to mennesker i den værst tænkelige situation. Men det er unægtelig også to meget forskellige mennesker. Den ene blev *offer* for sine bekymringer og endte med at miste sin forstand, mens den anden, hvis bekymringer faktisk var meget større, *overlod sine bekymringer i Guds hænder*.

De to mennesker kan stå som levende illustrationer til Jesu ord om, at ”ingen kan tjene to herrer”. De to mennesker stiller os det vitalt vigtige spørgsmål:

Vil du gå til under dine bekymringer, eller vil du lægge dem i Guds hænder?

Men *kan* spørgsmålet overhovedet stilles på den måde? Er det noget, man selv vælger? Hvis ja, så *sig* mig da, hvordan jeg bærer mig ad med at vælge!

Jesu ord i evangeliet i dag *giver svaret*. Han giver endda svar både til vores *forstand* og til vores *følelse* og til vores *vilje*:

Til *forstanden* siger Jesus: ”Hvem af jer kan lægge en dag til sit liv *ved at bekymre sig?*” Og helt ærligt: det må vores fornuft og forstand da også give Jesus så inderligt ret i: at vores bekymringer er totalt *uproduktive*. Der er ingenting, der bliver et hak bedre, *fordi* vi går og bekymrer os. Vores liv bliver ikke en dag længere ved det, tværtimod måske adskillige dage kortere.

Men hvorfor *holder* vi da så krampagtigt fast ved alle de dér uproduktive - og livsfarlige - bekymringer? Det er jo imod al sund fornuft.

Sådan taler Jesus *til vores forstand!*

Og også til vores *følelse* har Jesus et svar: Han peger på himlens fugle og markens blomster - Guds skabninger i den *nederste* ende af værdiskalaen. En fugl fra eller til, eller en blomst fra eller til, hvad rolle spiller *de*? Og så alligevel: ”Han føder fugl og markens lilje klæder; dog *menneskenes børn* har han allermest kær, Gud ånder på øjet, når det græder.” Vi skal *føle med vores inderste*, at når Gud har omsorg for *de mindste af sine skabninger*, som ikke ligger ham særlig meget på hjerte, *hvor meget større omsorg* har han da ikke *for dig og mig* - vi, som betyder *alt* for ham?

Sådan argumenterer Jesus både til vores forstand og til vores følelse. Han véd godt, at vi *ikke* uden videre slipper vores bekymringer; men det er noget, vi skal *lære*. Og han optræder her som læreren, der tålmodigt underviser sine tungnemme elever - taler både til deres *forstand* og til deres *følelse*.

Til sidst kommer så hans afgørende argument, hvor det er vores *vilje*, han taler til: ”Søg først Guds rige og hans retfærdighed, så skal alt det andet gives jer *i tilgift*, dvs. oveni.

Her er han sit eget levende eksempel. Vi har nemlig fået lov at se ham i en situation, da *han* stod i den værst tænkelige situation. Nemlig Skærtorsdag nat i Getsemane, kort før sin tilfangetagelse, kort før forhør og pinsler, korsfæstelse og død. Her var der virkelig *al* grund til at vandre bekymret rundt i ring og spørge: ”Hvordan *skal* det dog gå?”

Men Jesus gjorde noget andet. *Han* søgte først Guds rige og hans retfærdighed. *Han bad* og sagde: ”Min Far, hvis det er muligt, så lad dette bæger gå mig forbi. Dog, ikke som jeg vil, men som du vil!”

Her er Jesu *sidste og afgørende svar* på, hvordan vi skal bære os ad med at slippe vores bekymringer og lægge dem i Guds hænder. Det sker *ved at bede*. For bøn, *kristen* bøn i hvert fald, *er* i grunden, meget kort udtrykt, den viljeshandling, hvor jeg samler alle mine store og små problemer og bøjer mig dybt for Gud og lægger *hele læsset* over i hans store, gode hænder.

Altså ikke bare med min *forstand* indser bekymringernes unytte. Og heller ikke bare med min *følelse* fornemmer Guds omsorg for *det* højt elskede barn, som er *mig*. Men altså også med min *vilje* får *skovlen* under alle bekymringerne - ved i bøn at søge Guds rige og hans retfærdighed. Lægger *hele bunken* over i Guds store, gode hænder. Og vi skal i hvert fald ikke *begge* bære den.

Ved at bede - netop ved at bede - viser vi, *hvilken herre vi vil tjene*, og det bliver bekymringernes *visse død*. Når jeg har sagt *amen* til min bøn, er jeg *sat fri*. Hvordan det end skal gå *mig*, og hvordan det end skal gå *mine kære* - om det skal gå op eller ned, er jeg og *de* i hvert fald *i Guds store, gode hænder* og er *trygge* - *u-bekymrede*.

Ganske som Dietrich Bonhoeffer skrev i fængselscellen nytårsaften 1944:

Af gode magter skærmes vi i sorgen.
Din nåde er vor trøst i nederlag.
Du er med os hver aften og hver morgen,
så viss som solen på den lyse dag.

Det er u-bekymrethedens hellige evangelium: enten tror man på Gud, eller også bekymrer man sig. Gud være lovet for sit glædelige budskab.

Den danske Salmebog nr. 40

Litteratur:

Om at få alting givet: Ingrid Schrøder-Hansen: *Gratis* (Livshistorier)

Om bekymrethed: *Liljen og fuglen* (Livserfaringer, småfortællinger).

16.søndag efter trinitatis

To ligtog

HØSTGUDSTJENESTE

Derefter gik Jesus til en by, som hedder Nain, og hans disciple og en stor skare gik sammen med ham.

Men da han nærmede sig byporten, se, da blev der båret en død ud, som var sin mors eneste søn, og hun var enke; og en stor skare fra byen fulgte med hende. Da Herren så hende, ynkedes han over hende og sagde: »Græd ikke!« Og han gik hen og rørte ved båren. Bærerne stod stille, og han sagde: »Unge mand, jeg siger dig: Rejs dig op!« Da satte den døde sig op og begyndte at tale, og Jesus gav ham til hans mor.

Alle blev fyldt af frygt og priste Gud og sagde: »En stor profet er fremstået iblandt os, og Gud har besøgt sit folk.« Og det ord om ham nåede ud over hele Judæa og i hele omegnen.

Lukasevangeliet 7, 11-17

+++

Man skal have et hjerte af sten for ikke at blive dybt bevæget af evangeliet om enkens søn i Nain. ”Da blev der båret en død ud, som var sin mors eneste søn, og hun var enke”. Her udtrykkes meget med få ord. Selvfølgelig var det en *stor* skare fra byen, der fulgte den døde. Et langt ligtog, mand af hus.

På samme måde skal man have et hjerte af sten for ikke at blive dybt bevæget ved det *mode*, der fandt sted ved Nains port: ”Da Herren så hende, ynkedes han over hende og sagde: Græd ikke!” Og han gik hen og rørte ved båren, rørte ved den dodes kolde krop og sagde: ”Unge mand, jeg siger dig: Rejs dig op!” Da satte den døde sig op og begyndte at tale, og Jesus gav ham til hans mor”.

Evangeliet om enkens søn i Nain er ligesom en varm hånd, der rører ved os. Her ser vi nemlig, at vores ældgamle fjende, den død, som tromler så hensynsløst hen over jorden og efterlader nykastede grave i sit spor, endelig har fundet sin overmand.

Evangeliet om enkens søn i Nain er som en illustration til Jesu ord: Salige er de, som sørger, for de skal trøstes.

Derfor er det i grunden også en forkert overskrift: ”evangeliet om enkens søn i Nain”. Den leder blikket et galt sted hen: på enkens døde søn. Men netop ham er der jo slet ikke noget evangelium, noget glædeligt budskab, i. Det nye Testamente fortæller, at Jesus gjorde tre døde levende. Nemlig *Lazarus* fra Betania (”Lazarus, kom herud!”), *Jairus’ datter* (”Lille pige, jeg siger dig: rejs dig op!”) og altså *enkens søn* i Nain (”Unge mand, jeg siger dig: Rejs dig op!”) Men ingen af de tre personer er der gjort ret meget ud af. Vi hører kun lidt om dem. Den eneste af dem, vi bare kender navnet på, er Lazarus.

Vi må jo også sige, at hvad hjalp det dem i grunden, at de fik lov at vende tilbage til livet? Det var jo bare en udsættelse, de fik, og nogle år efter, da døden igen bankede på, kom der ingen Jesus og sagde: Rejs dig op!

Evangeliet i dag er derfor i virkeligheden ikke evangeliet om enkens søn i Nain, men *evangeliet om Jesus Kristus i Nain*. Det er ikke budskabet om en mand, der fik 20-30-40 ekstra leveår foræret. Men budskabet om Jesus Kristus, han som er *opstandelsen*

og *livet*, og som her bøjede sig ned over en død og gjorde *en prøve*. En prøve på, hvad der skal ske, når han kommer på den yderste dag og råber sit mægtige ord ud over alle grave. De tre dødeopvækkelser er *demonstrationer*: På samme måde vil han engang kalde dig og mig op af vore grave: Lazarus, kom herud!, Lille pige, jeg siger dig: rejs dig op! Unge mand, jeg siger dig: Rejs dig op!

Først på den måde bliver beretningen om det, der skete ved Nains byport, til evangelium, det vil sige, at den handler om dig og mig. Det er også det, der udtrykkes i W.A. Wexels store påskesalme :

Stat op, min sjæl, i morgengry.
Lad søvn og sorg og frygt nu fly,
lad al din klage blive borte,
thi her er nyt fra dødens porte.

Den gamle, grundtvigske præst Vilhelm Birkedal (død 1892) gør i en prædiken opmærksom på, at der den dag ved Nains port i grunden var to *ligtog*. Det ene med enkens søn forrest og det andet med Jesus Kristus forrest. For han var på vej til Golgata. Også han var en enbåren søn, og også ham fulgte en grædende mor, og hun var enke og græd tårer fuldt så bitre som enken i Nain. Han var på vej til en *død* fuldt så ond som den unge mands: døden på et kors. Og til en *grav* fuldt så mørk som den unge mands: graven i Josef af Arimatæas have.

Sådan var der i virkeligheden *to* ligtog på færde den dag. Men hvilken forskel! Det ene var på vej til det store *intet*, det andet på vej til påskemorgen.

De to ligtog mødtes ved Nains byport. *Jesus* standsede, og de, som bar *enkens søn*, standsede. Et stort følge på begge sider standsede. Det folk, der var på vej til det store *intet*, og det folk, der var på vej til *påskemorgen*, stod over for hinanden.

Og Jesus blev grebet af medynk.

I det ene ligtog var der hos hver eneste person et brændende ønske. Næmlig ønsket om en, der kunne komme en og *løse problemet*, vriste den døde ud af fjendens hånd og give ham tilbage - om så bare for en tid. En, der kunne tørre tårerne af alles øjne - om så bare for en tid.

I det andet ligtog gik *Jesus Kristus*. Han blev grebet af medynk, og dog gav han dem ikke bare det, de ønskede, for han ville give dem ”langt ud over alt, hvad vi beder om og forstår” (som epistlen i dag siger). Ikke en hjælp, men en hjælper, ikke blot en kortfristet udsættelse af problemet, men dets endelige løsning. Han ville ikke nøjes med at give dem smuler, men ægte brød.

De to ligtog mødtes ved byporten, og Jesus Kristus bøjede sig over den døde og gav langt mere, end de bad om eller forstod. Ikke blot gjorde han enkens døde søn levende; men samtidig gav han *en prøve* - på den store, den virkelige, den endelige opstandelse: Alle I, som ængsteligt spørger, hvad fremtid I har - alle I, som frysende spørger, hvad det hele skal ende med, kom her og se! Her ser I en prøve. *Sådan* er jeres fremtid. *Det* skal det hele ende med: ”Unge mand, jeg siger dig: Rejs dig op!” Og han gav ham til hans mor.

Den dag ved Nains byport må der have været mange, der skiftede følge: fra håbløshedens følge til håbets, fra sorgens til glædens, fra dødens følge til Jesu Kristi følge. Der må have været mange, der skiftede.

Bogstaveligt er det næmlig en sag om *liv og død*, at der skiftes. For det ene følge ender i det store *intet*, mens det andet ender i opstandelse og evigt liv.

Også i dag må vi på samme måde konstatere, at der er *to* ligtog. *Verden* er næmlig i grunden et kæmpemæssigt ligtog på vej mod død og grav. Nej, det er selvfølgelig ikke *alt*, hvad der er at sige om verden. Der kan og skal fra denne prædikestol også tales

med glæde og taknemmelighed om al verdens skønhed, lyst og glæde. Det ville være skammelig løgn at påstå, at verden ikke *er andet* end ét stort ligtog på vej mod graven.

Men det ville være lige så meget løgn at *nægte*, at verden *også* kan ses i det billede. Ja, hvem tør nægte det?

Og modsat: hvad er *Jesu Kristi menighed* andet end et andet ligtog på vej mod opstandelsen og livet?

De to ligtog mødes, og det er stadig en sag om liv og død, at der skiftes følge - fra dødens til livets.

Det skifte skete i virkeligheden allerede, da vi blev døbt. Da blev vi medlemmer af *opstandelsesfolket*, det folk, som er på vej mod påskemorgen med Jesus Kristus i spidsen.

For at styrke os på den vandring vejleder han os hele livet med sit ord. Og for at styrke os på den vandring giver han os i nadveren sit legeme og blod, som "gør os fæste i det evige livs håb".

Derfor: er du i grunden klar over, du døbte, at du allerede er så heldig, så privilegeret, at høre til det opstandelsesfolk, som er på vej til opstandelse og evigt liv?

Det fortælles om en af Viborg Stifts gamle biskopper, Henrik Gerner (han døde i 1700), at det, han døde af, var et kyllingebeen, der satte sig fast i hans spiserør. Henrik Gerner blev klar over, at her var ikke noget at stille op. Situationen var kritisk. Han ville komme til at sulte ihjel.

Da han nåede den erkendelse, sendte Henrik Gerner bud efter sin kiste (mange havde dengang deres kiste stående oppe på loftet) og stillede den i sit soveværelse. Da han følte, at kræfterne var ved at slippe op, lagde han sig op i kisten, tog sin nathue på, hviskede sit Fadervor, slog korsets tegn for sig og sagde godnat i Jesu navn. Og så lagde dette medlem af opstandelsesfolket sig til at dø, som et barn, der lægger sig til at sove i visheden om at vågne, når det blev morgen.

Det er en stærk beretning. Det er bestemt ikke alle kristne, der kan dø på den måde. Mindre kan vel også gøre det. Men selve sagen i Henrik Gerners dødsberetning taler stærkt og tydeligt til os i dag, 200 år efter. Nemlig at den, som i levende live er med Herren i følge, også i sin død er med Herren i følge.

Det kan Henrik Gerner lære os ved sit eksempel.

Det livets og trøstens evangelium har vi så fået at holde høstgudstjeneste med i dag, omgivet af levende lys og blomster og korn. Og der er i grunden også en klar sammenhæng. Det korn, der nu er i hus, fører nemlig selv samme klare tale om livets sejr over døden.

Jesus taler et sted om hvedekornet, som falder i jorden og dør. Ja, det dør virkelig, og mangan en landmand har ikke ro på sig, før han med egne øjne ser dette korns *opstandelse* - ser det spire og gro og trives. Det trues jo på så mange måder og fra alle sider.

Så kan kornets såning og høst altså være én eneste *anskuelsesundervisning* for alle os tungnemme kristne. *Sådan* er det, du og jeg må forestille os vores egen død og opstandelse. Ligesom kornet, der sås, går under, opstår og høstes i lade.

I dag fejrer vi glædens høstfest i Guds hus, hvor vi bringer vores tak for en høst, som blev meget bedre, end alle havde frygtet, og som tilmed blev bjerget i en flyvende fart, så let og ukompliceret som ikke i mange år.

Det er alt sammen *anskuelsesundervisning* i livets sejr over døden - livets sejr i Nain, livets sejr på vore kirkegårde og livets sejr på vore marker.

For høsten her og høsten hist
vor Gud ske lov og ære,

som ved vor Herre Jesus Krist
vor Fader ville være.

Den danske Salmebog nr. 224

Litteratur:

Om at gå fra død til liv: *Det lille bælt* (Livshistorier, småfortællinger).

17.søndag efter trinitatis

Tilfredshed med en beskedent plads

Engang på en sabbat var Jesus kommet ind for at spise hos en af de ledende farisæere, og de sad og holdt øje med ham.

Da stod der foran ham en mand, som led af vand i kroppen, og Jesus spurgte de lovkyn-dige og farisæerne: »Er det tilladt at helbrede på sabbatten eller ej?« Men de sagde ingenting. Så rørte han ved manden og helbredte ham og lod ham gå. Derpå sagde han til dem: »Hvis en af jer har en søn eller en okse, som falder i en brønd, vil han så ikke straks trække dem op, selv om det er på en sabbat?« Det kunne de ikke svare på.

Da Jesus lagde mærke til, hvordan de indbudte udvalgte sig de øverste pladser ved bordet, fortalte han dem en lignelse: »Når du bliver indbudt til et bryllup, så sæt dig ikke øverst ved bordet. Måske er der indbudt en, der er fornemmere end du, og så kommer han, der har indbudt jer begge, og siger til dig: Giv ham din plads! Så må du med skam indtage den nederste plads. Nej, når du bliver indbudt, gå da hen og sæt dig på den nederste plads, så at han, der indbød dig, kan komme og sige: Min ven, sæt dig højere op! Så bliver du hædret i alle gæster-nes påsyn.

For enhver, som ophøjer sig selv, skal ydmyges, og den, der ydmyger sig selv, skal ophø-jes.«

Lukasevangeliet 14, 1-11

+++

Farisæerne har jo mildest talt ikke nogen god presse i den kristne kirke. Vi har gjort ordet *farisæer* til et minusord, et skældsord. Men i virkeligheden var der noget impone-rende ved farisæerne.

Som nu f.eks. deres forhold til sabbatten: den var for dem helliget ved, at alt ar-bejde skulle høre op. Der var 39 forskellige slags arbejde, som ikke måtte udføres på en sabbatsdag: det var forbudt at tænde ild, det var forbudt at pløje, så og høste. Det var forbudt at slå en knude på en snor og at skrive to bogstaver. At høste skulle end-da forstås i videste betydning: det var forbudt at plukke en frugt eller rive en gren el-ler et blad af et træ. Byrder måtte ikke bæres på en sabbatsdag, og man måtte ikke gå mere end 2000 alen, dvs. ca. en kilometer, fra sin by (det hed derfor en sabbatsvej).

Hvad så, hvis én blev syg - måtte man så godt helbrede ham på en sabbat? Ja, det måtte man, hvis der var livsfare - ellers kunne man jo bare vente til dagen efter.

Og hvis ens søn eller okse faldt i en brønd? Ja, så hentede man selvfølgelig dren-gen op med det samme. Men om oxen var man ikke enige. Nogle rabbinere holdt på, at man skulle nøjes med at sætte foder ned til dyret og så hejse det op dagen efter, mens andre mente, at det var i orden at hente dyret op med det samme, fordi det var i livsfare.

Ja, man må nok sige, at tiderne er skiftet. Den kristne kirke har som bekendt et andet syn på helligdagen end det jødiske. For vi véd fra Jesus, at mennesket ikke er til for sabbattens skyld, men sabbatten er til for menneskets skyld. Og netop *derfor*, altså for menneskets skyld, var det engang (det er såmænd bare et halvt århundrede siden) en nogenlunde selvfølge, at *søndag var en særlig dag*. Det arbejde, der ikke absolut skulle udføres om søndagen, fik derfor lov til at vente til mandag. For det var vigtigt med en *hviledag*, en *stille dag*, en tid til *afkobling* og til *gudstjeneste*. Det var vigtigt at markere *for-skellen* på hellig og søgn, på den dejlige søndag og de tit ret så trælse hverdage.

Men nu er alt det fortid. I dag er alle gamle hensyn taget af bordet, og *alt* kan foretages om søndagen - uden undtagelse *alt*.

Når vi i evangeliet i dag hører Jesus spørge farisæerne: Er det tilladt at helbrede på sabbatten eller ej? er det altså et frygtelig gammeldags spørgsmål. Vores spørgsmål i dag lyder modsat: er det tilladt at være så u-produktiv, at man bruger en hel dag om ugen til bare at være i familiens skød og gå i kirke og hvile og sove?

Forfatteren Tage Skou Hansen skriver i sin bog "Den hårde frugt" om et menneske, at han "næsten ikke kunne huske, han havde følt sig god nok, hvis han ikke udrattede noget". Her ser vi virkelig den hårde frugt af det præstationsamfund, vi har fået indrettet. Hvor livet måles og vurderes efter, hvor meget vi får præsteret og produceret, ikke bare om hverdagen, men selvfølgelig også om søndagen. "Er det tilladt at holde søndagen *fri?*" - det er spørgsmålet i dag.

Alt det her siges vel at mærke ikke for at jamre for *kirkens* skyld. Man skal i det hele taget aldrig jamre, for jammer er helt bogstaveligt den mest jammer-lige og ufrugt-bare beskæftigelse, der findes. Og det skal i hvert fald heller ikke være for kirkens skyl, for søndagen er som nævnt til for menneskets skyld og ikke omvendt.

Nej, men hele denne her søndagsudvikling er *synd for mennesket*. Livet bliver fattigere, når mennesket mister sin søndag. Den *kunne være* noget i retning af en ugentlig juleaften, og det i øvrigt netop, hvad sabbatten er for troende jøder den dag i dag, og de ville ikke undvære den for guld.

Mens vi kristne netop har *solgt* den for guld! Og det lidt latterlige evangelium, vi har hørt i dag, er så én eneste protest imod *enhver* form for præstationsamfund.

Jesus er gæst ved sabbatsmåltidet hos en af de ledende farisæere. Det overser vi tit: Jesus spiste ikke bare med toldere og syndere, men også med farisæere og skriftkloge. Og midt under sabbatsmåltidet kommer der så en mand ind fra gaden, en mand med "vand i kroppen", *vattersot*. En sygdom, der er grim at se på, og som tilmed mentes at være Guds straf for et usædeligt liv. Det var altså på begge måder en *ildeset* person, en uværdig, en der ikke havde præsteret noget godt i Guds rige, men trak i den forkerte retning; han var en belastning for gudsriget. Hvad kunne *han* bruges til?

Men Jesus brød sig fejl om alle produktivitsberegninger. Han rørte ved manden og helbredte ham og lod ham gå.

Når den beretning kom med i Det nye Testamente, er det uden tvivl, fordi den synliggør, hvad det er, der sker på de kristnes helligdag. Ja, for der er da stadig nogle mennesker, der kan finde ud af at gøre søndagen til søndag ved at gå i kirke. Men der er faktisk også andre, der står og tripper og ikke rigtig ved, om det nu også *går an*. Ikke af hensyn til naboerne - det er ikke altid her, problemet ligger. Men de synes bare, at det kræver for meget personlig tro og moral at gå i Guds hus. En, der kun har en lille bitte tro og heller ikke nogen særlig moral, kan sådan en i grunden tillade sig at komme i Guds hus? Den må vel være forbeholdt de bedre udrustede.

Det er altså samme problem, som den vattersottige havde - han som kom ind fra gaden, mens Jesus spiste og drak med de veludrustede farisæere. Manden med vattersot viser derfor vej. For han kom, skar tværs igennem alle tøvende overvejelser og kom. Og Jesus rørte ved ham og helbredte ham og lod ham gå.

Evangeliet om Jesus og den vattersottige er altså et evangelium for alle tøvende og modløse kirkegængere - et evangelium om den Jesus, der tager imod på helligdagen. Ikke bare tager imod dem, der fejler noget i småtingsafdelingen, men også dem, som det er alvorligere fat med. Guds enbårne Søn værdiges at bøje sig dybt ned over et fattigt, syndigt menneske, som det efter alle beregninger er nytteløst at gøre noget for.

Ja, Jesus Kristus optræder endda i rollen som tjener. Rollerne er byttet om: Han, som er Herren, gør sig til tjener for et fattigt, syndigt menneske. Han overtager min

skyld, påtager sig alle mine problemer og bekymringer, modtager alle mine sorger og skuffelser. Kort sagt rører ved mig og helbreder mig og lader mig gå - gå hjem som en anden, end jeg var, da jeg kom. Som benådet.

Det er klart, at målt med det danske bruttonationalprodukt er det nul og nix med Jesu ydmyge tjeneste for mig fattige, syndige menneske. Når jeg sidder og lytter til hans ord, hvad værdi har det så i præstationssamfundet? Når jeg tager ham på ordet og knæler ved nadverens bord og modtager hans legeme og blod, er det ikke noget, der registreres på betalingsbalancen. Set fra den side er det slet ingen nytte til.

Set fra hans side er det også et stort spørgsmål, om det kan betale sig at gøre så meget ud af mig, for hvad får han ud af det? Jeg kan i hvert fald ikke forestille mig, hvordan han nogensinde kan få ære af sådan en som mig. Så også fra den side er al hans møje særdeles u-produktiv.

Sådan lyder det fra det produktionsindstillede menneske; men den slags overvejelser optager ikke Ham. Han véd, hvad han gør og behøver ikke spørge nogen til råds. Han rører ved mig fattige, syndige menneske - gør mit liv nyt og sender mig hjem.

Hjem til hvad?

Hjem til et liv, hvor jeg skal være en tjener for min næste, ligesom Jesus Kristus blev en tjener for mig.

Det er det, der er meningen med Jesu lille lignelse om at sætte sig på bordets nederste plads. Det er ikke en anvisning i klog takt og tone ved festlige lejligheder, men der står, at det er en lignelse, dvs. billedtale. En billedtale om den dagligdag, Jesus Kristus sender dig og mig hjem fra kirke til. Den hverdag sammenligner han med noget så fint som *en bryllupsfest*.

Sæt dig på den nederste plads ved den fest, siger Jesus. På den plads, hvor man er sin næstes *tjener*.

Her får vi unægtelig vores hverdags dybe mening synliggjort. Den hverdag skal bruges til at være *Jesu Kristi efterfølgere* - han som den dag sad på den nederste plads i salen, han som fra sin fødsel til sin død og opstandelse altid var at finde på den nederste plads, tjenerens plads.

I en af Agatha Christies kriminalromaner er der en lille scene, hvor en ung mand og en ung kvinde går en aftentur i Jerusalem, den hellige stad. Manden er læge, og kvinden er lægestuderende.

Under påvirkning af den hellige stads atmosfære er det så, manden spørger: ”Er De kristen, frøken?” Og selv svarer han sådan:

”Jeg tror i det mindste på en af hovedgrundsætningerne i den kristne tro: tilfredshed med en beskeden plads”.

Agatha Christie er normalt meget velorienteret om både kirke og kristendom. Men lige i første omgang virker det alligevel som en besynderlig kristen trosbekendelse: tilfredshed med en beskeden plads. Skulle *det* virkelig kaldes en af hovedgrundsætningerne i den kristne tro? Skal kristen tro nu til at være et loft over menneskers frie udvikling eller et nyt bud i janteloven?

Nej, men jeg tror, jeg véd, hvad den skarpsindige forfatterinde har i tanke. Nemlig en slags efterklang af Jesu ord i dag om at sætte sig på den nederste plads, tjenerens plads.

Det er nemlig en af hovedgrundsætningerne i den kristne tro: Jeg tror på Jesu Kristi *beskedne, ydmyge* tjeneste for mig fattige, syndige menneske. Og jeg tror, Han nu kalder *mig* til at *efterfølge* ham i samme hverdagstjeneste for min fattige, syndige *næste*.

Den tjeneste vil jeg derfor med glæde påtage mig - i *tilfredshed* med en beskedent plads.

Den danske Salmebog nr. 365

Litteratur:

Om værdighed og uværdighed; Bertil Malmberg: *Englen* (Livserfaringer).

18.søndag efter trinitatis

Du skal elske

Da farisæerne hørte, at Jesus havde lukket munden på saddukæerne, samledes de, og en af dem, en lovkyndig, spurgte ham for at sætte ham på prøve: »Mester, hvad er det største bud i loven?« Han sagde til ham: »Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind.« Det er det største og det første bud. Men der er et andet, som står lige med det: »Du skal elske din næste som dig selv.« På de to bud hviler hele loven og profeterne.«

Mens farisæerne var forsamlet, spurgte Jesus dem: »Hvad mener I om Kristus? Hvis søn er han?« De svarede: »Davids.« Han sagde til dem: »Hvordan kan David så ved Ånden kalde ham herre og sige:

»Herren sagde til min herre:
Sæt dig ved min højre hånd,
indtil jeg får lagt dine fjender
under dine fødder?«

Når David altså kalder ham herre, hvordan kan han så være hans søn?« Ingen kunne svare ham et ord, og fra den dag turde heller ingen længere spørge ham om noget.

Matthæusevangeliet 22, 34-46

+++

Det, vi her hørte, er et kort referat af en teologisk diskussion. Nogle farisæere kom til Jesus på tempelpladsen og spurgte ham: »Mester, hvad er det *største* bud i loven?«

Et meget fornuftigt spørgsmål. Farisæerne havde nemlig ikke bare ti bud, men 613 - opdelt i 365 forbud og 248 påbud. Det gav selvfølgelig problemer at have så mange bud. Ikke bare, fordi det kan være svært at huske dem alle, men også, fordi livets situationer kan være så spegede, at budene kommer til at krydse hinanden - så hvis man holder det ene bud, overtræder man det andet.

Det var derfor nærliggende at spørge, *om* der dog ikke ud af de 613 bud kunne hentes *ét*, som rummede *dem alle*. *Ét* bud, der samlede alle de andre i sig. Altså *ét* bud, der var *budet over alle bud*.

»Mester, hvad er det største bud i loven?«

Jesus bliver heller ikke farisæerne svar skyldig. Fra 5. Mosebog hentede han budet »Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind« (6,5). Det var det største og det første bud, sagde han. Men så hentede han et andet fra 3. Mosebog, som stod lige med det: »Du skal elske din næste som dig selv« (19,18).

Jesus koblede således med sikker hånd to forskellige bud fra Det gamle Testamente sammen til ét dobbeltbud. Her er budet over alle bud. Alt andet er bare små og store *eksempler* på *det* ene. Her er *den* enkle sandhed, der står urokkeligt fast: »Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind« og »Du skal elske din næste som dig selv«.

Det er Jesu svar. Gamle jødiske rabbier havde været på vej til et svar i samme retning. Det fortælles f.eks. at den milde *rabbi Hillel*, som levede på Jesu tid, engang påtog sig at undervise en hedning om hele den jødiske lov på *den* korte tid, manden kunne stå på ét ben. Hillel samlede hele loven i den sætning. »Hvad du ikke selv kan

fordrage, skal du ikke gøre imod din næste. Det er hele loven, og alt det andet er kun kommentarer dertil”.

Enhver kan se en vis lighed med Jesu svar, men heller ikke mere. For der er unægtelig forskel på, som Hillel, at svare negativt: ”Hvad du ikke selv kan fordrage, skal du ikke gøre imod din næste”, og så med Jesus at svare positivt: ”Du skal elske Herren din Gud og din næste som dig selv”. Vi kan sige: Hillel anede, hvor det bar hen; men Jesus gav svaret.

Jesu svar er kaldt genialt. Man har sagt, at her løfter hans religiøse geni sig op i en spids: her skiller han uden vaklen kærne fra avner og får i to enkle sætninger sagt, hvad hele sagen drejer sig om.

Endog jødiske teologer er med i hyldestkoret. Joseph Klausner, professor ved det hebraiske universitet i Berlin, skriver i sin bog ”Jesus fra Nazaret”, at farisæerne og de skriftkloge uden tvivl havde spændt ceremoniallovens bue for hårdt og beskæftiget sig for meget med de mange detaljer, som let kunne få lovens egentlige mening til at forsvinde. Og at Jesus ud af den store stenbunke, nemlig de skriftkloges og farisæernes materiale, valgte sig ”den ene perle”.

Ja, alle klapper. Jesu svar er virkelig mageløst. Hans fanklub er stor. Det høres sagt igen og igen med overbevisning, at ”hvis bare alle ville leve efter *det* store bud, ville verden komme til at se helt anderledes ud”.

Altså: *hvis og hvis og hvis!* Med *det* ene ord *hvis* er hele sagen gjort til teori. Alle synes, at Jesu ord er mageløse: men hvem vil *gøre* efter dem, *handle* efter dem, *leve* efter dem?

Dermed er vi så ovre i evangeliets anden halvdel. *Første halvdel* indeholder det *svare*, farisæerne fik på spørgsmålet om det største bud i loven. Og *de* blev formentlig lige så tilfredse med svaret, som mennesker er i dag.

Men *Jesus selv* var ikke tilfreds. Han var nemlig ikke sendt til verden for at være et religiøst orakel, fyldt med kloge svar på menneskers spørgsmål, men for at være Guds enbårne Søn, vor Herre - og *blive adlydt*. Derfor havde *Jesus* til sidst et spørgsmål at stille til *farisæerne*:

”Hvad mener I om Kristus? Hvis søn er han?”

Sagt lidt tydeligere: Hvad mener I om Messias, den lovede befrier? Hvor er han fra? Hvorfra stammer han?

Farisæerne gav det gængse svar, at Messias skulle være en Davids søn, dvs. efterkommer af kong David.

Men her fanger Jesus farisæerne på deres egne forudsætninger. Hvis Messias er Davids søn, hvordan kan David så kalde ham *Herre*? Jesus citerer fra Det gamle Testamente Salme 110,1, hvor forfatteren (David, mente man) skriver: ”Herren (altså Gud) sagde til *min herre* (altså Messias): sæt dig ved min højre hånd, indtil jeg får lagt dine fjender under dine fødder”.

Det, Jesus vil sige, er, kort fortalt: Messias er derfor ikke bare Davids søn, en fornem person, men dog en fra menneskenes egne rækker. Messias er mere end det. Messias er *fra Gud*. Han er Davids *Herre* og alles *Herre*. Han er en, man ikke diskuterer med, men adlyder.

Sådan taler Messias med stort M, Kristus med stort K, om sig selv.

Ja, hvad mener *I* om Kristus? Hvis søn er han? Det spørgsmål lyder nu også til os, og mange mennesker i vore dage vil sikkert svare, at Kristus er Josef og Marias søn, det vil sige en fra menneskenes egne rækker. Ganske vist et stort menneske, et enestående menneske og et klogt menneske. Men trods alt kun et menneske. En, man kan diskutere med, kan se op til, men ikke behøver adlyde.

Men hvis han derimod er Guds Søn, endda Guds enbårne, dvs. eneste, søn, da er han *Herren* og da ser tingene helt anderledes ud. Så er der ikke længere frit valg, men så peges der på hver eneste af os, og så hedder det: *du*:

Du skal elske.

Her får det lille ord "*du*" pludselig afgørende betydning. Vi opdager, at det største bud i loven faktisk ikke lyder: "*Man* skal elske Herren sin Gud og sin næste som sig selv". Og endnu mindre: "*Man skulle egentlig* elske Herren sin Gud og sin næste som sig selv". Men budet er faktisk formuleret med direkte og klar adresse: "*Du* skal elske Herren din Gud og din næste som dig selv".

Det store bud er ikke præsenteret os af en eller anden hr. Jesus Kristensen, men af *Jesus Kristus, Guds enbårne Søn, vor Herre*. Og så er der ingen undskyldning for at lade være med at holde det

Vi kan ikke slippe for buddet ved at sige, at vi *ikke kan hitte ud af*, hvad meningen er. For det bud kan uden videre forstås af enhver.

Vi kan heller ikke løbe fra buddet ved at hævde, at det er *over evne* - at det kan et menneske umuligt gøre. Hvad véd vi nemlig om, hvad der er "*over evne*"? Det véd vi vel ikke, før vi for alvor har prøvet, vel? - altså *virkelig* forsøgt at sætte hele vores person ind på at gøre, hvad buddet siger.

Vi kan ikke engang undslippe buddet ved at skyde det *ud i fremtiden* og sige, at lige i øjeblikket kan jeg desværre ikke gøre det, men senere måske - senere skal jeg nok prøve at tage buddet frem. Men den går heller ikke. Det er nemlig ikke os, der skal tage buddet frem; men det er buddet, der tager os frem og siger: *du skal elske*. Vel at mærke nu i dette øjeblik. Ikke *senere*, dersom, hvis, såfremt, ifald osv.

Og endelig kan vi heller ikke gemme os for buddet ved at *skære ned* på det og f.eks. sige, at det jo må være de varme, kærlige følelser inde i hjertet, det drejer sig om, og ikke selve handlingerne. Men den går ikke, for Jesus nævner ikke bare følelserne. Men han taler om at elske - af hele sit *hjerte* og af hele sin *sjæl* og af hele sit *sind*. *Hjerte*, det betyder følelsen - og *sjælen* er viljen, medens *sindet* betyder forstanden. Altså: du skal elske Gud, ikke bare med følelsen, men også med din vilje og din forstand. Med *det hele*. Og *din næste* skal du elske *som dig selv* - så gennemgribende i hele din daglige praksis, som du elsker dig selv.

Den kærlighed. Jesus peger på, er handlinger, som et menneske *gør* eller *ikke gør*, med hele sin person.

Ikke sandt, nu er vi for længst holdt op med at klappe i hænderne af begejstring over Jesu kloge svar til farisæerne. For nu er det gået hen og er blevet en yderst personlig sag: at *jeg* er *tjener*, og *han* er *Herre* og har krav på mig: "Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind, og du skal elske din næste som dig selv".

Det vil jeg derfor gøre. Jeg ser ganske vist klart den risiko, jeg løber; men det får være. Det må Han klare for mig, når det er Ham, det befaler mig at gøre det. Jeg vil gøre det *på Hans ansvar, på Hans ord - og derfor i Hans hånd*.

Det fortælles om den hellige Frans af Assisi, der levede for 700 år siden, at han en gang, da han var omgivet af disciple, der beundrede ham som den sande Kristi efterfølger, sagde:

"Venner, vi er endnu ikke begyndt at gøre Guds vilje. Lad os dog få begyndt!"

Lad os det!

Litteratur:

Om at tjene Kristus: Jacobus de Voragine: *Kristoforus* (Livshistorier)

Om at tjene sin næste: *De to brødre på Moria bjerg* (Livshistorier, småfortællinger).

19.søndag efter trinitatis

Hvorfor?

Da Jesus efter nogle dages forløb igen kom til Kapernaum, rygtedes det, at han var hjemme. Og der samlede sig så mange mennesker, at der ikke engang var plads uden for døren; og han talte ordet til dem.

Så kom der nogle hen til ham med en lam, der blev båret af fire mand. Men da de ikke kunne komme hen til Jesus for de mange mennesker, fjernede de taget over det sted, hvor han var; og da de havde lavet hul, sænkede de båren med den lamme ned. Da Jesus så deres tro, siger han til den lamme: »Søn, dine synder tilgives dig.« Men der sad også nogle af de skriftkloge, og de tænkte i deres hjerte: »Hvad er det dog, han siger? Han spotter Gud. Hvem kan tilgive synder andre end én, nemlig Gud?« Da Jesus i sin ånd straks vidste, at de tænkte sådan ved sig selv, sagde han til dem: »Hvorfor tænker I sådan i jeres hjerte? Hvad er det letteste, at sige til den lamme: Dine synder tilgives dig, eller at sige: Rejs dig, tag din bære og gå?

Men for at I kan vide, at Menneskesønnen har myndighed til at tilgive synder på jorden« – siger han til den lamme: »Jeg siger dig, rejs dig, tag din bære og gå hjem!« Og han rejste sig, tog straks båren og forlod stedet for øjnene af dem alle sammen, så de blev helt ude af sig selv og priste Gud og sagde: »Aldrig har vi set noget lignende!«

Markusevangeliet 2,1-12

+++

Hvad er det letteste, at sige: ”*dine synder tilgives dig*”, eller at sige: ”*rejs dig, tag din bære og gå*”?

Det spørgsmål er centrum i den her beretning. Vi vil nok automatisk svare, at det selvfølgelig er lettest at sige: *dine synder forlades dig*, for der er ingen, der kan kontrollere, om det sker. Mens det er helt anderledes krævende at sige: *rejs dig, tag din bære og gå*, for her er der kontant afregning: alle kan se, om det sker eller ikke.

Altså: syndsforladelse kan enhver komme med, men helbredelse kræver sin mand – synes *vi*.

Men *de skriftkloge* (og jødedommen i det hele taget) så helt anderledes på den sag. Da Jesus havde sagt til den lamme: *Søn, dine synder tilgives dig*, lød det forarget fra de skriftkloge: ”Han spotter Gud. Hvem kan tilgive synder andre end én, nemlig Gud?” For de skriftkloge var syndsforladelse ikke bare det *sværeste*, men det for mennesker *umulige*, noget, et menneske hverken kunne eller skulle eller måtte befatte sig med.

Her støder vi nemlig ind i Det gamle Testaments svar på det spørgsmål, der har fulgt menneskeheden alle dage: Hvordan kan det være, at *nogle* skal lide så meget, mens *andre* går fri? Nogles liv er fyldt med sygdom og sorger, nød og elendighed, mens andre lever lykkeligt til deres dages ende – *hvorfor?* Det samme spørgsmål stiller vi jo også i vore dage.

Det gamle Testaments og jødernes svar lyder, at sygdom og sorg og nød og elendighed er *gengældelse*. Kald det *livets gengældelse*, eller *Guds gengældelse*, det gør i grunden ikke den store forskel. For centrum i sagen er, at den, der forbryder sig mod livet og dets vilkår, vil opleve, at livet så at sige ”reagerer”. Det hævnner sig at forbryde sig mod livet. Den, der begår uret mod andre, skader samtidig sig selv, sin egen menneskelighed, og det indvirker derfor på hans skæbne, han undergraver sig selv derved.

Med et billede kan vi sige, at livet ligner trafikken i en storby: det har sine regler og love, skrevne og uskrevne. Både for den enkelte og for helheden er det vigtigt at følge

dem. Det er farligt at bryde dem, for overtrædelse ”hævner sig”. Trafikforseelser ”slår igen”, så at sige. Blæser man på love og regler, er det løn som forskyldt, hvis man bliver kørt ned.

Der er på den måde en universel sammenhæng mellem årsag og virkning. Livet giver kontant afregning. Det er Det gamle Testaments svar på spørgsmålet om livets lidelse og nød.

Det var i hvert fald jødedommens officielle svar, som den ganske vist havde svært ved at fastholde. For man så jo med egne øjne, at teori ofte var ét, men praksis noget andet: at de gode græd og de onde lo. At det gik de fromme og retfærdige ilde, mens de ugudelige og onde levede lykkeligt.

Jødedommen baksede derfor videre med problemet. Nogle fandt den udvej at lade problemet stå uløst. Man valgte i stedet at pege på Guds ophøjethed og hellighed, som vi små mennesker ikke skal driste os til at gå i rette med. Gud ved, hvad han gør, uden at spørge sine skabninger. Det er f.eks. svaret i Jobs Bog.

Eller man slog sin lid til, at hvis retfærdigheden ikke skete fyldst i dette liv, ville det i hvert fald ske efter døden. Det er f.eks. svaret i Daniels Bog.

Hvordan forklarer man den nød og elendighed, der er i verden? Det spørgsmål var altså i virkeligheden ubesvaret på Jesu tid. Man kunne ikke løse det problem.

Det er alt sammen baggrunden for det, som skete den dag i Kapernaum. I grunden kunne de folk jo slet ikke tillade sig at komme slæbende med den lamme mand til Jesus. For når han var lam, var det jo ikke tilfældigt; men det var efter den almindelige opfattelse retfærdig gengældelse. Manden måtte have syndet, og så var lynet slået ned, og nu lå han på sine gerninger. Den konsekvens var der ingen, der skulle pille ved. Manden havde syndet, og nu blev han straffet, dermed basta.

Det var kort sagt situationen, da båren med den lamme alligevel blev sænket ned gennem taget, ned for fødderne af Jesus.

Og så siger han: »*Søn, dine synder tilgives dig.*«

Kan I se, hvad det er, der sker her? Her lægger Jesus jo en bombe under hele den tanke, der siger, at sygdom og nød og elendighed er *Guds straf*. Jesus siger, at det passer ikke. Det passer ikke, at en ublid skæbne bare er gengældelse for skyld, og at man høster, som man selv har sået. Det viste Jesus den dag i Kapernaum ved at gøre det svære, ja umulige. Jesus *tilgav* manden hans synder. Jesus brød *ind i årsagsrækken*. Jesus *fjernede* det, der for de skriftkloge var *årsagen* til mandens sygdom, nemlig hans synder: »*Søn, dine synder tilgives dig.*«

Jesus fjernede den såkaldte ”årsag”. Og han *viste det* ved derefter også at fjerne ”*virningen*”. Ligesom man slukker for en kontakt, og så går motoren i stå.

Her gør Jesus altså grundigt op med Det gamle Testaments *gengældelseslære* - og for den sags skyld også med dens seneste udgave, nemlig den *karmalære*, som i de sidste årtier er kommet til os fra de østlige religioner. Ordet karma er sanskrit og betyder handling. Karmalæren går meget kort fortalt ud på, at man ikke kan løbe fra sine handlinger, men man bærer dem med sig som personlig bagage, og de bestemmer ens skæbne på godt eller ondt *i dette og / eller næste liv i reinkarnationen*.

Bortset lige fra reinkarnationen (som er totalt fremmed for Det gamle Testamente) må man sige, at der er en vis lighed mellem karmalæren og den jødiske gengældelseslære. Og vi må i Jesu navn afvise dem begge.

Men hvad så? Hvad svar har *Jesus* at give i stedet? Hvad er *så* årsagen til menneskers sygdom og sorg og nød og elendighed?

Jesu svar er, at al den slags stammer fra *Guds modstander* - fra den *djævel*, der er *ophavsmand* til alt ondt og får mennesker til at *gøre* det onde, *sprede* det onde og *mangfoldiggøre* det onde. Og at Guds Søn er kommet til verden for at *tilintetgøre* Djævelens gerninger (1. Johs.3,8). Han er kommet for at afvæbne både ophavsmanden og hans millioner af menneskelige hjælpere. Han vil samle en ”frelsens hær”, der i ord og handling vil forsage Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.

Siger det svar moderne mennesker noget? De fleste har vel for længst afskaffet Djævelen sammen med nisser og trolde og elverpiger og anden gammel overtro. I vores oplyste tid kan man vist ikke acceptere sådan en forestilling.

Herimod er bare at indvende, at det er vi nødt til. For det er *farligt* at afskrive tanken om Djævelen. Åh jo, den middelalderlige figur med horn i panden og lang hale, glem bare ham, han er menneskeskabt. Men selve sagen er det farligt at afskrive: at Gud har denne mægtige modstander, som er *ophav og årsag* til alt, hvad der findes af ondt i verden. Hvis vi i vores enorme oplysthed afskriver tanken om den modstander, bliver konsekvensen nemlig, at så bliver vi nødt til at gøre *Gud*, eller også gøre *mennesker* til det ondes ophav og årsag. For det onde har allenfals et ophav og en årsag.

Jo, vi er nødt til at fastholde, at der i verden er - skal vi sige *en åndelig ondskab af mægtige dimensioner*. Kald det Djævelen eller kald det noget andet, det er ikke afgørende. Tal om *det* onde eller *den* onde, det behøver ikke at være afgørende. Men hold for Guds skyld - netop for Guds skyld - fast ved, at denne magt *findes*. For ellers gør vi *Gud* til en djævel, eller også gør vi os selv og vores næste til djævl: nemlig ophav og årsag til det onde. Og de to forklaringer er *lige gudsbespottelige*.

Det nye Testamente fortæller, at Jesu disciple engang pegede på en mand, der var født blind, og spurgte Jesus: ”Rabbi, hvem har syndet, han selv eller hans forældre, siden han er født blind?” Jesus svarede:

”Hverken han selv eller hans forældre har syndet, men det er, for at Guds gerninger skal åbenbares på ham. De gerninger, som han, der har sendt mig, vil have gjort, må vi gøre, så længe det er dag. Der kommer en nat, da ingen kan arbejde. Mens jer er i verden, er jeg verdens lys”.
(Johannesevangeliet 9, 3-5)

Ordene er ikke helt gennemskuelige. Men så meget forstår vi i hvert fald, at her sagde Jesus et blankt nej til, at mandens blindhed skulle være retfærdig gengældelse for begåede synder. Samtidig gjorde Jesus *Guds egen gerning* ved at *helbrede* manden, og han befalede *sine disciple* på samme måde at gøre Guds gerninger, så længe de levede - med Ham selv som eksempel.

Det er svar nok på spørgsmålet om det onde i verden. Hver søndag, når vi i kirken bekender troen, indleder vi denne trosbekendelse med *en protest* mod Guds mægtige modstander: ”Vi forsager Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen!” Men det er mere end bare en protest. Det er samtidig en *mobilisering*. Her mobiliseres vi, dvs. stiller op som en ”frelsens hær” *til kamp* mod Guds modstander og alle hans gerninger og alt hans væsen.

Her er det *afgørende* svar på det vanskelige spørgsmål om det onde i verden. Teorier er der flere af, ord er der mange af. Men vi kender én, der netop kom til verden for at *tilintetgøre* Djævelens gerninger, og hans navn er *Jesus Kristus*.

Han gjorde det den dag i Kapernaum, da han helbredte den lamme, og han gjorde det den dag i Jerusalem, da han helbredte den blindfødte, og han gjorde det den dag i Josef af Arimatæas have, da han stod op fra de døde. Og han gør det fortsat, hver eneste gang han frier os fra det onde.

Han er verdens lys for alle disciple, som med deres evner og kræfter vil stille op til

kamp mod Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.

Den danske Salmebog nr. 369

20. søndag efter trinitatis

Til fest

Jesus tog til orde og talte igen til dem i lignelser: »Himmeriget ligner en konge, der holdt sin søns bryllup. Han sendte sine tjenere ud for at kalde de indbudte til brylluppet, men de ville ikke komme. Så sendte han nogle andre tjenere ud, der skulle sige til de indbudte: Nu er der dækket op til fest; mine okser og fedekalve er slagtet, og alt er rede. Kom til brylluppet! Men det tog de sig ikke af og gik, én til sin mark, en anden til sin forretning, og andre igen greb hans tjenere og mishandlede dem og slog dem ihjel. Men kongen blev vred og sendte sine hære ud og dræbte disse mordere og brændte deres by.

Så sagde han til sine tjenere: Bryllupsfesten er forberedt, men de indbudte var ikke værdige. Gå derfor helt ud, hvor vejene ender, og indbyd, hvem som helst I finder, til brylluppet. Og disse tjenere gik ud på vejene og samlede alle, som de fandt, både onde og gode, og bryllupssalen blev fuld af gæster.

Men da kongen kom ind for at hilse på sine gæster, fik han dér øje på en, der ikke havde bryllupsklæder på. Han spurgte ham: Min ven, hvordan er du kommet ind uden bryllupsklæder? Men han tav. Da sagde kongen til sine tjenere: Bind hænder og fødder på ham og kast ham ud i mørket udenfor. Der skal der være gråd og tænderskæren. Thi mange er kaldet, men få er udvalgt.«

Matthæusevangeliet kap. 22, 1-14

+++

De, der hørte Jesu lignelse dengang, var nok ikke i tvivl om meningen. Når Jesus talte om de første tjenere, kongen sendte ud med indbydelsen, var det Israels profeter, han tænkte på: Elias, Esajas, Jeremias og Ezekiel og Hoseas og så videre. Altså alle Det gamle Testaments profeter. Men de havde ikke meget held med sig. Folket ville stort set ikke høre på dem. Sagt med lignelsen: *de ville ikke komme*.

På samme måde med de næste tjenere, kongen udsendte. Her tænkte Jesus på Johannes Døber og på sig selv og sine apostle. De fik heller ikke ørenlyd hos folket. Lignelsen siger, at man overfaldt dem og mishandlede og dræbte dem. Det passer jo også meget godt med, hvad vi ved om deres skæbne. Det var få af dem, der fik en naturlig død.

Det er regulær historie, det her. Også når lignelsen siger, at kongen ”sendte sine hære ud og dræbte disse mordere og brændte deres by”. Her er der peget på det frygtelige, der skete i året 70, da romerne erobrede Jerusalem og smadrede byen.

Men så sender kongen altså sin indbydelse ud *for tredje gang* og med nye tjenere: ”Gå helt ud, hvor vejene ender, og indbyd hvem som helst, I finder... både onde og gode, til brylluppet”. Her drejer det sig om den store, skelsættende begivenhed i Guds historie med mennesker. Nemlig at da *jøderne* sagde nej til Guds indbydelse, gik den videre: til alle *andre* folk. Som Paulus siger et sted: ”ved jødernes fald kom frelsen til hedningene”(Rom.11,11). Tjenerne gik ud på vejene og samlede alle, de fandt, både onde og gode, og bryllupssalen blev fuld af gæster.

Det er her, *vi* så er kommet ind i billedet. *Vi* er nogle af dem, som kongens tjenere har hentet ind helt derudefra, hvor kragerne vender, og vejene ender. Vi er kommet fra nord og syd og øst og vest. Da jøderne sagde nej tak, kom vi med ”på afbud”, så

at sige. Vi er de ny-indbudte. Vi fik lov at myldre ind i festens sal. Og så har vi selvfølgelig ikke ret meget andet at gøre, end at sige *tak, tak* og én gang til *tak*.

Det opdager vi i hvert fald, når vi får øjnene op for, at det er en *bryllupsinvitation*.

Det kan man mærkeligt nok godt overse, og det er den slags, der kan ske, når man hører en historie tilstrækkeligt mange gange. Så kan man miste overblikket og stirre sig *blind på detaljerne*. For eksempel den detalje, at en gæst uden bryllupsklæder blev smidt ud, og man kan gå hen og gøre den til hovedsagen. Med det resultat, at Jesu lignelse om kongesønnens bryllup bliver, ikke en udrakt hånd, men en knyttet næve. Ikke et godt budskab, men en knusende dom.

Men hvordan vi end vender og drejer det, så *er og bliver det* dog lignelsens hovedsag, at *det er en bryllupsindbydelse*. Gud indbyder os ikke til gråd og tænderskæren, men til fest og glæde. Sådan som den tidligere domprovst Geil i Aalborg engang skrev i en prædiken til i dag: ”En underfuld konge er han. Han byder, som hvis dronningen af Danmark lod byde til fest på kongeskibet i Aalborg Havn og lod indbyderne trave byens barer og arresten igennem med den besked: ’Vil I ikke godt komme? Her er tøj til festen... det kan I siden beholde’. Sin glæde må han dele med andre. Sønnens glæde er hans glæde. Nu skal den være alles”.

Når der er skurrende lyde i lignelsen om Kongesønnens bryllup, kommer de altså ikke fra den kongelige værts indbydelse, men fra hans indbudte gæsters særprægede opførsel. Og på samme måde: hvis der er skurrende lyde i Guds riges historie, er det ikke fra Guds kærlighed, de kommer, men fra hans børns særprægede opførsel.

Det hænder nemlig, at hans børn er nogle så bedrøvelige alvorsmænd og -kvinder, at de af bare alvorlighed siger nej-ellers-tak til den store glæde.

Mon ikke vi alle kan huske fra barndommen: at man havde sine legekammerater, sommetider også nogle, der var lidt ældre. Men en dag gad de ikke lege med længere. De var kommet op i nærheden af konfirmationsalderen, da det skam ikke længere sømmede sig at være et legebarn. Det var de blevet alt for voksne til. De var pludselig blevet så enormt selvoptagede og alvorfulde, klamrede sig til deres værdighed. Lege -nejda!

Den samme selvoptagede alvorfuldhed kan man også finde hos voksne. F.eks. i et selskab, hvor værten gør alt, hvad han kan, for at alle kan have det rart; men så sidder der nogle sære eksemplarer af menneskeracen og er så grueligt selvoptagede. Klamrer sig til deres værdighed og er så alvorstunge, at værtens gode selskab går i vasken.

Det er to udmærkede eksempler, for de siger begge, hvad det er, der forhindrer glæden. Nemlig den store selvoptagede, *optagetheden af sit eget*.

Det er nøjagtig den samme optagethed af sit eget, der holder mennesker borte fra Guds glæde. Vi ser det i Jesu lignelse: gæsterne ville ikke komme. De gik deres vej, én til sin mark, en anden til sin forretning. Det lyder som en landmand og en bybo. Begge var optaget af *meget* alvorlige ting og sager, der under ingen omstændigheder måtte forsømmes. De var så optaget af deres eget, at de *måtte* sige nej tak til den store glæde.

Men historien gentager sig. I dag er det så *os*, dig og mig, der er indbudt til Guds rige. Til at leve et helt nyt og glædeligt liv, hvor vi vågner om morgenen med Guds kærligheds sol strålende over os, og hvor hver time af dagen er omsluttet af samme kærlighed, der er uendeligt meget større end vores kærlighed til os selv. Ja, tag det bare helt bogstaveligt: *Han* elsker os uendeligt højere, end vi elsker os selv (og det siger ellers ikke så lidt). *Han* er uendeligt mere optaget af os, end vi selv er.

Ja, her har vi med få ord udtrykt Guds riges fest og glæde: at vi er *frie* for hele den krampagtige og pinagtige spekulation over, om vi får, hvad vi har ret til. Om vi får

kærlighed nok og *ære* nok og *anseelse* nok. Hele den dér alvorstunge selvoptagethed er vi *fritaget for*. Vi behøver ikke *elske* os selv, for *Gud* elsker os *endnu højere*. Vi behøver ikke skaffe os selv *ære*, for vores *ære hos Gud* er højere, end vi kan forestille os. Og på samme måde: vi behøver ikke samle på *anseelse*, for vores *anseelse hos Gud* er himmelhøj.

Vi kan med andre ord godt *slippe af* og give slip på hele denne alvorstunge selvoptagethed, der bestandig efterstræber kærlighed og ære og anseelse. Det er overflødigt. Vi kan lade det fare, og så bare forlade os på *Gud*, for hos ham har vi alt, hvad vi behøver, ja mere end nok. Vi kan tillade os at være glade, sådan som mennesker, der har rigeligt med kærlighed, ære og anseelse, *sagtens kan være glade*.

Her er *det liv, den fest*, *Gud* har indbudt dig og mig til: Alt er rede. Kom til brylluppet! Guds borde er festligt dækkede.

Det var skik dengang, at gæsterne ved indgangen til bryllupshuset fik overrakt bryllupsklæder. Ved fine bryllupper fik man dem foræret, og derfor var det en udsøgt hån mod værten, hvis nogen ikke ville bære dem, men foretrak sit eget tøj. Det var der i lignelsen en, der gjorde, og som derfor blev vist ud.

Hvad vil *Jesus* sige med det? Hvad er det for bryllupsklæder?

Det kan siges på mange måder, men Det nye Testamente gør det nu bedst. Det er Paulus, der et sted (Gal.3,27) skriver: "*Alle I, der er døbt til Kristus, har jo iklædt jer Kristus*".

Det er unægtelig et noget usædvanligt billede: at *Jesus Kristus* er som en dragt, et menneske får på ved sin dåb. Men billedet stemmer. Han er nemlig den, der fra dåbens øjeblik har lagt sig skærmende - og varmende - omkring os. Og oven i købet forskønnende - som en *festdragt* udenpå vores egen jammerlighed. Så vi i dag står nye og festklædte, ulastelige for Guds øjne, her i kirkens bryllupssal. "*Alle I, der er døbt til Kristus, har iklædt jer Kristus*".

Med andre ord: hvis der er nogen her i kirkens bryllupssal, som *ikke* har den festdragt på, er det efter alt at dømme, fordi den *er taget af*: *Jesu Kristi* kærlighed taget af. *Jesu Kristi* tilgivelse taget af. *Jesus Kristus* som menneske blandt mennesker taget af. *Jesu Kristi* lidelse og død taget af. *Jesus Kristus* selv taget af. Fordi han ikke skønnes at være nødvendig. For jeg klarer mig uden. Jeg har jo i virkeligheden ikke noget at skamme mig over. Skulle jeg ikke være god nok, må jeg nok spørge. Er der nogen, der vil påstå andet?

Ja, det er der. Både for dit og for mit og for alle andres vedkommende. Den, der påstår sådan om sit liv, må være både blind og døv.

For nogle århundreder siden præsterede folk i Enderupskov i Sønderjylland deres ypperste og rejste en pragtfuld kirke. Et stolt bygningsværk, som på sin bakke skuede ud over det flade landskab og drog alles beundrende øjne til sig. Her stod det fornemste, mennesker kunne præstere.

I dag er den borte. Ved en åben plads står i dag kun en mindesten, som fortæller: "Her stod Sct. Thøgers Kirke 1200-1600". Og kun nogle murrester viser, hvor kirkens stolte murværk stod.

Kun ganske enkelte *ting* fra kirken er dukket op af jorden. Man fandt f.eks. en planke, ca. 3,5 meter lang. Her står på latin: "ECCE AGNUS DEI QUI TOLLIS PECCATA MUNDI": Se det Guds lam, som bærer verdens synder. Planken sidder i dag i Gram Kirkes våbenhus.

Sådan kan et stykke træ dukke op af jorden og forkynde for eftertiden det eneste, der bliver stående, når al menneskers storhed bliver til jord. Nemlig at *Jesus Kristus* er det Guds lam, som bærer verdens synder.

Også dine. Hvis du er faldet for den tanke, at Han i virkeligheden er unødvendig, fordi du er god nok selv, så er du en af de blinde og døve, der har *taget festrøgen af*. Planken i våbenhuset viser vejen. ”Se det Guds lam, som bærer verdens synder!”

Den danske Salmebog nr. 175

21.søndag efter trinitatis

Troens ”model”

Jesus kom nu atter til Kana i Galilæa, hvor han havde gjort vand til vin.

Der var en kongelig embedsmand, hvis søn lå syg i Kapernaum. Da han hørte, at Jesus var kommet fra Judæa til Galilæa, tog han hen til ham og bad ham om at komme med derned og helbrede hans søn; for han lå for døden. Da sagde Jesus til ham: »Hvis I ikke får tegn og undere at se, tror I ikke.« Den kongelige embedsmand svarede: »Herre, kom med derned, før mit barn dør.« Jesus sagde til ham: »Gå hjem, din søn lever.«

Manden troede Jesus på hans ord og gik; og allerede mens han var på vej hjem, kom hans tjenere ham i møde og fortalte, at hans dreng var i live. Han spurgte dem så ud om, i hvilken time han havde fået det bedre, og de svarede: »I går ved den syvende time forlod febereren ham.« Da forstod faderen, at det var sket netop i den time, da Jesus havde sagt: »Din søn lever.« Og han og hele hans husstand kom til tro.

Johannesevangeliet 4, 46-53

+++

”Manden troede Jesus på hans ord og gik” - otte små ord, der er ligesom mejslet i sten. Og de rummer en hel verden af angst og smerte og tillid og tro.

Det var en embedsmand hos kong Herodes Antipas, en af ”de fine” i Jesu hjemby Kapernaum, en af byens ”spidser”. Hvad der i sagens natur blandt andet betød, at han ikke kunne tage nogen notits af den unge tømrer, der var tilflyttet fra Nazaret. Vel var der nogle i Kapernaum, der var faldet for ham. Han var efter sigende god til at prædike, og så gjorde han også syge raske, sagde man. Men folk siger jo så meget, og en kongelig embedsmand kunne ikke nedlade sig til at tage den slags alvorligt.

Embedsmanden hørte til det store flertal af Kapernaum-borgere, der sagde ”ellers tak” til Jesus.

Altså *lige indtil* han blev ramt på sit ømmeste punkt. Sådant har vi forældre det jo: mange ting har vi kært, både hus og hjem og arbejde og ejendom og helbred og position og alt det dér. Men inderst inde er det *vores børn*, vi sætter højest og vil gøre alt for - *om* vi så skal stå på hovedet.

Det var da også lige præcis det, den kongelige embedsmand gjorde den dag. Han gjorde, hvad han aldrig havde forestillet sig at gøre. Da hans søn blev syg og lå for døden, vendte det op og ned på alting. Han forlod Kapernaum og rejste til Kana, hvor han havde hørt, Jesus var. Det var faktisk det meste af en dagsrejse. Og så stod han nu foran den unge tømrer og fremførte sit problem: Herre, kom ned og helbred min søn, for han ligger for døden!

Det er så baggrunden for det svar, han fik af Jesus: ”Hvis I ikke får tegn og undere at se, tror I ikke”.

”I”, siger Jesus, og det ”I” går så altså på hele det flertal af Kapernaum-borgere, der hidtil ikke havde værdiset Jesu person nogen opmærksomhed. Blandt andet altså dem, der var for fine til at tage sådan en folkets mand alvorligt. ”Hvis I ikke får tegn og undere at se, tror I ikke”.

Men når evangelisten Johannes gengiver Jesu svar med de ord, skulle det ligne ham dårligt, om ikke han også havde en *videre* tanke med det. Nemlig til hele det *folk*, embedsmanden tilhørte. ”Jøder kræver tegn, og grækere søger visdom”, skriver Pau-

lus (1. Kor. 1,22). Det dér med at tro Jesus på hans *ord* var ikke det almindelige, hverken i provinsbyen Kapernaum eller andre steder. Der skulle mere til.

Også for os i dag. I dag hedder det *beviser*: beviserne først og så tro.

Et eksempel: I I.P. Jacobsens roman ”Niels Lyhne” møder vi på en af de første sider drengen Niels, der beder Gud om helbredelse for sin elskede tante Edele, som ligger for døden:

”Han græd sagte og bad med foldede hænder, inderligt og uophørligt i en dæmpet, lidenskabelig hvisken; han sagde til Gud, at han ikke ville lade være med at håbe. ’Jeg slipper dig ikke, Vorherre, jeg slipper dig ikke, før du har sagt ja, du må ikke tage hende fra os, for du ved jo, hvor vi elsker hende... Lad hende leve, jeg skal takke dig og lyde dig, jeg skal gøre alt det, jeg ved, du vil, jeg skal gøre, jeg skal være så god og aldrig gøre dig imod, bare du vil lade hende leve...stands og gør hende rask, inden det er for sent... jeg skal takke dig, aldrig, aldrig glemme dig’.

Sådan bad Niels Lyhne, og enhver, der har et hjerte i brystet, kan føle med ham. Men hans bøn er også typisk: først underet og så troen. *Hvis* du gør hende rask, vil jeg tro på dig.

Jøder kræver tegn, grækere søger visdom, og moderne danskere kræver *beviser*.

I parentes bemærket: det krav er i de senere år også trængt dybt ind i kirkelivet: at nu behøver vi ikke længere ”nøjes med” troen, men kan få leveret syn for sagn: helbredelse ved bøn, tungetale og andre uforklarlige hændelser. ”Kom selv og se, og gå troende herfra!”

Til nærmere forklaring: det er nogle udgaver af *den karismatiske bevægelse*, jeg her sigter til. Og lad mig for en ordens skyld straks tilføje, at jeg i selve sagen ikke har det mindste mellemværende med den karismatiske bevægelse. For de forskellige, særlige nådegaver finder vi jo allerede beskrevet i Det nye Testamente (læs bare 1. Kor. kap 12). Og selvfølgelig er Gud Helligånd også levende og virksom i dag, trods alle vores forsøg på at tæmme og dressere, dvs. afskaffe, Helligånden.

Jeg skal derfor vel vogte mig for at påstå, at den slags ikke *finder* sted, endsige *må have lov at finde* sted. Den slags sker nemlig, når Gud vil. I Helligåndens time, selv når vi allermindst venter det.

Det skal siges; men så skal der lige en tilføjelse med: nemlig at de forskellige særlige nådegaver ikke bør have til formål at *bevise* den kristne tro, efter opskriften: ”Kom selv og se, og gå troende herfra!” Det er den opskrift, som f.eks. de såkaldte TV-kirker i USA arbejder efter for fuld udblæsning og åben skærm og med millioner af seere. Man må virkelig håbe og bede til, at ethvert forsøg på noget tilsvarende i Danmark må mislykkes. ”Kom selv og se, og gå troende herfra”, - det var i hvert fald ikke Jesu opskrift. Når han gjorde sine tegn og undere, var det tit med tilføjelsen: ”Sig det ikke til nogen!” Nej, for Jesus ville ikke levere beviser. Han ville have menneskers *frivillige tilslutning*.

Derfor lød det da også til den kongelige embedsmand, og på samme måde lyder det i dag bebrejdende til os fra Jesus: ”Hvis I ikke får tegn og undere at se, tror I ikke”.

Men embedsmanden fortsatte med at stå på hovedet for sin søn. Han blev bare ved: ”Herre, kom med derned, før mit barn dør”. Ja, tænk, han siger ”Herre” til Jesus. Han, den fine kongelige embedsmand, siger, hvad han vel aldrig havde forestillet sig. ”Herre”, lyder det fra ham, det ord, som var forbeholdt Gud, og som enhver troende jøde ville nægte at bruge om andre såkaldte ”herrer”. ”Herre”, lyder det fra ham til Jesus, ”kom med derned, før mit barn dør!”

Og Jesu svar lod da heller ikke vente på sig: ”Gå hjem, din søn lever!”.

”Manden troede Jesus på hans ord *og gik*”. Som sagt: otte små ord, der bare rummer en hel verden af angst og smerte, tillid og tro. Hvad *foregik* der inde i hans fine, kloge hoved, mens han gik derfra? Mon han tænkte den tanke: Hvor er jeg et fæ! Her går jeg den lange vej tilbage til Kapernaum, men hvad har jeg i grunden opnået? Er det bare en limpind, jeg er løbet på? Jesus sagde: ”Gå hjem, din søn lever!” Men hvem véd? Det kan enhver jo komme og sige.

Det er da virkelig også en helt utrolig situation at se for sig: embedsmanden på vej hjem. Det meste af en dagsrejse, og sågar med en overnatning. Enhver, han mødte, måtte ryste på hovedet: hvad får dog et menneske til at være så naiv? Og han selv har vel heller ikke undgået at tænke den tanke.

Men om sådanne gustne overvejelser står der bare ikke et ord. Kun de otte små ord: ”Manden troede Jesus på hans ord og gik”. Og dermed blev han den kristne tros forbillede og ”model”, om jeg så må sige. Identifikationsmodel, for at bruge et moderne begreb. Identifikationsmodel *for os alle*. Vil nogen vide, hvordan kristen tro ser ud i levende praksis, skal han bare se på den kongelige embedsmand, der troede Jesus på hans ord og gik.

Søren Kierkegaard har sagt, at ”i kristendommen følger beviset altid bagefter. Vantroen vil begynde med beviset”. Det er lige præcis, hvad embedsmanden viser os. Det er *sådan*, lige netop *sådan*, du og jeg skal bære os ad: tage Jesus Kristus på *ordet*, netop på *ordet*, og så *gå* den vej, der er vores. Det menneske, som på den måde giver sig Jesu ord i vold, vil derefter få sit ”*bevis*”, om jeg så må sige. Det fik den kongelige embedsmand jo også.

Den, der giver sig Jesu ord i vold, vil i hvert fald få sin *erfaring*. *Nemlig* at det *bærer*. At ordet bærer. Eller rettere: at *Gud* bærer. Den, der går vejen på Jesu ord, går den ikke alene. Med eller uden undere, de er i grunden ikke *selve* sagen. Men han går ikke den vej *alene*.

Man møder så mange fortællinger mellem år og dag og har ikke en jordisk chance for at efterspore eller efterprøve dem alle. Men det gør heller ikke så meget, bare historien er god nok. Den følgende stammer fra et tysk blad:

En nat udbrød der brand i et hus. Mens flammerne skød op, styrtede forældre og børn ud af huset. De stod nedenfor og var vidne til dramaet.

Pludselig opdager de, at det yngste barn mangler, en femårs dreng, som er flygtet fra røg og flammer ved at klatre en etage op. Ingen tør vove sig ind i den glødende ildovn. Da åbnes der et vindue deroppe. Drengen råber om hjælp. Hans far får øje på ham og råber: ”Spring!”

Drengen ser kun røg og flammer. Men han hører sin fars stemme og svarer: ”Far, jeg kan ikke se dig!” Faderen råber til ham: ”Det gør ikke noget; jeg kan se dig!”

Drengen sprang og landede i sin fars arme.

Nej, det gør ikke noget, at jeg ikke kan se ham. For han kan se mig.

Alle helgens dag

De magtesløse

Da Jesus så skarerne, gik han op på bjerget og satte sig, og hans disciple kom hen til ham. Og han tog til orde og lærte dem:

»Salige er de fattige i ånden,
for Himmeriget er deres.
Salige er de, som sørger,
for de skal trøstes.
Salige er de sagtmodige,
for de skal arve jorden.
Salige er de, som hungrer og tørster efter retfærdigheden,
for de skal mættes.
Salige er de barmhjertige,
for de skal møde barmhjertighed.
Salige er de rene af hjertet,
for de skal se Gud.
Salige er de, som stifter fred,
for de skal kaldes Guds børn.
Salige er de, som forfølges på grund af retfærdighed,
for Himmeriget er deres.
Salige er I, når man på grund af mig håner jer og forfølger jer og lyver jer alt muligt ondt på.
Fryd jer og glæd jer, for jeres løn er stor i himlene; således har man også forfulgt profeterne før jer.«

Matthæusevangeliet 5, 1-12

+++

”Salige er de fattige i ånden”- hvad betyder de svære ord?

Det er faktisk ikke de åndssvage (psykisk udviklingshæmmede), Jesus priser salige. Hvad der i øvrigt godt kunne have lignet ham, eftersom han altid søgte og fandt de svageste svage i samfundet - og hvem er svagere i et samfund end de åndssvage?

Men vi skal alligevel et andet sted hen for at finde meningen. For godt 30 år siden udgav Det danske Bibelselskab en privatoversættelse af Det nye Testamente, foretaget af Anna Sophie og Paul Seidelin. Den rummede en del glædelige overraskelser. En af dem er at finde i Jesu saligprisninger. Her hedder det ”*Salige er de magtesløse, deres er Guds rige*”. I en note fortæller oversætterne, at det gådefulde udtryk ”fattig i ånden” nu er fundet på hebraisk i et af Dødehavsmanuskripterne i betydningen ”*svag, magtesløs, afmægtig*”.

Den køber vi lige på stedet: *Salige er de magtesløse*.

Så mangler vi bare ordet *salig*. Hvad betyder det? Det er også svært, for det bruges næsten ikke mere, og stort set kun om de afdøde, f.eks. ”min salig hustru” Men spørger vi ordbogen, kan vi se, at *salig* betyder *glad* eller *lykkelig*. Og hvorfor så ikke vælge det ord? Vi nyoversætter derfor: ”*De magtesløse kan glæde sig, for Himmeriget er deres!*” Det er dog en oversættelse, der er til at forstå.

Matthæusevangeliet siger, at med de ord indledte Jesus sin første store prædiken, Bjergprædiken. Store skarer samlede om ham for at høre, hvad budskab han havde at bringe, og så lød det: ”*De magtesløse kan glæde sig*”.

Mon ikke de alle spidsede øren? Det her var anderledes; her var vendt op og ned på værdierne. I verden er det som bekendt altid stik modsat: at de magtfulde kan glæde sig, de stærke kan glæde sig - i øvrigt uanset *hvilken* styrke: de pengestærke kan glæde sig, de, der har jord og fast ejendom, kan glæde sig, de begavede og kloge kan glæde sig, de dygtige kan glæde sig, de i de gode stillinger kan glæde sig, de unge, de smukke og de rige kan glæde sig, de, der har succes i livet, kan glæde sig.

Sådan plejer vi at tænke, for det er vi opdraget til, og det var jøderne også. Men Jesus mener altså det modsatte: At den stærke er *en stakkel*. Ja, for den stærke (hvad det end er, han er stærk i eller stærk til), den stærke er i virkeligheden mere eller mindre handicappet.

Al *styrke* har det nemlig med at udvikle en bestemt, farlig *øjensygd*, der hindrer et menneske i at *se* sit behov for Gud. Og en farlig *hørelidelse*, der hindrer et menneske i at *høre* ordet fra Gud. Og en farlig *taleddefekt*, der hindrer et menneske i at *bede* til Gud og *lovsynge* Gud. Og en farlig *handlingslammelse*, der hindrer et menneske i at *gøre* de gerninger, Gud vil have gjort.

Den stærke er på den måde en stakkel, for han har *nok*. Behøver ikke nogen Gud. Kan så inderlig godt undvære *ham*. Den stærke står på den måde i vejen for sin egen glæde.

Og tilmed: den stærke kan så inderligt godt undvære *sin næste*. Det er nemlig altid magt, der skiller menneske fra menneske, og det er kun ved magtesløshed, jeg kan blive et andet menneskes bror eller søster: ved at være bundet sammen med ham eller hende ved fælles skyld og fælles nød og fælles død. Der er ikke noget, der binder mennesker så godt sammen som fælles skæbne, og der er ikke noget, der skiller mennesker fra hinanden som magt: jeg er stærkere end dig, jeg har mere, end du har, jeg er mere end dig.

Den stærke er på den måde en stakkel, for han har nok i sit eget. Behøver ikke nogen næste. Kan så inderlig godt undvære sin næste. Den stærke står i vejen for sin egen glæde.

Derfor: "*De magtesløse kan glæde sig, for Himmeriget er deres*". De lider ikke af hverken denne øjensygd eller hørelidelse eller taleddefekt eller handlingslammelse, så de kommer på den tanke, at de klarer sig storartet uden Gud. Og de magtesløse kan ikke bruge den magt, som altid skiller menneske fra menneske.

De kan derfor *glæde sig*. Glæde sig kan de magtesløse, for de er sandheden nærmest. Den sandhed, som f.eks. Peder Griffenfeldt gav udtryk for i det vers, han skrev under sit fangenskab på Munkholmen i slutningen af 1600-tallet:

Da verden blev mig vred, da lærte jeg at kende
for alvor først mig selv, min Gud, min ven, min fjende.

Og så fortsatte han:

Min fjende var mig gram, min ven var svigefuld,
jeg selv var skrøbelig.
Gud var alene huld.

Ja, her har vi det: det er kun den magtesløse, der når til en sådan erkendelse af sandheden om vores liv. At Gud var alene huld. De magtfulde og stærke når den aldrig!

Derfor: "*De magtesløse kan glæde sig, for Himmeriget er deres*".

I virkeligheden er det også denne ene og samme magtesløshed, Jesus peger på i *alle* de ni saligprisninger, blot set fra forskellige vinkler: de sørgendes magtesløshed, de sagtmodiges magtesløshed, magtesløsheden hos dem, der hungrer og tørster efter retfærdighed, de barmhjertiges magtesløshed, magtesløsheden hos de rene af hjertet og hos dem, der stifter fred, de forfulgtes magtesløshed, de forhånedes magtesløshed osv.

Et menneske kan være magtesløst på mere end én måde, og bare vi kan se os selv som magtesløse på én af måderne, er det nok. Vi behøver ikke at skulle sætte kryds ved hver eneste. Bare vi kender én af dem, lyder det: Du kan glæde dig, for Himmeriget er dit.

Et sådant magtesløst menneske kaldes *en helgen*.

Dem er der heldigvis mange af i Guds kirke. Man hører ganske vist ofte sagt, at vi for længst har afskaffet dem, men det er selvfølgelig noget sludder. Vi har afskaffet de fleste af de *katolske* helgener, som var mere eller mindre (nærmest mindre) historiske. Vi har skrottet de fantasifulde beretninger om datidens supermænd, der var så fuldkomne, at det halve kunne være nok, og som viste det ved at strø om sig med de mest særprægede mirakler. Jo, disse *magtfulde* helgener har vi afskaffet, for de var ikke rigtige helgener.

Men de magtesløse - Gud bedre det, om vi nogensinde afskaffer *dem*. Så kan vi lige så godt lukke hele den kirkelige butik - den dag, da de ikke findes hos os længere.

Det gør de naturligvis. Nogle er døde for år eller årtier eller århundreder siden, eller forleden dag, mens andre går omkring mellem os, særdeles levende. Helgenskaren omfatter nemlig både levende og døde. ”Helgen her og helgen hisset er i samme menighed”, som vi synger i en salme (nr. 573), og det er sammenlagt en meget stor flok. Læsningen fra Johannes’ Åbenbaring siger: ”en stor skare, som ingen kunne tælle, af alle folkeslag og stammer, folk og tungemål”.

I dag på Alle helgens dag er det altså meningen, at Guds helgenskare skal stilles os for øje. Vi skal ”efterfølge dine hellige vidner i tro, håb og kærlighed”, som vi bad i indledningskollekten.

Af hele den store skare, som ingen kan tælle, har kirken i historiens løb vovet at sætte navn på en hel del. Sikkert også for mange. Det var faktisk ikke altid de magtesløse, der fik helgentitel. Tit var det tværtimod de magtfulde, der uvist hvorfor fik den hæder med sig i graven at blive kaldt ”sankt” eller ”sankta” - altså hellig.

Men vi behøver i øvrigt ikke gå så langt som til historien for at finde vores helgener. Den danske lutherske biskop Peder Palladius (1503-60) skriver i sin visitatsbog:

”Når I hører tale om helgener, da skal I ikke alene kalde Jomfru Maria, Sankt Peter, Sankt Poul og andre sådanne for helgener, men også jeres egne forældre, som er døde i en kristen tro... Hed din far Peder her på jorden og er død i en kristen tro, da hedder han nu Sankt Peter i Himmeriges rige. Hed din moder Anna, da hedder hun nu Sankta Anna...”

Det er en meget nødvendig tilføjelse til al tale om helgener. Når en helgen er et trosforbillede, må vores tanker allerførst gå til vores egne forældre, andre familiemedlemmer, bestemte venner eller andre personer, som ved deres liv ledede os ad både himmelvejen og kirkevejen.

De blev helgener for os - trosforbilleder. Hvor havde vi været uden deres eksempel? Alle helgens dag er således dagen, da vi kaldes til at kaste et ekstra blik tilbage på dem og kaldes til at tage vores kristne tro lige så alvorligt, som de gjorde.

Vi kan mindes dem med taknemmelighed på forskellig måde. Men den allerbedste er at fastholde, hvad de lærte os: at det er de magtesløse og kun de magtesløse, der kan modtage Himmerigets glæde.

Den danske Salmebog nr. 35

Litteratur:

Om at efterfølge: *Unodig bekymring* (Livserfaringer, småfortællinger).

22.søndag efter trinitatis

Forlad os vor skyld

Da kom Peter til Jesus og spurgte: »Herre, hvor mange gange skal jeg tilgive min broder, når han forsynder sig imod mig? Op til syv gange?« Jesus svarede ham: »Jeg siger dig, ikke op til syv gange, men op til syvoghalvfjerds gange.

Derfor: Himmeriget ligner en konge, der ville gøre regnskab med sine tjenere. Da han begyndte på regnskaberne, blev en, der skyldte ti tusind talenter, ført frem for ham. Da han ikke havde noget at betale med, befalede hans herre, at han og hans kone og børn og alt, hvad han ejede, skulle sælges og gælden betales. Men tjeneren kastede sig ned for ham og bad: Hav tålmodighed med mig, så skal jeg betale dig det alt sammen.

Så fik den tjeners herre medynk med ham og lod ham gå og eftergav ham gælden. Men da den tjener gik ud, traf han en af sine medtjenere, som skyldte ham hundrede denarer. Og han greb ham i struben og sagde: Betal, hvad du skylder! Hans medtjener kastede sig ned for ham og bad: Hav tålmodighed med mig, så skal jeg betale dig. Det ville han ikke, men gik hen og lod ham kaste i fængsel, indtil han fik betalt, hvad han skyldte. Da hans medtjenere nu så, hvad der var sket, blev de meget bedrøvede og gik hen og forklarede deres herre alt, hvad der var sket.

Da kaldte hans herre ham for sig og sagde: Du onde tjener, al den gæld eftergav jeg dig, da du bad mig om det. Burde du så ikke også forbarme dig over din medtjener, ligesom jeg forbarmede mig over dig? Og hans herre blev vred og overlod ham til bødlerne, indtil han fik betalt alt, hvad han skyldte. Sådan vil også min himmelske fader gøre med hver eneste af jer, der ikke af hjertet tilgiver sin broder.«

Matthæusevangeliet 18, 21-35

+++

Jesu lignelse om den gældbundne tjener handler om vores uoverskuelige *skyld*, om Guds umådeholdne *tilgivelse* af skylden og om at leve som *tilgivne skyldnere*.

Men lige så snart vi nævner ordet ”skyld”, kommer alle anklagerne stormende. Om at kirken, og ganske særlig den lutherske, indpoder mennesker *skyldfølelse, dårlig samvittighed, mindreværdsfølelse*. At det er én stor, systematisk menneskeundertrykkelse, der bare skal forhindre os i at leve som frie og harmoniske mennesker, der ”ånder luften i fulde drag”. Kirken vil helst holde os nede som elendige syndere, der ikke *kan* noget og ikke *er* noget og ingen verdens ting er *værd*. Så har den krammet på os.

Sådan en anklage, passer den?

Nogle gange, ja. Den kristne kirke er så stort og forgrenet et foretagende, at man altid nogle steder kan finde mennesker, der er blevet forkrampede og forkrøblede af kirkens tale om menneskets skyld. *Jeg* har da, og det har formentlig alle præster, mødt mennesker, der formelig rasede imod deres kristne opdragelse med dens tale om synd og synd og synd, og forbandede den langt væk, fordi den hindrede dem i at leve som frie og harmoniske mennesker - leve livet ud, om jeg så må sige.

Nej, vi kan ikke blankt afvise de hyppige anklager mod kirken for at være menneskeundertrykkende. Det er vist ikke løgn og bagtalelse alt sammen. Der findes kristne mennesker med et liv så forarmet, at man siger til sig selv: stakkels menneske!

Men ret skal alligevel være ret: det er faktisk ikke kirken, der har *opfundet* skylden. Den har virkelig eksisteret til alle tider. Så længe der har været mennesker, har der eksisteret skyld, for hvor mennesker lever sammen, *opstår* der altid skyld.

Og den kristne kirke må da også allerførst give det skyldbetyngede menneske *ret*: vores skyld er ikke indbildning, men bitter virkelighed. Det passer, at vi er skyldige, endda ikke bare over for *mennesker*, men også over for *Gud*, og det er der ingen undskyldning, der kan ændre på. Der kan måske gives psykologiske forklaringer om, at den og den årsag førte til den og den virkning. Men det korte af det lange er og bliver ikke desto mindre, at *det var mig, der gjorde det*. Handlingerne var mine, og det vil sige, at skylden er *min*.

Når jeg her hele tiden bruger ordet *skyld*, er det, fordi det andet ord *synd* med tiden er blevet lidt svært at håndtere. For det forveksles ofte med *syndsbevidsthed*, hvorefter alting går galt.

Mon ikke vi alle kender til, at jeg ikke kan få min *synd* og min *syndsbevidsthed* til at følges ad? Jeg får at vide, ikke sandt, at jeg er en *synder*. Men ak, det *føler* jeg bare desværre ikke, og så bliver jeg altså *ekstra syndig*, fordi jeg ikke engang *føler* min syndighed. Men *ekstra syndig* føler jeg mig desværre heller ikke, så derfor må jeg altså være *ekstra, ekstra syndig*. Men beklageligvis: det *føler* jeg bare *beller* ikke. Enhver kan fortsætte linjen... Det er skruen uden ende.

Alt sammen fordi synd forveksles med syndsbevidsthed. Og i parentes bemærket: her har vi lige netop den konflikt, som Martin Luther oplevede i sit indre omkring året 1513, og som gav ham stødet til den begivenhed, vi kalder reformationen.

Nej, så er ordet *skyld* enklere at håndtere. For hvad er *skyld*? Det er noget, man *skylder* - en gæld, man har pådraget sig. Altså noget konstaterbart. Hvad jeg f.eks. *skylder* min bank, er konstaterbart. Jeg kan gå derhen og få en opgørelse, og får jeg f.eks. at vide, at min gæld er 50.000 kr., er det helt ved siden af, hvis jeg hævder, at jeg *føler*, min skyld er så og så meget *større* - eller *mindre*. Hvad jeg måtte *føle* eller *ikke føle* om min skyld i banken, kommer ikke sagen ved.

Det er derfor, ordet ”skyld” nok indtil videre er at foretrække frem for ordet ”synd”. Og når Jesu egen bøn *Fadervor* tilmed også foretrækker det ord (”Forlad os vor *skyld*, som også vi forlader vore skyldnere”, er der da slet ikke noget at betænke sig på. Vi skal skelne mellem *fakta* og *følelser*.

Når vi her taler om *fakta*, handler det nemlig om noget, enhver af os kan nikke genkendende til. Det liv, jeg har levet, sammen med min familie, sammen med mine venner og naboer og dem, jeg arbejder sammen med, blev nemlig et liv, hvor jeg *skylder en masse mennesker en masse kærlighed*. De fik den ikke, jeg véd det. Det var med både tanke, ord og gerning, jeg svigtede dem. Og det var både ved det, jeg gjorde, og ved det, jeg ikke fik gjort. Ethvert menneske med øjne i hovedet og en rimelig hukommelse vil sige: *dether er fakta*. Der er en masse mennesker, jeg skylder en masse kærlighed gennem en masse år. Jeg snød dem - de fik den ikke. Om jeg *føler* skylden, er i og for sig underordnet. For jeg *véd, at jeg har den*.

Og den kristne tro giver mig altså *ret*: den skyld, vi her taler om, er *reel*, dvs. virkelig. Den er endda meget *større*, end jeg selv er klar over, for jeg har selvfølgelig glemt det meste af den. Og skylden er tilmed ikke bare skyld over for *mennesker*, men også over for *Gud*. Skylden er helt uoverskuelig.

Jesus fortæller: ”Himmeriget ligner en konge, der ville gøre regnskab med sine tjenere. Da han begyndte på regnskaberne, blev en, der skyldte ti tusind talenter, ført frem for ham”.

En umådelig gæld! Omregnet til i dag: over 30 mia. kr. Det er klart, at så voldsom en gæld kunne han aldrig komme af med. Henstand var nytteløs og afbetaling umulig. Så da tjeneren faldt på knæ og bad om henstand og afdragsordning, kunne det kun tolkes som vås og udenomssnak. Helt urealistisk.

Og hvad så? Ja, ”så fik den tjeners herre medynk med ham og lod ham gå og eftergav ham gælden”.

Ja, her er så den kristne tros gave til det skyldige menneske. Kirken har som sagt ikke opfundet skylden, den har mennesker altid kendt. Men kirken kommer til gengæld med det eneste, der *ophæver* menneskets skyld. Nemlig vor himmelske Faders *tilgivelse*. Han, vores Skaber, har *givet* os livets love, og han alene kan også eftergive deres *overtrædelse*, og han *gør* det, for Jesu Kristi skyld.

”I blev købt dyrt”, skriver Paulus (1. Kor. 6,20). Den pris bestod i, at Gud blev menneske i Jesus Kristus. ”Ydmygede sig og blev lydig indtil døden, ja, døden på et kors (Fil. 2,8). Og at han ”på sit legeme selv bar vore synder op på korset” (1. Pet. 2,24).

Sådan har Gud både købt og betalt og dermed ærligt og redeligt *overtaget* vores skyld *med samt* vores dårlige samvittighed. Og vi - *vi kan drage et lettelsens suk og løfte hovedet frit*.

Det er selve kærnen i den kristne tro. Ikke forkyndelse af synd og syndsbevidsthed, men af *skyld og tilgivelse*.

Det blev *sagt* os allerede i dåben, og det siges til os igen og igen, hver gang vi nærmer os kirken og dens budskab. Ja, det er det *inderste* i det budskab. At den *skyld*, som altså er *helt reel* og ikke en slags ”karma”, som vi selv møjsommeligt skal afbetale gennem et helt liv eller flere; at den har vi et sted at gå hen med. Skylden skal ikke få lov at sidde i os og forgifte os selv og vores forhold til vores omgivelser. Men den skal *fjernes* - ved *tilgivelse*. *Hvor* overvældende stor den så end måtte være!

Og *skulle* du være så overfladisk, at du ikke kan *høre* det budskab, eller så meget ude at svømme, at du ikke kan *tro* det budskab, så er der heldigvis indstiftet et *skriftemål*, *vi kan gå til*. Om det er *privat*, hos præsten, eller det er *fælles* skriftemål i kirken søndag formiddag inden højmessens, gør i og for sig ingen forskel. Afgørende er derimod, at her er der sat tydelig og nøjagtig *adresse* på Guds tilgivelse. Nemlig når hånden lægger sig på dit *hoved*. Præstens hånd, ja; men på Guds befaling og derfor i virkeligheden *Guds* egen hånd, som lægger sig på *dit* hoved. Med syndernes nådige forladelse - givet lige netop til dig.

Det er den pure lykke at rejse sig efter sådan et skriftemål, fri og lettet.

Og så véd enhver jo, at *glæde avler godhed*. At den, der er glad, ikke kan undgå at sprede solskin omkring sig. Det er en psykologisk grundlov, at hvis man f.eks. har fået eftergivet en helt uoverskuelig gæld, er man mildt sagt meget tilbøjelig til at *overse*, ja *glemme*, *slå en streg over*, *annullere*, *mortificere*, *slette* al mulig klatgæld, som andre har til én selv.

Det er en psykologisk grundlov, det vil sige: den gælder for normale mennesker. Som udtrykt af Jesus i Fadervor: Forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere. Det er to sider af samme sag.

Det er en psykologisk grundlov. Det vil sige, at hvor den ikke gælder, hersker der helt unormale tilstande.

Den danske Salmebog nr. 695

Litteratur:

Om tilgivelse: Simon Wiesenthal: *Solsikken* (Livshistorier).

23.søndag efter trinitatis

Borger i to riger

Da gik farisæerne hen og besluttede at fange Jesus i ord. De sendte deres disciple hen til ham sammen med herodianerne, og de sagde: »Mester, vi ved, at du er sanddru og lærer sandt om Guds vej og ikke retter dig efter andre, for du gør ikke forskel på folk. Sig os, hvad du mener: Er det tilladt at give kejseren skat eller ej?»

Men Jesus gennemskuede deres ondskab og sagde: »Hvorfor sætter I mig på prøve, I hyklere? Vis mig skattens mønt!« De rakte ham en denar. Og han spurgte dem: »Hvis billede og indskrift er det?» »Kejserens,« svarede de.

Da sagde han til dem: »Så giv kejseren, hvad kejserens er, og Gud, hvad Guds er!« Da de hørte det, undrede de sig og forlod ham og gik deres vej.

Matthæusevangeliet 22, 15-22

+++

Det var ellers sådan en snedig fælde, farisæerne og herodianerne kom og stillede for Jesus. Farisæerne var *religiøse* mennesker, der kun anerkendte *Gud* som deres herre. Og herodianerne var *politiske* mennesker, som gerne anerkendte *kejseren* som deres herre. Nu kommer de to parter så i fællesskab til Jesus og stiller det spørgsmål, om det er *tilladt* at betale skat til kejseren. Den, man betaler skat til, er nemlig ens herre

Det var en begavet fælde. Jesus kunne næsten ikke undgå at plumpe i. Hvis han svarede *ja* (at det var tilladt at betale skat til kejseren), ville farisæerne falde over ham, og det kunne få alvorlige følger. Og hvis han omvendt svarede *nej* (at det ikke var tilladt), ville herodianerne (og dermed romerne) falde over ham, og det kunne blive mindst lige så farligt.

Altså frit valg: vil du hænges eller brændes? Man kan næsten mærke, hvordan begge parter holdt vejret i spænding: hvad ville Jesus svare?

Men vores Mester var ikke født i går. Hen gennemskuede fælden og sagde: »Vis mig skattens mønt» (den denar, enhver jøde skulle betale om året i skat til romerne).

De rakte ham intetanende den mønt, der var sagens genstand. Med kejserens billede på forsiden, og på bagsiden de skamløse ord: KEJSER TIBERIUS, SØN AF DEN GUDDOMMELIGE AUGUSTUS. Ja, sådan stod der på skattens mønt.

De rakte ham skattens mønt. De havde den i lommen. Og Jesus sagde: »I hyklere!»

For nu er *de* ynkeligt plumpet i. De kommer sammensvorne og stiller Jesus et spørgsmål, med en iver, som var det første gang i historien, det spørgsmål var oppe at vende. De stiller ham et vigtigt principspørgsmål, som de gerne vil have afgjort. Og Jesus siger: vis mig skattens mønt! Og de stikker hånden i lommen. *Dér ligger den*, med kejserens billede og den hedenske indskrift. Det fine, dyre, principielle problem har altså allerede fundet sin løsning i praksis. Mønten har allerede fundet vej til deres egne lommer. De har kejserens mønt og billede på sig, bruger den allerede, til køb og salg og skattebetaling og det hele. Så hvorfor komme og spørge om noget, de allerede selv har givet svar på? Hvorfor opstille et problem, de selv har løst for længst?

I hyklere!

Men så *gav* Jesus dem i øvrigt *sit* svar på spørgsmålet, og da de hørte det, undrede de sig, forlod ham og gik deres vej, hørte vi. Svaret lød: »Så giv kejseren, hvad kejserens er, og Gud, hvad Guds er!«

Jesus svarede hverken ja eller nej. Deres snedige plan mislykkedes.

Dermed er historien sådan set ikke længere. Han var klogere, end de troede. Han afslørede deres hykleri og gav dem tilmed et svar, de kunne tygge på til deres sidste levedag. De undrede sig og gik. Punktum. Slut!

Nej, lad den lige blive stående et øjeblik. For det var ikke bare farisæere og herodianere, der her fik et svar, de kunne tygge på til deres sidste levedag. Det var der vistnok også andre, der fik. Når beretningen om skattens mønt er blevet husket og nedskrevet i Det nye Testamente, er det, fordi også de første kristne må have fået noget at tygge på i den.

Her er der nemlig givet kristne til alle tider et svar på spørgsmålet: *Hvordan skal jeg leve som kristen i mit land og i mit samfund?* For det står jo fast, hvad apostlen Peter skriver (1. Pet. 2, 11); at vi kristne er ”udlændinge og fremmede” i verden. Og ”vores borgersamfund er i himlene”, som Paulus skriver (Fil. 3, 20).

Det nye Testamente siger altså, at det er en kompliceret sag at leve som kristen i verden, for vi er i virkeligheden fremmede og udlændinge. Vores statsborgerskab er et helt andet sted, nemlig i Guds rige. Man kan for den sags skyld sige, at vi er en slags gæstearbejdere i verden, og hvordan skal vi forholde os til det omgivende samfund, der giver os husly, indtil Jesus Kristus kommer?

Enhver kan se, at der er to indlysende og nemme løsningsmodeller:

Den første er at erklære, at det er noget pjank, alt det dér med, at vi hører hjemme et helt andet sted. Vel gør vi ej. Vi er landets ægte børn og skal ikke bilde os andet ind. Vi skal leve på denne jord og i dette borgerlige samfund. Dér skal vi bygge og bo, arbejde og sætte børn i verden og lægge planer for fremtiden. Og så lade være med at tænke på Himlen og på, at Jesus Kristus kommer. Vel gør han ej.

Det er den ene løsning, og vistnok den mest almindelige. At det borgersamfund, vi tilhører, er *her*.

Den anden løsning er den modsatte: at de kristne melder sig ud af det borgerlige samfund. For det er jo i *Himlen*, vi har hjemme. Derfor må verden og samfundet klare sig uden os. De kommer os ikke ved. Vi skal bare sørge for at bevare vores borgerskab i Himlene og afvente Jesu Kristi komme. Vi er udlændinge og fremmede i verden og blander os ikke i samfundsforholdene *her*.

Denne anden løsningsmodel er der mange kristne, der prøver at leve efter. Ikke bare i tidligere tid, men også i dag. Om ikke 100% (det er nemlig umuligt i praksis), så dog i hvert fald så langt, som overhovedet muligt.

Ja, det er så de to indlysende og nemme løsningsmodeller: enten lukke øjnene for *Himlen* eller lukke øjnene for *jorden*. Enten fornægte *Himlen* eller fornægte *jorden*. Eller - sagt positivt - enten leve sit liv i troskab mod *jorden* eller i troskab mod *Himlen*.

Så kommer vi til Jesus og siger: Mester, hjælp os med det spørgsmål!

Og som sædvanlig er Jesus ikke den, der giver svar i form af punkter og paragraffer, der tager ansvaret fra os. Nej, fra ham lyder det: Giv kejseren, hvad kejserens er, og Gud, hvad Guds er!

Med det svar har vi fået noget at tygge på resten af vores levedage.

Derfor skal ingen heller forvente, at den her prædiken skal gøre hele arbejdet. Enhver skal virkelig have lov at tygge selv. Men vi kan da i hvert fald bare lige pege på nogle ting der ligger gemt i Jesu svar: ”Så giv kejseren, hvad kejserens er, og Gud, hvad Guds er!«

For det første passer det følgelig ikke, at der kun er *to* løsningsmodeller. Der findes (det hører vi i dag) også en *tredje*: nemlig at give både kejseren (samfundet) og Gud (Himlen), hvad deres er. Vi skal aldeles ikke vælge: enten troskab mod den ene eller troskab mod den anden. Men det skal være de kristnes *særkende*: troskab mod *både* kejseren, dvs. samfundet *og* mod Gud, Himlen!

Giv kejseren, hvad kejserens er, *og* Gud, hvad Guds er!

For det andet: *Hvor meget* skal vi da give kejseren, samfundet, og hvor meget skal vi give Gud? Er det 25% til den ene og 75% til den anden, eller måske det halve til hver?

Forkert spurgt! Gud og kejseren skal ikke *dele*; men de skal begge have *det hele*.

Der er her noget, der ligner *det dobbelte kærlighedsbud*, som Jesus ved en anden lejlighed formulerede: ”Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og din næste som dig selv”. Det er et *dobbeltbud*. Det er ikke sådan, at *en del* af vores kærlighed skal gives til *Gud*, og *en anden del* til vores *næste*; men det er *samme sag*: Du skal elske Herren din Gud af *hele* dit hjerte *og* din næste *som dig selv*. Budets to dele må ikke adskilles. For man kan ikke elske Gud uden at elske sin næste (1. Johs. 4,21).

Der er samme sammenhæng mellem at give kejseren, hvad kejserens er, og Gud, hvad Guds er. Vi har kun ét at give, nemlig os selv, hverken mere eller mindre. Men det er også netop, hvad kejserens er, og hvad Guds er. Det handler om samme sag, samme troskab, samme lydighed.

Hver gang vi altså kaster os ud i det og lukker munden op for at lovsynge Gud og bede og bekende troen, hver gang vi hører Guds ord og knæler ved Herrens nadver, er det med andre ord en ægte *samfundstjeneste*, vi udøver. Et vigtigt bidrag til at fastholde det danske samfund som et sundt samfund under ansvar over for Gud.

Og hver gang vi kaster os ud i det og tager fat om et af *samfundets* mange problemer for at gøre vores til at løse det, skal vi vide, at det er ægte *gudstjeneste*, og der er nok at gøre, for samfundet har mindst talt et utal af problemer. For at tage et aktuelt lille eksempel: hver gang vi sparer på vores olie- og benzinförbrug, dvs. begrænser udledningen af CO₂ i atmosfæren, altså tjener *samfundet*, da er det samtidig tjeneste for *Gud*. Og hver gang vi løfter vores røst og slutter os til det internationale kor af protester mod myrderierne i Mellemøsten og Afrika og diverse andre steder på denne klode, da er det tjeneste for *menneskebeden*, for *samfundet*, men i lige så høj grad tjeneste for *Gud*.

Vi kan ikke give Gud, hvad Guds er, uden også at ville give kejseren, vores land, vores samfund, vores verden, hvad deres er.

Det kan vist ikke illustreres bedre end ved den middelalderlige legende om munken, der lå på sine knæ i sin klostercelle og bad. Han bad om, at Herren ville vise sig for ham i sin herlighed og føre ham til Himlen, bort fra al verdens møje. For munken længtes efter Himlens salighed.

Mens han lå knælende i cellen, fornemmede han, at det begyndte at blive lyst omkring ham, og han anede, at nu kom Herren selv for at føre ham bort. Det var, som om døren til al Himlens lys og glæde lige så stille gik op.

Da lød der en klokke nede i klostergården. Det var den, som på en bestemt tid hver dag kaldte munkene ud for at besøge de fattige og syge i omegnen. Denne klokke faldt med skærende mislyd ind i munkens forventning om Himlens herlighed. Der stod en kamp i hans sjæl. Det var så smerteligt at gå bort fra den glæde, som var i færd med at bryde ind over ham.

Men han rejste sig, mens glansen svandt i cellen, og gik til sin pligt. Da han ud på natten vendte træt tilbage og åbnede cellens dør, stod Herren selv i forklaret skikkelse

derinde og sagde: "Fordi du adlød klokkens kald, skal din bøn opfyldes. Derfor kommer jeg nu og tager dig hjem!"

Giv kejseren, samfundet, verden, hvad kejserens, samfundets og verdens er. Nemlig det hele. Og giv Gud, Himlen, Gudsriget, hvad Guds, Himlens, Gudsrigets er. Nemlig det hele.

Her er vores livs program angivet. Her er noget for enhver af os at tygge på - og tage fat på - resten af vores livs dage.

Den danske Salmebog nr. 370

24.søndag efter trinitatis

Et evangelium for kirkegængere

Mens Jesus talte til dem om dette, kom der en synagogeforstander og kastede sig ned for ham og sagde: »Min datter er lige død. Men kom og læg din hånd på hende, så vil hun leve.« Jesus rejste sig og fulgte med ham sammen med sine disciple.

Men se, en kvinde, der i tolv år havde lidt af blødninger, nærmede sig Jesus bagfra og rørte ved kvasten på hans kappe. For hun sagde ved sig selv: »Bare jeg rører ved hans kappe, bliver jeg frelst.« Jesus vendte sig om, så hende og sagde: »Vær frimodig, datter, din tro har frelst dig.« Og fra det øjeblik var kvinden frelst.

Da Jesus kom til synagogeforstanderens hus og så fløjtespillerne og skaren, der larmede, sagde han: »Gå væk! Pigen er ikke død, hun sover.« De lo ad ham; men da skaren var jaget bort, gik han ind og tog hendes hånd, og pigen rejste sig op. Og rygten derom kom ud over hele den del af landet.

Matthæusevangeliet 9, 18-26

+++

Den her beretning står at læse hos både Matthæus, Markus og Lukas, og der er selvfølgelig en række små forskelle på de tre evangelisters beretninger. Men på ét stort punkt er de helt enige. Nemlig sammenkoblingen af de to begivenheder: *Først* kommer *en synagogeforstander* og beder Jesus om hjælp til sin dødssyge datter, og *så*, mens Jesus er på vej hen til ham for at helbrede pigen, kommer *en kvinde* bagfra og rører ved ham og bliver helbredt. Og *til sidst* opvækker Jesus så synagogeforstanderens døde datter.

De tre evangelister er ellers tit uenige om begivenhedernes rækkefølge. Men det er de altså ikke her, og det er værd at bemærke.

Men forklaringen ligger lige for: dels at det formentlig var netop sådan, det faktisk foregik. Og dels at man i den første menighed, der fortalte beretningerne om Jesus og prædikede over dem, kunne se, at de to begivenheders sammenkobling var *fuld af betydning*. At den var en vigtig del af *Jesus-budskabet*.

Denne sammenkobling siger nemlig, så det ikke kan misforstås, at Jesus forbarmer sig *både* over dem, mennesker finder værdige, og over dem, mennesker finder uværdige. Både over store og små. Både over religiøst tænkende mennesker og over dem, der ikke aner, hvad det hele drejer sig om.

Jesus Kristus forbarmer sig over begge.

Lad os se lidt nærmere på de to, der kom til Jesus efter hjælp den dag:

Først *synagogeforstanderen*. Han var en slags menighedsrådsformand og kordegn under ét, valgt af folket. Han må have haft folkets tillid, er blevet fundet værdig til den post. Han har været ulastelig, en man ikke kunne pege fingre ad. Og tilmed religiøst tænkende - en mand med indsigt i religionen.

Det var altså en mand med alle kvalifikationer.

Hvordan kom han så til Jesus? Matthæus fortæller, at det skete, mens Jesus og hans disciple sad til bords med toldere og syndere. Det vil altså sige, at den ulastelige synagogeforstander styrede lige ind i tolderen Matthæus' hus, ind mellem de foragtelige toldere og syndere, for at finde Mesteren - og oven i købet kastede sig ned for ham og bad ham om hjælp. Og Jesus rejste sig fra bordet og fulgte med ham.

Lad os på samme måde se nærmere på den *anden*, der kom til Jesus: *kvinden*.

Ifølge Moseloven var en kvinde religiøst uren under sin menstruation, og hvis den blev ved, blev urenheden også ved. Alt, hvad hun rørte ved, blev erklæret urent. Dem, hun rørte ved, blev erklæret urene. Ja, de, som rørte ved noget, hun havde rørt ved, blev erklæret urene og skulle tvætte deres klæder og bade sig i vand og være urene indtil aften.

Unægtelig nogle skrappe bestemmelser. Den her kvinde var i menneskers øjne totalt udenfor, synagogeforstanderens direkte modsætning. Også hans modsætning hvad religiøs indsigt angår. Ja, for det var dog helt forrykt, at hun, som vi hørte, ”sagde ved sig selv: Bare jeg rører ved hans kappe, bliver jeg frelst”. Hun *måtte* jo vide, at hun derved gjorde hans kappe uren og ham selv uren. Ret meget omløb i hovedet har hun ikke haft. Og hvad *er* det i øvrigt for en primitiv forestilling, hun har: hun sagde ved sig selv: ”Bare jeg rører ved hans kappe”. Hun forestiller sig åbenbart en særlig *kraft*, hun kan ”tappe” af, ved berøring. At Jesus ligesom var ”strømførende”. Gad vidst, hvor hun har den forestilling fra.

Men hun *kom* i hvert fald til Jesus. Kom bagfra og rørte lige så forsigtigt ved hans kappe - nej bare ved *kvasten* på hans kappe: *mon ikke det går an?*

Ikke sandt: de er vidt forskellige, de to: *synagogeforstanderen*, den i menneskers øjne værdige og agtede, og *kvinden*, den i menneskers øjne uværdige og ringeagtede. *Synagogeforstanderen*, den religiøst tænkende og bevidste, og *kvinden*, den ikke tænkende og ikke bevidste. De to er altså, hvad man kunne kalde troens ”yderpoler”. De fleste af os befinder os nok et eller andet sted midt imellem. Men her *er* de altså i rendyrket form, og forskellen er så tydelig, at enhver kan se den.

Mon ikke det er det, der har slået både Matthæus, Markus og Lukas: at netop sammenkoblingen af Jesu møde med de to personer viser, hvordan adgangsforholdene til ham er?

Det er ligefrem nærliggende at se synagogeforstanderen og kvinden som de to slags kirkegængere, der også i vore dage kommer til Jesus. Synagogeforstanderen kom om jeg så må sige *forfra*, og kvinden *bagfra*. Den ene med tydelige ord og klare hensigter, den anden med en stum bøn, med en hjælpeløs håndbevægelse.

På samme måde er det, *vi* også i dag kommer til Jesus. At være til gudstjeneste er at komme målbevidst som *synagogeforstanderen* og vide, hvad det er, man vil sige til Ham. *Sådan* er det at være til gudstjeneste. Men at være til gudstjeneste er *også* at komme ubehjælpomt som *kvinden*, uden ord, bare med det ønske at være, hvor Han er. *Sådan* er det *også* at være til gudstjeneste. Det er to forskellige kirkegængere; men der skal ikke lyde et eneste ord om, at den ene er bedre end den anden. Tværtimod. For det evangelium, vi lige har hørt, siger, at Jesus forbarmer sig over *begge*.

Det er derfor *et evangelium for kirkegængere*. Synagogeforstanderen og kvinden er os ikke ubekendte. De er endda tit forenet i samme person. Den ene gang kommer vi bevidste og velovervejede som synagogeforstanderen, og den anden gang står vi så underligt hjælpeløse og kan ikke få munden på gød og fornemmer os helt uden for det hele, så vi helst ville komme listende til ham ”bagfra”, ligesom kvinden, hvis vi på nogen måde kunne.

Ja, det er et evangelium for kirkegængere: om at det drejer sig slet ikke om din og min tro og dens beskaffenhed. Kristendom er ikke et spørgsmål om din og min tro. Men kristendom er *Jesus Kristus*. Kristen tro er ikke en hånd, der peger på *os*, men en hånd, der peger på Ham. *Sådan* som én engang har udtrykt det, noget paradoksalt: ”Jeg véd ikke, *om* jeg tror, men jeg véd, *på hvem* jeg tror”. Så stærkt kan det siges, at kristen tro ikke handler om mig og mit indre, men om Jesus Kristus. Jeg véd ikke, *om* jeg tror, men jeg ved, *på hvem* jeg tror.

Det er ikke mig og min tro, stor eller lille, stærk eller svag, ren eller uren, formuleret eller stum, det er ikke *den*, det drejer sig om. Men det drejer sig om *Ham*, der straks rejste sig fra bordet og forlod det, da *synagogeforstanderen* kom med sin bøn, og som uden protest lod *kvinden*, den tavse bedende, røre ved sig. Det er *Ham*, alt drejer sig om. Og han tager imod enhver, der *kommer* til ham.

Alt i alt: sammenkoblingen af de to beretninger er vigtig. Den påpeger, at uanset om vi kommer til Jesus ”forfra” eller ”bagfra”, vil han tage imod os.

Og så er der ellers ingen grænser for, hvad der kan ske. I synagogeforstanderens hus lød det: ”Pigen er ikke død, hun sover!”, og til kvinden lød det: ”Din tro har frelst dig!”

Den, som kommer til Jesus (fra den ene eller den anden af troens yderpoler) får på samme måde at vide, at for Gud er alle ting mulige. Her sprænges alle grænser mellem det mulige og det ikke mulige. De grænser er ellers så snævre, så snævre. Vi moderne mennesker, som på de tekniske og videnskabelige områder kan præstere næsten hvad som helst - så snart det handler om *os selv som mennesker*, er det meget snævre grænser, vi lever indenfor. Der skal næsten ingenting til, før vi møder de grænser og standses af dem og ser os lukket inde af dem. Står alene med vores problemer af vidt forskellig slags, som ingen teknik eller videnskab kan stille noget op imod.

Men da hedder det så altså: *Kom!* Spørg ikke, om du har adgang til Jesus, for det har du. Kom med dine problemer, læg dem i hans hånd. Bed - om det er med tydelige ord som synagogeforstanderen, eller med et lille, forsagt prik bagfra som kvinden, er ikke afgørende. Men kom.

Hvordan han hjælper, det bestemmer han selv, for her gælder ikke vores recepter, kun hans. Men i alle tilfælde: her sprænges alle grænser for, hvad der er muligt og umuligt. Vantroens lille, snævre verden bliver til troens uendelige verden med uendelige muligheder, og her hedder det: ”Vær frimodig, datter, din tro har frelst dig!” og ”Pigen er ikke død, hun sover!”

I 1600-tallet levede der i England en kedelflicker, der hed *John Bunyan*. Han blev kendt som forfatteren til den berømte opbyggelsesbog ”Pilgrimmens Vandring”.

John Bunyan havde tit svært med at tro. Han kunne ofte være bange for, om Gud havde ladet ham i stikken. Han spurgte sig selv, om han nu også var blandt dem, som Gud ville vise barmhjertighed.

Da han en dag var lige ved at opgive det hele, lød det i hans indre: ”Læs Bibelen, begynd forfra i Første Mosebog, og læs til slutningen af Johannes’ Åbenbaring. Læs og se, om du kan finde nogen, der har sat deres lid til Gud og er blevet forkastet af ham!”

John Bunyan satte sig ned og læste - og fandt *ingen*.

Netop! Det er sagen. Der er i hele den tykke bog ikke én, der har oplevet at komme til Gud i tillid og blive forkastet. Værdig eller ikke værdig, tænk ikke over det. Ret-troende eller skæv, tænk ikke over det. Forfra eller bagfra, tænk ikke over det. Bare kom!

Den danske Salmebog nr. 582

25.søndag efter trinitatis

Han kommer

Jesus sagde: ”Når I derfor ser Ødelæggelsens Vederstyggelighed, som der er talt om ved profeten Daniel, stå på hellig grund - den, der læser dette, skal mærke sig det! - da skal de, der er i Judæa, flygte ud i bjergene; den, der er på taget, skal ikke gå ned og hente noget i huset; og den, der er ude på marken, skal ikke gå hjem og hente sin kappe. Ve dem, der skal føde, og dem, der giver bryst i de dage. Bed til, at jeres flugt ikke skal ske om vinteren eller på en sabbat. For da skal der være en stor trængselstid, som der ikke har været magen til fra verdens begyndelse indtil nu og heller aldrig vil komme. Og hvis de dage ikke afkortedes, blev intet menneske frelst; men for de udvalgte skyld vil de dage blive afkortet.

Hvis nogen da siger til jer: Se, her er Kristus! eller: Her er han! så tro det ikke; for der skal fremstå falske kristus'er og falske profeter, og de skal gøre store tegn og undere for om muligt at føre selv de udvalgte vild. Nu har jeg sagt jer det forud. Siger de derfor til jer: Se, han er i ørkenen! så gå ikke derud. Eller: Se, han er i kamrene! så tro det ikke. For som lynet kommer fra øst og lyser helt om i vest, sådan skal også Menneskesønnens komme være. Hvor ådslet er, dér vil grubbene flokkes”.

Matthæusevangeliet 24, 15-28

+++

Man kan kritisere folkekirken for mangt og meget; men man kan i hvert fald ikke påstå, at den laver skrækkampagner om dommedag og klodens undergang. Den slags er vi meget tilbageholdende med at udtale os om. Frikirker og sekter gør mere ud af den slags, og de, der gør allermest ud af det, er nok populærvidenskaben. Det er ikke småting, der lyder fra den kant, om klodens undergang i forurening, klodens undergang i atomkrig, klodens undergang ved nedbrudt ozonlag og vækst i CO₂, klodens undergang ved sammenstød med en anden klode eller asteroide og så videre - bordet er dækket. Der er en del interessante bud på den store, endelige katastrofe.

Det allermest interessante ved de forskellige bud er *enigheden*. Bag de mange forskellige forestillinger om klodens undergang er man nemlig påfaldende enige om, at kloden ikke består til evig tid. På et eller andet tidspunkt går det galt, for vi kan ikke ustraffet lege med ilden.

Det giver Bibelen dem så inderligt ret i. Den store katastrofe ligger uden al tvivl forude og venter os - og den vil være *menneskeskabt*. Men så kommer den vigtige bibelske tilføjelse: at i det øjeblik, da kloden forgår, da kommer Han, Menneskesønnen, og frelser os. Sagt på en anden måde: undergangen er en overgang - til Guds rige.

Den tilføjelse er vigtig. Kirken forkynder faktisk ikke noget evangelium om klodens undergang. Hvad evangelium, glædeligt budskab, skulle der også være i det? Nej, kirken forkynder det evangelium, at *Herren kommer*, og at det skal ske, når nøden er størst. Da vil hjælpen, eller rettere Hjælperen, være nærmest.

Hvornår sker det så? Er der ikke noget om, at Bibelen nævner bestemte *tegn* på, at enden er nær?

Jo, det er der; men de kan ikke bruges til at beregne tidspunktet.

Af to grunde:

For det første, fordi Jesus jo selv har sagt, at ingen kender dagen. Han siger det netop i Matthæusevangeliets kapitel 24, som evangeliet i dag er hentet fra:

”Men den dag eller time er der ingen, der kender, hverken englene i himlene eller Sønnen,

På den baggrund må man nok sige, at det er et stift stykke, hvis *vi* giver os til at beregne den dag eller time.

Det er den ene grund, og flere behøvedes egentlig ikke. Men vi kan til overflod tilføje, at de ”tegn”, som Bibelen nævner, er helt uegnede som led i nogen ”køreplan”.

Vi kan igen holde os til Matthæusevangeliets 24. kapitel. Her fortælles, at Jesu disciple kom til ham og spurgte: ”Sig os, hvornår dette skal ske, og hvad der er tegnet på dit komme og verdens ende” (Matt. 24,3). De spurgte ham om *tegnet* - i ental; men Jesus svarede *i flertal* og nævnedes en hel *række* tegn: krigslarm og rygter om krig, folk der rejser sig mod folk og land imod land, hungersnød og jordskælv, kristenforfølgelse og frafald, falske profeter, overhåndtagende lovløshed, kærligheden der bliver kold og endelig evangeliets forkyndelse ud over hele jorden.

Jesu disciple spørger ham altså om *tegnet* på hans komme og verdens ende, og så svarer Jesus ved at pege på de her mange, *forskellige tegn*. Men ingen af dem er så *særlige*, at der kan sættes et afgørende årstal på dem. Hvornår i *verdens* historie har der ikke været krigslarm og krigsrygter, borgerkrig og hungersnød og jordskælv? Og hvornår i *kirkens* historie har der ikke været kristenforfølgelse og falske profeter og lovløshed og evangeliets forkyndelse ud over jorden?

De her forskellige *tegn*, Jesus nævner, hører til verdens ”normale” liv. De er, bogstaveligt, *dagligdags* begivenheder på denne klode.

Så forstår vi vist bedre, hvad Jesus mener med sin tale om ”tegn”. Det er ikke *varsel*, som man kan sætte en køreplan op efter. Men tegnene er hver især *typiske eksempler* fra vores daglige liv. Vi kan for den sags skyld selv fortsætte rækken af tegn, for vi læser jo aviser og ser nyheder i TV og véd alt om frygtelige begivenheder i verden. Og tit og ofte siger vi til os selv: ”Nej, nu står verden ikke længere!”. Eller vi siger: ”Det kan da ikke blive ved med at gå?” Her gør vi selv lige netop de frygtelige begivenheder til ”tegn” i Jesu betydning af ordet. Nemlig *typiske, klare eksempler* på, at det her kan ikke bare fortsætte. En dag må det bryde sammen. Det er uundgåeligt - det sker før eller siden.

Når vi taler om tegnene, kan vi notere os, at både hos Matthæus, Markus og Lukas er tegnenes *kulmination* (om jeg så må sige) de frygtelige begivenheder, der fandt sted ved romernes erobring af Jerusalem og ødelæggelse af byen i året 70. Og det er den begivenhed, vi kan skimte bag evangeliet i dag.

Det var ved påsketid. Byen var fyldt til trængsel af hundredetusinder pilgrimme, da general Titus lagde sin jernring om byen. Det måtte blive til en sultkatastrofe. Ganske særlig fordi rivaliserende jødiske grupper havde afbrændt hinandens kornlagre. Mennesker sank efterhånden døende om på gaderne. Hele familier døde, en efter en, og Jerusalem lignede efterhånden en kirkegård med udhungrede soldater stående på murene. Men *miraklet*, det mirakel, der skulle frelse Guds folk, udeblev. Gud var tavs, og fjenden ubønhørlig.

Så kom stormen. De romerske soldater indtog byen. Vistnok ved en fejltagelse blev en fakkelløst kastet ind gennem et vindue i templet, og det blev sat i brand. Historikeren Josefus skriver gysende: ”Tempelbjerget syntes at gløde helt fra bunden, da det fra alle sider indhyldedes i ild. Men endnu stærkere end ildstrømmen syntes blodstrømmen at flyde. Det var ikke til at se jorden for lig, og over hele bjerge af døde forfulgte romerske soldater de flygtende”.

Næste morgen stod solen op over Jerusalems rygende ruiner. Og ude i landet foregik der klapjagt og hensynsløse massakrer på civilbefolkningen, både mænd, kvinder og børn. Josefus skriver, at der omkom en million jøder. Men det allermest rystende var alligevel, at Israels hellige, ophøjede, urørlige, af Gud velsignede tempel lå i

ruiner.

Det var for dem, der oplevede det, *altsammen* intet mindre end *verdens undergang*. ”En stor trængselstid, som der ikke har været magen til fra verdens begyndelse indtil nu og heller aldrig vil komme”, siger Jesus.

Sådan er det, når verden går under - når alt det, vi har støttet os til og levet på, fysisk og åndeligt, *går under*. Jerusalems undergang er altså en slags *model* for *verdens undergang* - den yderste nød, som ikke kan blive værre.

Sådan er Jerusalems ødelæggelse et af *tegnene*, endda det vigtigste tegn, dvs. et typisk og klart eksempel på *undergangen*.

Når det er op over, bliver det *højsæson for falske profeter*, siger Jesus. Formentlig er der tale om mennesker, der giver hver sin tolkning af situationen og illustrerer den med tegn og undere ”For om muligt at føre selv de udvalgte vild”. Der opstår falske kristus’er, og der bliver vild diskussion om, hvem der er den rette.

Men vi kan spare os hele diskussionen, siger Jesus. For ligesom lynet kommer fra øst og lyser helt om i vest, sådan skal også Menneskesønnens komme være. Man diskuterer ikke, om det lyner eller ej, for det kan enhver se. På samme måde, når Jesus Kristus kommer. Da hører al diskussion op. Vi skal *se Ham*.

Det er så forvirrende alt sammen, svært at finde hoved og hale i. Hvad er det, kort og klart, vi skal have med os hjem fra kirke i dag?

Kort og klart: det er navnet Jesus, hans person, hans komme.

I en prædiken spørger den gamle grundtvigske præst Morten Pontoppidan: Hvad skal det alt sammen ende med? Han svarer:

”Det er jo en katastrofernes tid, vi lever i. Det, man voksede op med, det gamle og faste, man stolede på, vakler. Nye uprøvede kræfter stormer frem, og man véd ikke, hvad de bærer i deres skød. Verden er af lave. Hvad *skal* det alt sammen ende med?

Jeg svarer: Det skal ende med, at Jesus Kristus kommer i megen kraft og herlighed. Hvor voldsomt end tidens bevægelser vil storme løs, og hvor længe det end skal gå op og ned med denne omtumlede menneskehed, det sidste og endelige svar vil blive Jesu Kristi komme”.

Den danske Salmebog nr. 278

Litteratur:

Om at vente befrielsen: Jan Terlouw: *Dragen i Tåge* (Livshistorier).

Sidste søndag efter trinitatis

Krop skal der til

Jesus sagde: ”Når Menneskesønnen kommer i sin herlighed og alle englene med ham, da skal han tage sæde på sin herligheds trone. Og alle folkeslagene skal samles foran ham, og han skal skille dem, som en hyrde skiller fårene fra bukkene; fårene skal han stille ved sin højre side og bukkene ved sin venstre.

Da skal kongen sige til dem ved sin højre side: Kom, I som er min faders velsignede, og tag det rige i arv, som er bestemt for jer, siden verden blev grundlagt. For jeg var sulten, og I gav mig noget at spise, jeg var tørstig, og I gav mig noget at drikke, jeg var fremmed, og I tog imod mig, jeg var nøgen, og I gav mig tøj, jeg var syg, og I tog jer af mig, jeg var i fængsel, og I besøgte mig. Da skal de retfærdige sige: Herre, hvornår så vi dig sulten og gav dig noget at spise, eller tørstig og gav dig noget at drikke? Hvornår så vi dig som en fremmed og tog imod dig eller så dig nøgen og gav dig tøj? Hvornår så vi dig syg eller i fængsel og besøgte dig? Og kongen vil svare dem: Sandelig siger jeg jer: Alt, hvad I har gjort mod en af disse mine mindste brødre, det har I gjort mod mig.

Da skal han også sige til dem ved sin venstre side: Gå bort fra mig, I forbandede, til den evige ild, som er bestemt for Djævelen og hans engle. For jeg var sulten, og I gav mig ikke noget at spise, jeg var tørstig, og I gav mig ikke noget at drikke, jeg var fremmed, og I tog ikke imod mig, jeg var nøgen, og I gav mig ikke tøj, jeg var syg og i fængsel, og I så ikke til mig. Da skal også de sige til ham: Herre, hvornår så vi dig sulten eller tørstig eller fremmed eller nøgen eller syg eller i fængsel, uden at vi hjalp dig? Da skal han svare dem: Sandelig siger jeg jer: Alt, hvad I ikke har gjort mod en af disse mindste, det har I heller ikke gjort mod mig! Og de skal gå bort til evig straf, men de retfærdige til evigt liv.”

Matthæusevangeliet 25, 31-46

+++

Vi plejer at kalde det en lignelse, altså billedtale. Men strengt taget er det kun selve indledningen, der er billedtale: nemlig om hyrden, der ved aftenstid står og modtager dyrene ved folden og skiller får fra geder, stiller fårene til den ene side og gederne til den anden. På samme måde skal *Jesus Kristus* ved verdens aften modtage alle folkeslag og skille retfærdige fra uretfærdige og dømme mennesker efter deres gerninger.

Men alt det følgende i dagens evangelium er *ikke* billedtale, men direkte vejledning i, *hvordan* dommen skal foregå.

Tøv nu lidt, tænk I måske. Har vi ikke i den evangelisk lutherske kirke fået ind med modermælken, at et menneske frelses *ved troen alene*. ”*Ved tro, uden lovgerninger*”, som Paulus skriver (Rom. 3, 28). Men nu hører vi altså om Jesus Kristus som den store dommer, der spørger efter *vores gerninger*. Her er der da vist vendt op og ned på begreberne, er der ikke?

Jo, lige indtil vi opdager, at *begge* grupper foran dommersædet, både de, der går til højre, og de, der går til venstre, at de *begge* kalder Jesus ”Herre”.

Det minder om hans kendte ord: ”Hvorfor siger I Herre, Herre! til mig, når I ikke gør, hvad jeg siger?” (Luk. 6,46) og ”Ikke enhver, som siger: Herre, Herre! til mig, skal komme ind i Himmeriget, men kun den, der gør min himmelske faders vilje” (Matt.7,22).

Nu nærmer vi os *sagen*: Begge parter i den store domscene kalder Jesus ”Herre”, det vil sige de tror begge på ham, det mener de selv. Men Han, som er den store ken-

der af troen, véd, at der er én form for tro, han må kassere. Nemlig den, der ikke vil gøre, hvad Han siger.

Det er digteren Nis Petersen (død 1943), der engang har sagt, at ”kærlighed er troens krop”, det vil sige, at den kristne tro ikke bare er noget vældig fint og åndeligt noget. Men at den som alt andet i verden må have *krop* for at eksistere på troværdig måde.

Som alt andet, ja. Hvad skal vi nemlig med høje ideer? De imponerer ikke. Fine, dyre politiske erklæringer går hen over hovedet på os - vi vil se dem i levende praksis. Videnskabelige teorier lader os kolde, og vi spørger efter grundige laboratorieforsøg. Luftige pædagogiske principper, hvad skal vi med dem: vis dem i skolens daglige praksis! Og så videre.

På samme måde med den kristne tro. ”Krop skal der til”, som loppen siger i H.C. Andersens eventyr ”Springfyrene”. Den kristne tro kender ikke til ånd uden krop, i hvert fald kun som vildfarelse.

Krop skal der til. Det stærkeste eksempel på den sandhed er *Gud selv*. Gud er *ånd*, ikke sandt? Ophøjet, uåndgribelig og fjern. Gud *gennemstrømmer* universet og bærer livet oppe. I Gud lever vi, ånder vi og er vi. Gud er *ånd*. Helt utilgængelig.

Men denne Gud, som er *ånd*, blev selv *kød*. Ånden påtog sig *krop*. Gud blev *menneske* for at kunne være *menneskets Gud*. Hvis den guddommelige ånd er uden krop, er mennesket nemlig som en blind, der raver i mørket. Krop skal der til. *Derfor blev Gud menneske*. Blev født af en kvinde og lagt i en krybbe, så Det nye Testamente kan sige (1. Johs. 1,1), at vi har *hørt ham*, *set ham* og med egne hænder *følt på ham*.

Sådan fik den guddommelige ånd *krop*, blev livsnær og sanselig, og sådan har det været lige siden. Den kristne tro kan på alle områder kendes på, at ”krop skal der til”. Også i dag har Han en krop, et legeme, nemlig sin kirke. Det nye Testamente kalder kirken ”Kristi legeme”, det vil sige hans krop, hans synlighed i dag. Han er at finde, hvor hans menighed er forsamlet - han svæver ikke bare åndeligt og uåndgribeligt hen over jorden.

Og i den kirke, også dér får ånden *krop* - i nogle handlinger, som vi i mangel af bedre kalder sakramenter. Guds kærlighed er ikke bare en luftigt *ide*, men vi møder hans kærlighed i en *handling*, nemlig *dåben*. Her har Gud så at sige givet sin kærlighed *kropslighed*, *sanselighed*, så den er til at tage og føle på. Dåbens ord og kommunens vand er ”krop” for Guds kærlighed.

Det sker kun én gang for et menneske. Men Guds kærlighed har også iklædt sig en *anden kropslighed*. Nemlig den hellige nadver, hvor Jesu løfte forbinder sig med brød og vin og bliver ”krop” for Guds kærlighed.

Det er alt sammen eksempler på *det*, man kan kalde den kristne tros *kropslighed*. Hvad skal vi med ånd, der ingen krop har, og som vi må rave i mørke efter? Man kan for den sags skyld sige, at her er den kristne tros hoveddogme: *at ånd bliver krop, for menneskets skyld*.

Det gælder så også i *evangeliet i dag* om en store dom Også det enkelte menneskes tro må have krop. Kristen tro er ikke bare noget åndeligt.

Og troens ”krop” er altså, som Nis Petersen sagde, *kærlighed*. Den kærlighed, som den ene gruppe i evangeliets domscene desværre havde overset. De har formentlig tænkt, at *religion er en privatsag*, der kun angik dem og Vorherre. Noget rent åndeligt, der ikke kom andre ved.

Sådan kan troen bedrage sig selv. Men det var ikke den slags tro, Martin Luther tænkte på, da han sagde, at vi frelses ”ved troen alene”. Vi skal ikke gå længere end til hans forklaringer i den lille katekismus. *Hver gang han f.eks. forklarer et af de ti bud,*

indleder han med samme ord: ”Vi skal frygte og elske Gud, *så vi... så vi* ikke volder vor næste nogen skade... *så vi* ikke lyver vor næste noget på... *så vi* hjælper vor næste og står ham bi”. Og så videre, alle budene igennem. ”*Vi skal frygte og elske Gud, så vi...*”. Altså vi skal tro på Gud, *så vi...*

Det dér ”*så vi*” er det samme som *troens krop*. Det dér ”*så vi*” betyder nemlig håndgribelighed, synlighed, sanselighed. Troen er ikke nogen privatsag; men den har konsekvenser for min næste, min nabo, ja hvert menneske, jeg møder. For troen afgør, hvordan jeg *behandler* min næste, min nabo, ja hvert menneske, jeg møder.

Og den tro, der bare siger ”Herre” og i øvrigt lader det være en rent indvortes sag mellem Vorherre og mig, den er én stor fejltagelse. Den har i virkeligheden ikke noget forhold til *Jesus Kristus*.

Her kommer vi så til det *virkeligt chokerende* i evangeliet i dag. Jesu ord:

”Jeg var sulten, og I gav mig noget at spise, jeg var tørstig, og I gav mig noget at drikke, jeg var fremmed, og I tog imod mig, jeg var nøgen, og I gav mig tøj, jeg var syg, og I tog jer af mig, jeg var i fængsel, og I besøgte mig”.

Det vil altså sige, at den sultne og tørstige næste, den fremmede næste, den pjaltede næste, den syge næste og den fængslede næste er *Jesus Kristus selv*. Han har gjort sig til ét med hvert nødlidende menneske i verden. Så bogstaveligt, at det menneske er hans *krop*, det vil sige den måde vi *møder* ham på. Så hver gang vi viser et nødlidende menneske *kærlighed*, er det *Jesus Kristus*, vi viser den. Og hver gang vi går *forbi* et nødlidende menneske, er det *Jesus Kristus*, vi går forbi.

Det vidste hverken den ene eller den anden gruppe i evangeliets domscene. Hverken de, der havde vist kærlighed, eller de, der var gået forbi.

Og det vidste *vi* måske heller ikke. Men det ved vi så nu. Krop skal der til. Hvis du vil vide, hvordan Jesus Kristus ser ud i dag, så find et menneske i nød. Sådan *ser Jesus Kristus* ud. Det kan godt være, han ikke er særlig pæn at se på. Han er sikkert også til besvær. Volder i det hele taget en del ulejlighed. Men sådan ser Jesus Kristus faktisk ud i dag.

Det er forresten det, der menes med det provokerende udtryk, at ”vores næste er det tredje sakramente”. Vi møder ham i dåben, vi møder ham i nadveren, *og vi møder ham i vores nødlidende næste*.

Et konkret eksempel: den albansk fødte katolske nonne Mother Theresa (død 1997) virkede i den indiske millionby Calcuttas slumkvarterer - den slum, nogle har kaldt helvede på jorden. Hun skaffede sig et hus, hvorfra hun og hendes hjælpere hver dag gik ud på gaden for at hente døende mennesker og forladte børn ind til kærlig pleje.

Det omgivende hindusamfund begreb det ikke. De syntes, at hun havde en elendig tilværelse, formentlig på grund af en dårlig karma. Men hun gav selv en forklaring, som hun indprentede alle nye hjælpere. Nemlig Jesu ord om, at hvad vi har gjort mod en af hans mindste brødre og søstre, er gjort mod ham. At hver gang et døende menneske blev hentet ind fra rendestenen, var det Jesus Kristus, der blev hentet ind. At hver gang et forladt og forskræmt barn blev taget ved hånden og givet omsorg og kærlighed, var det Jesus Kristus, det blev gjort for. Det drejede sig om at se Jesu Kristi ansigt i hans mindste brødre og søstre.

Det er så det budskab, der skal møde dig og mig i dag på kirkeårets sidste søndag. Det går kort og godt ud på, at alt, hvad vi nu kirkeåret igennem har modtaget gennem julen og helligtrekonger, fastetiden, skærtorsdag, langfredag og påsken og pinsen og

alle de mange mere almindelige søndage i kirkeårets løb, at det faktisk skal tages *helt alvorligt*.

Det kirkeår, der er gået, har ikke lært os at lægge ansigtet i de rette folder og sige: Herre, Herre! Men det sender os ud i hverdagen for at bære troens frugt, for ”krop skal der til”.

For os alle året bære
troens høst af kraft og fred!
Lad hver dag og time være
levet for din evighed!

Den danske Salmebog nr. 431

Litteratur:

Om at se Kristus i sin næste: *Guds billede* (Livserfaringer, småfortællinger)

Klokkens kald (Livshistorier, småfortællinger).

Billedtolkning (forsiden)

Tegnets Gudsmoder - ikon i Sophia Katedralen i Novgorod, Rusland. Navnet henviser til Esajas 7, 14: ”Herren vil selv give jer et tegn: Se, den unge kvinde skal blive med barn og føde en søn, og hun skal give ham navnet Immanuel”.

Det guddommelige barn ses - ligesom gennem et røntgenøjel - liggende i Jomfru Marias moderliv. Der mangler egentlig kun, at det fysisk korrekt skulle ligge med hovedet nedad.

I denne ikon er helt bogstaveligt udtrykt, hvad navnet *Immanuel* betyder: Gud *med* os, *hos* os, ja *i* os. Stærkere kan Guds menneskevordelse ikke fremstilles med nogen malers pensel.

Som udtrykt af Grundtvig i Den danske Salmebog nr. 115:

*Nu er sket til jordens held,
hvad os meldte Gabriel,
Guds engel fin:
Født er Herren af en mø,
og vi ej fødes til at dø.
Gud med os, Immanuel,
Immanuel!*

Det er det, hele kirkeåret handler om.